កម្រងឯកសារច្បាប់
និងលិខិតបទដ្ឋាននានាពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី

ចងក្រងឡើងវិញ

(ឯកសារបណ្ដោះអាសន្ន)

ភាគ១

១៩៨៥-១៩៩៣

ចងក្រងដោយ ហាប់ ផល្លី

ឆ្នាំ២០០៩

អារម្ភកថា

ដោយយល់ឃើញថា ការចងក្រងឯកសារច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋាននានាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លីមានសារៈសំខាន់ដល់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវផ្នែកនេះ និងជួយសម្រួលដល់ការស្វែងយល់របស់អ្នកច្បាប់ ខ្ញុំបាទបានរៀបចំប្រមូលចងក្រងឯកសារច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានទាំងឡាយដែលខ្ញុំបាទមានតាំងពីឆ្នាំ១៩៨៥ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៩៣។

រាល់អក្ខរាវិរុទ្ធនៅក្នុងច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋាននានានៅក្នុងឯកសារចងក្រងនេះ ត្រូវបានសរសេរដោយផ្អែកជាចម្បងទៅតាមវចនានុក្រមសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត ដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយដោយពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅឆ្នាំ១៩៦៧។ រាល់ការកែប្រែដែលមានបំណងឱ្យមានភាពដូចគ្នានៅក្នុងឯកសារនេះមិនមានផលប៉ះពាល់ដល់អត្ថន័យដើមទេ។ ខ្ញុំបាទបានដាក់បន្ថែមលេខសម្គាល់ដើម្បីបញ្ជាក់ពីភាពត្រឹមត្រូវពិតប្រាកដ ទៅលើផ្នែកខ្លះនៃឯកសារនេះដែលឯកសារផ្លូវការដើមរបស់វាត្រូវបានសរសេរឡើងដោយមានការខ្វះចន្លោះ។ លេខសម្គាល់នេះនឹងត្រូវបានសរសេរនៅផ្នែកខាងក្រោមនៃទំព័រនោះស្រាប់។

ឯកសារនេះមិនទាន់បានផ្ទៀងផ្ទាត់ពីច្បាប់ដើមបានចប់សព្វគ្រប់នៅឡើយទេ។ ការចងក្រងនៅពេលនេះមានបំណងសម្រាប់តែការប្រើប្រាស់ជាបណ្តោះអាសន្នប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នេះ បើមិត្តអ្នកអានទាំងឡាយណាដែលបានប្រទះឃើញកំហុសឆ្គងនានា ទោះជាកំហុសផ្នែកអក្ខរាវិរុទ្ធក្តី ឬកំហុសផ្នែកបច្ចេកទេសក្តី សូមមេត្តាជួយផ្តល់ដំណឹងមកខ្ញុំតាមរយៈ Email: hphalthy@yahoo.com ដើម្បីខ្ញុំបាទកែសម្រួល។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ខ្ញុំបាទសូមស្វាគមន៍រាល់សំណូមពរ និងយោបល់របស់មិត្តអ្នកអានទាំងអស់ ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យឯកសារនេះកាន់តែមានភាពល្អប្រសើរ។

សូមអរគុណទុកជាមុននូវកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់លោកអ្នក។

ហាប់ ផល្ធី

ថ្ងៃទី០១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៩

មាតិកា

1985

1 អនុក្រឹត្យស្តីពីការគ្រប់គ្រងប្រើប្រាស់ដីធ្លីកសិកម្ម, លេខ០៦អនក្រ/០៦ ឧសភា ១៩៨៥ (Sub-decree on the Management of the Use of Agricultural Land, No.06ANK/May 06, 1985) 1

1987

2 សេចក្តីណែនាំស្តីពីការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ, សេចក្តីណែនាំ២២៤៦ឧសក/មក/បស/២៤ សីហា ១៩៨៧ (Instruction on the Management of State Property, No.2246OSK/MK/BS/August 24, 1987) 8

1989

3 សេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពីគោលនយោបាយចំពោះកសិកររបស់បក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជានៅមហាសន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំង ប្រទេសលើកទី II ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩（Decision on Policy for Farmers of Cambodian Revolutionary People’s Party at the Second General Assembly for Nationwide Comrade in April 1989) 13

4 សេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពីគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីរបស់បក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជានៅមហាសន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទី II ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩（Decision on Policy for Land Management and Use of Cambodian Revolutionary People’s Party at the Second General Assembly for Nationwide Comrade in April 1989）18

5 សេចក្តីប្រកាសស្តីពីគោលនយោបាយប្រកបរបរផលិតកម្ម អាជីវកម្ម កសិកម្មតាមរបៀបវេរប្រវាស់ដៃរបស់បក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជានៅមហាសន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទី II ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩（Proclamation on Policy for Production, Exploitation, Agriculture via Share Turn of Cambodian Revolutionary People’s Party at the Second General Assembly for Nationwide Comrade in April 1989) 23

6 អនុក្រឹត្យស្តីពីការផ្តល់កម្មសិទ្ធិលើផ្ទះជូនដល់ពលរដ្ឋកម្ពុជា, លេខ២៥អនក្រ/២២ មេសា ១៩៨៩ (Sub-decree on Granting House Ownership to the Cambodian Citizens, No.25ANK /April 22, 1989) 24

7 សេចក្តីណែនាំអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី, សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត០៣សណន/០៣ មិថុនា ១៩៨៩ (Instruction on the Implementation of Land Use and Management Policy, No.03SNN/June 03, 1989) 28

8 សារាចរស្តីពីការអនុវត្តអនុក្រឹត្យស្តីពីការផ្តល់កម្មសិទ្ធិលើផ្ទះជូនពលរដ្ឋកម្ពុជានៅរដ្ឋធានីភ្នំពេញ, សារាចរ០៥សរច/០៥ មិថុនា ១៩៨៩ (Circular on the Implementation of Sub-decree on Granting House Ownership to Cambodian Citizens Living in Phnom Penh, Circular No.05SRC/June 05, 1989) 33

9 ប្រកាសស្តីពីការប្រើប្រាស់ឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី, ប្រកាស២៧៤៦ប្រក/កសក/០២ សីហា ១៩៨៩ (Proclamation on the Use of Land-Related Documents, No.2746PK/KSK/ August 02, 1989) 38

10 ប្រកាសរួមស្តីពីការកំណត់ប្រាក់ចំណូលពីការចេញឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី, លេខ០០៦០ប្រក/កសក-០០១កហវ/០៧ សីហា ១៩៨៩ (Joint Circular on the Determination of Revenue from Documents Relating to Land, No.0060PK/KSK-001KHV/August 02, 1989) 39

11 លិខិតរបស់ក្រសួងកសិកម្មស្តីពីការប្រើប្រាស់ឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី, លេខ៣៨៥៦កសក/ម/រប/៣០ តុលា ១៩៨៩ (Letter of Ministry of Agriculture on the Use of Documents Relating to Land, No.3856KSK/M/RB /October 30, 1989) 43

12 ប្រកាសស្តីពីការតែងតាំង និងសកម្មភាពនាយកដ្ឋានសុរិយោដី, ប្រកាស១១១ប្រ/កសក/៣១ តុលា ១៩៨៩ (Proclamation on the Appointment and Activity of the Department of Cadastre, No.111PK/KSK/October 31, 1989) 45

1990

13 លិខិតរបស់ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីស្តីពីករណីសំណើសុំអនុញ្ញាតទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី, លេខ៩៤សជណ/ កស/១៧ មករា ១៩៩០ (Letter of the Office of the Council of Ministers on the Request to Delay the Acceptance of Land Applications, No.94SCN/KS/January 17, 1990) 49

14 សារាចរស្តីពីការគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន ដីធ្លីដែលជួលឱ្យអង្គការអន្តរជាតិ ក្រុមហ៊ុន ឬជនបរទេស, សារាចរ០១សរ/១៨ មករា ១៩៩០ (Circular on the Management of Residences and Land Leased to International Organizations, or Foreign Companies or Foreigners, No.01SR/January 18, 1990) 50

15 លិខិតរបស់ក្រសួងកសិកម្មស្តីពីការពន្យារពេលទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី, លេខ៤៨៥កសក/ម/រប/២៩ មករា ១៩៩០ (Letter of Ministry of Agriculture on the Delay of Acceptance of Land Applications, No.485KSK/ M/RB/January 29, 1990) 52

16 សារាចរណែនាំស្តីពីគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី, សារាចរណែនាំ១៣១កសក/សរណន/១០ មេសា ១៩៩០ (Instructive Circular on the Policy of Land Administration and Use, No.131KSK/SRNN/April 10, 1990) 53

17 សេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីការទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី និងវិធានការអនុវត្តបន្ត, លេខ៣៤៥១កសក/សជណ/២១ កក្កដា ១៩៩០ (Notification on the Acceptance of Land Applications and Subsequent Measures, No.3451 KSK/SCN/July 21, 1990) 56
18 ប្រកាសរួមស្តីពីការកំណត់ប្រាក់ចំណូលពីការចេញឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី, លេខ៣៥៤ប្រក/កសក-០១២កហវ/១៨ តុលា ១៩៩០（Joint Circular on the Determination of Revenue from Documents Relating to Land, No.354PK/KSK-012KHV/October 18, 1990）59
19 សេចក្តីណែនាំរួមបន្ថែមលើការអនុវត្តប្រកាសរួមលេខ០០៦០ប្រក/កសក-០០១កហវ និងលេខ៣៥៤ប្រក/កសក-០១២កហវ, លេខ៣៥៥កសក/សណន-០០៧កហវ/១៨ តុលា ១៩៩០ (Joint Instruction in Addition to the Implementation of Joint Circular No. 0060PK/KSK-001KHV and No.354PK/KSK-012KHV, No.355KSN/SNN-007KHV /October 18, 1990) 61
20 សេចក្តីណែនាំស្តីពីការកែសម្រួលសេចក្តីណែនាំលេខ០៣សណន ចុះថ្ងៃទី០៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ១៩៨៩ របស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ មន្ត្រី, លេខ០៣សណន/០៨ ធ្នូ ១៩៩០ (Instruction on the Amendment of the Instruction No.03SNN dated June 03, 1989 of the Council of Ministers, No.03SNN/December 08, 1990) 63

1991

21 សារាចរស្តីពីការផ្តល់កម្មសិទ្ធិ និងលក់ផ្ទះសម្បែងជូនពលរដ្ឋក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញ, សារាចរ០២សរ/០៧ កុម្ភៈ ១៩៩១ (Circular on Ownership Grants and Sale of House to People Living in Phnom Penh, No.02SR/ February 07, 1991) 65
22 ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតពន្ធប្រថាប់ត្រា, លេខ២១ក្រ/១៥ កុម្ភៈ ១៩៩១ (Law on the Establishment of the Registration Duty, No.21K/February 15, 1991) 67
23 លិខិតរបស់ខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្សស្តីពីករណីលុបវិភាគទានស្នេហាជាតិដោយឱ្យបង្កើតពន្ធដីជំនួសវិញ, លេខ០៥៧ដ/ខបប /២៣ កុម្ភៈ ១៩៩១ (Letter of Office of Party Center on Abolishing National Contribution by Creating Land Taxation Instead, No.057D /KhBB/February 23, 1991) 69
24 សេចក្តីណែនាំស្តីពីការចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី និងការកសាងឯកសារពាក់ព័ន្ធ, លេខ១១៦សជ/សណន /១១ មេសា ១៩៩១ (Instruction on the Issuance of Titles of Land Possession and Establishment of Related Documents, No.116SD /SNN/April 11, 1991) 70
25 អនុក្រឹត្យស្តីពីការប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា, លេខ២០អនក្រ/២១ កញ្ញា ១៩៩១ (Sub-decree on the Collection of the Registration Duty, No.20ANK/September 21, 1991) 74

26 សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីស្តីពីការបើកយុទ្ធនាការផ្តល់សិទ្ធិលើដីលំនៅឋាន និងអគារគ្រប់ប្រភេទ, លេខ១៥៤សជណ/២៦ តុលា ១៩៩១ (Notification from the Council of Ministers on the Mission to Provide Residential Land and All Types of Buildings, No.154SCN/October 1991) 81

1992

27 ប្រកាសស្តីពីការណែនាំអនុវត្តអនុក្រឹត្យស្តីពីការប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា, លេខ០០៧ប្រក/កហវ/០២ មករា ១៩៩២ (Proclamation on the Implementation Instruction of Sub-decree on Collection of Registration Duty, No.007PK/KHV/January 02, 1992) 83

28 លិខិតរបស់ក្រសួងកសិកម្មស្តីពីសំណើសុំកាត់បន្ថយបែបបទខ្លះនៃការចុះបញ្ជិកាជំហាន I សុរិយោដី, លេខ៥០៤កសក/០៨ កុម្ភៈ ១៩៩២ (Letter of Ministry of Agriculture on the Request to Reduce Some Forms of Registration Step 1 Cadastre, No.504KSK /February 08, 1992) 86

29 លិខិតរបស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដីស្តីពីសេចក្តីណែនាំរបៀបរបបចុះលេខាចារឹក, លេខ០៨៣សដ/១៧ មីនា ១៩៩២ (Letter of the Department of Cadastre on the Registration Method, No.083SD/March 17, 1992) 87

30 សេចក្តីណែនាំស្តីពីការកំណត់ប្រភេទទ្រព្យក្នុងការកសាងឯកសារផ្សេងៗពាក់ព័ន្ធនឹងអចលនវត្ថុ, លេខ០៨៤សដ/សណន/១៧ មីនា ១៩៩២ (Instruction on the Determination of Property Types for Establishing Documents Relating to Immovable Property, No.084SD/SNN/March 17, 1992) 88

31 សារទូរលេខរបស់ក្រសួងកសិកម្មស្តីពីការជំរុញការងារអង្កេតវាស់វែង និងផ្តល់ប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី, លេខ១១៣១ កសក/ម/សរ/២៦ មីនា ១៩៩២ (Telegram of Ministry of Agriculture on the Push of Survey and the Grant of Land Possession Titles, No.1131KSK/M/SR/March 26 1992) 91

32 ប្រកាសស្តីពីការអនុញ្ញាតឱ្យជំនាញសុរិយោដីប្រើប្រាស់លិខិតសញ្ញាពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្ទេរអចលនវត្ថុ, ប្រកាស២៩៦ប្រក/កសក/មរស/០៩ មិថុនា ១៩៩២ (Proclamation on the Authorization to Use Conventional Act Relating to the Transfer of Property by Cadastral Office, No.296PK/KSK/MRS/June 09, 1992) 92

33 សេចក្តីណែនាំស្តីពីចលនានៃលិខិតសញ្ញាក្នុងការផ្ទេរអចលនវត្ថុ, លេខ១៧០សដ/សណន/០៧ កក្កដា ១៩៩២ (Instruction on Movement of Conventional Act in Regard to Immovable Transfer, No170SD/SNN/July 07, 1992) 93

34 ច្បាប់ភូមិបាល, លេខ១០០ក្រ/១៣ តុលា ១៩៩២ (Land Law, No.100K/October 13, 1992) 98

35 សារាចរណែនាំស្តីពីវិធានការចំពោះសកម្មភាពរំលោភយកដីសាធារណៈ, លេខ០៣សរណន /១៤ ធ្នូ ១៩៩២ (Instructive Circular on the Measure towards the Public Land Grabbing Activities, No.03SRNN/December 14, 1992) 144

1993

36 សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការកំណត់សមត្ថកិច្ចលើបច្ចេកទេសវាស់វែង, លេខ០០៤សសរ/កសក/០៦ មករា ១៩៩៣ (Decision on the Determination of the Competence of Survey Technique, No.004SSR/KSK/January 06, 1993) 147

37 ច្បាប់ស្តីពីការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ, លេខ០៩ក្រ/០៨ កុម្ភៈ ១៩៩៣ (Law on the Division of Property, No.09 K/February 08, 1993) 149

38 សារាចរស្តីពីកម្មសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ប្រជាពលរដ្ឋបច្ចុប្បន្ន និងកម្មសិទ្ធិសាធារណៈ, សារាចរ ០១សរ /០៣ កក្កដា ១៩៩៣ (Circular on the Current Legal Public and Private Ownership, No.01SR/July 03, 1993) 150

លិខិតរបស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដីអំពីសភាពការណ៍ស្តីពីបញ្ហាដីធ្លី, លេខ១៦៦សដ/១៦ សីហា ១៩៩៣ (Letter of the Department of Cadastre about the Situation on Land Issues, No.166SD/August 16, 1993) 151

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី **ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល**

លេខ០៦អនក្រ

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៨៥

អនុក្រឹត្យ

ស្តីពីការគ្រប់គ្រងប្រើប្រាស់ដីធ្លីកសិកម្ម

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីអង្គការចាត់តាំង និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយក្រឹត្យលេខ០៣ក្រ ចុះថ្ងៃទី១០ កុម្ភៈ ១៩៨២
- បានឃើញក្រឹត្យច្បាប់លេខ០៧ក្រច ចុះថ្ងៃទី១៣ កក្កដា ១៩៨៣ ស្តីពីសមត្ថកិច្ច និងនីតិវិធីនៃការធ្វើច្បាប់ និងបទបញ្ជា
- បានឃើញសេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជា លេខ២៣៦/៨០/សរ ចុះថ្ងៃទី៣០ សីហា ១៩៨០ ស្តីអំពីការពង្រីកសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ
- តាមសំណើរបស់ក្រសួងកសិកម្ម

សម្រេច

ជំពូកទី១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា១

ដីធ្លីកសិកម្មមានដីស្រែ វាលរាប ដីស្រែខ្ពង់រាប ដីទួល ដីព្រៃដែលមានការអនុញ្ញាត ដីចម្ការ ដីតាមមាត់ទន្លេ ដីកោះ វាលស្មៅធម្មជាតិ ទោះជាកំពុងដាំដុះ ឬទុកចោលទំនេរ និងបឹងស្រះ ត្រពាំង ទំនប់ទឹកដែលឋិតនៅក្រៅដែននេសាទ ត្រូវគ្រប់គ្រងឱ្យបានម៉ត់ចត់ និងប្រើប្រាស់ឱ្យបានសមស្រប។

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋអំណាចគ្រប់ថ្នាក់ មានភារកិច្ចគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីទូទៅតាមព្រំប្រទល់ភូមិសាស្ត្ររដ្ឋបាលរបស់ខ្លួន។ ចំពោះតំបន់ណាដែលមិនទាន់បានកំណត់ព្រំប្រទល់ច្បាស់លាស់ ត្រូវរដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋានតំបន់នោះ ស្នើឡើងថ្នាក់លើដែលមានសមត្ថកិច្ចដើម្បីពិនិត្យ និងសម្រេច។

ហាមឃាត់ការទិញ លក់ បញ្ចាំ ប្រវាស់ ជួលដី និង/ឬជួលពលករធ្វើដី ទោះជាក្រោមរូបភាពណាក៏ដោយ។

ហាមផ្តាច់ការកាប់គាស់ រាន ឬឆ្ការព្រៃដោយគ្មានការអនុញ្ញាតយកទៅធ្វើស្រែចម្ការ ឬធ្វើអាជីវកម្ម ឬរ៉ែនៅក្នុងដី និងនៅកន្លែងដែលមានបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិ។

មាត្រា២

ក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល កសិដ្ឋានរដ្ឋ ស្ថានីយ៍ពិសោធន៍កសិកម្ម រុក្ខដ្ឋាន សាលាបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសកសិកម្ម និងផ្នែកនានា មានអាទិភាពក្នុងការប្រើប្រាស់ដីធ្លីដែលចែងក្នុងមាត្រា១ ដើម្បីផលិតតាមផែនការកំណត់របស់រដ្ឋ។

ដីសម្រាប់កសិកម្មមួយចំណែក ត្រូវបានប្រគល់ឱ្យគ្រួសារកសិករ កម្មាភិបាល បុគ្គលិកកម្មកររដ្ឋ ដែលរស់នៅក្នុងមូលដ្ឋានផ្ទាល់ដើម្បីធ្វើសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ និងសម្រាប់ធ្វើលំនៅឋានតាមការកំណត់របស់រដ្ឋ។

ជំពូកទី២ ការប្រើប្រាស់ និងគ្រប់គ្រងដីធ្លី

មាត្រា៣

ក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីកសិកម្មដូចតទៅ៖

-ដីដែលរដ្ឋអំណាចបដិវត្តបានប្រគល់ឱ្យក្រោយថ្ងៃរំដោះ៧ មករា ១៩៧៩

-ដីដែលរដ្ឋអំណាចបដិវត្តបានអនុញ្ញាតឱ្យស្តារឡើងវិញ និងគាស់រានបន្ថែម

-ដីដែលរដ្ឋអំណាចបដិវត្តបានប្រគល់ឱ្យប្រើប្រាស់ជាបណ្តោះអាសន្ន

ចំនួនផ្ទៃដីដែលប្រគល់ឱ្យក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល ត្រូវគិតទៅតាមមធ្យមភាគនៃចំនួនប្រជាជនទូទៅនៅក្នុងឃុំ-សង្កាត់ រួមទាំងអ្នកចូលបម្រើកងទ័ព នគរបាល កម្មាភិបាល កម្មករបុគ្គលិករដ្ឋ និងជនពលីដើម្បីបដិវត្តន៍ដែលមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីជំរឿនគ្រួសារនៅមូលដ្ឋាន។

មាត្រា៤

កសិដ្ឋានរដ្ឋ មជ្ឈមណ្ឌលកសិកម្ម សាលាបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសកសិកម្ម មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីកសិកម្មដូចតទៅ៖

-ដីដែលជាអតីតកសិដ្ឋានរដ្ឋ ស្ថានីយ៍ពិសោធន៍កសិកម្ម សាលាបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសកសិកម្មដែលរដ្ឋឱ្យស្តាបនា និងជួសជុលឡើងវិញ និងដីដែលរដ្ឋប្រគល់ឱ្យដើម្បីពង្រីក និងស្ថាបនាបន្ថែម ។

-ដីដែលរដ្ឋបានអនុញ្ញាតឱ្យស្តារឡើងវិញ ឬគាស់រានបន្ថែម ។

-ដីដែលរដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋានបានប្រគល់ឱ្យប្រើប្រាស់ជាបណ្តោះអាសន្ន ។

មូលដ្ឋាននៅក្រោមឪវាទផ្នែកផ្សេងៗ ដែលសុំដីសម្រាប់ផលិតកម្ម ក៏ត្រូវបានប្រគល់ដីសម្រាប់ប្រើប្រាស់ដែរ ។

ចំនួនផ្ទៃដីដែលប្រគល់ឱ្យមូលដ្ឋាននានាខាងលើ ត្រូវផ្អែកទៅតាមលទ្ធភាពនៃកម្លាំងពលកម្ម និងសំណូមពរនៃការអភិវឌ្ឍរបស់ផ្នែកដែលបានបញ្ចូលក្នុងផែនការរដ្ឋ ។

មាត្រា៥

គ្រួសារនានាមានលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ប្រភេទដីកសិកម្មដូចតទៅ៖

-ដីសម្រាប់លំនៅឋាន និងដីសម្រាប់ធ្វើសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ "គិតទាំងចម្ការគ្រួសារ" ដែលរដ្ឋអំណាចបានប្រគល់ឱ្យប្រើប្រាស់តាមការកំណត់ និងតាមគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋ ។

-ដីបោះបង់ចោលទំនេរដែលរដ្ឋអំណាចបានអនុញ្ញាតឱ្យស្តារឡើងវិញ ឬគាស់រានបន្ថែម ។

-ដីដែលក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផលបានប្រគល់ឱ្យប្រើប្រាស់បណ្តោះអាសន្ន ។

ចំពោះគ្រួសារដែលឈប់បង្កបង្កើនផល ឬផ្លាស់លំនៅឋានទៅស្នាក់នៅមូលដ្ឋានផ្សេងៗទៀត ដោយមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ និងដោយរដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋានអនុញ្ញាតយល់ព្រម គ្រួសារនោះត្រូវប្រគល់ដីដែលខ្លួនប្រើប្រាស់ឱ្យរដ្ឋអំណាចឃុំ-សង្កាត់វិញ ដើម្បីប្រគល់ឱ្យក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផលប្រើប្រាស់ ។ រដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋាននោះត្រូវជួយសម្រុះសម្រួលសមស្របចំពោះផលដំណាំ និងសំណង់របស់គ្រួសារនោះ ។

ចំពោះដីដែលម្ចាស់មិនប្រើប្រាស់ រដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋានមានភារកិច្ចគ្រប់គ្រង និងប្រគល់ជាបណ្តោះអាសន្នឱ្យក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល ឬឱ្យគ្រួសារណាមួយសម្រាប់បង្កបង្កើនផល ។

វាយឡើងវិញ

ចំពោះគ្រួសារកម្ពុជាដែលធ្វើមាតុភូមិនិវត្តន៍ ហើយមានលទ្ធភាពបង្កបង្កើនផលកសិកម្ម ត្រូវរដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋានប្រគល់ដីឱ្យមួយចំនួនដើម្បីប្រើប្រាស់។

ចំពោះជនរត់ចោលជួរខ្មាំង ហើយត្រលប់មកជួបជុំជាមួយគ្រួសារវិញ បើចង់ចូលរួមបង្កបង្កើនផលកសិកម្ម ក៏មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីធ្លីដូចកសិករដទៃទៀតដែរ។

មាត្រា៦

ដីសម្រាប់បង្កបង្កើនផលដើម្បីទ្រទ្រង់បេឡារបស់រដ្ឋអំណាច និងអង្គការមហាជន នៅឃុំ ភូមិ ដើម្បីប្រគល់ឱ្យអង្គភាពចាត់តាំងរដ្ឋអំណាច អង្គការមហាជន ឈ្លប នគរបាល នៅឃុំ ភូមិ បង្កបង្កើនផលយកកម្រៃសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងការងាររួម។

-ឃុំនីមួយៗអាចរក្សាទុកដីស្រែចម្ការមួយចំនួនមិនលើសពី៦ហិកតា នៅកន្លែងណាដែលមានដីទូលាយ ហើយមានមនុស្សតិច។ នៅកន្លែងណាដែលមានផ្ទៃដីតិច ហើយមានមនុស្សច្រើននោះអាចរក្សាទុកដីស្រែចម្ការចំនួន៣ហិកតា។

-ភូមិនីមួយៗអាចរក្សាទុកដីស្រែចម្ការប្រមាណពី១ ទៅ២ហិកតា នៅកន្លែងណាដែលមានដីទូលាយ ហើយមានមនុស្សតិច។ នៅកន្លែងណាដែលមានផ្ទៃដីតិច ហើយមានមនុស្សច្រើននោះ អាចរក្សាទុកដីចំនួន១ហិកតា។

គណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តស្រុក មានសមត្ថកិច្ចពិនិត្យ និងសម្រេចលើចំនួនផ្ទៃដីខាងលើ ស្របតាមសភាពការណ៍ជាក់ស្តែងនៅតំបន់នីមួយៗ។

ក្នុងករណីចង់យកចំនួនដីលើសពីការកំណត់ខាងលើ ត្រូវគណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុងពិនិត្យ និងសម្រេច។

មាត្រា៧ អំពីដីសម្រាប់សាលារៀន

ដើម្បីបង្កលក្ខណៈឱ្យសិស្សានុសិស្សចូលរួមពលកម្មដោយផ្ទាល់ ក្រៅពីដីសង់អគារ និងទីធ្លា ត្រូវរក្សាទុកដីមួយចំនួនសម្រាប់សួនច្បារ យោលទៅតាមផ្ទៃដីតំបន់នីមួយៗ និងលទ្ធភាពពលកម្មរបស់សិស្ស។

មាត្រា៨ អំពីដីវត្តអារាម

ដីដែលឋិតនៅក្នុងបរិវេណវត្តអារាម ត្រូវទុកឱ្យវត្តអារាមប្រើប្រាស់។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា៩ អំពីបឹង ស្រះ ថ្លុក ត្រពាំងដែលឋិតនៅក្រៅដែននេសាទ

ចំពោះបឹង ស្រះ ថ្លុក ត្រពាំង ដែលឋិតនៅក្នុងភូមិ ឃុំណា ត្រូវភូមិ ឃុំនោះ គ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់រួមដោយផ្តល់អាទិភាពដល់ប្រជាជនក្នុងការយកទឹកស្រោចដំណាំ និងចិញ្ចឹមត្រី តែប្រសិនបើស្រះ ថ្លុក ត្រពាំងនោះតូចតាចដែលបម្រើសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ ត្រូវទុកឱ្យគ្រួសារនោះប្រើប្រាស់។

ចំពោះបឹងធំៗដែលឋិតនៅក្រៅដែននេសាទ "ហើយមានការពាក់ព័ន្ធដល់ឃុំជាច្រើននៅក្នុងស្រុកតែមួយនោះ ត្រូវស្រុកគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ ប្រសិនបើពាក់ព័ន្ធដល់ស្រុកច្រើន ត្រូវខេត្តគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់"។

ការប្រើប្រាស់បឹងធំៗនេះ ត្រូវផ្អែកទៅលើទម្លាប់របស់មូលដ្ឋានដែលបម្រើផលប្រយោជន៍រួមរបស់ប្រជាពលករ។

មាត្រា១០ អំពីវាលស្មៅធម្មជាតិ

វាលស្មៅធម្មជាតិដែលឋិតនៅក្នុងមូលដ្ឋានណា ត្រូវរដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋាននោះគ្រប់គ្រងសម្រាប់សត្វ។

មាត្រា១១ អំពីដីនៅទំនេរមិនទាន់បង្កបង្កើនផល

ដីកសិកម្មចោលទំនេរ និងដីមិនទាន់កាប់ឆ្ការឋិតនៅមូលដ្ឋានណា ត្រូវមូលដ្ឋាននោះមានផែនការប្រើប្រាស់ និងគ្រប់គ្រងឱ្យបានសមស្រប មិនត្រូវទុកឱ្យនៅទំនេរ ឬធ្វើជាកម្មសិទ្ធិរបស់បុគ្គលណាមួយឡើយ។

រដ្ឋត្រូវជួយឧបត្ថម្ភដល់ក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល កសិដ្ឋានរដ្ឋ ស្ថាប័ននានាប្រជាជននៅទីក្រុង ទីរួមខេត្ត ក្នុងការស្តារដីចោលទំនេរ និងរានដីថ្មី។

ដើម្បីពង្រីកផលិតកម្មកសិកម្ម អ្នកដែលបានសុំស្តារដី ឬរានដីថែម គឺគ្មានបង់ប្រាក់អ្វីទាំងអស់។ ការអនុញ្ញាតឱ្យខ្ចីដីសម្រាប់បង្កបង្កើនផល លើផ្ទៃដីដែលមិនទាន់ដាំដុះដូចខាងលើ ត្រូវមានរយៈពេលកំណត់ពី៣ ទៅ៥ឆ្នាំ យោលទៅលើកម្លាំងពលកម្ម សម្ភារៈដែលចំណាយទៅលើការងារនោះ។ ត្រូវបានលើកលែងវិភាគទានស្នេហាជាតិក្នុងរយៈពេល២ឆ្នាំ ចំពោះដីដែលបានស្តារឡើងវិញ និង៥ឆ្នាំ ចំពោះដីទើបបានរានថ្មី។

មាត្រា១២ អំពីដីស្ថាបនាសំណង់

វាយឡើងវិញ

ការផ្តល់ដីសម្រាប់ស្ថាបនាសំណង់នានា ត្រូវសម្រេចដោយក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី ឬគណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុង ដោយផ្អែកលើគម្រោងប្លង់នៃសំណង់ដែលស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចបានសម្រេច។

ការផ្តល់ដីសម្រាប់ស្ថាបនាសំណង់នៅក្នុងភូមិ ឃុំ-សង្កាត់ ត្រូវគណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុង សម្រេចតាមសំណើរបស់គណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តស្រុក-ខណ្ឌ ទីរួមខេត្ត ឃុំ-សង្កាត់។

ការយកដីសម្រាប់ស្ថាបនាសំណង់ ត្រូវជូនដំណឹងទៅអ្នកកាន់កាប់ដីនោះ មួយរដូវបង្កបង្កើនផលជាមុន ម្ចាស់សំណង់ថ្មីនេះត្រូវសហការជាមួយរដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋានក្នុងការសម្របសម្រួលចំពោះការបង់ខាតរបស់អ្នកកាន់កាប់នោះ។

មាត្រា១៣ អំពីសិទ្ធិផ្តល់ដីសម្រាប់សំណង់

-គណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុង មានសមត្ថកិច្ចផ្តល់ដីពី៥ហិកតាចុះមក។

-ការផ្តល់ដីពី៥ហិកតាឡើងទៅ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី។

មាត្រា១៤ អំពីការខ្ចីដីសម្រាប់បង្កបង្កើនផល

-ចំពោះមូលដ្ឋានណាដែលមានដីធ្លីច្រើន រួមទាំងដីសំណង់ចាស់បោះបង់ចោល ហើយពុំទាន់មានលទ្ធភាពធ្វើអស់ផ្ទៃដី ត្រូវឱ្យមូលដ្ឋានផ្សេងៗទៀតខ្វះដី ខ្ចីដីដើម្បីបង្កបង្កើនផល។

-ក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផលដែលធ្វើមិនអស់ផ្ទៃដី ត្រូវឱ្យគ្រួសារសមាជិកក្រុម ឬក្រុមផ្សេងៗទៀត ខ្ចីដីដែលសល់ដើម្បីបង្កបង្កើនផល។ ក្រោយពេលប្រមូលផលរួចហើយ ត្រូវសងដីនោះឱ្យក្រុមសាមគ្គីវិញ។

ជំពូកទី៣ ទោសប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា១៥

ជនណាទិញ លក់ បញ្ចាំ ប្រវាស់ ជួលដី និង/ឬជួលពលករធ្វើដីបឹង ទោះក្រោមរូបភាពណាក៏ដោយត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់រដ្ឋបាល។

មាត្រា១៦

វាយឡើងវិញ

ជនណាកាប់គាស់ រាន ឬឆ្ការព្រៃ ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតយកទៅធ្វើស្រែចម្ការ ឬធ្វើអាជីវកម្មផលរ៉ែនៅក្នុងដី និងនៅកន្លែងដែលមានបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ប្រវត្តិសាស្ត្រ ត្រូវទទួលទោសតាមច្បាប់ជាធរមាន។

ជំពូកទី៤ បទប្បញ្ញត្តិជាអវសាន

មាត្រា១៧

ក្រសួងកសិកម្ម គណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុង ត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះតាមភារកិច្ចរៀង១ខ្លួន។

មាត្រា១៨

អនុក្រឹត្យនេះមានអានុភាពគតិយុត្ត ចាប់ពីថ្ងៃដែលប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈ។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៨៥

ជ. ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

ប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ហ៊ុន សែន

កន្លែងទទួល

-ខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្ស | ដើម្បីជ្រាបជាព័ត៌មាន

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ |

-ឯកសារ

ចម្លងជូន

-គ្រប់គណៈកម្មធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុង

"ដើម្បីអនុវត្ត"

-ឯកសារ

លេខ៧៧ចល

បានចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១០ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៨៥

ជ. រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

អនុរដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា និងត្រា

ប្យាស់ លាស់

វាយឡើងវិញ

សេចក្ដីណែនាំ/២២៤៦ ឧសក/មក/បស/ថ្ងៃទី ២៤ សីហា ១៩៨៧

សេចក្ដីណែនាំស្ដីពីការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ

ក្នុងរបបបដិវត្តយើង សម្ព័ន្ធ រោងចក្រ ក្រុមហ៊ុន និងមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូនទុព្វសម្ភារៈ បរិក្ខារព្រមទាំងវត្ថុធាតុដើម ដែលឋិតនៅក្នុងមូលដ្ឋាន ផលិតកម្មទាំងនោះគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ប្រជាជនដែលមានរដ្ឋគ្រប់គ្រងតាមរយៈកម្មាភិបាល តាំងពីជួរថ្នាក់ដឹកនាំក្រសួង រហូតដល់កម្មាភិបាលគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ក្នុងអង្គភាពផលិតកម្មនីមួយៗ។ ទ្រព្យសម្បត្តិដូចលើកឡើងនេះគឺជាមូលដ្ឋានសម្ភារៈមួយផ្នែកដ៏មានតម្លៃ និងជាប្រភពនៃកម្លាំងសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីរួមចំណែកធានាកិច្ចការពារ និងកសាងមាតុភូមិឆ្លងកាត់អន្តរកាល ជាជំហានៗឡើងលទ្ធិសង្គមនិយម និងលើកស្ទួយជីវភាពរបស់ប្រជាជនឱ្យបានកាន់តែល្អប្រសើរឡើងថែមទៀត។

ដោយយល់ជ្រួតជ្រាបច្បាស់ពីបញ្ហានេះ ក្រសួង និងអង្គភាពចំណុះទាំងអស់បានឯកភាពគ្នាលើទស្សនៈចាត់តាំង និងសកម្មភាពក្នុងការដាក់វិធានការការពារ ថែរក្សា ទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋចេញសារាចរ និងសេចក្ដីកំណត់ណែនាំជាបន្តបន្ទាប់ សកម្មរួមចំណែកបង្កើតអង្គការត្រួតពិនិត្យរបស់ប្រជាជនតាមមូលដ្ឋានបានមួយចំនួន ព្យាយាមជំរុញការងារ អង្កេតសម្ភារៈបរិក្ខារទំនិញ វត្ថុធាតុដើមតាមដំណាក់កាលនីមួយៗបានម៉ត់ចត់ល្អ និងបង្កើតចំនួនយុទ្ធនាការចុះត្រួតពិនិត្យផ្ទាល់ដល់ទីកន្លែងទទួលបានលទ្ធផលល្អគួរជាទីពេញចិត្ត និងកាត់បន្ថយបានទូវការអន្តរាយ ការបាត់បង់ ការខ្ជះខ្ជាយទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ។

ប៉ុន្តែទន្ទឹមនឹងនេះ ក៏នៅមានចំណុចខ្វះខាតជាអត្តនោម័តកម្មាភិបាលគ្រប់គ្រងអង្គភាពការិយាល័យ ផ្នែក និងក្រុមផលិតកម្មមួយចំនួនដូចជា៖

១-ការថមថយគុណភាពខាងផ្នែកសីលធម៌រស់នៅបដិវត្ត បណ្ដាលឱ្យបាត់បង់កិត្យានុភាពដឹកនាំ គ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន ញ៉ាំងឱ្យបុគ្គលិកកម្មករមានការស្រេកស្រុតថាមពលក្នុងពលកម្ម ហើយបែរជាមានជំងឺប្រៀបធៀបចាប់ប្រព្រឹត្តនូវបាតុភាពអសកម្ម ប៉ះពាល់ទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋតាមគំរូអាក្រក់នេះទៅវិញ។

វាយឡើងវិញ

២-ការធ្លាក់ចុះនូវស្មារតីទទួលខុសត្រូវ និងសម្បជញ្ញៈការងារដោយធូររលុង បណ្តែតបណ្តោយឱ្យខូចខាតគ្រឿងចក្រ គ្រឿងម៉ាស៊ីន បាត់បង់វត្ថុធាតុដើម និងសម្ភារៈផ្សេងៗជាបន្តបន្ទាប់។

៣-អគ្គនាយកមិនកសាងតម្លៃដើមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ មានការបំប៉ោងតម្លៃវត្ថុធាតុដើមទិញចូល ឬបន្ទាប់តម្លៃលក់ផលិតផលសម្រេច ដោយមិនបញ្ចូលមុខចំណាយផលិតឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីកេងយកប្រាក់លំអៀង។

៤-ការឃុបឃិត ឬធ្វេសប្រហែសមិនព្រមចុះធ្វើការត្រួតពិនិត្យបណ្តាលឱ្យបណ្តាផ្នែកផលិតកម្ម ចំណុះ ល្មើសសន្ទស្សន៍គុណភាព ដោយលួចកែប្រែបច្ចេកវិជ្ជាដើម្បីបង្កើនចំនួនផលិតផលសម្រេចឱ្យលើសបរិមាណដែលបានកំណត់ សម្រាប់ចែកចាយធ្វើប្រជាភិថុតដល់បុគ្គលក្រុម និងអង្គភាពរបស់ខ្លួន។

៥-ភាពស្លាប់ក្រឡានៃរូបភាព និងវិធីសាស្ត្រគ្រប់គ្រង ដែលជាបច្ច័យអាក្រក់នៃការខ្វះសមត្ថភាពលើគ្រប់វិស័យរបស់ខ្លួន។

អាស្រ័យហេតុនេះ ក្នុងគោលបំណងរាំងខ្ទប់នូវបាតុភាពបាត់បង់ទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ដែលបណ្តាលមកពីមូលហេតុដូចបានលើកខាងលើ ហើយដែលទាមទារចាំបាច់ត្រូវតែកែលំអជាបន្ទាន់ដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋឱ្យបានគង់វង់នោះ ក្រសួងមានវិធានការមួយចំនួនដូចតទៅ ដើម្បីបំពេញបន្ថែមទៅលើសារាចរ និងសេចក្តីកំណត់ណែនាំមុនៗ ស្តីពីបញ្ហានេះដល់អង្គភាពចំណុះដើម្បីទុកជាទិសសម្រាប់អនុវត្តៈ

ក-វិធានការអប់រំ

បណ្តាសមមិត្តទទួលខុសត្រូវ សាខាបក្ស ក្រុមស្នូល សម្ព័ន្ធយុវជន និងសហជីពក្នុងអង្គភាពនីមួយៗ ត្រូវមានវិធានការអប់រំសមាជិករបស់ខ្លួនគ្រប់រូប ឱ្យមានការភ្ញាក់រឭកដោយខ្លួនឯងក្នុងការអនុវត្ត ដោយម្ចាស់ការច្នៃប្រឌិត និងមានលទ្ធផលល្អ នូវភារកិច្ចការពារទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ។

អប់រំបំពាក់បំប៉ន់ចំណេះដឹងខាងនយោបាយ វប្បធម៌ បច្ចេកទេស ទស្សនៈ គោលជំហរ អាកប្បកិរិយា សីលធម៌របស់វណ្ណៈកម្មករ ដើម្បីធ្វើឱ្យគេក្លាយទៅជាមនុស្សថ្មីសង្គមនិយម សំដៅបង្កើនសមត្ថភាព និងលើកកម្ពស់មនសិការធ្វើម្ចាស់សមូហភាពរបស់គេ ធ្វើឱ្យគេក្លាយជាកម្លាំង

ចលករសំខាន់បំពេញបានយ៉ាងល្អបំផុត នូវគ្រប់ភារកិច្ចដែលថ្នាក់លើប្រគល់ជូន ជាពិសេសមានភារកិច្ចការពារទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ។

ទទួលបាននូវការអប់រំ និងយល់ដឹងខាងលើនេះ ទើបមហាជន ពលករយើងចេះគោរពស្រឡាញ់ពលកម្ម មានគុណធម៌បដិវត្ត មានស្មារតីសន្សំសំចៃ មិនខ្ជះខ្ជាយសម្ភារៈ វត្ថុធាតុដើម និងផលិតផលសម្រេច ឧស្សាហ៍ព្យាយាម ស្អាតស្អំ សកម្មការពារទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ពង្រីកសិទ្ធិធ្វើម្ចាស់សមូហភាពរបស់គេប្រឆាំងទប់ទល់នឹងសតិអារម្មណ៍សួនតួនិយម គិតតែផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន។ ត្រូវអប់រំឱ្យចេះគួបផ្សំបានត្រឹមត្រូវនូវផលប្រយោជន៍៣ គឺផលប្រយោជន៍របស់គេជាពលករម្នាក់ៗ ផលប្រយោជន៍សមូហភាព អង្គភាព និងផលប្រយោជន៍របស់ប្រជាជនទាំងមូល ហើយផ្តើមចេញពីនេះ គេនឹងយល់ច្បាស់ថាការប្រើប្រាស់ខ្ជះខ្ជាយទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ លួចទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋធ្វើជាទ្រព្យផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គ្រួសារ គឺក្បត់ប្រជាជន និងមានទោសចំពោះប្រជាជន។

ខ.វិធានការបច្ចេកទេស

ថ្នាក់គ្រប់គ្រង សម្ព័ន្ធ ក្រុមហ៊ុន រោងចក្រ ត្រូវម្ចាស់ការបង្កើតឱ្យបាននូវបទបញ្ជាគ្រប់គ្រងថែទាំប្រើប្រាស់គ្រឿងចក្រ គ្រឿងម៉ាស៊ីន សម្ភារៈបរិក្ខារវត្ថុធាតុដើម ដោយអនុវត្តរបៀបរបបកត់ត្រាឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងប្រគល់សិទ្ធិទទួលខុសត្រូវតាមផ្នែក តាមថ្នាក់ និងបុគ្គលឱ្យបានច្បាស់លាស់ ដោយចងក្រងជាខ្សែរយៈទទួលខុសត្រូវតាមរូបភាពចុះកិច្ចសន្យាដែលជាការមួយចាំបាច់បំផុត ដើម្បីបង្ខំឱ្យបណ្តាផ្នែកផលិតកម្ម បណ្តាថ្នាក់ បុគ្គលចូលរួមចំណែកទទួលខុសត្រូវចៀសវាងកុំឱ្យមានទស្សនៈពឹងផ្អែក និងឆ្លើយដាក់គ្នា។

ខាងក្រោមនេះគឺជាការបញ្ជាក់មួយចំនួន ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង៖

ផ្នែកឃ្លាំងវត្ថុធាតុដើម ត្រូវវិធានាតាមកិច្ចសន្យាផ្គត់ផ្គង់វត្ថុធាតុដើមឱ្យផ្នែករៀបចំ ឬលាយផ្សំតាមបរិមាណ និងគុណភាពដែលបានកំណត់។ ក្នុងករណីនេះ អង្គភាពនីមួយៗត្រូវទិញចូលនូវឧបករណ៍វិទ្យាសាស្ត្រ និងរង្វាស់រង្វាល់គ្រប់ប្រភេទដើម្បីវាស់ស្ទង់គុណភាព និងបរិមាណវត្ថុធាតុដើមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ដែលក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នអង្គភាពរបស់ខ្លួនពុំទាន់មានគ្រប់គ្រាន់។

-ផ្នែករៀបចំ ឬលាយផ្សំត្រូវវិធានាផ្គត់ផ្គង់តាមកិច្ចសន្យាឱ្យផ្នែកផលិតនូវផលិតផលពាក់កណ្តាលសម្រេចតាមបរិមាណ និងគុណភាពដែលបានកំណត់ក្នុងបទដ្ឋាន និងក្នុងសន្ទស្សន៍គុណភាព។

វាយឡើងវិញ

-ផ្នែកបង្កើយត្រូវធានាផ្តល់តាមកិច្ចសន្យាឱ្យផ្នែកឃ្លាំងផលិតផលសម្រេចនូវផលិតផលសម្រេចតាមបរិមាណ និងគុណភាពដែលបានកំណត់ក្នុងបទដ្ឋាន និងក្នុងសន្ទស្សន៍គុណភាព។

-ក្នុងន័យចៀសវាងការបាត់បង់ពេលវេលា កិច្ចសន្យានេះត្រូវធ្វើរួមគ្នាតែមួយ និងអូសរ៉ូណេអូឱ្យហើយ ជូនដល់បណ្តាផ្នែកផលិតកម្មពាក់ព័ន្ធដើម្បីបំពេញបន្ថែម និងចុះហត្ថលេខាតែប៉ុណ្ណោះ។

គ. វិធានការសេដ្ឋកិច្ច

ស្មារតីភ្ញាក់រឭករបស់កម្មាភិបាល បុគ្គលិក កម្មករអាចស្ថិតស្ថេរបាន ក៏អាស្រ័យដោយគំនាស់សេដ្ឋកិច្ចដែលជាកត្តាគន្លឹះ និងមានឋាមពលដ៏ស័ក្តិសិទ្ធិក្នុងការលើកកម្ពស់ស្មារតី ការពារទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងជំរុញល្បឿនអភិវឌ្ឍរបស់ប្រទេសជាតិ។ វិធានការសេដ្ឋកិច្ចមានឥទ្ធិពលលើគ្រប់វិស័យជីវភាពសង្គមដែលទាមទារត្រូវតែសកម្ម ឈឺឆ្អាលដោះស្រាយនូវរាល់បញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងពលកម្ម ព្រមទាំងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃរបស់ប្រជាពលករ។

ចំពោះមុខ ត្រូវជំនះឱ្យបាននូវរាល់ការលំបាកដើម្បីដោះស្រាយហូបបាយមួយពេល នៅពាក់កណ្តាលវេនផលិតកម្ម។ យកចិត្តទុកដាក់កសាងលំដាប់ថ្នាក់បច្ចេកទេស បទដ្ឋានពលកម្មឱ្យបានឆាប់រហ័ស ដើម្បីកែលំអការផ្តល់ប្រាក់បៀវត្ស និងប្រាក់កម្រៃជូនពលករឱ្យបានសមស្រប។ យកចិត្តទុកដាក់ជំរុញ អនុវត្ត សម្រេច និងលើកផែនការដើម្បីឱ្យពលករអាចទទួលបានប្រាក់រង្វាន់ថែមទៀត។

ឃ.វិធានការរដ្ឋបាល

ក្នុងករណីដែលមានការបាត់បង់ ឬខូចខាតវត្ថុធាតុដើមត្រូវរកឱ្យឃើញជាបន្ទាន់នូវជនប្រព្រឹត្តបទល្មើសហើយវិនិច្ឆ័យឱ្យបានតឹងរ៉ឹង និងប្រកបដោយយុត្តិធម៌។

ចំពោះការប៉ះពាល់ទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ជនប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រូវទទួលវិន័យតាមកម្រិតបទល្មើសដូចតទៅ៖

-ត្រូវធ្វើការក្រើនរំឭក ស្តីបន្ទោស និងចាប់បង្ខំជនប្រព្រឹត្តបទល្មើសឱ្យសារភាពកំហុស ព្រមទាំងចុះខសន្យាប្តេជ្ញាកែប្រែ។

-ត្រូវធ្វើការព្រមាន និងចាប់បង្ខំឱ្យសារភាពកំហុស ព្រមទាំងចុះខសន្យាប្តេជ្ញាកែប្រែ។

វាយឡើងវិញ

-ត្រូវប្រគល់ខ្លួនឱ្យផ្នែករដ្ឋបាល អង្គភាពដើម្បីសួរចម្លើយ និងធ្វើកំណត់ហេតុជូនក្រុមប្រឹក្សាវិន័យរបស់អង្គភាពនោះ ដើម្បីវិនិច្ឆ័យ និងផ្ដើមមតិអំពីវិធានការដោះស្រាយ ស្នើឡើងក្រុមប្រឹក្សាវិន័យក្រសួង ។

ចំពោះជនណាដែលរំលោភលើមុខងារ សិទ្ធិអំណាចរបស់ខ្លួនដើម្បីប៉ះពាល់ ឬប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ក្នុងគោលដៅទាញយកកម្រៃផ្ទាល់ខ្លួន និងមានឧបាយកលពិសពុល បំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាងគ្រោះថ្នាក់បណ្ដាលឱ្យមានការអន្តរាយខាងសម្ភារៈ និងផលវិបាកធ្ងន់ធ្ងរ និងត្រូវឃាត់ខ្លួនបញ្ជូនទៅស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចដើម្បីវិនិច្ឆ័យទោសតាមច្បាប់ជាធរមាន ។

ទន្ទឹមនេះដែរ ក្រសួងមានសំណូមពរដល់បណ្ដាកម្មាភិបាលទទួលខុសត្រូវគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ក្នុងអង្គភាពនីមួយៗ ត្រូវមានការមធ្យ័តចំពោះខ្លួន ត្រូវរាំងខ្ទប់ដោយខ្លួនឯងនូវជំងឺនាម៉ឺននិយម និងបុគ្គលនិយម ហើយធ្វើជាគំរូល្អដល់មហាជនពលករ គឺមានន័យថា បើមានបុណ្យសក្តិ និងសិទ្ធិអំណាចត្រូវបង្ការជំងឺអាងបុណ្យសក្តិ និងសិទ្ធិអំណាច បើមានតួនាទីគ្រប់គ្រងអង្គភាពសេដ្ឋកិច្ចដែលមានទំនិញ និងប្រាក់កាសច្រើនគឺត្រូវបង្ការជំងឺលួចកិបកេងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ។

ដើម្បីធានាការអនុវត្តឱ្យបានខ្លាំងក្លាជាប់ជានិច្ច នូវវិធានការទាំងបួនខាងលើដែលពាក់ព័ន្ធនិងកិច្ចការការពារទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ក្រសួងនឹងកំណត់ចាត់តាំងក្រុមប្រតិបត្តិការពិសេសចំនួន២ក្រុមក្នុងចំណោមកម្មាភិបាលនៃនាយកដ្ឋានសេនាធិការមួយចំនួន ដើម្បីសហការស្និតល្អួតជាមួយក្រុមប្រតិបត្តិការបទដ្ឋាននៃសាមីអង្គភាព សំដៅចុះស្រាវជ្រាវ និងកែសម្រួលនូវការខុសឆ្គងរបស់បណ្ដាអង្គភាពចំណុះ ។

ក្នុងគោលដៅបង្កលក្ខណៈងាយស្រួល ដើម្បីអនុវត្តសេចក្តីណែនាំរបស់ក្រសួងនេះ សម្ព័ន្ធក្រុមហ៊ុន រោងចក្រទាំងអស់ត្រូវមានវិធានការរៀបចំកម្មាភិបាលគ្រប់គ្រងឡើងវិញ ដើម្បីធានាគុណភាព និងសមត្ថភាព ។

ក្រោយពីបានទទួលសេចក្តីណែនាំនេះ គ្រប់អង្គភាពចំណុះត្រូវផ្សព្វផ្សាយឱ្យបានទូលំទូលាយ និងស៊ីជម្រៅទៅក្នុងជួរមហាជនពលករជាបន្ទាន់ ហើយចាត់តាំងអនុវត្តឱ្យបានម៉ត់ចត់ត្រឹមត្រូវរួចរាយការណ៍អំពីលទ្ធផលដែលទទួលបាន និងការលំបាកក្នុងការអនុវត្ត ដោយបញ្ចូលទៅក្នុងរបាយការណ៍ប្រឡងប្រណាំង ហើយផ្ញើឡើងក្រសួងតាមកាលបរិច្ឆេទកំណត់ ។

បក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជា

សេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពីគោលនយោបាយចំពោះកសិករ

I-សភាពការណ៍រួមរបស់កសិករកម្ពុជា

ប្រវត្តិសាស្ត្រកន្លងមកបានបញ្ជាក់ឱ្យយើងឃើញច្បាស់ថា វណ្ណៈកសិករកម្ពុជាមានតួនាទីដ៏ធំធេងក្នុងបុព្វហេតុកសាង និងការពារមាតុភូមិ។ កសិករយើងដែលមានចំនួនភាគច្រើនដាច់ខាត "ជាង៨០ភាគរយ" នៃប្រជាជនក្នុងសង្គមកម្ពុជាទាំងមូលធ្លាប់មានការតស៊ូអំណត់ និងឧស្សាហ៍ព្យាយាម ស្រឡាញ់ពលកម្ម ថ្នៃប្រឌិតក្នុងពលកម្ម ផលិតកម្ម ដោយផ្សារភ្ជាប់ខ្លួននឹងខឿនផលិតកម្មតូចតាចនៃកសិកម្មប្រទេសយើង។

ក្រោមរបបជិះជាន់សង្កត់សង្កិនរបស់ពួកសក្តិភូមិ ពួកអាណានិគមនិយម ពួកចក្រពត្តិនិយម និងបរិវារ កសិករយើងបានរួមតស៊ូប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើត្រួតត្រាជិះជាន់សង្កត់សង្កិន អំពើបង្ក្រាបរារាំងបង្ខាំងទុកឱ្យរស់នៅក្នុងជីវភាពលំបាកតោកយ៉ាក និងគ្មានសិទ្ធិសេរីភាព។ ជាងនេះទៅទៀតក្រោមការដឹកនាំរបស់បក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជា កសិករយើងបានក្រោកតស៊ូប្រឆាំងនឹងរបបប្រល័យពូជសាសន៍ប៉ុលពត អៀង សារី ខៀវ សំផន ដែលបានធ្វើឱ្យសង្គមកម្ពុជាទាំងមូលក្រឡាប់ចាក់ខឿនសេដ្ឋកិច្ចសង្គមខ្ទេចខ្ទាំដល់ឫសគល់។

ក្រោយថ្ងៃរំដោះ៧ មករា ១៩៧៩ ក្រោមការដឹកនាំរបស់បក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជា កសិករយើងក៏ដូចប្រជាជនទូទាំងប្រទេសមានសេចក្តីសោមនស្សរីករាយឥតឧបមា ដោយប្រជាជាតិបានទទួលឯករាជ្យ និងមានសេរីភាពពិតប្រាកដ ហើយខិតខំពុះពារឧបសគ្គគ្រប់បែបយ៉ាងដើម្បីស្តារ និងកសាងប្រទេសជាតិឱ្យចាកផុតពីគ្រោះទុរ្ភិក្ស និងធ្វើឱ្យជីវភាពរស់នៅមានស្ថិរភាពជាបណ្តើរៗឡើងវិញ។ ប៉ុន្តែ ដោយយើងមានមូលដ្ឋានសម្ភារៈបច្ចេកទេសតិចតួចស្តួចស្តើង ទ្រង់ទ្រាយផលិតកម្មតូច ការងារគ្រប់គ្រងនៅសាមញ្ញ ហើយកម្រិតយល់ដឹងអំពីបច្ចេកទេសរបស់កសិករយើងនៅទាប...។ល។ កសិករយើងនៅជួបប្រទះនឹងការលំបាកច្រើនក្នុងជីវភាពរស់នៅ ក៏ដូចជាក្នុងផលិតកម្មដែរ។

វាយឡើងវិញ

ដើម្បីឆ្លើយតបតាមបំណងប្រាថ្នារបស់កសិករ និងធ្វើឱ្យខឿនសេដ្ឋកិច្ចជាតិមានការរីកចម្រើនរឹងមាំងឆាប់រហ័សនោះ បក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជាបានចាត់ទុកវិស័យកសិកម្មជាប្រៀបខ្លាំងនៃខឿនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងបានកំណត់គោលនយោបាយសំខាន់ៗចំពោះកសិករដែលមានគោលបំណង និងសំណួមពរដូចខាងក្រោមសំដៅ៖

១-ការពារសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍របស់កសិករដើម្បីពង្រឹកសម្ព័ន្ធភាពជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់កសិករ កម្មករ និងបញ្ញវន្ត។

២-ប្រើប្រាស់ឱ្យអស់លទ្ធភាពកម្លាំងពលកម្ម ប្រភពទុន ទ្រព្យសម្បត្តិ ទេពកោសល្យរបស់កសិករដើម្បីលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅ និងរួមចំណែកធ្វើឱ្យជនបទមានការអភិវឌ្ឍជាជំហានសមស្របតាមការរីកចម្រើនរបស់បដិវត្តកម្ពុជា។

៣-ប្រើប្រាស់ និងពង្រីកឱ្យអស់នូវលទ្ធភាពដីធ្លី មធ្យោបាយ និងឧបករណ៍ផលិតកម្មដែលកសិករមាននាបច្ចុប្បន្ន និងទៅអនាគត។ បង្កលក្ខណៈឱ្យកសិករបានធ្វើម្ចាស់ពិតប្រាកដលើមធ្យោបាយ ឧបករណ៍ ការផលិត និងភោគផល។

៤-បង្កលក្ខណៈឱ្យពលករមួយចំនួនដែលប្រកបរបរអាជីវកម្ម ផលិតកម្មមិនច្បាស់លាស់ស្ម័គ្រចិត្តទៅបង្កបង្កើនផលកសិកម្ម។

II-គោលនយោបាយរបស់បក្ស និងរដ្ឋចំពោះកសិករ និងកាតព្វកិច្ចរបស់កសិករចំពោះបក្ស និងរដ្ឋ

ក_គោលនយោបាយរបស់បក្ស និងរដ្ឋចំពោះកសិករ

ដើម្បីលើកទឹកចិត្តកសិករអនុវត្តផលិតកម្ម អាជីវកម្មរីកចម្រើន រួមចំណែកក្នុងបុព្វហេតុការពារ និងកសាងមាតុភូមិ បក្ស និងរដ្ឋត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះកសិករ។

១_អំពីអង្គការចាត់តាំង

កសិករត្រូវមានអង្គការចាត់តាំងរបស់ខ្លួនមួយគឺសមាគមកសិករ ដែលជាអង្គការមួយតំណាងស្របច្បាប់សម្រាប់ចូលរួមមតិពិគ្រោះ ពិភាក្សា ការពារសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍របស់កសិករលើរាល់សកម្មភាពការងារសង្គម។

២_អំពីមធ្យោបាយ និងឧបករណ៍ផលិតកម្ម

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋត្រូវ៖

-ឱ្យកសិករមានសិទ្ធិកាន់កាប់ដីតាមច្បាប់ដែលរដ្ឋបានកំណត់។

-លើកទឹកចិត្តឱ្យកសិករប្រើប្រាស់ធនធានសម្ភារៈបរិក្ខារក្នុងស្រុក។ លើកទឹកចិត្តឱ្យក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្មរដ្ឋ ឬឯកជននាំចូលបន្ថែមនូវមធ្យោបាយ និងសម្ភារៈកសិកម្មដែលមិនអាចផលិតក្នុងស្រុកបានដោយបន្ធូរបន្ថយពន្ធ ដើម្បីលក់ ឬជួលជូនកសិករ។

-វិនិយោគទុនសម្រាប់សំណង់ធារាសាស្ត្រធំ មធ្យោបាយ និងបើកទូលាយបណ្តាញគមនាគមដឹកជញ្ជូន។

-ខិតខំពង្រីកបន្ថែមនូវមូលដ្ឋានសម្ភារៈ បច្ចេកទេស វិទ្យាសាស្ត្រ សិក្សា និងកំណត់តំបន់ផលិតកម្ម កសិកម្ម និងណែនាំកសិករអនុវត្តវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកទេសទំនើបក្នុងផលិតកម្ម សំដៅនាំមកនូវប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់។ លើកទឹកចិត្តការស្រាវជ្រាវឃើញបច្ចេកវិទ្យាថ្មី ពូជថ្មីដែលបម្រើផ្នែកកសិកម្ម។

-អនុញ្ញាត និងបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលឱ្យកសិករខ្ចីទុនពីធនាគារសម្រាប់ផលិតកម្មអាជីវកម្ម។

៣-អំពីថ្លៃ និងចរាចរកសិផល

រដ្ឋត្រូវមានគោលនយោបាយថ្លៃឱ្យបានសមស្របទៅតាមតំបន់នីមួយៗ ដោយចាត់ទុកថានោះគឺជាគំនាស់សេដ្ឋកិច្ចមួយយ៉ាងសំខាន់ សំដៅលើកទឹកចិត្តប្រជាកសិករឱ្យខិតខំផលិត។ កសិករមានសិទ្ធិធ្វើចរាចរកសិផលដែលខ្លួនផលិតបាន និងលក់លើទីផ្សារ។

៤-អំពីជីវភាពរស់នៅ

រដ្ឋត្រូវ៖

-យកចិត្តទុកដាក់កែលំអជីវភាពរស់នៅរបស់កសិករជាបណ្តើរៗទាំងស្មារតី និងសម្ភារៈលើមូលដ្ឋាន ជំរុញការបង្កបង្កើនផល។

-យកចិត្តទុកដាក់ណែនាំ និងបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលឱ្យកសិករបន្តប្រពៃណីជួយទំនុកបម្រុងគ្នាទៅវិញទៅមកតាមរបៀបវេរប្រវាស់ដៃ និងតាមទម្លាប់ផ្សេងៗទៀតរបស់ប្រជាជន។

វាយឡើងវិញ

-ចាត់តាំងការរៀនសូត្រនយោបាយ អប់រំសតិអារម្មណ៍ និងផ្សព្វផ្សាយសភាពការណ៍ថ្មី វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកទេសទំនើបជូនកសិករ។

-បើកទូលាយឱ្យកសិករចូលរួមប្រាស្រ័យក្នុងការកសាងកម្លាំងពិតបដិវត្ត និងចូលរួមមានមតិពិភាក្សាលើរាល់សកម្មភាពការងារកសិកម្ម និងសង្គមតាមរយៈអង្គការតំណាងរបស់ខ្លួន គឺសមាគមកសិករ។

-បើកទូលាយផ្នែកវប្បធម៌ សិល្បៈមហាជន ជំនឿសាសនាដែលមានចរិតស្នេហាជាតិ និងចម្រើនជឿនលឿន។

-យកចិត្តទុកដាក់ណែនាំកសិករឱ្យយល់ដឹងពីក្បួនអនាម័យ ការការពារ និងលើកកម្ពស់សុខភាព។ នៅតំបន់ដែលខ្វះទឹក ចាំបាច់ត្រូវជួយដោះស្រាយឱ្យកសិករមានទឹកប្រើប្រាស់ ដោយជីកអណ្តូង និងស្រះជាដើម រៀបចំគិលានដ្ឋាន កសាងមន្ទីរពេទ្យ និងបង្កើតបន្ថែមសាលារៀនចំណេះទូទៅ សាលាបច្ចេកទេសគ្រប់ផ្នែកនៅតាមមូលដ្ឋានដើម្បីឱ្យកសិករ និងកូនចៅគេបានទទួលការពិនិត្យព្យាបាលសុខភាព ក្រេបជញ្ជក់ចំណេះដឹង។ ក្នុងការសាងសង់ត្រូវបំផុសកសិករឱ្យជួយរួមចំណែក។ រដ្ឋត្រូវខិតខំធានាជូរកម្មាភិបាល សុខាភិបាល អប់រំ និងបច្ចេកទេស។

-ដោះស្រាយឱ្យបានសមស្របរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំងផលិតកម្ម កែច្នៃ និងបែងចែកប្រើប្រាស់កសិផល។

-យកចិត្តទុកដាក់សម្រួលដល់កសិករឱ្យរៀបចំភូមិ ឬឃុំ លំនៅឋានបានសមស្របទៅតាមលក្ខណសម្បត្តិ និងលទ្ធភាពដីធ្លីនៃតំបន់នីមួយៗ។

-បើកទូលាយផែនការស្តារ និងពង្រីកគមនាគមន៍ដឹកជញ្ជូន។

-បើកទូលាយមុខរបរជំនាញសិប្បកម្មមូលដ្ឋាន កែច្នៃកសិផល និងមុខរបរផ្សេងទៀតតាមលទ្ធភាពរបស់តំបន់នីមួយៗ ក្នុងគោលបំណងដោះស្រាយឱ្យកសិករមានការងារធ្វើជាប្រចាំ។

-ជារួមរដ្ឋត្រូវធានាសិទ្ធិរស់នៅ និងប្រកបមុខរបររបស់កសិករតាមច្បាប់របស់រដ្ឋ។

ខ.កាតព្វកិច្ចរបស់កសិករចំពោះបក្ស និងរដ្ឋ

កសិករត្រូវ៖

-មានកាតព្វកិច្ចចូលរួមចំណែកគ្រប់សកម្មភាពបដិវត្ត។

វាយឡើងវិញ

-មានកាតព្វកិច្ចចូលរួមបង្កបង្កើនផល ។

-មានកាតព្វកិច្ចបង់ពន្ធតាមច្បាប់របស់រដ្ឋ ។

-រិះរកគ្រប់វិធីសាស្ត្រថៃបំប៉នដីស្រែចម្ការ ដើម្បីប្រកបអាជីវកម្មឱ្យបានទិន្នផលខ្ពស់ផង និងឱ្យអស់ផ្ទៃដីដែលរដ្ឋបានប្រគល់ឱ្យគ្រប់គ្រងផង ។

-មានស្មារតីថែរក្សារការពារឱ្យបានល្អនូវកេរតំណែលប្រវត្តិសាស្ត្រដែលមានក្នុងមូលដ្ឋាន ។

III- **ការចាត់អនុវត្ត**

សេចក្តីសម្រេចចិត្តនេះត្រូវផ្សព្វផ្សាយឱ្យបានស៊ីជម្រៅក្នុងបក្ស រដ្ឋ និងប្រជាជនដើម្បីកម្មាភិបាល បក្ខជន ប្រជាជនយល់ច្បាស់ និងអនុវត្តបានត្រឹមត្រូវ ។

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីត្រូវចេញគោលការណ៍ជាក់ស្តែងដើម្បីឱ្យគ្រប់ផ្នែក គ្រប់ថ្នាក់ និងប្រជាជនអនុវត្តបានល្អនូវសេចក្តីសម្រេចចិត្តនេះ ។

សេចក្តីសម្រេចចិត្តនេះជំនួសសេចក្តីសម្រេចចិត្តសន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទី I ស្តីពីគោលនយោបាយចំពោះកសិករ ។

សន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទី II

ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩

វាយឡើងវិញ

បក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជា

សេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពីគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី

I- គោលបំណង និងសំណូមពរ

-ដើម្បីជំរុញឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់នូវការកែលំអដីធ្លី ការដាំដុះ ការធ្វើប្រពលវប្បកម្ម ការបង្កើនរដូវ ការចិញ្ចឹមសត្វ រុក្ខវប្បកម្ម វារីវប្បកម្ម ការការពារបរិស្ថានត្រូវធ្វើការកែលំអនូវការគ្រប់គ្រង ប្រើប្រាស់ដីធ្លីសមស្របនឹងសភាពការណ៍រីកចម្រើនរបស់បដិវត្តកម្ពុជា។

-នៅពេលណាដែលផលប្រយោជន៍របស់កសិករត្រូវបានធានា នៅពេលនោះទើបកសិករបញ្ចេញអស់កម្លាំងកាយចិត្តរបស់ខ្លួនធ្វើពលកម្ម ផលិតកម្ម ច្នៃប្រឌិតបង្កើននូវទ្រព្យសម្បត្តិ សម្ភារៈដើម្បីលើកស្ទួយជីវភាពខ្លួន និងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ។

រដ្ឋត្រូវ៖

-បង្កគ្រប់លក្ខណៈដើម្បីឱ្យប្រជាជនមានលទ្ធភាពធ្វើផលិតកម្មដោយមានអារម្មណ៍នឹងនរក្នុងការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីមានភាពម្ចាស់ការច្នៃប្រឌិតបង្កើនគុណភាពដីកាន់តែប្រសើរ និងទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ដីដែលបានកាន់កាប់ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ឱ្យបានកាន់តែខ្ពស់ជាលំដាប់។

-ធ្វើឱ្យកម្មាភិបាលគ្រប់ផ្នែក គ្រប់ថ្នាក់ និងប្រជាជនឃើញគុណប្រយោជន៍ដីក្នុងការស្តារពង្រីកកសិកម្ម និងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងទៀត។

-ធ្វើឱ្យប្រជាជនគ្រប់រូបស្គាល់កាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនចំពោះរដ្ឋ និងយល់អំពីការសាមគ្គីជួយទំនុកបម្រុងគ្នាក្នុងការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីសម្រាប់បង្កបង្កើនផលតាមគោលការណ៍កំណត់។

II- គោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី

ដីធ្លីនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ។ រដ្ឋមានវិធានការកែលំអការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព។

រដ្ឋត្រូវមានស្ថាប័នទទួលបន្ទុកការងារភូមិសាស្ត្ររដ្ឋបាល និងសុរិយោដី។

ជីវត្តអារាម ទីស្មសាន សាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ ស្ថានីយពិសោធន៍ កសិដ្ឋានចាស់ៗ រោងចក្រ សហគ្រាស និងអតីតសំណង់ដែលមានមកហើយ ត្រូវទុកអាទិភាពរក្សាព្រំចាស់។

វាយឡើងវិញ

បឹងបួ ថ្លុក ត្រពាំង អូរ ព្រែក ស្ទឹង ទន្លេដែលឋិតក្រៅដែននេសាទកំណត់ដោយក្រសួងកសិកម្ម ដីទួលសាធារណៈ វាលស្មៅធម្មជាតិ ត្រូវប្រើប្រាស់ផ្អែកទៅតាមទម្លាប់របស់មូលដ្ឋាន។

បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ ប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិ រ៉ែដែលមាននៅក្នុងដី នៅលើដី និងនៅបាតសមុទ្រ និងក្រោមសមុទ្រជាសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ។

១.អំពីការកំណត់បែងចែក

ដីធ្លីទាំងអស់ត្រូវបានកំណត់បែងចែកជា៤ប្រភេទគឺ៖

ក.ដីសម្រាប់សង់លំនៅឋាន

គ្រួសារប្រជាជននីមួយៗត្រូវបានបែងចែកដីជូនមួយកន្លែងទំហំមិនលើសពី២.០០០ម² សម្រាប់សង់លំនៅឋានសមស្របតាមលក្ខណៈភូមិសាស្ត្រ និងលទ្ធភាពនៃមូលដ្ឋាននីមួយៗ។

គ្រួសារប្រជាជននៅតាមទីប្រជុំជន ទីរួមស្រុក-ខណ្ឌ ខេត្ត-ក្រុងអាចមានដីមួយឡូត៍ទំហំសមស្របតាមលទ្ធភាពជាក់ស្តែងសម្រាប់សាងសង់លំនៅឋាន។

ចំពោះជនភៀសខ្លួនកម្ពុជា ជនរួមជាតិកម្ពុជានៅបរទេសដែលបានវិលត្រលប់មកមាតុភូមិវិញ និងជនទាំងឡាយដែលបានបោះបង់ចោលជួរខ្មាំងវិលត្រលប់មកជាមួយប្រជាជន និងបដិវត្តិវិញនឹងត្រូវបានបែងចែកដីសម្រាប់សង់លំនៅឋានដូចខាងលើដែរ។

ខ.ដីស្រែ និងចម្ការសម្រាប់ផលិតកម្ម-អាជីវកម្ម

គ្រួសារកសិករដែលបានតស៊ូធ្វើស្រែចម្ការយ៉ាងតិច១ឆ្នាំជាប់រហូតមកទល់ថ្ងៃកំណត់នេះត្រូវបានបែងចែកដីស្រែចម្ការដែលមានស្រាប់តាមលទ្ធភាពនៃមូលដ្ឋាន វៀរលែងតែដីកសិដ្ឋានកៅស៊ូរដ្ឋដែលឱ្យប្រជាកសិករធ្វើអាជីវកម្មបណ្តោះអាសន្ន។

ចំពោះជនភៀសខ្លួនកម្ពុជា ជនរួមជាតិកម្ពុជានៅបរទេសដែលបានវិលត្រលប់មកមាតុភូមិវិញ និងជនទាំងឡាយដែលបានបោះបង់ចោលជួលខ្មាំងវិលត្រលប់មកជាមួយប្រជាជន និងបដិវត្តិវិញនឹងត្រូវបានបែងចែកដីស្រែចម្ការសល់ទំនេរ ឬដីសម្រាប់រានថ្មីស្របតាមលទ្ធភាពនៃមូលដ្ឋាននីមួយៗ។

ក្រៅពីដីស្រែចម្ការ ស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចត្រូវបែងចែកដីសម្រាប់ដាំឈើតាមលក្ខណៈភូមិសាស្ត្រនៃមូលដ្ឋាននីមួយៗឱ្យគ្រួសារកសិករសម្រាប់ដាំដុះ និងទទួលផល ហើយត្រូវកំណត់ប្រភេទឈើដែលត្រូវដាំឱ្យបានច្បាស់លាស់។

វាយឡើងវិញ

គ.ដីបម្រុងវក្កា និងនេសាទ

ដីប្រភេទនេះត្រូវបានកំណត់ឱ្យបានច្បាស់លាស់បំផុត នូវព្រំប្រទល់ជាក់ស្តែងដែលមានផែនទីកំណត់ដោយស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចថ្នាក់លើ ។

ឃ.ដីបម្រុងរបស់រដ្ឋ

ក្រៅពីដីទាំងបីប្រភេទខាងលើនេះជាដីបម្រុងរបស់រដ្ឋ ។ មូលដ្ឋាននីមួយៗត្រូវមានដីត្រៀមសម្រាប់ធ្វើលំនៅឋាន សំណង់ផ្សេងៗ សួនសាធារណៈ និងផ្លូវថ្នល់នាពេលអនាគត ។

២.អំពីរូបភាពនៃការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី

សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លីរួមមាន៖

ក-កម្មសិទ្ធិ៖ រដ្ឋផ្តល់ជូនដល់គ្រួសារនីមួយៗដែលបានបំពេញបែបបទតាមគោលការណ៍កំណត់របស់រដ្ឋនូវសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិលើដីសម្រាប់សង់លំនៅឋាន ។

ខ-ភោគៈ៖ ក្រោយពីបានទទួលដីស្រែចម្ការហើយ គ្រួសារកសិករដែលបំពេញបែបបទតាមគោលការណ៍កំណត់ដោយប្រើប្រាស់ទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ឱ្យអស់ផ្ទៃដីក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំហើយនោះ ទើបត្រូវបានផ្តល់ឱ្យសិទ្ធិភោគៈលើដីនោះ ។

គ-សម្បទាន៖ ចំពោះដីដែលលើសពីសិទ្ធិទាំងពីរខាងលើ រដ្ឋអាចប្រគល់ជាដីសម្បទានថែមទៀតដោយកំណត់រយៈពេលច្បាស់លាស់យោលទៅតាមមុខដំណាំ ។

សិទ្ធិកាន់កាប់ ប្រើប្រាស់ដីធ្លី "កម្មសិទ្ធិ ភោគៈ និងសម្បទាន" នឹងត្រូវកំណត់ដោយច្បាប់មួយដោយឡែក ។

៣.អំពីកាតព្វកិច្ចរបស់ "កម្មសិទ្ធិករ ភោគី និងសម្បទានិក"

ជារៀងរាល់ឆ្នាំ សាមីអ្នកប្រើប្រាស់ដីធ្លីត្រូវមានកាតព្វកិច្ចដូចតទៅ៖

-ទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ពីដីឱ្យអស់ពីលទ្ធភាពដោយប្រើប្រាស់គ្រប់មធ្យោបាយ ។

-ធានាប្រើប្រាស់ ថែរក្សាដីធ្លីឱ្យមានការគង់វង្ស និងមានការរីកចម្រើន ។

-បង់ពន្ធ ឬបង់ឈ្នួលដីជូនរដ្ឋឱ្យបានទៀងទាត់បំផុតតាមអត្រា និងកាលកំណត់របស់រដ្ឋ ។

-ហាមឃាត់ការចាប់ដីទំនេរគ្រប់ប្រភេទ បង់ពន្ធទុកសម្រាប់លក់ និងជួលឱ្យអ្នកដទៃ ។

-គោរពតាមរាល់គោលការណ៍របស់រដ្ឋអំពីការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី ។

វាយឡើងវិញ

-ក្នុងករណីពិសេសដែលរដ្ឋត្រូវការដីដើម្បីសង់ ឬពង្រីកតំបន់សេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ ប្រជាជនជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ភោគី ឬសម្បទានិកនូវដីតំបន់នេះត្រូវបង្គាប់លក្ខណសម្បត្តិ បំពេញតាមសំណូមរបស់រដ្ឋ ដោយរដ្ឋគិតគូរគោលនយោបាយឱ្យបានសមស្រប និងឈរលើផលប្រយោជន៍ជាចម្បង។

-មិនឱ្យកេណ្ឌពលករធ្វើដីបម្រើផលប្រយោជន៍ឯកជន ប៉ុន្តែមានសិទ្ធិជួលពលកម្មមួយចំនួនទៀតបាននៅក្នុងពេលដែលផលិតកម្មមានភាពតឹងតែងតាមរដូវកាល និងមានសិទ្ធិជួលអ្នកណែនាំបង្ហាញខាងបច្ចេកទេសទៀតដែរ។

-មិនឱ្យមានសិទ្ធិជាឯកជនក្នុងដែនបម្រុងរុក្ខា នេសាទ អាងតម្កល់ទឹកស្រោចស្រព បរិវេណរ៉ែ មណ្ឌលបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ ប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិ វត្តអារាម ទីស្មសាន សួន និងទួលសាធារណៈ ដីសម្រាប់ថ្នល់ សំណង់ផ្សេងៗ បឹង អូរ ព្រែក ស្ទឹង ទន្លេ សមុទ្រ។

III- បង្កើនការដឹកនាំរបស់បក្សចំពោះការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី

-បក្សមានសំណូមពរដល់បក្ខជន និងកម្មាភិបាលគ្រប់ផ្នែក គ្រប់ថ្នាក់ឱ្យបានគ្រប់គ្នា និងផ្សព្វផ្សាយបានទូលំទូលាយក្នុងប្រជាជន មហាជន ដើម្បីបង្កើនការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដី ជំរុញការបង្កបង្កើនផល កសាងកម្លាំងពិតបដិវត្តឱ្យបានរឹងមាំ កសាងជនបទថ្មី លើកកម្ពស់ការភ្ញាក់រឭករបស់មហាជន សំដៅវាយកម្ទេចរាល់ល្បិចកលបំផ្លិចបំផ្លាញរបស់កម្លាំងចំពោះបដិវត្តនៃប្រទេសយើង។

-រដ្ឋត្រូវចេញច្បាប់ និងបទកំណត់ច្បាស់ ធានាលក្ខណៈនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ ប្រើប្រាស់ដីធ្លីឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព សំដៅធ្វើឱ្យប្រជាជនមានអារម្មណ៍នឹងនរ រីករាយក្នុងផលិតកម្ម អាជីវកម្មសមស្របតាមទិសឈានឡើងបដិវត្តកម្ពុជា។

-ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីត្រូវធ្វើការណែនាំលំអិតស្តីពីការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី ឬចេញគោលការណ៍ជាក់ស្តែងដើម្បីឱ្យគ្រប់ផ្នែក គ្រប់ថ្នាក់ អង្គភាពបង្កបង្កើនផល និងប្រជាជនអនុវត្តបានល្អនូវសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់សន្និបាតនេះ។

សេចក្តីសម្រេចចិត្តនេះ ជំនួសសេចក្តីសម្រេចចិត្តនៃសន្និបាតគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្សលើកទី៩ អាណត្តិទី IV ស្តីពីការគ្រប់គ្រងដីធ្លីធ្វើកសិកម្ម។

សន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទី II

ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩

វាយឡើងវិញ

បក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជា

សេចក្តីប្រកាស
ស្តីពីគោលនយោបាយប្រកបរបរផលិតកម្ម អាជីវកម្ម កសិកម្ម
តាមរបៀបវេរប្រវាស់ដៃ

ផ្អែកតាមស្មារតីនៃសេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពីគោលនយោបាយចំពោះកសិករ គោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីដែលសន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទី II បានកំណត់។

ដើម្បីឱ្យកសិករជាអ្នកធ្វើម្ចាស់ពិតប្រាកដលើដីធ្លី លើការងារផលិតកម្ម អាជីវកម្ម មធ្យោបាយឧបករណ៍ពលកម្ម និងលើផលិតផលពលកម្ម ហើយមានការនឹងនរចិត្តក្នុងការរស់នៅប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិត ពង្រឹងផលិតកម្ម កែលំអជីវភាពរស់នៅ និងអភិវឌ្ឍជនបទឱ្យរីកចម្រើនឆាប់រហ័ស។

បក្ស និងរដ្ឋនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាប្រកាសឱ្យកសិកររស់នៅប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិតតាមរបៀបវេរប្រវាស់ដៃ ឬទៅតាមទម្លាប់ផ្សេងទៀតលើមូលដ្ឋាននៃការស្រុះស្រួលគ្នា សមស្របតាមប្រពៃណីទំនៀមទម្លាប់ល្អរបស់កសិករដែលធ្លាប់មានជាយូរលង់ណាស់មកហើយ។ បក្ស និងរដ្ឋលើកទឹកចិត្តការអនុវត្តប្រពលវប្បកម្ម និងការបញ្ចូលមធ្យោបាយ ឧបករណ៍ផលិតកម្ម វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកទេសទៅក្នុងវិស័យកសិកម្ម សំដៅលើកកម្ពស់ទិន្នផលពលកម្មឱ្យកើនឡើងជានិច្ច រួមចំណែកពង្រីកពង្រឹងខឿនសេដ្ឋកិច្ចសង្គមកិច្ចជាតិឱ្យកាន់តែមានស្ថិរភាព និងរឹងមាំ។

ស្ថាប័នបក្ស រដ្ឋអំណាច និងអង្គការមហាជននៅមូលដ្ឋានមានភារៈបំផុស អប់រំ លើកទឹកចិត្តប្រជាកសិករឱ្យយកចិត្តទុកដាក់ ជួយឧបត្ថម្ភទំនុកបម្រុងគ្រួសារយុទ្ធជននៅសមរភូមិមុខ គ្រួសារយុទ្ធជនពលី ពិការ និងគ្រួសារមានសគុណចំពោះបដិវត្ត ជនឥតទីពំនាក់អាស្រ័យទៅតាមប្រពៃណីដែលធ្លាប់មានស្រាប់របស់ប្រជាជន សំដៅធ្វើឱ្យគ្រប់គ្រួសារនៅជនបទបានរស់នៅ និងរីកចម្រើនឡើងដោយសុខដុមរមនា។

វាយឡើងវិញ

សេចក្ដីប្រកាសនេះជំនួសសេចក្ដីសម្រេចចិត្តរបស់សន្និបាតគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្សលើកទី៧ អាណត្តិទី IV ស្ដីពីសភាពការណ៍ និងភារកិច្ចពង្រឹងក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផល។ ឯក្រុមសាមគ្គីបង្កបង្កើនផលដែលបានចាត់តាំងរួចមក ហើយត្រូវប្រែក្លាយជារូបភាពចាត់តាំងក្រុមប្រជាជន ដើម្បីគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាល ជីវភាពនយោបាយ សតិអារម្មណ៍ និងអនុវត្តភារកិច្ចវាយខ្មាំង ការពារមូលដ្ឋាន។

សន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទី II

ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

លេខ២៥អនក្រ

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២២ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩

អនុក្រឹត្យ

ស្តីពីការផ្តល់កម្មសិទ្ធិលើផ្ទះជូនពលរដ្ឋកម្ពុជា

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីអង្គការចាត់តាំង និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយក្រឹត្យលេខ០៣ក្រ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៨២
- បានឃើញក្រឹត្យច្បាប់លេខ០៧ក្រច ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៨២ ស្តីពីសមត្ថកិច្ច និងនីតិវិធីនៃការធ្វើច្បាប់ និងបទបញ្ជា
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ០១អនក្រ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨១ ស្តីពីរបៀបរៀបរយសាធារណៈក្នុងរដ្ឋធានី
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ០៣អនក្រ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨២ ស្តីពីតម្លៃឈ្នួលផ្ទះក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ

សម្រេច

មាត្រា១

ដីសង់លំនៅឋាន និងអគារធំ តូច ផ្ទះជាភូមិគ្រឹះ ផ្ទះដាច់ដោយឡែកឯទៀត ឬផ្ទះល្វែងទាំងអស់ក្នុងទូទាំងសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា ជាទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់ប្រជាជនដែលរដ្ឋគ្រប់គ្រងតាមច្បាប់ជាធរមាន។

គ្មានជនណាមួយអាចទាមទារសិទ្ធិលើកម្មសិទ្ធិចាស់មុនឆ្នាំ១៩៧៩ លើដីសង់លំនៅឋាន ឬលើផ្ទះប្រភេទណាមួយបានឡើយ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា២

ចាប់ពីថ្ងៃនេះតទៅ រដ្ឋបែងចែកកម្មសិទ្ធិដាច់ឱ្យគ្រួសារជាពលរដ្ឋកម្ពុជា លើលំនៅឋានដែលគ្រួសាររបស់ខ្លួនកំពុងរស់នៅក្នុងឃុំ-សង្កាត់ទូទាំងប្រទេស ហើយដែលរដ្ឋអំណាចឃុំ-សង្កាត់នោះទទួលស្គាល់។ គ្រួសារពលរដ្ឋកម្ពុជាដែលរស់នៅលើលំនៅឋានណាដែលជាផ្ទះភូមិគ្រឹះ ផ្ទះដាច់ដោយឡែកឯទៀត ឬផ្ទះល្វែងត្រូវបានទទួលកម្មសិទ្ធិកាន់កាប់ ប្រើប្រាស់លំនៅឋាននោះ ដែលសន្មតហៅថាផ្ទះសម្រាប់រស់នៅតរៀងទៅ។

កម្មសិទ្ធិលើផ្ទះនេះ អាចបន្តមតិកទៅកូន-ចៅកាន់កាប់ ប្រើប្រាស់ដោយគ្មានកំណត់ពេល ឬប្រគល់ជាអំណោយឱ្យទៅបងប្អូនញាតិមិត្ត ឬលក់ឱ្យទៅអ្នកដទៃណាមួយទៀតកាន់កាប់ប្រើប្រាស់បាន លើកលែងតែការប្រើប្រាស់ដោយអ្នកទាំងនោះបម្រើគោលដៅ និងផលប្រយោជន៍ដែលផ្ទុយនឹងច្បាប់កំណត់។ រដ្ឋហាមឃាត់ការលក់ផ្ទះ និងដីសង់លំនៅឋានទៅឱ្យជនបរទេស។

មាត្រា៣

ម្ចាស់លំនៅឋានដូចបានកំណត់ខាងលើនេះ ត្រូវបង់ថ្លៃឈ្នួលដីប្រចាំឆ្នាំលើដីឡូតិ៍ ដែលលំនៅឋាននោះឋិតនៅលើ។

បើលំនៅឋាននោះជាផ្ទះល្វែងក្នុងអគាររួមមួយ ឬជាភាគមួយនៃផ្ទះទាំងមូល ម្ចាស់ផ្ទះល្វែង ឬម្ចាស់ភាគនីមួយៗ ត្រូវរួមវិភាគទានបង់ថ្លៃឈ្នួលដីដែលអគាររួម ឬផ្ទះទាំងមូលឋិតនៅលើ តាមសមាមាត្រនៃផ្ទៃក្រឡាសំណង់ដែលកាន់កាប់រៀងៗខ្លួន។

ប្រាក់ឈ្នួលដីប្រចាំឆ្នាំនេះ មិនអាចឱ្យលើសពីប្រាំភាគរយនៃប្រាក់បំណាច់សុទ្ធ របស់កម្មាភិបាល បុគ្គលិក កម្មករ និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ។

មាត្រា៤

មេក្រុមគ្រួសារដែលកំពុងរស់នៅលើលំនៅឋាន ដែលឋិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ឃុំ-សង្កាត់ណា ត្រូវធ្វើលិខិតសុំកាន់កាប់កម្មសិទ្ធិលើលំនៅឋានដែលខ្លួនរស់នៅតាមរយៈរដ្ឋអំណាចឃុំ-សង្កាត់នោះ។

កម្មាភិបាល បុគ្គលិក កម្មករ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ត្រូវធ្វើលិខិតសុំតាមរយៈក្រសួងមន្ទីរ ឬអង្គភាពរបស់ខ្លួន ដែលត្រូវបញ្ជូនលិខិតនោះទៅគណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុងចាត់ការតាមសមត្ថកិច្ច។

គណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុង ជាអង្គការមានសមត្ថកិច្ចចេញវិញ្ញាបនប័ត្រជូនពលរដ្ឋសម្រាប់ប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការ ។

មាត្រា៥

ក្រៅពីកម្មាភិបាល បុគ្គលិក កម្មករ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ប្រជាជនដែលកំពុងរស់នៅលើលំនៅឋាន ឬដីសង់លំនៅឋានណាមួយ ត្រូវសុំទិញលំនៅឋាន ឬដីសង់លំនៅឋាននោះផ្ដាច់ពីរដ្ឋទុកជាកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់របស់ខ្លួន លើកលែងតែប្រជាជនដែលបានចេញថវិកាសង់លំនៅឋាននោះដោយខ្លួនឯង ។

លំនៅឋានសង់ដោយខ្លួនឯងត្រូវទុកជាកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់របស់សាមីជន ដែលបានសាងសង់ ។ ក្នុងករណីពិសេសគណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុងត្រូវកំណត់គោលនយោបាយជាក់ស្ដែង ។ ថ្លៃលំនៅឋានត្រូវកំណត់តាមផ្ទៃក្រឡាកាន់កាប់តាមប្រភេទ និងស្ថានភាពផ្ទះ និងតាមគោលដៅប្រើប្រាស់ ។ ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីប្រគល់ជូនគណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុងកំណត់ថ្លៃខាងលើនេះតាមសភាពការណ៍ជាក់ស្ដែងនៃខេត្ត-ក្រុងនីមួយៗ ។

មាត្រា៦

ក្រុមគ្រួសារណា ឬជនទាំងឡាយណាដែលកំពុងរស់នៅ ឬប្រកបអាជីវកម្មក្នុងអគារសាធារណៈគ្មានសិទ្ធិទទួលកម្មសិទ្ធិលើផ្នែកណាមួយ ឬលើអគារសាធារណៈនោះឡើយ ។

អគារសាធារណៈទាំងឡាយត្រូវប្រគល់ជូនរដ្ឋមន្ត្រីប្រើប្រាស់ជាចាំបាច់ សម្រាប់ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ។

មាត្រា៧

ការលក់ដូរផ្ទះ ឬការធ្វើអំណោយផ្ទះ ត្រូវធ្វើដោយកិច្ចសន្យាដែលអ្នកទិញ ឬអ្នកទទួលអំណោយត្រូវយកទៅចុះបញ្ជីប្រថាប់ត្រា ហើយបង់ថ្លៃប្រថាប់ត្រាចំនួនដប់ភាគរយនៃតម្លៃផ្ទះតាមប្រភេទផ្ទះ សម្រាប់នៅ សម្រាប់ធ្វើអាជីវកម្ម សេវាកម្ម សិប្បកម្ម ឬឧស្សាហកម្ម ។

មាត្រា៨

ផ្ទះដែលយកទៅបម្រើទិសដៅធ្វើអាជីវកម្ម សេវាកម្ម សិប្បកម្ម ឬឧស្សាហកម្មត្រូវបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ ។ អាត្រាពន្ធនេះត្រូវកំណត់ដោយក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី តាមផ្ទៃក្រឡាបម្រើអាជីវកម្មផលិតកម្ម ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា៩

ម្ចាស់ផ្ទះទាំងឡាយមានកាតព្វកិច្ចថែទាំ សំអាតជូសជុលផ្ទះឱ្យបានល្អ គង់វង្សជានិច្ច ហើយត្រូវរក្សាអនាម័យខ្ពស់មិនត្រូវឱ្យលេចឡើងនូវក្លិន ឬសូរសំឡេងដែលប៉ះពាល់ដល់សុខុមាលភាព និងភាពស្ងប់ស្ងៀមនៅជុំវិញខ្លួនឡើយ។

មាត្រា១០

សំណង់បន្ថែម ឬសំណង់ថ្មី ត្រូវមានការអនុញ្ញាតពីគណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុងជាមុនសិន។

មាត្រា១១

គណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុង ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការគ្រប់គ្រងផ្ទះសំណង់គ្រប់ប្រភេទ និងការត្រួតពិនិត្យការចុះបញ្ជី ការបែងចែកកម្មសិទ្ធិលើផ្ទះ ការប្រើប្រាស់ផ្ទះ ការទារឈ្នួលដី ទារពន្ធ និងទទួលខុសត្រូវចំពោះការថែទាំផ្លូវសាធារណៈ ធំ តូច លូបង្ហូរទឹកអនាម័យនៅទីសាធារណៈ និងភាពស្ងប់ស្ងៀមនៅក្នុងរង្វង់ភូមិសាស្ត្រនៃការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន។

មាត្រា១២

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយពីអនុក្រឹត្យនេះត្រូវទុកជាមោឃៈ។

មាត្រា១៣:

ខុទ្ទកាល័យប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីគ្រប់ក្រសួង មន្ទីរ និងគណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្តក្រុង ត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះ។

មាត្រា១៤

អនុក្រឹត្យនេះមានអានុភាពគតិយុត្ត ចាប់តាំងពីថ្ងៃប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈ។

ជ.ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

ប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ហ៊ុន សែន

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី **ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល**

លេខ០៣សណន

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៨៩

សេចក្តីណែនាំអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី

អនុលោមតាមសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់សន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទីពីរ នាខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩ ស្តីអំពីគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីធ្វើការណែនាំដូចតទៅ៖

-ដីធ្លីនៃរដ្ឋកម្ពុជាជាសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ។

-ពលរដ្ឋកម្ពុជាមានសិទ្ធិពេញទីក្នុងការកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី និងមានសិទ្ធិដំណមតិកលើដីធ្លីដែលរដ្ឋប្រគល់ឱ្យសម្រាប់រស់នៅ និងធ្វើអាជីវកម្ម។

-គ្មានជនណាមួយអាចទាមទារសិទ្ធិលើកម្មសិទ្ធិចាស់មុនឆ្នាំ១៩៧៩ លើដីធ្លី។

-រដ្ឋមិនសើរើ និងបែងចែកជាថ្មីលើដីដែលបានកាន់កាប់រួចហើយចាប់ពីថ្ងៃរំដោះ ៧ មករា ឆ្នាំ១៩៧៩ មកទល់ថ្ងៃចេញសេចក្តីណែនាំអនុវត្តនេះរហូតដល់មានច្បាប់ភូមិបាល។

I-អំពីការកំណត់ បែងចែក និងរូបភាពនៃការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី

ក-ដីសម្រាប់សង់លំនៅឋាន

នឹងប្រគល់ជូនជាកម្មសិទ្ធិចំពោះដីសម្រាប់សង់លំនៅឋាន ដែលត្រូវសម្រេចចេញដោយប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង។

ចំពោះដីបែងចែកថ្មី ដីប្រភេទនេះត្រូវកំណត់មិនឱ្យលើសពី២.០០០ម^{២} សម្រាប់មួយគ្រួសារ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីបើគ្រួសារប្រជាជនណាមួយដែលពីមុនមានដីសម្រាប់សង់លំនៅឋានលើសពី២.០០០ម^{២} នោះចំណែកដែលលើសត្រូវចាត់ចូលជាដីភោគៈវិញ។ ក្នុងការបែងចែក មូលដ្ឋាននីមួយៗ ត្រូវរៀបចំឱ្យមានប្លង់ទូទៅជាបណ្តោះអាសន្នមួយ ដែលក្នុងនោះមានឡូត៍នីមួយៗ ផ្លូវ និងដីត្រៀមបម្រុងរបស់មូលដ្ឋានសម្រាប់ពង្រីកទៅអនាគត។

វាយឡើងវិញ

ខ.ដីស្រែចម្ការសម្រាប់ផលិតកម្មអាជីវកម្ម

-ផ្តល់ជូនជាភោគៈ លើផ្ទៃដីស្រែ ឬចម្ការ។ ដីភោគៈគឺជាដីដែលរដ្ឋប្រគល់សិទ្ធិ ផ្តាច់មុខជូនដល់គ្រួសារកសិករកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងពេលធ្វើផលិតកម្ម-អាជីវកម្ម និងបន្តមតិក។ ដីភោគៈខុសគ្នានឹងដីកម្មសិទ្ធិត្រង់៖

+ដីភោគៈអាចថេរភាពក្នុងដំណាក់កាលដែលកំពុងប្រើប្រាស់ ពេលឈប់ប្រើប្រាស់គឺលែងជាភោគៈ។

+ដីកម្មសិទ្ធិថេរភាពគ្មានកំណត់ពេល ទោះបីមិនប្រើប្រាស់ ឬមិនធ្វើអាជីវកម្មក៏ដោយក៏នៅជាកម្មសិទ្ធិដដែលលើកលែងតែច្បាប់ពិសេស។

ដីភោគៈមិនកំណត់រយៈពេលប្រើប្រាស់ទេ។ ផ្ទៃដីជាភោគៈត្រូវកំណត់មិនឱ្យលើសពី៥ហ.តយោលទៅតាមលទ្ធភាពដីរបស់មូលដ្ឋាន និងលទ្ធភាពរបស់គ្រួសារនីមួយៗ។ ដីភោគៈនេះត្រូវបានផ្តល់ជូនតែចំពោះគ្រួសារណាដែលបានតស៊ូធ្វើស្រែចម្ការ យ៉ាងតិចមួយឆ្នាំមុនថ្ងៃកំណត់នេះ។ ដីភោគៈបានត្រូវប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុកចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ឱ្យ។

ចំពោះដីសម្រាប់បង្កបង្កើនផលដើម្បីទ្រទ្រង់បេឡារបស់រដ្ឋអំណាច និងអង្គការមហាជនឃុំ ភូមិ ត្រូវរក្សាទុកជាដីបម្រុងរបស់មូលដ្ឋាន តាមការកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

-ឃុំនីមួយៗអាចរក្សាទុកដីស្រែចម្ការមួយចំនួនមិនលើសពី៦ហិកតា នៅកន្លែងណាដែលមានដីទូលាយ ហើយមានមនុស្សតិច។ នៅកន្លែងណាដែលមានផ្ទៃដីតិច ហើយមានមនុស្សច្រើននោះ អាចរក្សាទុកដីស្រែចម្ការចំនួន៣ហិកតា។

-ភូមិនីមួយៗអាចរក្សាទុកដីស្រែចម្ការប្រមាណពី១ហិកតា ទៅ២ហិកតានៅកន្លែងណាដែលមានដីទូលាយហើយមានមនុស្សតិច។ នៅកន្លែងណាដែលមានផ្ទៃដីតិច ហើយមានមនុស្សច្រើននោះអាចរក្សាទុកដីចំនួន១ហិកតា។

ក្នុងករណីដែលពីមុនមកភូមិ-ឃុំ បានរក្សាដីទុកលើសពីការកំណត់នេះ ភាគដែលលើសត្រូវបែងចែកជូនប្រជាជន។

ចំពោះដីដែលបានគាស់រានរួចហើយ និងដីបម្រុងរានថ្មីត្រូវតែមានសេចក្តីកំណត់ពីក្រសួងកសិកម្មជាមុន មុននឹងសម្រេចចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី ទោះជាភោគៈ ឬសម្បទានក្តី ដើម្បីចៀសវាងកុំឱ្យប៉ះពាល់ដីក្នុងដែនរុក្ខា និងនេសាទ។

វាយឡើងវិញ

ចំពោះជនភៀសខ្លួនកម្ពុជា ជនរួមជាតិកម្ពុជានៅបរទេសដែលបានវិលត្រលប់មកមាតុភូមិវិញ និងជនទាំងឡាយដែលបានបោះបង់ចោលជួរខ្មាំង វិលត្រលប់មកជាមួយប្រជាជន និងបដិវត្តន៍វិញ នឹងត្រូវបែងចែកដីសង់លំនៅឋាន ដីស្រែចម្ការសល់ទំនេរ ឬដីសម្រាប់រានថ្មីសមស្របតាមលទ្ធភាពនៃមូលដ្ឋាននីមួយៗ។

ផ្តល់ជូនជាសម្បទានចំពោះដីដែលមានទំហំលើសពី៥ហិកតាឡើងទៅ។ សម្បទានគឺជាសិទ្ធិកាន់កាប់ជាដំណាក់កាលដែលរដ្ឋបើកឱ្យលើផ្ទៃដីធំ សម្រាប់ដាំដុះដំណាំសំខាន់ៗបម្រើឱ្យសេដ្ឋកិច្ចជាតិ។ ដីសម្បទានត្រូវបានកំណត់រយៈពេលប្រើប្រាស់ច្បាស់លាស់ យោលទៅតាមអាយុកាលនៃដំណាំនីមួយៗ។ ផុតអាណត្តិអាយុកាលដំណាំទី១ អាចផ្តល់ជូនសិទ្ធិជាលើកទី២ និងបន្តបន្ទាប់។ ការផ្តល់ដីជាសម្បទានត្រូវយោលទៅតាមលទ្ធភាពរបស់មូលដ្ឋាន និងលទ្ធភាពរបស់គ្រួសារនីមួយៗ។ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម ជាអ្នកចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ដីសម្បទាន។ គ្រួសារប្រជាជននីមួយៗមានសិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីទាំងបីប្រភេទខាងលើ ហើយក្នុងដំណាក់កាលបច្ចុប្បន្នដែលមិនទាន់មានច្បាប់ភូមិបាល រដ្ឋចេញជាប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លីជាជំនួសសិន។

II.-អំពីកម្មវិធីការងារ

មេក្រុមគ្រួសារដែលបានកាន់កាប់ដី ត្រូវប្រញាប់ធ្វើពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់មកគណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុក តាមរយៈឃុំ ភូមិដែលកំពុងរស់នៅ តាមគំរូបែបបទដែលក្រសួងកសិកម្មបានបោះពុម្ពចែកជូន។

ប្រកាសបើកថ្ងៃទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីទូទាំងប្រទេស ចាប់ពីថ្ងៃចេញសេចក្តីណែនាំអនុវត្តនេះដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨៩។ ផុតកំណត់នេះ រដ្ឋចាត់ទុកថាជាដីទំនេរគ្មានម្ចាស់កាន់កាប់។

III.-អំពីការចាត់តាំងអនុវត្ត

-ក្រសួងកសិកម្មត្រូវរួសរាន់បង្កើតនាយកដ្ឋានសុរិយោដី និងភូមិបាលដើម្បីដឹកនាំ គ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីទូទាំងប្រទេស។ ចំពោះមុខគណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ជាន់ថ្នាក់មិនត្រូវជ្រើសរើសក្របខ័ណ្ឌថ្មី ឬបង្កើតផ្នែកសុរិយោដីតាមមូលដ្ឋានទេ គប្បីប្រើប្រាស់ក្របខ័ណ្ឌរបស់ផ្នែកក្បេត្រសាស្ត្រ ការិយាល័យកសិកម្មស្រុក និងកសិកម្មឃុំ ក្នុងការចុះធ្វើអង្កេតវាស់វែងជាក់ស្តែង និងចុះបញ្ជីកាផ្សេងៗ អំពីការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី។

វាយឡើងវិញ

-ក្រសួងកសិកម្ម ត្រូវបោះពុម្ពប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី សៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ សៀវភៅទទួលពាក្យស្នើសុំបង្កាន់ដៃ និងឯកសារផ្សេងៗលក់ចែកជូនខេត្ត-ក្រុងឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ទាន់ពេលវេលា។ ទន្ទឹមនឹងនេះត្រូវសហការឱ្យបានជិតស្និទ្ធតាមបណ្តាខេត្ត-ក្រុង ព្រមទាំងធ្វើផែនការណែនាំលំអិត អំពីបែបបទសំណុំលិខិតស្នើរបៀបរបបតម្កល់ឯកសារ និងការចុះបញ្ជីក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ ឬក៏ចាត់កម្មាភិបាលជំនាញចុះជួយផ្ទាល់។

-ក្រសួងផែនការ ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ ត្រូវត្រៀមលក្ខណៈសម្រួលគ្រប់បែបយ៉ាង ដើម្បីដំណើរការអនុវត្តសេចក្តីណែនាំនេះឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពល្អតទៅ។

-គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្តត្រូវចាត់តាំងគណៈកម្មការមូលដ្ឋានដែលមាន៖

+គណៈកម្មការកណ្តាល "ថ្នាក់ស្រុក"

-ប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុក	ប្រធាន
-ប្រធានការិយាល័យកសិកម្មស្រុក	អនុប្រធាន
-ប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ឃុំ	សមាជិក

គណៈកម្មការនេះមានភារកិច្ចពិនិត្យទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដី ប្រមូលផ្តុំការងារគ្រប់ឃុំជុំវិញ និងតាមដានការចុះវាស់វែងជាក់ស្តែង និងធ្វើមូលវិចារណ៍សម្រេចលើពាក្យស្នើ។

+អនុគណៈកម្មការអង្កេតវាស់វែងចុះអនុវត្តផ្ទាល់តាមឃុំនីមួយៗ

-ប្រធានកសិកម្មឃុំ	ប្រធាន
-ប្រធានភូមិគ្រប់ភូមិ	អនុប្រធាន

អនុគណៈកម្មការនេះមានភារកិច្ចចុះធ្វើអង្កេតវាស់វែងជាក់ស្តែង និងលើកសំណើជូនគណៈកម្មការកណ្តាលពិនិត្យ និងសម្រេច បន្ទាប់ពីបិទសម័យទទួលពាក្យស្នើ។

ទន្ទឹមនឹងនេះ ខេត្តត្រូវធ្វើការផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពីគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី និងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តនេះឱ្យបានទូលំទូលាយក្នុងជួរកម្មាភិបាល និងប្រជាជនដើម្បីឱ្យជ្រួតជ្រាប ងាយស្រួលក្នុងកិច្ចដំណើរការអនុវត្ត។ ក្នុងករណីជួបការលំបាកស្មុគស្មាញអំពីការអនុវត្តនេះ ត្រូវរាយការណ៍មកក្រសួងកសិកម្មដើម្បីមានវិធានការកែលំអ និងដោះស្រាយ។

វាយឡើងវិញ

មូលដ្ឋាននីមួយៗត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ថែរក្សាព្រំចាស់របស់ដីវត្តអារាម ទីស្នសាន សាលារៀន មន្ទីរពេទ្យ ស្ថានីយ៍ពិសោធន៍ កសិដ្ឋាន រោងចក្រ សហគ្រាស ប្រព័ន្ធសំណង់ធារាសាស្ត្រ និងបណ្តាសំណង់ផ្សេងៗទៀតដែលមានពីមុនមក។ ករណីចាំបាច់ក្នុងផលិតកម្ម អាជីវកម្មដីទាំងនោះ អាចផ្តល់ជូនប្រជាជនខ្ចីដោយមានកិច្ចសន្យាខ្ចីច្បាស់លាស់ សម្រេចដោយប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុក។ កិច្ចសន្យាត្រូវមានបញ្ជាក់អំពីរយៈពេលខ្ចី "មិនឱ្យលើសពីបីឆ្នាំ" និងសន្យាមិនទាមទារអ្វីពេលផុតអាណត្តិខ្ចី ហើយដែលរដ្ឋត្រូវការ។ ពេលផុតអាណត្តិ ហើយដែលរដ្ឋមិនទាន់ត្រូវការទេនោះ សាមីអ្នកខ្ចីអាចស្នើខ្ចីបន្ត ដោយមានកិច្ចសន្យាខ្ចីថ្មីទៀត។

IV-អំពីកាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី

សាមីអ្នកកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លីគ្រប់រូបភាព ត្រូវអនុវត្តឱ្យបានដាច់ខាតកាតព្វកិច្ចដែលមានចែងក្នុងសេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពីគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី។ រដ្ឋនឹងមានវិធានការដកហូតសិទ្ធិក្នុងករណីមិនអនុវត្តតាមរាល់កាតព្វកិច្ចខាងលើ។

ជ. ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

ប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ហ៊ុន សែន

<u>កន្លែងទទួល</u>

-ខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្ស

-ខុទ្ទកាល័យរដ្ឋសភា

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

"ដើម្បីជ្រាបជាព័ត៌មាន"

-ក្រសួងកសិកម្ម

"ដើម្បីអនុវត្ត"

-ឯកសារ

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា
ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញ
លេខ០៥សរច ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៨៩

សារាចរ
ការអនុវត្តអនុក្រឹត្យស្តីពីការផ្តល់កម្មសិទ្ធិលើផ្ទះជូនពលរដ្ឋកម្ពុជានៅរដ្ឋធានីភ្នំពេញ

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីបានចេញអនុក្រឹត្យលេខ២៥អនក្រ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩ ក្នុងគោលបំណងរៀបចំឱ្យមានកម្មសិទ្ធិត្រឹមត្រូវលើផ្ទះសំបែងជូនពលរដ្ឋកម្ពុជា។ ដើម្បីអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះឱ្យបានចំទិសដៅ និងប្រកបដោយលទ្ធផលល្អ គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញសូមធ្វើការណែនាំដូចតទៅ៖

១-ផ្ទះសំបែង ដីធ្លីក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញ ទោះបីវាល់ស្ថាប័នរដ្ឋ អង្គការសមូហភាពដែលកំពុងកាន់កាប់ប្រើប្រាស់មិនចំពោះស្ថាប័នមជ្ឈិម ឬក្រុង ឯកជនត្រូវចាត់ទុកជាទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់ប្រជាជន ហើយត្រូវបានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញគ្រប់គ្រង បែងចែកតាមគោលការណ៍របស់រដ្ឋដែលបានកំណត់។

២-គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញ ប្រគល់ភារកិច្ចឱ្យមន្ទីររៀបចំក្រុង និងសំណង់គ្រប់គ្រង ចុះបញ្ជី តាមដាន ត្រួតពិនិត្យផ្ទះសំបែង ដីធ្លី ដោះស្រាយបាតុភាពទំនាស់គ្រប់គ្រងក្នុងការបែងចែក កម្មសិទ្ធិលើផ្ទះគ្រប់ប្រភេទ របៀបរបបប្រើប្រាស់ផ្ទះ អនុវត្តការងារទារឈ្នួលផ្ទះ និងដី បង់ពន្ធផ្ទះ និងដីតាមឆ្នាំនៃប្រភេទផ្ទះនីមួយៗដែលស្នាក់នៅ-អាជីវកម្ម-សិប្បកម្ម-សេវាកម្ម-ឧស្សាហកម្មតូច ។ល។

៣-កម្មាភិបាល បុគ្គលិក កម្មករ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដែលបម្រើការងារក្នុងក្របខ័ណ្ឌរបស់រដ្ឋជាមេគ្រួសារ និងប្រជាជនជាមេគ្រួសារបច្ចុប្បន្នកំពុងកាន់កាប់ផ្ទះសំបែងរបស់រដ្ឋ ហើយដើម្បីឱ្យបានស្របច្បាប់ទទួលផ្ទះជាកម្មសិទ្ធិ និងដីធ្លី ដើម្បីកាន់កាប់ ប្រើប្រាស់ទៅតាមអនុក្រឹត្យលេខ២៥អនក្រ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩ នោះបានត្រូវមានវិញ្ញាបនប័ត្រកាន់កាប់ផ្ទះ និងដីដែលគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញចេញឱ្យ។

៤-ការដាក់ពាក្យស្នើសុំកម្មសិទ្ធិផ្ទះសំបែង និងដីធ្លី ដើម្បីកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ ត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោមនេះ៖

-ចំពោះកម្មាភិបាល បុគ្គលិក កម្មករ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ជាមេគ្រួសារត្រូវដាក់ពាក្យស្នើសុំតាមរយៈក្រសួង មន្ទីរ អង្គភាពរបស់ខ្លួន ដោយមានវិញ្ញាបនប័ត្រ រដ្ឋបាលបញ្ជាក់កាំប្រាក់ច្បាស់លាស់ និងមានលិខិតបញ្ជាក់ទីលំនៅពីរដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋាន បញ្ជូនមកមន្ទីររៀបចំក្រុង និងសំណង់ដើម្បីពិនិត្យ ។

-ចំពោះប្រជាជនជាមេគ្រួសារ ត្រូវដាក់ពាក្យស្នើសុំតាមរយៈគណៈកម្មាធិការប្រជាជនសង្កាត់ ឃុំ ខណ្ឌ ស្រុកបញ្ជូនមកមន្ទីររៀបចំក្រុង និងសំណង់ដើម្បីពិនិត្យ ។

-ចំពោះពលរដ្ឋណាបានសាងសង់ផ្ទះដោយចេញថវិកាដោយខ្លួនឯង ដើម្បីឱ្យបានស្របច្បាប់ទទួលផ្ទះជាកម្មសិទ្ធិ និងដីធ្លី ដើម្បីកាន់កាប់ប្រើប្រាស់នោះ ត្រូវធ្វើពាក្យស្នើសុំដូចមានចែងក្នុងចំណុចទីពីរខាងលើនេះដែរ ។

-ពលរដ្ឋក្នុងរដ្ឋធានីត្រូវទៅទំនាក់ទំនងនៅសហគ្រាសគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុ និងបណ្តាសាខាប្រចាំខណ្ឌ ស្រុករបស់សហគ្រាសគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុនៃមន្ទីររៀបចំក្រុង និងសំណង់ ដើម្បីទិញលិខិតស្នើសុំក្នុងការបំពេញទម្រង់បែបបទ ។

-ចំពោះសំណង់ទាំងឡាយណា ដែលសាងសង់ធ្វើឱ្យខូចខាតសណ្តាប់ធ្នាប់របៀបរៀបរយសាធារណៈ អាទាធិបតេយ្យ គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញពិនិត្យ និងចេញវិញ្ញាបនប័ត្រជូនកម្មសិទ្ធិផ្ទះសំបែង និងដីធ្លីដើម្បីកាន់កាប់ប្រើប្រាស់នោះបាន នៅពេលណាម្ចាស់សំណង់គោរពតាមគោលការណ៍ណែនាំរបស់មន្ទីររៀបចំក្រុង និងសំណង់ ដែលគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញបានកំណត់ ។

៥-ពលរដ្ឋគ្រប់រូបក្រោយពីបានទទួលផ្ទះជាកម្មសិទ្ធិ និងដីធ្លីនៅរដ្ឋធានីភ្នំពេញ ដើម្បីកាន់កាប់រួចមក ត្រូវមានកាតព្វកិច្ចពេញលេញបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ ថែទាំ សំអាត ជួសជុលជាអចិន្ត្រៃយ៍តាមគោលការណ៍របស់រដ្ឋ ដែលបានកំណត់សំដៅឱ្យផ្ទះសំបែងក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញ រក្សាបាននូវសោភ័ណភាព សណ្តាប់ធ្នាប់ របៀបរៀបរយ រក្សានូវអនាម័យបានល្អ ចៀសវាងធ្វើឱ្យខូចមហន្តរាយដល់ផ្ទះសំបែង ដូចជាឆាប់ស្រុតទ្រុឌទ្រោម បាក់បែក ឬក៏យកផ្ទះសំបែងនោះទៅផលិតអ្វីផ្សេងៗដែលប៉ះពាល់ដល់សុខុមាលភាពអ្នកជិតខាង ឬក៏ធ្វើអ្វីដែលមានសូរសំឡេងខ្លាំងរញ្ជួយដល់គ្រឹះសំណង់នៃផ្ទះនោះ ត្រូវបានហាមឃាត់ដាច់ខាត ។

៦-រាល់រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់ប្រភេទ ថ្នាក់ផ្ទះដែលមានផ្ទៃក្រឡាសម្រាប់បម្រើ ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងរាល់ប្រព័ន្ធប្រឡាយទឹក ផ្លូវសាធារណៈធំតូច លូបង្ហូរទឹក ដែលកំពុងប្រើប្រាស់

សម្រាប់បម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈមិនត្រូវហួងហែង ឬរំលោភយកជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ឬអង្គភាពណាមួយឡើយ គឺត្រូវទុកបម្រើផលប្រយោជន៍រួមដដែល។

៧-ក្រោយពីបានទទួលផ្ទះជាកម្មសិទ្ធិ និងដីធ្លីដើម្បីកាន់កាប់ប្រើប្រាស់រួចមក ត្រូវធ្វើរបងផ្ទះទៅតាមលក្ខណៈបច្ចេកទេសដោយមិនត្រូវធ្វើរបងខ្ពស់ពេក ឬបាំងបិទដោយស័ង្កសីខ្ពស់ហួសដែលនាំឱ្យខូចសោភ័ណភាពផ្ទះ បាត់សោភ័ណភាពរបស់ទីក្រុង លើកលែងតែករណីផ្ទះដែលមានលក្ខណសម្បត្តិពិសេសខ្លះដែលគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញកំណត់សម្រេចជូន។

៨-ពលរដ្ឋក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញដែលបានទទួលផ្ទះជាកម្មសិទ្ធិ និងដីធ្លីដើម្បីកាន់កាប់ ប្រើប្រាស់ ហើយមានសិទ្ធិយកទៅបម្រើការស្នាក់នៅ ក្នុងករណីយកទៅបម្រើអាជីវកម្ម សិប្បកម្ម សេវាកម្ម ឬផ្លាស់ប្តូរគោលដៅប្រើប្រាស់ ត្រូវមានការអនុញ្ញាតពីគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញ។ ក្នុងករណីអនុវត្តខុសនឹងច្បាប់របស់រដ្ឋត្រូវផាកពិន័យ ឬបញ្ជូនទៅតុលាការវិនិច្ឆ័យទោសតាមច្បាប់។

៩-ការផ្ទេរផ្ទះសំបែង អំណោយបន្តកេរ្តិ៍មតិកអាចប្រព្រឹត្តទៅលុះត្រាតែផ្ទះនោះជាកម្មសិទ្ធិ ហើយត្រូវបានការឯកភាពពីមន្ទីររៀបចំក្រុង និងសំណង់ និងត្រូវបានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញចេញវិញ្ញាបនប័ត្រកាន់កាប់ផ្ទះជូន។

១០-ចំពោះប្រជាជនបច្ចុប្បន្នកំពុងស្នាក់នៅធ្វើអាជីវកម្ម សិប្បកម្ម សេវាកម្ម ឧស្សាហកម្ម ត្រូវទិញផ្ទះពីរដ្ឋផ្តាច់មុខទុកជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនតាមតម្លៃដែលរដ្ឋបានកំណត់។

១១-ពលរដ្ឋគ្រប់រូបក្រោយពីបានទទួលផ្ទះជាកម្មសិទ្ធិ និងដីធ្លី ដើម្បីកាន់កាប់ប្រើប្រាស់រួចមក ហើយមានបំណងចង់លក់ ដូរ ផ្ទេរ អំណោយដោយមិនគិតទាំងផ្ទះដែលសាងសង់ដោយថវិកាខ្លួនឯង គូភាគីទាំងសងខាងត្រូវបង់ថ្លៃ "ប្រថាប់ត្រា" ចំនួន១០ភាគរយនៃតម្លៃផ្ទះ ដោយគិតតម្លៃតាមប្រភេទផ្ទះស្នាក់នៅអាជីវកម្ម សិប្បកម្ម សេវាកម្ម ឧស្សាហកម្ម។

១២-ចំពោះពលរដ្ឋដែលមានផ្ទះសម្រាប់ស្នាក់នៅ ឬដីសម្រាប់សង់លំនៅឋាន ត្រូវបានហាមឃាត់ដាច់ខាត មិនត្រូវលក់ ឬដោះដូរដោយរូបភាពណាក៏ដោយទៅឱ្យជនបរទេស តែបើមានក្នុងលក្ខណៈនោះ ឬដោះដូរត្រូវដកហូតទុកជាសម្បត្តិរដ្ឋ។

១៣-គ្រប់ស្ថាប័នរដ្ឋ ក្រុមហ៊ុនសមូហភាព សេដ្ឋកិច្ចរដ្ឋចម្រុះឯកជន ឬឯកជនដែលបានយកផ្ទះ និងដីធ្លីរបស់ខ្លួនរកស៊ីបម្រើគោលដៅអាជីវកម្ម សិប្បកម្ម សេវាកម្ម ឧស្សាហកម្មតូចត្រូវបង់អត្រាពន្ធផ្ទះ និងដីប្រចាំខែនីមួយៗដែលរដ្ឋបានកំណត់។

១៤-គ្រប់ប្រភេទថ្នាក់ផ្ទះក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញ ត្រូវបានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញប្រគល់ឱ្យមន្ទីររៀបចំក្រុង និងសំណង់ដើម្បីវាយតម្លៃតាមសភាពការណ៍ជាក់ស្តែងទៅ

វាយឡើងវិញ

តាមប្រភេទផ្ទះនីមួយៗ ដោយគិតតាមអាយុរបស់ផ្ទះ គុណភាពផ្ទះខ្ពស់ ឬទាបគិតទៅតាមតំបន់ទីប្រជុំជនច្រើនឆ្ងាយ ទីប្រជុំជនរួចបញ្ជូនមកគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញដើម្បីពិនិត្យសម្រេចលក់ជូនពលរដ្ឋដែលមានលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់រស់នៅក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញ។

១៥-ដីសង់លំនៅឋាន និងគ្រប់គ្រងប្រភេទថ្នាក់ផ្ទះដោយគិតទាំងរោងចក្រ សហគ្រាស សណ្ឋាគារ រោងភាពយន្ត ធនាគារ ស្ថានីយប្រេងឥន្ទនៈ។ល។ និង។ល។ ដែលជារបស់ឯកជនមុនឆ្នាំ១៩៧៩មិនអាចចាត់ទុកជាកម្មសិទ្ធិ ឬទាមទារកម្មសិទ្ធិចាស់របស់ខ្លួនវិញបានឡើយ ត្រូវទុកជាសម្បត្តិរួមរបស់ប្រជាជន ហើយឋិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រង បែងចែករបស់គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញ។

១៦-ដីសង់លំនៅឋាននៅក្រុងភ្នំពេញ ដែលមានប្លង់បច្ចេកទេស មានប្លង់ក្បាលដីដែលមានបែងចែកជាឡូតិ៍ ព្រមទាំងបានរៀបចំការងារអភិវឌ្ឍន៍រួចស្រេចហើយនោះ ត្រូវហាមឃាត់មិនឱ្យយកទៅពុះបែងចែកជាឡូតិ៍តូចៗទៀតទេ ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ប្រព័ន្ធសេវាកម្មផ្សេងៗ។ល។ រដ្ឋមិនអនុញ្ញាតឱ្យពលរដ្ឋណាសាងសង់លើដីបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ អគារសាធារណៈ វប្បធម៌សាធារណៈ តំបន់គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ទីក្រុងឡើយ និងហាមឃាត់ដាច់ខាតមិនឱ្យយកដីធ្លីជីកស្រះចិញ្ចឹមត្រីដែលនាំឱ្យខូចខាត បាត់បង់ដីធ្លីសម្រាប់សាងសង់លំនៅឋាន។

១៧-រាល់សំណង់សាងសង់ដីក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញមិនគិតថាស្ថាប័នមជ្ឈិម ឬក្រុងមុននឹងធ្វើការសាងសង់ត្រូវមានប្លង់ និងមានការអនុញ្ញាតច្បាប់កាន់កាប់ដីជាមុនសិន។ ក្រោយពីបានទទួលវិញ្ញាបនប័ត្រកាន់កាប់ដី ពីគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញហើយ បើសាមីអង្គភាពទុកដីនោះចោលទំនេរក្នុងកំលុងពី៦ខែ ទៅ១ឆ្នាំ គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញត្រូវដកហូតដីនោះមកវិញដើម្បីទុកឱ្យស្ថាប័នផ្សេងៗទៀតដែលចាំបាច់ចំពោះមុខ។ ចំពោះពលរដ្ឋណាប្រើប្រាស់ដីនោះខុសទិសដៅតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវពុំបានបង់ពន្ធដីជូនរដ្ឋ ឬទុកដីនោះទំនេរដោយគ្មានប្រើប្រាស់អ្វីក្នុងរយៈពេល៦ខែ ទៅ១ឆ្នាំ គិតតាំងពីពេលបានទទួលច្បាប់អនុញ្ញាតឱ្យកាន់កាប់នោះ ត្រូវបានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញព្រមានណែនាំអប់រំ ឬផាកពិន័យ។

បើដីនោះមានទំហំលើសពី៥ហិកតា ឡើងជាសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីជាអ្នកសម្រេច។ បើទំហំពី៥ហិកតាចុះក្រោមជាសមត្ថកិច្ចរបស់គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញជាអ្នកសម្រេច។ ចំពោះសំណង់បន្ថែម ឬសំណង់ថ្មីត្រូវមានប្លង់ឯកភាពពីមន្ទីររៀបចំក្រុង និងសំណង់ ដើម្បីដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញសម្រេច បើក្នុងករណីជួសជុលតូច ឬមធ្យមដែលមិនធ្វើឱ្យខូចខាតទូវលក្ខណៈសំណៅដើមនៃផ្ទះ គឺប្រគល់ឱ្យមន្ទីររៀបចំក្រុង និងសំណង់ពិនិត្យ និងសម្រេច។

វាយឡើងវិញ

១៨-ផ្ទះគ្រប់ប្រភេទដែលក្រុមជាងកំពុងធ្វើការជួសជុលគ្មានប្លង់ ខុសប្លង់ ខុសរចនាសម្ព័ន្ធ ឬធ្វើឱ្យខូចស្ថាបត្យកម្មនៃផ្ទះ និងដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញនោះ មន្ទីររៀបចំក្រុង និងសំណង់សហការជាមួយរដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋាន ឃាត់ទុកជាបណ្តោះអាសន្ននូវសម្ភារៈ ឧបករណ៍សាងសង់ចំពោះម្ចាស់ផ្ទះ និងក្រុមជាងត្រូវព្រមាន ឬពិន័យជាប្រាក់ពី ៥.០០០៛០០ ទៅ៥០.០០០៛០០ ឬបញ្ជូនទៅតុលាការវិនិច្ឆ័យទោសតាមច្បាប់។

១៩-រាល់ការពាក់ព័ន្ធគោលការណ៍របស់មន្ទីររៀបចំក្រុង និងសំណង់ និងករណីផ្សេងៗទៀតត្រូវដោះស្រាយឱ្យហើយស្រេចជាមុនសិន ទើបគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញចេញវិញ្ញាបនប័ត្រជូនបាន។ ចំពោះផ្ទះ ឬដីធ្លីណាដែលកំពុងមានទំនាស់នោះ គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញនឹងពិនិត្យចេញវិញ្ញាបនប័ត្រកាន់កាប់ផ្ទះ ឬដីធ្លីឱ្យបាននៅពេលណាដែលអង្គការសមត្ថកិច្ចដោះស្រាយទំនាស់រួច។ ចំពោះផ្ទះបាក់បែក ទ្រុឌទ្រោមគណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញពុំចេញវិញ្ញាបនប័ត្រជូនបានទេ។

២០-ពលរដ្ឋគ្រប់រូបមិនគោរពតាមខ្លឹមសារខាងលើនៃសារាចរនេះ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខច្បាប់ជាធរមាន។

២១-ក្នុងជំហានដកពិសោធន៍ដំបូងដើម្បីអនុវត្តអនុក្រឹត្យលេខ២៥អនក្រ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩នេះ គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញជ្រើសរើសយកសង្កាត់ និងឃុំណាមួយក្នុងខណ្ឌ ស្រុកនីមួយៗ ដើម្បីធ្វើជាគំរូឈានទៅអនុវត្តទូទាំងរដ្ឋធានីភ្នំពេញ។ គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញមានសេចក្តីសង្ឃឹម និងជឿជាក់ថា ផ្អែកលើសារាចរនេះ បណ្តាស្ថាប័នទាំងមជ្ឈិម និងក្រុងឋិតក្នុងភូមិសាស្ត្ររដ្ឋធានីភ្នំពេញត្រូវចាត់តាំងការផ្សព្វផ្សាយឱ្យបានទូលំទូលាយជាបន្ទាន់ដល់កម្មាភិបាល កម្មករ និងប្រជាជនដែលឋិតក្នុងក្របខ័ណ្ឌរបស់ខ្លួន គ្រប់គ្រងធ្វើយ៉ាងណាឱ្យបានយល់ច្បាស់លាស់ ដើម្បីអនុវត្តឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់។

ជ. គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញ

ប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ថោង ខុន

<u>*កន្លែងទទួល*</u>

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី *"ដើម្បីជ្រាបជាសេចក្តីរាយការណ៍"*

-គ្រប់ក្រសួង មន្ទីរ *"ដើម្បីជួយសហការក្នុងការអនុវត្ត"*

-គ្រប់មន្ទីរ អង្គភាព ខណ្ឌ ស្រុកជុំវិញក្រុង

-កាលប្បវត្តិ-ឯកសារ

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រសួងកសិកម្ម

លេខ២៧៤៦ប្រក/កសក

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៨៩

ប្រកាស

ស្តីពីការប្រើប្រាស់ឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃរដ្ឋកម្ពុជា
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីអង្គការចាត់តាំង និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយក្រឹត្យលេខ០៣ក្រ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៨២
- បានឃើញក្រឹត្យច្បាប់លេខ០៧ក្រច ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៨២ ស្តីពីសមត្ថកិច្ច និងនីតិវិធីនៃការធ្វើច្បាប់ និងបទបញ្ជា
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ១៨អនក្រ ចុះថ្ងៃទី០២ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨៤ ស្តីពីតួនាទី ភារកិច្ច និងរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំងរបស់ក្រសួងកសិកម្ម
- បានឃើញសេចក្តីណែនាំអនុវត្តនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីលេខ០៣សណន ចុះថ្ងៃទី០៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៨៩ របស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញការចាំបាច់របស់ក្រសួងកសិកម្ម

សម្រេច

មាត្រា១

ប្រកាសឱ្យប្រើជាផ្លូវការទូទាំងប្រទេសនូវ៖

វាយឡើងវិញ

-ពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី

-បង្កាន់ដៃទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់

-សៀវភៅទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់

-សៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ

-ប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី ដែលក្រសួងកសិកម្មបានបោះពុម្ពលក់ចែកជូនតាមគំរូភ្ជាប់មកជាមួយនេះ។

មាត្រា២

គណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង ត្រូវចាត់តំណាងមកទាក់ទងនៅនាយកដ្ឋានសុរិយោដី ក្រសួងកសិកម្មអំពីចំនួនសេចក្តីត្រូវការឯកសារខាងលើ ចាប់ពីថ្ងៃបានទទួលសេចក្តីប្រកាសនេះតទៅ។

មាត្រា៣

មន្ទីរ នាយកដ្ឋានសុរិយោដី នាយកដ្ឋានផែនការ-ស្ថិតិ នាយកដ្ឋានគណនេយ្យ ហិរញ្ញវត្ថុ មន្ទីរកសិកម្មខេត្ត-ក្រុង ត្រូវទទួលបន្ទុករៀងៗខ្លួនអនុវត្តប្រកាសនេះ។

មាត្រា៤

ប្រកាសនេះមានអានុភាពគតិយុត្ត ចាប់ពីថ្ងៃប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈ។

កន្លែងទទួល | *លេខ៤៥សរ/សណ* | **រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម**

ហត្ថលេខា និងត្រា

សាយ ឈុំ

បានឃើញ និងយល់ព្រម

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៨៩

ជ. ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

អនុប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ជា សុទ្ធ

-ខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្ស

-ខុទ្ទកាល័យរដ្ឋសភា

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

-គ្រប់ក្រសួង មន្ទីរជុំវិញមជ្ឈិម

-គណៈកម្មាធិការប្រជាជនបដិវត្តខេត្ត-ក្រុង

"ដើម្បីជាព័ត៌មាន"

-ដូចក្នុងមាត្រា៣

"ដើម្បីអនុវត្ត"

-កាលប្បវត្តិ-ឯកសារ

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រសួងកសិកម្ម-ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ

លេខ០០៦០ប្រក/កសក-០០១កហវ

ប្រកាសរួម

ស្តីពីការកំណត់ប្រាក់ចំណូលពីការចេញឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម និងក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃរដ្ឋកម្ពុជា។
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីអង្គការចាត់តាំង និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាមក្រឹត្យលេខ០៣ក្រ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៨២។
- បានឃើញក្រឹត្យ-ច្បាប់លេខ០៧ក្រច ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៨២ ស្តីពីសមត្ថកិច្ច និងនីតិវិធីនៃការធ្វើច្បាប់ និងបទបញ្ជា។
- បានឃើញសេចក្តីសម្រេចលេខ០៦ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៩ របស់ក្រុមប្រឹក្សាប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជា ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ។
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ១៨អនក្រ ចុះថ្ងៃទី០២ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨៤ ស្តីពីតួនាទី ភារកិច្ច និងរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំងរបស់ក្រសួងកសិកម្ម។
- បានឃើញសេចក្តីណែនាំអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីលេខ០៣សណន ចុះថ្ងៃទី០៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៨៩ របស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី។

សម្រេច

មាត្រា១

អនុញ្ញាតឱ្យប្រើប្រាស់បង្កាន់ដៃបង់ប្រាក់តាមគំរូភ្ជាប់មកជាមួយនេះ នូវខ្ទង់ចំណូលដូចខាងក្រោម៖

-ប្រាក់ចំណូលពីការធ្វើអង្កេត វាស់វែងដែលមានទឹកប្រាក់ប្រាំរៀល "៥រ០០" សម្រាប់ដីមួយកន្លែង។

វាយឡើងវិញ

-ប្រាក់ចំណូលពីការកត់ត្រា និងកសាងឯកសារដែលមានទឹកប្រាក់ប្រាំរៀល "៥៖០០" សម្រាប់ដីមួយកន្លែង។

-ប្រាក់ចំណូលពីការចុះបញ្ជិកាដែលមានទឹកប្រាក់សែសិបរៀល "៤០៖០០" សម្រាប់ដីមួយកន្លែង។

មាត្រា២

បង្កាន់ដៃបង់ប្រាក់ទាំងបីប្រភេទខាងលើ ចែកជាបីច្បាប់ដូចជា៖

-១ច្បាប់ "សន្លឹកចុង" ជូនម្ចាស់ពាក្យស្នើ បន្ទាប់ពីបង់ប្រាក់រួច។

-១ច្បាប់ "សន្លឹកកណ្តាល" ខ្ទាស់ជាប់នឹងពាក្យស្នើ។

-១ច្បាប់ "សន្លឹកគល់" ទុកឯកសារក្បាលបញ្ជីសម្រាប់សរុបបង់ចូលធនាគារ។

មាត្រា៣

ប្រាក់ចំណូលពីការធ្វើពីអង្កេត វាស់វែង និងប្រាក់ចំណូលពីការកត់ត្រា និងកសាងឯកសារ ត្រូវបង់ចូលថវិកាខេត្ត។

ប្រាក់ចំណូលពីការចុះបញ្ជិកាត្រូវបង់ចូលថវិការដ្ឋ។

មាត្រា៤

ប្រធានការិយាល័យស្រុក-ខណ្ឌ ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវចេញបង្កាន់ដៃខាងលើដោយមានការឯកភាពពីប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុក-ខណ្ឌ ហើយត្រូវបញ្ឈប់ក្បាលបង្កាន់ដៃដល់ថ្ងៃទី១០ និង២៥ រៀងរាល់ខែ រួចសរុបធ្វើការបង់ប្រាក់នៅធនាគារស្រុក-ខណ្ឌ ឬខេត្ត-ក្រុងដោយបែងចែកឱ្យតាមខ្ទង់ចំណូលឱ្យបានច្បាស់លាស់។

ប្រាក់ចំណូលទាំងនេះត្រូវកាត់ទុក២ភាគរយ សម្រាប់ផ្តល់ជូនការិយាល័យកសិកម្មស្រុកខណ្ឌ ជាប្រាក់បំណាច់ទទួលខុសត្រូវ ធានាការបាត់បង់ និងទុកដាក់។

មាត្រា៥

ការចំណាយដែលបានមកពីខ្ទង់ចំណូលនៃការធ្វើអង្កេតវាស់វែង ត្រូវសម្រេចដោយគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត យោលទៅតាមសភាពការណ៍ជាក់ស្តែង ក្នុងការចុះធ្វើអង្កេតវាស់វែង និងការផ្ទៀងផ្ទាត់ ពិនិត្យពិច័យស្ថានភាពដែលមានគម្រោងផែនការចំណាយថ្នាក់ស្រុក-ខណ្ឌ។

ការចំណាយដែលបានមកពីខ្ទង់ចំណូលនៃការកត់ត្រា និងកសាងឯកសារត្រូវសម្រេចដោយប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត យោលទៅតាមសភាពការណ៍ជាក់ស្តែងក្នុងការកត់ត្រាចុះបញ្ជី និងកសាងឯកសារ ដោយមានសំណើពីការិយាល័យកសិកម្មស្រុក-ខណ្ឌ។

វាយឡើងវិញ

ការចំណាយដែលបានមកពីខ្ទង់ចំណូលនៃការចុះបញ្ជិកា ត្រូវសម្រេចដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ។

មាត្រា៦

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងប្រកាសនេះត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

មាត្រា៧

ប្រធានមន្ទីរ ប្រធានអង្គភាពពាក់ព័ន្ធរបស់ក្រសួងកសិកម្ម និងរបស់ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ ប្រធានមន្ទីរកសិកម្ម និងប្រធានមន្ទីរហិរញ្ញវត្ថុគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង ត្រូវទទួលបន្ទុករៀងៗខ្លួនអនុវត្តប្រកាសនេះ។

មាត្រា៨

ប្រកាសនេះមានអានុភាពគតិយុត្តចាប់ពីថ្ងៃប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈ។

លេខ៨៤៨សរ/សណ — ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៧ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៨៩

បានឃើញ និងយល់ព្រម
ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១១ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៨៩
ជ.ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី
ហត្ថលេខា និងត្រា
ជា សុទ្ធ

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម
ហត្ថលេខា និងត្រា
សាយ ឈុំ

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ
ហត្ថលេខា និងត្រា
ឆាយ ថន

កន្លែងទទួល

-ខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្ស
-ខុទ្ទកាល័យរដ្ឋសភា
-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ
-គ្រប់ក្រសួងមន្ទីរជុំវិញមជ្ឈិម
គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង
"ដើម្បីជូនជ្រាប"
-ដូចក្នុងមាត្រា៧ *"ដើម្បីអនុវត្ត"*
- កាលប្បវត្តិ-ឯកសារ

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ក្រសួងកសិកម្ម **ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល**

លេខ៣៨៥៦កសក/ម/រប

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨៩

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

ជម្រាបមក

សមមិត្តប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង

<u>កម្មវត្ថុ</u> ការប្រើប្រាស់ឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី

<u>យោង</u> -ប្រកាសលេខ២៧៤៦ប្រក/កសក ចុះថ្ងៃទី០២-០៨-៨៩ របស់ក្រសួងកសិកម្មស្តីពីការប្រើប្រាស់ឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី ។

-ស្មារតីវគ្គបំប៉នកសាងឯកសារដីធ្លី ពីថ្ងៃទី០៣-១០-៨៩ ដល់០៥-១០-៨៩ របស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដី ។

ន័យដូចមានចែងក្នុងកម្មវត្ថុ និងយោងខាងលើ ខ្ញុំសូមជម្រាបសមមិត្តប្រធានជ្រាបថា ក្នុងការអនុវត្តសេចក្តីណែនាំអនុវត្តលេខ០៣សណន ចុះថ្ងៃទី០៣-០៦-៨៩ របស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីពិសេសជំហានដំបូងក្នុងការដាក់ពាក្យ និងទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដី អាចនឹងមានការរាំងស្ទះបញ្ជូនពាក្យពីភូមិ ឃុំ រហូតដល់ស្រុក ចំពោះដីដែលប្រជាជនភូមិ ឃុំ ស្រុកក្រៅមកធ្វើ ។

ក្នុងន័យនេះ ក្រសួងកសិកម្មសូមធ្វើការណែនាំដូចតទៅ៖

ភូមិ ឃុំ ស្រុកមួយមានសល់ដីស្រែ-ចម្ការ ហើយបានត្រូវប្រជាជនភូមិ ឃុំ ស្រុកមួយទៀតមកធ្វើជារហូតដល់ថ្ងៃចេញសេចក្តីសម្រេចនេះ ។ ក្នុងការដាក់ពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីភូមិ ឃុំ ស្រុកដែលមានដីត្រូវសម្រួលបញ្ជូនពាក្យ និងទទួលពាក្យរបស់ប្រជាជនដែលធ្លាប់កាន់កាប់នោះ មិនត្រូវធ្វើឱ្យរាំងស្ទះដំណើរនេះឡើយ ។

អាស្រ័យហេតុនេះ សូមសមមិត្តប្រធានមានវិធានការផ្សព្វផ្សាយដល់គ្រប់ភូមិ ដើម្បីអនុវត្តជំហានដំបូងឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពតាមសំណូមពរ ។

វាយឡើងវិញ

សូមសមមិត្តប្រធានទទួលនូវការរាប់អានដ៏ស្មោះអំពីខ្ញុំ ។

ជូនពរ សុខភាពល្អ និងជ័យជំនះគ្រប់ភារកិច្ចបដិវត្ត ។

អនុរដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា និងត្រា

ឈា សុង

កន្លែងទទួល

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

"ដើម្បីជូនជ្រាប"

-នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

"ដើម្បីមុខការ"

-ឯកសារ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រសួងកសិកម្ម

លេខ១១១ប្រក/កសក ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី៣១ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨៩

ប្រកាស

ស្តីពីការតែងតាំង និងសកម្មភាពនាយកដ្ឋានសុរិយោដី

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃរដ្ឋកម្ពុជា
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីអង្គការចាត់តាំង និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយក្រឹត្យលេខ០៣ក្រ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៨២
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ១៨អនក្រ ចុះថ្ងៃទី០២ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨៤ ស្តីពីតួនាទី ភារកិច្ច និងរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំងរបស់ក្រសួងកសិកម្ម
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ៣១អនក្រ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៨៩ ស្តីពីការផ្ទេរនាយកដ្ឋានគ្រប់គ្រងគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចកសិកម្មឱ្យទៅជានាយកដ្ឋានសុរិយោដី
- បានឃើញការចាំបាច់របស់ក្រសួងកសិកម្ម

សម្រេច

មាត្រា១

នាយកដ្ឋានសុរិយោដី ជាអង្គភាពមួយនៅក្នុងបន្ទុកក្រសួងកសិកម្ម មានទីតាំងនៅក្រុងភ្នំពេញ មានតួនាទីជាសេនាធិការជំនួយឱ្យក្រសួងកសិកម្ម លើការងារគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីទូទាំងប្រទេស។

មាត្រា២

នាយកដ្ឋានសុរិយោដីមានប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងឯកភាពទូទាំងប្រទេស មានសិទ្ធិដឹកនាំ និងត្រួតពិនិត្យលើរាល់អង្គការចាត់តាំងសុរិយោដីពីមជ្ឈិមដល់មូលដ្ឋាន ។

មាត្រា៣

នាយកដ្ឋានសុរិយោដីមានភារកិច្ចជាក់ស្តែងដូចខាងក្រោម៖

១-សិក្សាស្រាវជ្រាវរាល់គោលការណ៍ គោលនយោបាយរបស់បក្ស និងរដ្ឋដើម្បីកសាងគម្រោងលិខិតបទដ្ឋានទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីជូនថ្នាក់លើពិនិត្យ និងសម្រេច ព្រមទាំងចាត់តាំងអនុវត្តឱ្យបានល្អ និងមានប្រសិទ្ធភាព ។

២-កសាងទិសដៅផែនការ ដើម្បីបម្រើការងារដែលជាកម្មវត្ថុ និងមុខសញ្ញានៃតួនាទីភារកិច្ចរបស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដី ។

៣-កសាងបណ្តាឯកសារដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការគ្រប់គ្រងប្រើប្រាស់ដីធ្លី ។ ពិនិត្យ និងសម្រេចលើរាល់បណ្តាឯកសារស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លីក្នុងក្របខ័ណ្ឌ និងសិទ្ធិអំណាចរបស់ខ្លួន ។

៤-ធ្វើការងារអភិរក្សសុរិយោដី និងអធិការកិច្ចនៅក្នុងតួនាទី ភារកិច្ច និងសមត្ថកិច្ចរបស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដី ។

៥-អប់រំនយោបាយ សតិអារម្មណ៍ បំពាក់បំប៉ន បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសដល់កម្មាភិបាល បុគ្គលិក កម្មករ ។

៦-លើកគម្រោងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយបណ្តាប្រទេសលើវិស័យវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកទេស ។

៧-សហការជាមួយបណ្តាអង្គភាពនៅក្នុងបន្ទុកក្រសួងកសិកម្ម និងបណ្តាក្រសួងផ្សេងៗទៀតដែលមានពាក់ព័ន្ធក្នុងភារកិច្ចគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី ។

មាត្រា៤

អំពីរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំងរបស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

ក-ក្បាលម៉ាស៊ីនដឹកនាំ

នាយកដ្ឋានសុរិយោដី ដឹកនាំដោយប្រធាន១រូប និងបណ្តាអនុប្រធានមួយចំនួនជំនួយការគឺ៖ ប្រធាននាយកដ្ឋានសុរិយោដីទទួលបន្ទុកដឹកនាំរួម ទទួលបន្ទុកផ្ទាល់ ដោយឡែកការងារមួយចំនួន ទទួលខុសត្រូវលើរាល់សភាពការណ៍នៃការងារក្នុងនាយកដ្ឋានសុរិយោដីចំពោះមុខរដ្ឋ

មន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម។ ប្រធាននាយកដ្ឋានសុរិយោដីអនុវត្តសិទ្ធិដឹកនាំ តាមរបបប្រធានដែលបានកំណត់លើមូលដ្ឋាននេះ ត្រូវពង្រឹងពង្រីកឱ្យបានល្អរបបមូលភាពដឹកនាំ ជាក់ស្តែងប្រធាននាយកដ្ឋានសុរិយោដីមានភារកិច្ចចាត់ចែងការងារនយោបាយ សង្គមកិច្ច សេដ្ឋកិច្ច បច្ចេកទេស ចាត់តាំងក្បាលម៉ាស៊ីនបណ្តាផ្នែកនៅចំណុះការិយាល័យ និងចេញសេចក្តីសម្រេច ក្នុងសិទ្ធិអំណាចជាប្រធាននាយកដ្ឋានសុរិយោដី ដោយឡែកចំពោះការងារ កម្មាភិបាល ត្រូវឋិតនៅក្នុងមូលភាពថ្នាក់ដឹកនាំនាយកដ្ឋានពិនិត្យ និងសម្រេចដោយមានការចូលរួមមតិពីអង្គការចាត់តាំងបក្ស និងអង្គការចាត់តាំងអង្គការមហាជននៅក្នុងមូលដ្ឋាន។

បណ្តាអនុប្រធាននាយកដ្ឋានជាជំនួយការឱ្យប្រធាននាយកដ្ឋាន ត្រូវបានប្រធានបែងចែកប្រគល់ការងារមួយចំនួនឱ្យទទួលបន្ទុកត្រូវរាយការណ៍ និងទទួលការណែនាំពីប្រធាន ហើយនឹងទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខប្រធាន លើរាល់សភាពការណ៍ក្នុងការងារ ដែលបានបែងចែកប្រគល់ឱ្យទទួលបន្ទុក ទន្ទឹមនេះក៏រួមជាមួយប្រធាន ទទួលខុសត្រូវលើរាល់សភាពការណ៍នៃការងារ ក្នុងនាយកដ្ឋានចំពោះមុខរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម។

ខ-ក្បាលម៉ាស៊ីនចាត់តាំង

បណ្តាការិយាល័យសេនាធិការជំនួយការផ្ទាល់របស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដីមាន៥គឺ៖

១-ការិយាល័យរដ្ឋបាល និងចាត់តាំង

២-ការិយាល័យផែនការ និងគណនេយ្យ

៣-ការិយាល័យកិច្ចការថ្មី

៤-ការិយាល័យអភិរក្សសុរិយោដី

៥-ការិយាល័យអធិការកិច្ចភូមិបាល។

តួនាទី ភារកិច្ច និងរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំងរបស់បណ្តាការិយាល័យនៅចំណុះនាយកដ្ឋានសុរិយោដី ត្រូវសម្រេចដោយប្រធាននាយកដ្ឋានសុរិយោដី ដោយឡែកប្រធាន អនុប្រធានការិយាល័យត្រូវសម្រេចតែងតាំង ឬបញ្ឈប់ដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម។

នាយកដ្ឋានសុរិយោដីមានបណ្តាញអង្គការចាត់តាំងសុរិយោដី ធ្វើសកម្មភាពនៅតាមមូលដ្ឋានខេត្ត-ក្រុង ស្រុក-ខណ្ឌ ជាជំនួយការដល់នាយកដ្ឋានសុរិយោដីគឺ៖

វាយឡើងវិញ

-នៅខេត្ត-ក្រុងមានការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង មានថ្នាក់ស្មើការិយាល័យនៅចំណុះនាយកដ្ឋាននៃក្រសួងមន្ទីរជុំវិញមជ្ឈិម ដែលសម្រេចចាត់តាំងបង្កើត ឬរំសាយចោលដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម។ ការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុងដឹកនាំដោយប្រធាន១រូប និងបណ្តាអនុប្រធានមួយចំនួនជំនួយការដែលសម្រេចតែងតាំង ឬបញ្ឈប់ដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម ដោយមានការស្ទាបស្ទង់យោបល់ពីមូលដ្ឋាន។

-នៅស្រុក-ខណ្ឌមានការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌ មានថ្នាក់ស្មើការិយាល័យ ហើយនៅចំណុះគណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុក-ខណ្ឌដែលសម្រេចចាត់តាំង ឬរំសាយចោលដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម។ ការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌដឹកនាំដោយប្រធាន១រូប និងបណ្តាអនុប្រធានមួយចំនួនជំនួយការដែលសម្រេចតែងតាំង ឬបញ្ឈប់ដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម ដោយមានការស្ទាបស្ទង់យោបល់ពីមូលដ្ឋាន។

មាត្រា៥

តួនាទី ភារកិច្ច និងរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំងរបស់ការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង និងការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌ អាស្រ័យដោយប្រធាននាយកដ្ឋានសុរិយោដីពិនិត្យ សម្រេចដោយមានមតិឯកភាពពីក្រសួងកសិកម្ម។

មាត្រា៦

អង្គការចាត់តាំងសុរិយោដីនៅមូលដ្ឋាន ត្រូវរឋិតនៅក្រោមការដឹកនាំផ្នែករដ្ឋបាល និងនយោបាយ សតិអារម្មណ៍របស់មូលដ្ឋាន។

មាត្រា៧

ក្របខ័ណ្ឌរបស់អង្គការចាត់តាំងសុរិយោដីទាំងអស់ ជាក្របខ័ណ្ឌរបស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដីដែលត្រូវបានក្រសួងកសិកម្មសម្រេចកំណត់បែងចែកប្រគល់ឱ្យរាល់អង្គការចាត់តាំងទាំងនោះ យកទៅប្រើប្រាស់ដោយយោងតាមសំណើរបស់ប្រធាននាយកដ្ឋានសុរិយោដី។

មាត្រា៨

គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង មន្ទីរនាយកដ្ឋានចាត់តាំង និងកម្មាភិបាលនាយកដ្ឋានសុរិយោដីគ្រប់អង្គភាពក្នុងបន្ទុកក្រសួងកសិកម្ម មានភារកិច្ចអនុវត្តប្រកាសនេះចាប់ពីថ្ងៃដែលបានចុះហត្ថលេខាតទៅ។

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

លេខ៩៤សជណ/កស

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩០

រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

ជម្រាបមក

សមមិត្តរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

កម្មវត្ថុ ករណីសំណើសុំអនុញ្ញាតពន្យារពេលទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លីរហូតដល់ថ្ងៃទី៣០-០៦-១៩៩០ របស់ក្រសួងកសិកម្ម។

យោង -លិខិតលេខ១៣៦កសក ចុះថ្ងៃទី០៩ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩០ របស់ក្រសួងកសិកម្ម។

-ចំណារសមមិត្តអនុប្រធានក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩០។

សេចក្តីដូចមានចែងក្នុងកម្មវត្ថុ និងយោងខាងលើ ខ្ញុំសូមជម្រាបសមមិត្តរដ្ឋមន្ត្រីជ្រាបថា៖ ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីបានឯកភាពឱ្យក្រសួងកសិកម្មពន្យារពេលទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី រហូតដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩០ តាមសំណើហើយ។

អាស្រ័យហេតុនេះ ស្នើសមមិត្តរដ្ឋមន្ត្រីជ្រាប និងចាត់ចែងអនុវត្តតាមន័យដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ។

ជ.រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

អនុរដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា និងត្រា

ប៊ុន អ៊ុយ

កន្លែងទទួល

-ក្រសួងផែនការ

"ដើម្បីជ្រាបជាព័ត៌មាន"

-នាយកដ្ឋានសរុប

- ឯកសារ

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា
ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី
លេខ០១សរ

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩០

សារាចរស្តីពី
ការគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន ដីធ្លីដែលជួលឱ្យអង្គការអន្តរជាតិ ក្រុមហ៊ុន ឬជនបរទេស

ក្នុងទិសពង្រីកកិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើគ្រប់វិស័យ ជាមួយបណ្តាប្រទេសសង្គមនិយម ជាបងប្អូន និងអង្គការអន្តរជាតិនានា ដើម្បីជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ចឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងបង្កលក្ខណសម្បត្តិឱ្យក្រុមហ៊ុន ឬភ្ញៀវបរទេសចូលមកធ្វើអាជីវកម្ម ផលិតកម្មដើម្បីរួមចំណែកស្តារសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ចរបស់ប្រទេសជាតិ បញ្ហាដោះស្រាយគេហដ្ឋាន ដីធ្លីសម្រាប់បណ្តាអង្គការអន្តរជាតិ ក្រុមហ៊ុន ឬភ្ញៀវបរទេសនៅទីក្រុងភ្នំពេញ និងតាមទីរួមខេត្តនានា គឺជាការចាំបាច់សំខាន់មួយផ្នែកដែរ។

ផ្អែកតាមសភាពការណ៍នេះ ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីកំណត់នូវវិធានការចាំបាច់ចំពោះមុខដូចខាងក្រោមនេះ៖

១-ជនបរទេសដែលបានទទួលការអនុញ្ញាតឱ្យស្នាក់នៅក្នុងរដ្ឋកម្ពុជា មានសិទ្ធិជួលគេហដ្ឋានដីធ្លីបាន។

២-ក្រសួងការបរទេស ក្រសួងមហាផ្ទៃ និងគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុងត្រូវរួមគ្នាទទួលខុសត្រូវក្នុងការរៀបចំគេហដ្ឋាន ដីធ្លីដល់បណ្តាអង្គការអន្តរជាតិ ក្រុមហ៊ុន ឬភ្ញៀវបរទេសដែលធ្វើសកម្មភាពនៅតាមខេត្ត-ក្រុងនីមួយៗ ដោយត្រូវយកចិត្តទុកដាក់សំខាន់បំផុតដល់បញ្ហាថែរក្សា ការពារសន្តិសុខជូនភ្ញៀវឱ្យបានល្អ។

៣-អនុញ្ញាតឱ្យពលរដ្ឋកម្ពុជាអាចជួលគេហដ្ឋាន ដីធ្លីជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដល់អង្គការអន្តរជាតិ ក្រុមហ៊ុន ឬភ្ញៀវបរទេសណាដែលមានការអនុញ្ញាតឱ្យស្នាក់អាស្រ័យនៅ និងធ្វើបេសកកម្មនៅក្នុងរដ្ឋកម្ពុជាពីក្រសួងការបរទេស។ ការជួលគេហដ្ឋាន ដីធ្លីនេះ ត្រូវមានការអនុញ្ញាតពីគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង ដោយមានយោបល់ឯកភាពពីក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងការបរទេស។

វាយឡើងវិញ

ពលរដ្ឋកម្ពុជាដែលមានគេហដ្ឋាន ដីធ្លីជាកម្មសិទ្ធិ ហើយមានបំណងចង់ជួលឱ្យជនបរទេស ចាំបាច់ត្រូវមកចុះឈ្មោះផ្តល់ព័ត៌មានដល់គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង។

៤-ក្នុងការកំណត់ថ្លៃឈ្នួលគេហដ្ឋាន ដីធ្លីជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ជនបរទេស គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង រៀបចំបទដ្ឋានមួយនៅតាមភូមិសាស្ត្រ និងប្រភេទគេហដ្ឋាន ដីធ្លីនីមួយៗ។ ផ្អែកតាមថ្លៃឈ្នួលជាមូលដ្ឋាននេះ ម្ចាស់គេហដ្ឋាន ដីធ្លីនឹងពិភាក្សាលំអិតជាក់ស្តែងថែមទៀតឱ្យឯកភាពជាមួយអ្នកទទួលជួល។

៥-ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិគេហដ្ឋាន ដីធ្លីដែលជួលឱ្យជនបរទេសត្រូវមានកាតព្វកិច្ចដូចតទៅ៖

-ចូលរួមក្នុងចលនាការពារសន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម។

-ត្រូវបង់ពន្ធប៉ាតង់ និងពន្ធអាជីវកម្មចំពោះចំណូលដែលបានមកពីការជួលគេហដ្ឋាន ដីធ្លីតាមបណ្តាក្រឹត្យ-ច្បាប់ដែលមានចែង។

-ត្រូវបើកគណនីជាប្រាក់រៀលនៅធនាគារ ហើយត្រូវផ្ទេរថ្លៃឈ្នួលគេហដ្ឋាន ដីធ្លីពីរូបិយប័ណ្ណបរទេសមកជាប្រាក់រៀលតាមអត្រាប្តូរប្រាក់ ដែលប្រកាសផ្សាយដោយធនាគារជាតិកម្ពុជាបញ្ចូលទៅក្នុងគណនីខាងលើ។

-កិច្ចសន្យាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជួលគេហដ្ឋាន ដីធ្លីឱ្យជនបរទេសត្រូវបានការឯកភាពពីគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង។

៦-អ្នកជួលគេហដ្ឋាន ដីធ្លី មានកាតព្វកិច្ចគោរពតាមកិច្ចសន្យាដែលបានឯកភាពចុះហត្ថលេខាជាមួយម្ចាស់គេហដ្ឋាន ដីធ្លី។

គ្រប់ក្រសួង ស្ថាប័ន គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុងផ្អែកលើខ្លឹមសារនៃសារាចរ នេះត្រូវធ្វើការផ្សព្វផ្សាយឱ្យបានទូលំទូលាយ និងចាត់តាំងអនុវត្តឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់។

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រសួងកសិកម្ម

លេខ៤៨៥កសក/ម/រប ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៩ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩០

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

សូមជម្រាបមក

សមមិត្តប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង

កម្មវត្ថុ ការពន្យារពេលទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី រហូតដល់ថ្ងៃទី៣០-០៦-៩០។

យោង -សារទូរលេខរបស់ក្រសួងកសិកម្មលេខ១៣៥កសក/ម/រប ចុះថ្ងៃទី០៩-០១-៩០ ស្តីពីការពន្យារពេលទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី។

-លិខិតរបស់ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីលេខ៩៤សជណ/កស ចុះថ្ងៃទី១៧ មករា ១៩៩០ "ជូនភ្ជាប់"។

សេចក្តីដូចមានចែងក្នុងកម្មវត្ថុ និងយោងខាងលើ ខ្ញុំសូមជម្រាបសមមិត្តប្រធានជ្រាបថា៖ ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីបានឯកភាពឱ្យក្រសួងកសិកម្មពន្យារពេលទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី រហូតដល់ថ្ងៃទី៣០ មិថុនា ឆ្នាំ១៩៩០។

អាស្រ័យហេតុនេះ សូមសមមិត្តប្រធានចាត់ការទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លីបន្តរហូតដល់ថ្ងៃកំណត់ដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ។

ជ.រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

អនុរដ្ឋមន្ត្រីទី១

ហត្ថលេខា និងត្រា

ឈា សុង

ចម្លងជូន

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

"ដើម្បីជូនជ្រាប"

-នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

"ដើម្បីអនុវត្ត"

- ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រសួងកសិកម្ម

លេខ១៣១កសក/សរណន ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១០ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩០

សារាចរណែនាំអនុវត្ត
គោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី

យោងស្មារតីសេចក្តីណែនាំអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីលេខ០៣ សណន ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៨៩ របស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី និងលិខិតលេខ៤៨៥កសក/មរប ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩០ របស់ក្រសួងកសិកម្មស្តីពីការពន្យារពេលសម័យទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី ក្រសួងកសិកម្មសង្កេតឃើញថា ខេត្ត-ក្រុងមួយចំនួនបានខិតខំយកចិត្តទុកដាក់ជំរុញការអនុវត្តបានល្អបង្គួរ ដោយរៀបចំបណ្តាញទទួលពាក្យពីប្រជាជនគ្រប់គ្រងចំណូលពីការដាក់ពាក្យ និងបណ្តាវិធានការជាក់ស្តែងផ្សេងៗទៀត មានការបើកវគ្គផ្សព្វផ្សាយ ការបញ្ចុះកម្មាភិបាលចុះជួយ ការត្រួតពិនិត្យ ។ល។ ទន្ទឹមនោះ ក៏មានខេត្ត-ក្រុងខ្លះមិនទាន់អនុវត្តបានល្អ និងសមស្របនៅឡើយ ។

អាស្រ័យហេតុនេះ ក្រសួងកសិកម្មសូមធ្វើការណែនាំលំអិត ដល់គណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុងដូចតទៅ៖

១.ការអនុវត្តជំហានទី១

ជំហាននេះគឺសម័យទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី ដែលត្រូវបិទនៅថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩០។ ដូច្នេះបណ្តាខេត្ត-ក្រុងត្រូវខិតខំយ៉ាងណាអនុវត្តឱ្យបានសម្រេច ក្នុងរយៈពេលនេះ ដោយមិនអនុញ្ញាតឱ្យពន្យារពេលទទួលពាក្យជាលើកទី២ទៀតទេ។

ក្នុងការទទួលពាក្យ មូលដ្ឋានស្រុក-ខណ្ឌជួបការលំបាកអំពីបញ្ហាចុះហត្ថលេខា លើបង្កាន់ដៃបង់ប្រាក់គ្រប់ប្រភេទ។ ក្រសួងកសិកម្មសូមជម្រាបថា ក្នុងការចុះហត្ថលេខានេះមិនមែនសំដៅ

តែប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុកតែម្នាក់ទេ គឺបណ្តាសមមិត្ត ក្នុងជួរគណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុក-ខណ្ឌ "ប្រធាន អនុប្រធាន សមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍" អាចចុះហត្ថលេខាបាន។ តែបញ្ហាដែលត្រូវចៀសវាង គឺមិនអនុញ្ញាតឱ្យឆ្លាក់ត្រាហត្ថលេខាបោះលើបង្កាន់ដៃ ឬអូសស្តង់ស៊ីលហត្ថលេខាផ្តិតលើបង្កាន់ដៃទេ។

ទន្ទឹមនឹងនោះសូមគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង ស្រុក-ខណ្ឌ ជំរុញការទូទាត់ឯកសារ និងការបង់ប្រាក់នៅធនាគារ បណ្តាចំណូលពីការចេញបង្កាន់ដៃ "ក,ខ,គ" ដែលមានចែងក្នុងប្រកាសរួមរបស់ក្រសួងកសិកម្ម និងហិរញ្ញវត្ថុលេខ០០៦០ប្រក/កសក ០០១កហវ ចុះថ្ងៃទី០៧ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៨៩ ស្រាប់ "តារាងភ្ជាប់"។

២.ការអនុវត្តជំហានទី២

ជំហាននេះគឺសម័យធ្វើអង្កេតវាស់វែង និងចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ធ្វើជូនប្រជាជនដែលត្រូវចាប់ដំណើរការបន្ទាប់ពីបិទសម័យទទួលពាក្យ។

ក្នុងការត្រៀមអនុវត្តជំហាននេះ ក្រសួងកសិកម្មបើកវគ្គវិក្រឹត្យការជំនាញសុរិយោដី និងច្បាប់ រយៈពេល៣៥ថ្ងៃ "ពីថ្ងៃ១៩ កុម្ភៈ ដល់២៤ មីនា ឆ្នាំ១៩៩០" ជូនកម្មាភិបាលខេត្ត-ក្រុងទាំង២១ រួចហើយ។ ដូច្នេះគ្រប់ខេត្ត-ក្រុងត្រូវចាត់រៀបចំបើកវគ្គវិក្រឹត្យការ បន្តជូនដល់កម្មាភិបាលគ្រប់ស្រុក-ខណ្ឌ ឃុំ-សង្កាត់ ដើម្បីមានការយល់ដឹងងាយស្រួលអនុវត្តជំហានទី២នេះ។

ម្យ៉ាងទៀត ដើម្បីមានមូលដ្ឋានគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការសរុបរាយការណ៍ជូនក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម សូមឱ្យបណ្តាខេត្ត-ក្រុងផ្ញើរបាយការណ៍អំពីសភាពការណ៍អនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីតាមចំណុចដូចខាងក្រោម៖

-ការទទួលពាក្យសរុបក្នុងខេត្ត-ក្រុង............ ត្រូវជា.................. កន្លែង

-ការចេញបង្កាន់ដៃបង់ប្រាក់ "ក"................ បង្កាន់ដៃត្រូវជា....... រៀល

-ការចេញបង្កាន់ដៃបង់ប្រាក់ "ខ"................ បង្កាន់ដៃត្រូវជា....... រៀល

-ការចេញបង្កាន់ដៃបង់ប្រាក់ "គ"................ បង្កាន់ដៃត្រូវជា....... រៀល

-ការទូទាត់ថ្លៃពាក្យស្នើ.............................. រៀលត្រូវជា............ ភាគរយ

-ការវាយតម្លៃ

វាយឡើងវិញ

-ការលំបាក និងការងាយស្រួល

-សំណូមពរ

-សន្និដ្ឋាន

របាយការណ៍នេះស្នើផ្ញើមកដល់ក្រសួងកសិកម្មមុនថ្ងៃ១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩០។

ក្រសួងកសិកម្មមានសង្ឃឹមយ៉ាងមាំថា សមមិត្តប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត ក្រុង នឹងខិតខំជំរុញអនុវត្តឱ្យបានសម្រេច តាមស្មារតីសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់សន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទី II ស្តីពីគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីជាពុំខាន។

ជ.រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

អនុរដ្ឋមន្ត្រីទី១

ហត្ថលេខា និងត្រា

ឈា សុង

ចម្លងជូន

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

"ដើម្បីជូនជ្រាប"

-គ្រប់អង្គភាពក្រោមឱវាទក្រសួងកសិកម្ម

"ដើម្បីជាព័ត៌មាន"

-នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

"ដើម្បីមុខការ"

- ឯកសារ

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ក្រសួងកសិកម្ម **ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល**

លេខ៣៤៩១កសក/សជណ

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩០

សេចក្តីជូនដំណឹង

ស្តីពីការទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី និងវិធានការអនុវត្តបន្ត

យោងតាមស្មារតីណែនាំអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រងប្រើប្រាស់ដីធ្លីលេខ០៣សណន ចុះថ្ងៃទី០៣-០៦-៨៩ របស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី និងលិខិតលេខ៤៨៥កសក/ម/រប ចុះថ្ងៃទី២៩-០១-៩០ របស់ក្រសួងកសិកម្មស្តីពីការពន្យារពេលសម័យទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី រហូតដល់ថ្ងៃទី៣០-០៦-៩០ កន្លងមកនេះ ក្រសួងកសិកម្មពិនិត្យឃើញថា គ្រប់ខេត្ត-ក្រុងទាំងអស់មិនអាចអនុវត្តបាន១០០ភាគរយតាមកាលកំណត់ឡើយ។ ទន្ទឹមនេះ ខេត្តមួយចំនួនមិនបានធ្វើរបាយការណ៍តែម្តង។

ចំពោះមុខសភាពការណ៍នេះ ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីនាសម័យប្រជុំថ្ងៃទី៥-៦-៧ កក្កដា ១៩៩០ បានសម្រេចអនុញ្ញាតឱ្យទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីពីប្រជាជនដែលមិនទាន់បានដាក់ជាបន្តទៅទៀត។

ដើម្បីអនុវត្តបន្តឱ្យបានល្អ និងមានប្រសិទ្ធភាពតាមសេចក្តីណែនាំរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងកសិកម្មសូមធ្វើការណែនាំបន្ថែមដល់គណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុងនូវចំណុចមួយចំនួនដូចតទៅ៖

១.ការអនុវត្តជំហានទី១

-ទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លីពីប្រជាជនដែលមិនទាន់បានជាបន្តទៅទៀត។

-ក្នុងអំឡុងខែកក្កដា ជំរុញគ្រប់ស្រុកជម្រះបញ្ជិកាក្នុងការចេញបង្កាន់ដៃបង់ប្រាក់ បង្កាន់ដៃទទួលពាក្យឱ្យអស់តាមចំនួនពាក្យដែលបានទទួល។

វាយឡើងវិញ

-ជំរុញកម្មាភិបាលទទួលបន្ទុកសុរិយោដីគ្រប់គ្រងចំណូលតាមប្រភេទ បង់ចូលធនាគារ និងរាយការណ៍តាមក្រសួងកសិកម្ម ។

-គណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ស្រុក-ខណ្ឌត្រូវចេញប្រកាស អញ្ជើញសាមីអ្នកស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លីតាមចំនួនជាក់ស្តែង ឱ្យជួបជុំតាមកាលកំណត់របស់គណៈកម្មាធិការកណ្តាល ដើម្បីចាប់ផ្តើមបើកអង្កេតវាស់វែងតាមភូមិ ឃុំ ។

-មានវិធានការទប់ស្កាត់យ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ ចំពោះបាតុភាពឆ្លៀតឱកាសជំរិតយកប្រាក់ពីប្រជាជន-បំប៉ោងថ្លៃឯកសារលើសពីការកំណត់របស់រដ្ឋ ។ល ។

-ទប់ស្កាត់កុំឱ្យមានការដកហូត ឬសើរើបែងចែកដីដែលប្រជាជនបានកាន់កាប់ ហើយមុនថ្ងៃចេញសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់សន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទី II ទោះជាដីនេះប្រជាជនមិនទាន់បានដាក់ពាក្យនៅឡើយក៏ដោយ ។

-ដោយឡែក រដ្ឋធានីភ្នំពេញ "ខណ្ឌទាំង៤" នឹងត្រូវធ្វើការប្រកាសទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លី "រយៈ២ខែ" ក្រោយពេលការិយាល័យសុរិយោដីក្រុងដំណើរការ ។

-ចាត់ចុះធ្វើអធិការកិច្ច ដើម្បីត្រួតពិនិត្យការងារ និងប្រមូលចំណូលបង់ចូលថវិការដ្ឋ ។

២-ការអនុវត្តជំហានទី២

-ខេត្ត-ក្រុងដែលមិនទាន់បានបើកវគ្គវិក្រឹត្យការជំនាញសុរិយោដី និងច្បាប់ ត្រូវជំរុញការបើកវគ្គជូនដល់កម្មាភិបាលគ្រប់ស្រុក-ខណ្ឌ ឃុំ-សង្កាត់ ដើម្បីងាយស្រួលដល់ការអនុវត្តជំហានទី២ គឺអង្កេត វាស់វែង និងចេញប័ណ្ណ ។

-អនុវត្តការងារធ្វើអង្កេត វាស់វែង និងប្រគល់ប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិ ។

-ទំនាក់ទំនងទទួលយកឯកសារ សម្រាប់ធ្វើកំណត់ហេតុអង្កេតពីក្រសួងកសិកម្ម "នាយកដ្ឋានសុរិយោដី"

-ចំពោះដីទំនាស់ យើងមិនទាន់ចេញប័ណ្ណជូនទេ រង់ចាំការសម្រុះសម្រួល ក្នុងករណីដែលអាចសម្រុះសម្រួលបាន ឬការសម្រេចពីស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច ក្នុងករណីទំនាស់ធ្ងន់ធ្ងរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះខេត្ត-ក្រុងដែលមិនទាន់បានធ្វើសំណើចាត់តាំងកម្មាភិបាលដឹកនាំការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង និងការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌ ស្នើសហការជាមួយគណៈ

វាយឡើងវិញ

កម្មាធិការបក្សពិនិត្យ និងធ្វើការវាយតម្លៃលើកសំណើមកក្រសួងកសិកម្ម ដើម្បីក្រសួងកសិកម្ម មានលទ្ធភាពចាត់ការបន្ត។

ក្រសួងកសិកម្មមានសង្ឃឹមថា សមមិត្តប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង នឹងខិតខំជំរុញអនុវត្តបានជោគជ័យ តាមស្មារតីនៃសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់សន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទី II ស្តីពីគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង ប្រើប្រាស់ដីធ្លីជាពុំខាន។

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

ហត្ថលេខា និងត្រា

សាយ ឈុំ

ចម្លងជូន

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

"ដើម្បីជូនជ្រាប"

-គ្រប់អង្គភាពក្រោមឱវាទក្រសួងកសិកម្ម

-គ្រប់មន្ទីរកសិកម្មខេត្ត-ក្រុង

"ដើម្បីជាព័ត៌មាន"

-នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

"ដើម្បីមុខការ"

-ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

រដ្ឋកម្ពុជា

ក្រសួងកសិកម្ម-ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

លេខ៣៥៤ប្រក/កសក-០១២កហវ

ប្រកាសរួមស្តីពីការកំណត់ប្រាក់ចំណូលពីការចេញឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម
និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃរដ្ឋកម្ពុជា
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីអង្គការចាត់តាំង និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយក្រឹត្យលេខ០៣ក្រ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៨២
- បានឃើញក្រឹត្យ-ច្បាប់លេខ០៧ក្រច ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៨២ ស្តីពីសមត្ថកិច្ច និងនីតិវិធីនៃការធ្វើច្បាប់ និងបទបញ្ជា។
- បានឃើញសេចក្តីសម្រេចលេខ០៦ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨៤ របស់ក្រុមប្រឹក្សាប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជា ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ។
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ១៨ អនក្រ ចុះថ្ងៃទី០២ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨៤ ស្តីពីតួនាទី ភារកិច្ច និងរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំងរបស់ក្រសួងកសិកម្ម
- បានឃើញសេចក្តីណែនាំអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីលេខ០៣សណន ចុះថ្ងៃទី០៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៨៩ របស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី។

សម្រេច

មាត្រា១

មាត្រា៥ និងមាត្រា៧ នៃប្រកាសរួមលេខ០០៦០ប្រក/កសក ០០១កហវ ចុះថ្ងៃទី០៧ សីហា ឆ្នាំ១៩៨៩ ត្រូវបានកែប្រែដូចខាងក្រោម៖

មាត្រា៥ថ្មី ការចំណាយដែលបានមកពីខ្ទង់ចំណូលនៃការធ្វើអង្កេតវាស់វែង និងចំណូលពីការកត់ត្រា និងកសាងឯកសារ ត្រូវសម្រេចដោយប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង យោលទៅតាមសភាពការណ៍ជាក់ស្តែង ក្នុងការធ្វើអង្កេត វាស់វែង ការកត់ត្រាចុះបញ្ជី និងការកសាងឯកសារ ដោយមានគម្រោងចំណាយពីការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង។

វាយឡើងវិញ

ការចំណាយដែលបានមកពីខ្ទង់ចំណូលនៃការចុះបញ្ជិកា ត្រូវសម្រេចដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ។

មាត្រា៧ថ្មី ប្រធានមន្ទីរ ប្រធានអង្គការពាក់ព័ន្ធរបស់ក្រសួងកសិកម្ម និងរបស់ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ ប្រធានការិយាល័យសុរិយោដី និងប្រធានមន្ទីរហិរញ្ញវត្ថុគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង ត្រូវទទួលបន្ទុករៀងៗខ្លួនអនុវត្តប្រកាសនេះ។

មាត្រា២

មាត្រា១, ២, ៣, ៤ និង៦ នៃប្រកាសរួមលេខ០០៦០ប្រក/កសក ០០១កហវ ចុះថ្ងៃទី០៧ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៨៩ ត្រូវរក្សាទុកដដែល។

មាត្រា៣

ប្រកាសនេះមានអានុភាពគតិយុត្តចាប់ពីថ្ងៃប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈ។

លេខ៨៤៩សរ/សណ ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៨ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩០

បានឃើញ និងយល់ព្រម	**រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម**	**រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ**
ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២២ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩០	**អនុរដ្ឋមន្ត្រីទី១**	**ហត្ថលេខា និងត្រា**
ជ.ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី	**ហត្ថលេខា និងត្រា**	
អនុប្រធាន	**ឈា សុង**	**ឆាយ ថន**
ហត្ថលេខា និងត្រា		
ជា សុទ្ធ		

កន្លែងទទួល
-ខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្ស
-ខុទ្ទកាល័យរដ្ឋសភា
-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ
-គ្រប់ក្រសួងមន្ទីរជុំវិញមជ្ឈិម
គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង
"ដើម្បីជូនជ្រាប"
-ដូចក្នុងមាត្រា៧ "ដើម្បីអនុវត្ត"
- កាលប្បវត្តិ-ឯកសារ

រដ្ឋកម្ពុជា

ក្រសួងកសិកម្ម-ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

លេខ៣៥៥ប្រក/កសក-០០៧កហវ

សេចក្តីណែនាំរួមបន្ថែមលើការអនុវត្តប្រកាសរួមលេខ០០៦០ប្រក/កសក_០០១កហវ និងលេខ៣៥៤ប្រក/កសក_០១២កហវ

យោងស្មារតីនៃប្រកាសរួមលេខ០០៦០ប្រក/កសក-០០១កហវ ចុះថ្ងៃទី០៧ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៨៩ របស់ក្រសួងកសិកម្ម និងក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុស្តីពីការកំណត់ប្រាក់ចំណូលពីការចេញឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លី ក្រសួងទាំងពីរសង្កេតឃើញថាខេត្ត-ក្រុង ស្រុក-ខណ្ឌមួយចំនួនបានខិតខំបានយកចិត្តទុកដាក់ជំរុញការអនុវត្តបានល្អបង្គួរ ដោយមានបញ្ជីទូទាត់ឯកសារ និងបង់ប្រាក់ចូលធនាគារបានទាន់ពេលវេលា បង្ការាំងស្កាត់បាននូវរាល់បាតុភាពបាត់បង់ ខូចខាតជាយថាហេតុ ឬប្រើប្រាស់ចាយវាយខុសមុខសញ្ញា ក៏ប៉ុន្តែនៅមានខេត្ត-ក្រុង ខណ្ឌ-ស្រុកខ្លះមិនទាន់អនុវត្តបានល្អ និងសមស្របនៅឡើយ ។

១_អំពីចំណូលថវិកា

-នៅថ្នាក់ស្រុក-ខណ្ឌ ចំពោះប្រាក់ចំណូលដែលទទួលបានពីការចេញបង្កាន់ដៃទាំងបីប្រភេទដូចដែលប្រកាសរួមបានកំណត់ គណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុក-ខណ្ឌត្រូវជំរុញកម្មាភិបាលដែលទទួលបន្ទុកការងារនេះ ឱ្យយកមកបង់ចូលធនាគារស្រុក-ខណ្ឌជាបន្ទាន់ដោយកាត់ចេញនូវប្រាក់រង្វាន់ពីរភាគរយលើចំណូលសរុប ។ ប្រាក់រង្វាន់ពីរភាគរយនេះ ត្រូវបានទៅការិយាល័យកសិកម្មស្រុក-ខណ្ឌចាត់ជាប្រាក់បំណាច់ទទួលខុសត្រូវ ធានាការបាត់បង់ និងទុកដាក់ ។

-នៅថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង ការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុងត្រូវបើកគណនីរបស់ខ្លួនដាច់ដោយឡែកពីមន្ទីរកសិកម្ម ។ គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុងមានភារកិច្ចតាមដាន និងណែនាំការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង ដែលជាម្ចាស់គណនីក្តាប់ជាប់ជាប្រចាំនូវចំណូលដែលត្រូវបង់ឱ្យថវិកាខេត្ត-ក្រុង និងថវិកាមជ្ឈិម ។ ចំពោះចំណូលដែលបង់ឱ្យថវិកាខេត្តបានមកពីការចេញបង្កាន់ដៃ "ក" និង "គ" នោះត្រូវរក្សាទុកក្នុងគណនីសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង ។ ដោយឡែក ចំណូលដែលបង់

វាយឡើងវិញ

ឱ្យថវិកាមជ្ឈិមបានមកពីការចេញបង្កាន់ដៃ "ខ" ការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុងត្រូវតែផ្ទេរសាច់ប្រាក់ មកគណនីរបស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដី "គណនីលេខ០៤.២៩៩.០១ នៃធនាគារខណ្ឌចំការមន" ជាបន្ទាន់ គឺមិនមែនបង្វែរទៅថវិកាមជ្ឈិម "ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ" តែម្តងនោះទេ និងមិនត្រូវបង្វែរបង្អង់យក ទៅចំណាយឱ្យខ្ទង់ណាមួយបណ្តោះអាសន្នបានឡើយ ។

២.អំពីចំណាយ

រាល់ចំណាយដែលប្រើប្រាស់ពីប្រាក់ចំណូលបានមកពីការធ្វើអង្កេត វាស់វែង និងប្រាក់ ចំណូលពីការកត់ត្រា និងកសាងឯកសារបង្កាន់ដៃ "ក" និង "គ" គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្តមាន សិទ្ធិសម្រេចឱ្យការិយាល័យសុរិយោដីខេត្តចាយវាយក្នុងវង្វង់នៃប្រភេទការងារដែលបានកំណត់ក្នុង ប្រកាសរួមដោយមានគម្រោងចំណាយច្បាស់លាស់ ។

រាល់ចំណាយដែលប្រើប្រាស់ប្រាក់ចំណូលពីការចុះបញ្ជិកា "បង្កាន់ដៃខ" ដែលត្រូវបង់ ចូលថវិកាមជ្ឈិមនោះ គឺក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុជាអ្នកសម្រេច ។

ក្រសួងកសិកម្ម និងក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុមានសង្ឃឹមយ៉ាងមាំថា សមមិត្តប្រធានគណៈកម្មា ធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង មន្ទីរហិរញ្ញវត្ថុខេត្ត-ក្រុង ធនាគារខេត្ត-ក្រុង និងគណៈកម្មាធិការប្រជា ជនស្រុក-ខណ្ឌ ព្រមទាំងធនាគារស្រុក-ខណ្ឌ នឹងខិតខំអស់លទ្ធភាពគ្រប់គ្រងចំណូលថវិកាជំពូក ខាងលើបានសម្រេចតាមសេចក្តីណែនាំនេះ ដើម្បីឈានជាបណ្តើរៗទៅសម្រេចជោគជ័យជាស្ថាពរ ក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីនៅពេលដ៏ខ្លីខាងមុខ ។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៨ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩០

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម	**រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ**
អនុរដ្ឋមន្ត្រីទី១	**ហត្ថលេខា និងត្រា**
ហត្ថលេខា និងត្រា	
ឈា សុង	**ឆាយ ថន**

ចម្លងជូន

ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

"ដើម្បីជូនជ្រាប"

-នាយកដ្ឋានគណនេយ្យហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងកសិកម្ម

-នាយកដ្ឋានសុរិយោដី ក្រសួងកសិកម្ម

-នាយកដ្ឋានហិរញ្ញកិច្ចស្ថាបនាសេដ្ឋកិច្ច ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ

"ដើម្បីមុខការ"

-ឯកសារ

រដ្ឋកម្ពុជា

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី **ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល**

លេខ០៣សណន

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩០

សេចក្តីណែនាំ
ស្តីពីការកែសម្រួលសេចក្តីណែនាំលេខ០៣សណន
ចុះថ្ងៃទី០៣ មិថុនា ១៩៨៩ របស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

អនុលោមតាមស្មារតីនៃសម័យប្រជុំពេញអង្គរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី នាថ្ងៃទី៥-៦-៧ ខែកក្កដា ១៩៩០ ស្តីពីការអនុញ្ញាតឱ្យបន្តទទួលពាក្យសុំកាន់កាប់ដីរបស់ប្រជាកសិករ និងរួសរាន់វាស់វែងប្រគល់លិខិតកាន់កាប់ជូនប្រជាជន ការអនុវត្តជំហានទី១ យើងសម្រេចទទួលពាក្យស្នើសុំកាន់កាប់ដីធ្លីទូទាំងប្រទេសបាន៣.៧០០.០០០ប្លង់ដី គឺប្រមាណ៧០ភាគរយប៉ុណ្ណោះ។

ដើម្បីអនុវត្តបន្ត និងជំរុញអនុវត្តជំហានទី២ គឺការធ្វើអង្កេតវាស់វែង ផ្តល់ប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីជូនប្រជាជនទាន់ពេលវេលា និងស្របតាមលក្ខណៈបច្ចេកទេសសុរិយោដី ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីធ្វើការណែនាំ និងកែសម្រួលសមាសភាពគណៈកម្មការកណ្តាល "ថ្នាក់ស្រុក" និងអនុគណៈកម្មការអង្កេតវាស់វែងតាមឃុំនីមួយៗ ដែលមានចែងនៅក្នុងសេចក្តីណែនាំលេខ០៣សណន ចុះថ្ងៃទី០៣-០៦-៨៩ដូចតទៅ៖

គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង ត្រូវចាត់តាំងគណៈកម្មការមូលដ្ឋានដែលមាន៖

+គណៈកម្មការកណ្តាល "ថ្នាក់ស្រុក"

-ប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុក.................... ប្រធាន

-ប្រធានការិយាល័យភូមិបាល................................ អនុប្រធាន

-ប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនឃុំ........................ សមាជិក

+អនុគណៈកម្មការអង្កេតវាស់វែងចុះអនុវត្តផ្ទាល់តាមឃុំ-សង្កាត់នីមួយៗ

វាយឡើងវិញ

-ប្រធានឃុំ-សង្កាត់... ប្រធាន

-កម្មាភិបាលការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង........... អនុប្រធាន

-កម្មាភិបាលការិយាល័យកសិកម្មស្រុក-ខណ្ឌ............ សមាជិក

-ប្រធានភូមិសាមី.. -ដ-

-ចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យក្នុងភូមិ ១នាក់............................. -ដ-

អនុគណៈកម្មការនេះមានភារកិច្ចចុះធ្វើអង្កេតវាស់វែងជាក់ស្តែង បំពេញសំណុំលិខិតកំណត់ហេតុឱ្យបានច្បាស់លាស់ និងលើកសំណើជូនគណៈកម្មការកណ្តាលពិនិត្យ និងសម្រេច។

ក្រសួងកសិកម្ម និងគណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង ត្រូវសហការរៀបចំឱ្យបានជាបន្ទាន់ នូវក្បាលម៉ាស៊ីនដឹកនាំការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង និងការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌ។

ទទឹមនេះ ត្រូវសហការជំរុញអនុវត្តជំហាន២ គឺការអង្កេតវាស់វែង ចុះបញ្ជី និងចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីទាន់សភាពការណ៍ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់។

ជ. ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

អនុប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ជា សុទ្ធ

កន្លែងទទួល

-ខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្ស

-ខុទ្ទកាល័យរដ្ឋសភា

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

"ដើម្បីជ្រាបជាព័ត៌មាន"

-ក្រសួងកសិកម្ម

-គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង *"ដើម្បីអនុវត្ត"*

-កាលប្បវត្តិ-ឯកសារ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញ

លេខ០២សរ ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩១

សារាចរ

ស្តីពីការផ្តល់កម្មសិទ្ធិ និងលក់ផ្ទះសំបែងជូនពលរដ្ឋក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញ

ដើម្បីអនុវត្តស្មារតីអនុក្រឹត្យលេខ២៥អនក្រ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩ របស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញបានរៀបចំបើកយុទ្ធនាការមួយ ដើម្បីជំរុញការផ្តល់កម្មសិទ្ធិ និងលក់ផ្ទះសំបែងជូនពលរដ្ឋក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញ។

ដើម្បីអនុវត្តការងារនេះឱ្យបានទទួលលទ្ធផលល្អប្រសើរ និងទាន់ពេលវេលា គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញ សូមធ្វើការណែនាំដូចខាងក្រោម៖

១-គ្រប់គ្រួសារទាំងអស់ដែលមានទីលំនៅក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញ ហើយដែលពុំទាន់មានវិញ្ញាបនប័ត្រសម្គាល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ ត្រូវមកទិញ និងការដាក់ពាក្យសុំកម្មសិទ្ធិ នៅតាមសង្កាត់ឃុំដែលខ្លួនកំពុងរស់នៅឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ចាប់ពីថ្ងៃជូនដំណឹងនេះតទៅ។

២-ការប្រកាសលក់ផ្ទះសំបែងជូនពលរដ្ឋ ត្រូវចាត់ដំណើរការនៅដើមខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩១។ ចំពោះប្រភេទផ្ទះអឺ០ និងអឺ០ហ្សិត រដ្ឋកំណត់ប្រកាសលក់ជូនប្រជាជនក្នុងរយៈពេលមួយខែ ចាប់ពីដើមខែរហូតដល់ដំណាច់ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩១។

៣-រដ្ឋផ្តល់កម្មសិទ្ធិជូនចំពោះតែគ្រួសារដែលមានមេគ្រួសារជាកម្មាភិបាល បុគ្គលិក កម្មករក្របខ័ណ្ឌរដ្ឋ យុទ្ធជន និងប្រជាជនក្រីក្រ ហើយត្រូវអនុវត្តដូចក្នុងចំណុចទីមួយ។

៤-ចំពោះគ្រួសារប្រជាជនដែលពុំមានចែងក្នុងចំណុចទី៣ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទិញ និងតម្លៃតាមការកំណត់របស់រដ្ឋឱ្យបានទាន់ពេលវេលា។ ករណីដែលមានការគេចវេស មិនព្រមបង់ថវិកា

វាយឡើងវិញ

ជូនរដ្ឋក្នុងរយៈពេលមួយខែ ក្រោយពីជូនដំណឹងស្ដីពីការលក់លំនៅឋាន រដ្ឋនឹងធ្វើការដកហូតដើម្បីលក់ឱ្យអ្នកដទៃទៀត។

៥-ក្រោយពេលដែលរដ្ឋចេញវិញ្ញាបនប័ត្រសម្គាល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ ផ្តល់ជូនរួចហើយ ក្នុងករណីមានការលក់ដូរ ឬផ្ទេរឱ្យអ្នកដទៃទៀត ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិថ្មីត្រូវបង់ថវិកាចំនួន១០ភាគរយលើតម្លៃលំនៅឋានជាក់ស្តែងជូនរដ្ឋ ជាតម្លៃប្រថាប់ត្រាកាត់ឈ្មោះ។

៦-គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីនឹងរៀបចំគណៈកម្មការមួយ ដើម្បីចុះធ្វើការបែងចែកប្រភេទ និងតម្លៃលំនៅឋានដែលត្រូវលក់ជូនប្រជាជន។

គណៈកម្មាធិការប្រជាជនរដ្ឋធានីភ្នំពេញសង្ឃឹម និងជឿជាក់លើស្មារតីយកចិត្តទុកដាក់របស់គ្រប់សណ្តាប់បណ្តាផ្នែកមូលដ្ឋាន និងប្រជាជនក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញទាំងមូល ការអនុវត្តខ្លឹមសារសារាចរនេះឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់។

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

លេខ២១ក្រ

ក្រឹត្យ

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋនៃរដ្ឋកម្ពុជា

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃរដ្ឋកម្ពុជា
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីអង្គការចាត់តាំង និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយក្រឹត្យលេខ០៣ក្រ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៨២

សម្រេច

ប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតពន្ធប្រថាប់ត្រា ដែលរដ្ឋសភានៃរដ្ឋកម្ពុជាបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី០១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩១នាសម័យប្រជុំសាមញ្ញលើកទី២០ នីតិកាលទី១។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩១

ជ.ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

ប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ហេង សំរិន

កន្លែងទទួល

-ខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្ស

-ខុទ្ទកាល័យរដ្ឋសភា

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

-គ្រប់ទីស្តីការរដ្ឋមន្ត្រី និងស្ថាប័នថ្នាក់ប្រហាក់ប្រហែល

-គ្រប់គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង

-រដ្ឋកិច្ច

-កាលប្បវត្តិ-ឯកសារ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ច្បាប់

ស្តីពីការបង្កើតពន្ធប្រថាប់ត្រា

មាត្រា១

ត្រូវបានបង្កើតពន្ធប្រថាប់ត្រា។

មាត្រា២

ពន្ធប្រថាប់ត្រាត្រូវបានអនុវត្តលើការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិតាមរូបភាពលក់ទិញ៖

-ផ្ទះ និងដីសង់លំនៅឋាន	៦ភាគរយ
-រថយន្តគ្រប់ប្រភេទ	៤ភាគរយ
-ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ	២ភាគរយ
-ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡង់	២ភាគរយ

មាត្រា៣

ចំណូលដែលបានមកពីពន្ធប្រថាប់ត្រា ត្រូវបង់ចូលថវិការដ្ឋ។

មាត្រា៤

តំណាង ឬភ្នាក់ងារអាជ្ញាធរណាដែលបង្ខំទារ ឬទទួលយកប្រាក់ពន្ធប្រថាប់ត្រាដែលគ្មានចែងក្នុងច្បាប់ ឬដែលលើសពីការកំណត់ក្នុងច្បាប់ត្រូវផ្តន្ទាទោស៖

១-ដាក់ពន្ធនាគារពី១ឆ្នាំ ដល់៥ឆ្នាំ បើកម្រៃដែលបានមកពីអំពើល្មើស មានចំនួនតិចជាង ១០.០០០៛ "មួយម៉ឺនរៀល"។

២-ដាក់ពន្ធនាគារពី៥ឆ្នាំដល់១០ឆ្នាំ បើកម្រៃដែលបានមកពីអំពើល្មើស មានចំនួន ១០.០០០៛ "មួយម៉ឺនរៀល" ដល់១០០.០០០ "មួយសែនរៀល"

៣-ដាក់ពន្ធនាគារពី១០ឆ្នាំ ឡើងទៅរហូតដល់អស់មួយជីវិត បើកម្រៃដែលបានមកពីអំពើល្មើសមានចំនួនលើសពី១០០.០០០៛ "មួយសែនរៀល" ឡើងទៅ។

មាត្រា៥

បែបបទនៃការប្រថាប់ត្រា និងបែបបទនៃការប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រាត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ។

ច្បាប់នេះ រដ្ឋសភានៃរដ្ឋកម្ពុជាបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី០១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩១ នាសម័យប្រជុំលើកទី២០ នីតិកាលទី១។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩១

ជ.រដ្ឋសភា

ប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ជា ស៊ីម

វាយឡើងវិញ

បក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជា

គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម

ខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្ស

លេខ០៥៧ដ/ខបប

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩១

គោរពជូន

រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

កម្មវត្ថុ ករណីលុបវិភាគទានស្នេហាជាតិ ដោយឱ្យបង្កើតពន្ធដីជំនួសវិញ

យោង ស្មារតីសម្រេចរបស់អង្គប្រជុំការិយាល័យនយោបាយមជ្ឈិមបក្ស ថ្ងៃទី១៦ ខែមករា ឆ្នាំ ១៩៩១។

តាមកម្មវត្ថុ និងយោងខាងលើ ខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្សសូមជម្រាបជូនថា ការិយាល័យនយោបាយមជ្ឈិមបក្សសម្រេចជាគោលការណ៍ឱ្យលុបពាក្យវិភាគទានស្នេហាជាតិ ដោយត្រូវបង្កើតច្បាប់ពន្ធដារជំនួសវិញ។

ដូចស្មារតីជម្រាបជូនខាងលើ ស្នើសមមិត្តរាយការណ៍ជូនក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី ដើម្បីមានវិធានការចាត់ចែងអនុវត្តឱ្យបានសមស្រប និងទទួលលទ្ធផលល្អ។

គោរពជូនសុខភាពល្អ និងជ័យជំនះ។

ជ.ប្រធានខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្ស

អនុប្រធានទី១

ហត្ថលេខា និងត្រា

អ៊ឹម ឈុនលឹម

កន្លែងទទួល

-ក្រសួងយុត្តិធម៌ "ដើម្បីជូនជ្រាប"

-ក្រសួងកសិកម្ម "និងសហការអនុវត្ត"

-ឯកសារ

រដ្ឋកម្ពុជា

ក្រសួងកសិកម្ម **ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល**

នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

លេខ១១៦សជ/សណន ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១១ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩១

សេចក្តីណែនាំ

ស្តីពីការចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាសដីធ្លី និងការកសាងឯកសារពាក់ព័ន្ធ

ដើម្បីអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីនាជំហាន II មានប្រសិទ្ធភាព ធានាបានទាំងលក្ខណការណ៍បច្ចេកទេស ទាំងគោលការណ៍ច្បាប់ នាយកដ្ឋានសុរិយោដីសូមធ្វើការណែនាំអំពីការចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិ និងការកសាងឯកសារមូលដ្ឋានដល់គ្រប់ការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង និងការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌដូចតទៅ៖

I-អំពីការចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី

១-គោលការណ៍រួម

ការចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិត្រូវផ្អែកលើកំណត់ហេតុអង្កេតដែលបានសម្រេចហើយ៖

-ចំពោះដីស្រែ និងចម្ការ កំណត់ហេតុអង្កេតនេះត្រូវសម្រេចដោយសមមិត្តប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុក។

-ចំពោះដីសង់លំនៅឋាន កំណត់ហេតុអង្កេតនេះត្រូវសម្រេចដោយសមមិត្តប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង។

ក្នុងករណីដីគាស់-ដីរានថ្មី ការសម្រេចអាស្រ័យដោយសមមិត្តរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម។

២-វិធីសាស្ត្រនៃការចេញប័ណ្ណ

បន្ទាប់ពីបានសម្រេចលើកំណត់ហេតុអង្កេតតាមគោលការណ៍ខាងលើរួចហើយ សំណុំលិខិតកំណត់ហេតុអង្កេតនេះត្រូវបង្វិលមកការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌសាមី ដែលត្រូវសរសេរប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិនេះគឺប្រធានការិយាល័យភូមិបាល និងប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុក

ខណ្ឌ ជាអ្នកចុះហត្ថលេខាទាំងដីសង់លំនៅឋាន ទាំងដីស្រែ ឬចម្ការ ដោយត្រូវសរសេរទឹកខ្មៅក្រហមលើទំព័រដើមខាងឆ្វេង ផ្នែកខាងលើ "យោងកំណត់ហេតុអង្កេតចុះថ្ងៃ..................សម្រេចដោយសមមិត្តប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជន.........................."។

២.១-អំពីរបៀបសរសេរលើប័ណ្ណ

ត្រូវសរសេរជាទឹកពណ៌ខ្មៅ ឬវាយអង្គុលីលេខច្បាស់ ស្អាតដោយមិនអនុញ្ញាតកោសលុបដាច់ខាត។

២.២-អំពីរបៀបចុះលេខលើប័ណ្ណ

-លេខប័ណ្ណត្រូវស្របជាមួយលេខក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ។

-ប្រធានការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុងត្រូវកំណត់អក្សរអាទិសង្កេត "initiale" ជាអក្សរឡាតាំង ជូនដល់ការិយាល័យភូមិបាលគ្រប់ស្រុក ដោយមានសៀវភៅបង្កាន់ដៃសម្រេច "Quittancier" ច្បាស់លាស់។ ឧទាហរណ៍ ខេត្តកណ្តាលមាន១១ស្រុក យើងដាក់សម្រាប់ស្រុកទីរួមខេត្ត A ស្រុកក្បៀនស្វាយ B ស្រុកលើកដែក C ...រហូតដល់គ្រប់ស្រុក។

នៅតាមស្រុកក៏ដូចគ្នាដែរគឺយើងកំណត់តាមឃុំ លុះត្រាតែគ្រប់ឃុំ ដូចនៅស្រុកក្បៀនស្វាយ ឃុំយកបាត្រ B_1 ឃុំកំពង់ស្វាយ B_2 ឃុំគគីរធំ B_3 ...។

ដូច្នេះលេខចុះក្នុងសៀវភៅមានជាអាទិ៍ B_3 - 001 និងបន្តបន្ទាប់...។ នោះយើងនឹងអាចដឹងថាលេខនេះនៅក្នុងឃុំគគីរធំ ស្រុកក្បៀនស្វាយ ខេត្តកណ្តាល។

២.៣-អំពីការកសាងសំណុំឯកសារពាក់ព័ន្ធ

ដើម្បីចូលរួមចំណែកទទួលខុសត្រូវក្នុងការពិនិត្យ មុននឹងចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លីជូនប្រជាជន បន្ទាប់ពីស្រុក-ខណ្ឌបានចុះហត្ថលេខាហើយ ការិយាល័យភូមិបាលត្រូវផ្ញើប័ណ្ណភ្ជាប់ពាក្យស្នើ និងកំណត់ហេតុអង្កេតមកការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង ដើម្បីជួយពិនិត្យលើលក្ខណការណ៍-គោលការណ៍ និងបោះត្រាការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង ខាងខ្នងប័ណ្ណត្រង់កន្លែង "ប្រធាននាយកដ្ឋានសុរិយោដី" ដោយចុះហត្ថលេខាបំព្រួញ "Parapher" នៅចុងផង។

ដោយឡែក លើទំព័រដើមកំណត់ហេតុអង្កេតផ្នែកខាងលើ "ខាងស្តាំ" ការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុងត្រូវចុះលេខប័ណ្ណ និងថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ចេញប័ណ្ណជាទឹកខ្មៅពណ៌ "ក្រហម"។

វាយឡើងវិញ

សំណុំលិខិតនេះ "រួមមានប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិ ភ្ជាប់កំណត់ហេតុអង្កេត និងពាក្យស្នើ" ត្រូវត្រលប់ទៅការិយាល័យភូមិបាលវិញ ដើម្បីចែកប័ណ្ណជូនប្រជាជន ម្ចាស់កាន់កាប់បន្ទាប់ពីបានចុះចូលក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុតាមឃុំនីមួយៗដែលដីនោះឋិតនៅរួច។ ទន្ទឹមនេះ ការិយាល័យភូមិបាលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់បំផុតលើការរៀបចំ និងតម្កល់ទុកពាក្យស្នើ និងកំណត់ហេតុអង្កេតតាមលេខរៀង និងតាមឃុំ។ ចៀសវាងដាច់ខាត ការបាត់បង់ ព្រោះនេះជាសក្ខីប័ត្រដើមសំខាន់ណាស់ទៅអនាគត។

II-អំពីសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ

សៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុមានសារៈសំខាន់បំផុតមិនអាចខ្វះបាន ក្នុងវិស័យគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុ។ ឯកសារនេះត្រូវរក្សាទុកដាក់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងយូរអង្វែង។ ប្រធានការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌ និងប្រធានការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុងត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុនេះ។

១-អំពីការកសាងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ

សៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ កសាងឡើងនៅតាមស្រុក-ខណ្ឌ ដោយការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌ។ សៀវភៅនេះ ចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ និងម្ចាស់កាន់កាប់តាមឃុំនីមួយៗដាច់ពីគ្នា។ ការចុះបញ្ជីក្នុងសៀវភៅនេះ ទាមទារមានមនសិការប្រុងប្រយ័ត្ន អក្សរស្អាត ហើយច្បាស់ មិនកោសលុប ក្នុងករណីបើសរសេរខុសត្រូវកែជាទឹកខ្មៅក្រហម យល់ព្រមដោយប្រធានការិយាល័យខេត្តក្រុង មិនអនុញ្ញាតឱ្យហែកសន្លឹកសៀវភៅនេះទេ។ សៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុនីមួយៗ ត្រូវមានលេខដែលកំណត់ឱ្យក្នុងសៀវភៅបង្កាន់ដៃសម្រេច “Quittancier” របស់ការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង។ ទូទាំងខេត្ត-ក្រុង លេខក្បាលសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ មិនត្រូវឱ្យជាន់គ្នាទេ។

២-អំពីការថែរក្សាសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ

ប្រធានការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌត្រូវទទួលខុសត្រូវ ក្នុងការថែរក្សាសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ ដោយរៀបចំទុកដាក់ឱ្យមានសណ្តាប់ធ្នាប់ក្នុងបន្ទប់ ឬទូចាក់សោមាំទាំ។ មិនអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកគ្មានភារកិច្ចបើកមើល ឬសរសេរអ្វីបន្ថែមដាច់ខាត។

៣-អំពីការចុះចរន្តការក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ

វាយឡើងវិញ

គឺជាការងារប្រចាំថ្ងៃដែលការិយាល័យភូមិបាលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ចុះក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ ឱ្យបានទៀងទាត់បំផុត ចៀសវាងដាច់ខាតការចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិជូនប្រជាជនមុនចុះបញ្ជីនេះ។

ម្យ៉ាងទៀត ដើម្បីធានាការអន្តរាយសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ ដោយគ្រោះប្រធានសក្តិណាមួយជាយថាហេតុ រៀងរាល់កន្លះខែម្តង ការិយាល័យភូមិបាលត្រូវផ្ញើតារាងសម្រង់បញ្ជីអចលនវត្ថុទៅការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង ដើម្បីការិយាល័យសុរិយោដីចុះចរន្តការបន្តកសាងបានសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុមួយទៀត ដូចគ្នានឹងសៀវភៅដែលតម្កល់ទុកនៅស្រុកខណ្ឌ តាមតារាងសម្រង់បញ្ជីអចលនវត្ថុដែលនាយកដ្ឋានសុរិយោដីនឹងសិក្សាបោះពុម្ពចែកជូន។

៤.អំពីការធ្វើលេខាចរឹកក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ

បច្ចុប្បន្ន នាយកដ្ឋានសុរិយោដីកំពុងធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវបណ្តាលិខិតសញ្ញាពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្ទេរសិទ្ធិផ្សេងៗលើអចលនវត្ថុ ដើម្បីសិក្សាគោលការណ៍ធ្វើលេខាចារឹកឱ្យឯកភាពទូទាំងប្រទេស ក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ។

នាយកដ្ឋានសុរិយោដី មានសង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា បណ្តាសមមិត្តថ្នាក់ដឹកនាំការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង និងការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌ អនុវត្តនូវសេចក្តីណែនាំខាងលើនេះ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ បម្រើបានតាមសំណូមពររបស់បក្ស-រដ្ឋ និងប្រជាជន សមស្របតាមពាក្យស្លោក អ្វីៗទាំងអស់ដើម្បីបង្កើនជំនឿរបស់ប្រជាជនលើរបបថ្មី។

ប្រធាននាយកដ្ឋានសុរិយោដី

ហត្ថលេខា

លឹម គានហោ

ចម្លងជូន

-ក្រសួងកសិកម្ម

-គណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង

"ដើម្បីជូនជ្រាប"

-គ្រប់ការិយាល័យក្រោមឱវាទនាយកដ្ឋានសុរិយោដី

"ដើម្បីមុខការ"

រដ្ឋកម្ពុជា

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

លេខ២០អនក្រ

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩១

អនុក្រឹត្យ
ស្តីពីការប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃរដ្ឋកម្ពុជា
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីអង្គការចាត់តាំង និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយក្រឹត្យលេខ០៣ក្រ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៨២
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតពន្ធប្រថាប់ត្រា ដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយក្រឹត្យលេខ២១ក្រ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៩១
- បានឃើញសេចក្តីសម្រេចលេខ០៦ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៩ របស់ក្រុមប្រឹក្សាប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជាស្តីពីការបង្កើតក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីការកែប្រែការចាត់តាំងតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយក្រឹត្យលេខ៤៧ក្រ ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៨៩
- បានឃើញក្រឹត្យច្បាប់លេខ០៧ក្រច ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៨២ ស្តីពីសមត្ថកិច្ច និងនីតិវិធីនៃការធ្វើច្បាប់ និងបទបញ្ជា
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ២៨អនក្រ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០ របស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ
- តាមសំណើរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ

សម្រេច

ជំពូកទី១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

វាយឡើងវិញ

មាត្រា១

គ្រប់ករណីផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិផ្ទះ គឺដីសង់លំនៅឋាន រថយន្តគ្រប់ប្រភេទម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡាង់ តាមរូបភាពទិញលក់ ដោយទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់ ជាវត្ថុ និងជាចំណែកភាគហ៊ុន ត្រូវមានកិច្ចសន្យាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងត្រូវបង់ពន្ធប្រថាប់ត្រាតាមការកំណត់ក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតពន្ធប្រថាប់ត្រាក្នុងរយៈពេល៣០ថ្ងៃយ៉ាងយូរគិតពីថ្ងៃ ខែដែលបានកត់ត្រាចុះក្នុងកិច្ចសន្យា។

មាត្រា២

ត្រូវហាមឃាត់ការផ្តល់សិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋាន រថយន្តគ្រប់ប្រភេទម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡាងដែលបានមកដោយសារការទិញលក់ ហើយដែលមិនទាន់បានបង់ពន្ធប្រថាប់ត្រា។

មាត្រា៣

ត្រូវហាមឃាត់ការគេចវេសមិនបង់ពន្ធ ការបន្លំពន្ធប្រថាប់ត្រា ការធ្វើឱ្យរាំងស្ទះ ឬការប្រឆាំងនឹងការត្រួតពិនិត្យការប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រារបស់អង្គការមានសមត្ថកិច្ច។

ជំពូកទី២ បែបបទនៃការប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា

មាត្រា៤

ពន្ធប្រថាប់ត្រាផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិតាមរូបភាពទិញលក់ផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋាន រថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡាង់ ត្រូវប្រមូលពីអ្នកដែលបានទទួលសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិតាមអត្រាកំណត់ក្នុងមាត្រា២ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតពន្ធប្រថាប់ត្រា ដោយគិតតាមតម្លៃលើទីផ្សារនាពេលផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិ។

ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុអាចកំណត់តម្លៃមួយហៅថា ថ្លៃគិតពន្ធប្រថាប់ត្រាផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិសម្រាប់រយៈកាលនីមួយៗ។

មាត្រា៥

ការផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសទ្ធិតាមរូបភាពទិញលក់ ដោយដោះដូរគ្នារវាងផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋាន រថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡាង់ ពន្ធប្រថាប់ត្រាត្រូវប្រមូលពីអ្នកដែលបានទទួលសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា៦

ការយកផ្ទះ ដីសង់លំនៅឋាន រថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡាង់ចូលជាភាគហ៊ុនក្នុងក្រុមហ៊ុននានា គឺជាការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិពីរូបវន្តបុគ្គល ទៅនីតិបុគ្គលតាមរូបភាពទិញលក់ ដោយទូទាត់ជាចំណែកភាគហ៊ុន ពន្ធប្រថាប់ត្រាត្រូវប្រមូលលើក្រុមហ៊ុន។

មាត្រា៧

ពន្ធប្រថាប់ត្រា ត្រូវបានលើកលែងចំពោះ៖

ក-ការទទួលសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិដោយដោះដូរតាមសំណូមពររបស់អង្គការរដ្ឋ និងអង្គការសង្គម។

ខ-ការទទួលសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិរបស់ស្ថាប័នរដ្ឋតាមរូបភាពទិញលក់ ដោយថវិកាដែលរដ្ឋបើកផ្តល់ ឬដោះដូរជាមួយទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកត់ត្រាចុះក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌរបស់ស្ថាប័ននោះ។

គ-ការទិញរថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡាង់ធ្វើជាទំនិញដើម្បីលក់វិញរបស់អាជីវកម្មដ្ឋាននានាដែលបានបង់ពន្ធប៉ាតង់ និងបង់ពន្ធអាជីវកម្មត្រឹមត្រូវ។

ជំពូកទី៣ ភារកិច្ចរបស់អ្នកទទួលសិទ្ធិ និងម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ

មាត្រា៨

អ្នកទទួលសិទ្ធិ ឬម្ចាស់កម្មសិទ្ធិផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋាន រថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡាង់ដែលបានមកតាមរូបភាពទិញលក់ ត្រូវមានភារកិច្ចដូចខាងក្រោម៖

១-ត្រូវធ្វើកិច្ចសន្យាទិញលក់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។

២-បំពេញសំណុំលិខិតឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងគ្រប់គ្រាន់តាមការកំណត់របស់អង្គការមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការផ្តល់សិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិ។

៣-បង់ពន្ធប្រថាប់ត្រាឱ្យបានទាន់ពេលត្រឹមត្រូវ និងគ្រប់គ្រាន់តាមច្បាប់កំណត់ និងត្រូវរក្សាទុកបង្កាន់ដៃទទួលប្រាក់ពន្ធប្រថាប់ត្រាភ្ជាប់ជាមួយលិខិតផ្តល់សិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិរបស់អង្គការមានសមត្ថកិច្ច។

ជំពូកទី៤ អង្គការមានសមត្ថកិច្ចប្រថាប់ត្រា និងប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា

មាត្រា៩

វាយឡើងវិញ

កិច្ចការប្រថាប់ត្រា និងការប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា គឺជាសមត្ថកិច្ចរបស់អង្គការពន្ធក្រោមការគ្រប់គ្រង និងដឹកនាំផ្ទាល់របស់ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ។

មាត្រា១០

សិទ្ធិ និងភារកិច្ចរបស់កម្មាភិបាល បុគ្គលិកពន្ធទទួលបន្ទុកប្រថាប់ត្រា និងប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា៖

ក-ក្នុងពេលបំពេញភារកិច្ច កម្មាភិបាល បុគ្គលិកពន្ធត្រូវស្លៀកពាក់ឯកសណ្ឋាន ពាក់សញ្ញាសម្គាល់ មានលិខិតសម្គាល់ខ្លួនភ្ជាប់ជាមួយ។

-អនុវត្តឱ្យត្រឹមត្រូវតាមការកំណត់របស់រដ្ឋស្តីពីការប្រមូលប្រាក់ បង់ប្រាក់ចូល ថវិកាការត្រួតពិនិត្យ ការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ឯកសារបោះពុម្ពដើម្បីប្រមូលពន្ធ។

-កត់ត្រាចូលក្នុងបញ្ជីសៀវភៅប្រថាប់ត្រាដែលមានចុះលេខ ចុះហត្ថលេខា បោះត្រាដោយនាយកដ្ឋានពន្ធដារ។ បញ្ជីនេះត្រូវកត់ត្រាតាមលំដាប់លំដោយនៃពេលវេលាមិនត្រូវទុកឱ្យសល់បន្ទាត់ ឬចុះរំលងបន្ទាត់ និងត្រូវចុះតាមលេខរៀង។ នៅលើកិច្ចសន្យាទិញលក់ ដោះដូរត្រូវកត់ត្រាលេខរៀងដែលបានចុះក្នុងបញ្ជីប្រថាប់ត្រា ដើម្បីជាសញ្ញាសម្គាល់។ បញ្ជីប្រថាប់ត្រានេះត្រូវរក្សាទុកឱ្យគង់វង្ស សម្រាប់ធ្វើជាឯកសារមូលដ្ឋាន ហើយត្រូវបានចុះសេចក្តីបញ្ជាក់បញ្ឈប់នៅពេលដាច់ឆ្នាំពីអង្គការពន្ធថ្នាក់លើ។

ខ-ក្នុងការបំពេញភារកិច្ច កម្មាភិបាល បុគ្គលិក ដែលទទួលកិច្ចការប្រថាប់ត្រា មានសិទ្ធិដូចតទៅ៖

-ណែនាំអ្នកទទួលសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិឱ្យបំពេញសំណុំលិខិតបែបបទឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ តាមគំរូកំណត់។

-ពិនិត្យ និងទាមទារឱ្យអ្នកដែលទទួលសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិបង្ហាញឯកសារដែលទាក់ទងដល់ការបង់ពន្ធប្រថាប់ត្រា។

-មិនទទួលលិខិតស្នើសុំប្រថាប់ត្រា ដែលគ្មានសំណុំលិខិតគ្រប់គ្រាន់តាមការកំណត់។

មាត្រា១១

សមត្ថកិច្ចដោះស្រាយអំពីបញ្ហាពន្ធប្រថាប់ត្រា ពិន័យ ត្រូវកំណត់ដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ។

សេចក្តីសម្រេចរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ គឺជាសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយ។

មាត្រា១២

កម្មាភិបាល បុគ្គលិកពន្ធដែលសម្រេចភារកិច្ចបានស្នាដៃល្អនឹងត្រូវបានទទួលរង្វាន់តាមរបបកំណត់របស់ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ។

រដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋានដែលមានស្នាដៃជួយអង្គការពន្ធក្នុងការអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះ ត្រូវបានទទួលរង្វាន់តាមការកំណត់របស់ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ។

ជំពូកទី៥ ទោសប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា១៣

អ្នកទទួលសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិតាមរូបភាពទិញលក់ផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋាន រថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡាង់ ដែលមិនបានឆ្លើយប្រកាស និងបង់ពន្ធប្រថាប់ត្រាឱ្យបានទាល់ពេលតាមការកំណត់ក្នុងមាត្រា១នៃអនុក្រឹត្យនេះ ត្រូវទទួលពិន័យជាប្រាក់ស្មើ១%ក្នុងមួយថ្ងៃ លើចំនួនប្រាក់ពន្ធប្រថាប់ត្រាដែលត្រូវបង់។ ក្រៅពីការបង់ប្រាក់ពិន័យដែលយឺតយ៉ាវនេះនៅត្រូវបង់ប្រាក់ពន្ធប្រថាប់ត្រាឱ្យគ្រប់ចំនួនតាមការកំណត់ថែមទៀត។

មាត្រា១៤

ជនណាដែលគេចវេស ឬបន្លំពន្ធប្រថាប់ត្រាត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពីមួយដង ដល់បីដងលើប្រាក់ពន្ធដែលគេចវេស ឬបន្លំ។ ក្រៅពីបង់ប្រាក់ពិន័យ ជនល្មើសត្រូវបង់ឱ្យគ្រប់ចំនួននូវប្រាក់ពន្ធប្រថាប់ត្រាដែលខ្លួនបានគេចវេស ឬបន្លំនោះថែមទៀត។ អ្នករួមផ្សំគំនិតក្នុងការគេចវេស ឬបន្លំពន្ធប្រថាប់ត្រា ត្រូវទទួលការពិន័យដូចអ្នកអនុវត្តផ្ទាល់ដែរ។

ករណីមិនរាងចាលត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់ជាធរមាន។

មាត្រា១៥

ក្នុងករណីដែលមានការតវ៉ាអំពីចំនួនប្រាក់ពន្ធ និងប្រាក់ពិន័យអ្នកទទួលសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋាន រថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡាង់តាម

វាយឡើងវិញ

ការទិញលក់ត្រូវបង់ឱ្យគ្រប់ចំនួននូវប្រាក់ពន្ធប្រថាប់ត្រា និងប្រាក់ពិន័យតាមការកំណត់។ បើមិនព្រមបង់ពន្ធប្រថាប់ត្រា និងពិន័យត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅតុលាការខេត្ត-ក្រុងដើម្បីជំនុំជម្រះ។

មាត្រា១៦

កម្មាភិបាល បុគ្គលិកមានសមត្ថកិច្ចផ្តល់សិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិទាំងឡាយណាដែលបានផ្តល់សិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋាន រថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡង់ ដោយការទិញលក់ ហើយដែលមិនទាន់បានបង់ពន្ធប្រថាប់ត្រា ត្រូវចេញសងថ្លៃពន្ធប្រថាប់ត្រាឱ្យបានគ្រប់ចំនួន និងត្រូវទទួលការពិន័យជាប្រាក់ដល់បីដង នៃប្រាក់ពន្ធប្រថាប់ត្រាដែលត្រូវបង់។ ក្នុងករណីធ្ងន់ធ្ងរត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់ជាធរមាន។

មាត្រា១៧

តំណាង ឬភ្នាក់ងារអាជ្ញាធរដែលគ្មានសមត្ថកិច្ចអំពីបញ្ហាពន្ធប្រថាប់ត្រា ហើយលើកលែងបន្ថយពន្ធប្រថាប់ត្រា ផ្អាក ពន្យារពេល ឬហាមឃាត់ការប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា និងការពិន័យត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់ជាធរមាន និងត្រូវចេញសងប្រាក់ពន្ធប្រថាប់ត្រា និងប្រាក់ពិន័យដែលខូចខាតដោយសារការលើកលែងបន្ថយ ផ្អាក ពន្យារពេល ឬហាមឃាត់នោះថែមទៀត។

ក្នុងករណីធ្ងន់ធ្ងរ ត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់ជាធរមាន។

មាត្រា១៨

តំណាង ឬភ្នាក់ងារជាអាជ្ញាធរណាដែលបង្ខំទារ ឬទទួលយកប្រាក់ពន្ធប្រថាប់ត្រា ដែលគ្មានចែងក្នុងច្បាប់ ឬដែលលើសពីការកំណត់ក្នុងច្បាប់ ត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមមាត្រា៤នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតពន្ធប្រថាប់ត្រា។

មាត្រា១៩

ជនណាធ្វើឱ្យរាំងស្ទះ ឬប្រឆាំងនឹងការត្រួតពិនិត្យ និងការប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា ឬប្រមូលប្រាក់ពិន័យអំពីពន្ធប្រថាប់ត្រា ត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់ជាធរមាន។

ជំពូកទី៦ បទប្បញ្ញត្តិជាអវសាន

មាត្រា២០

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុមានភារកិច្ចចេញប្រកាសណែនាំអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា២១

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងអនុក្រឹត្យនេះត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

មាត្រា២២

រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ រដ្ឋមន្ត្រីនៃក្រសួងដែលមានការពាក់ព័ន្ធ និងគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង ត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះតាមភារកិច្ចរៀងៗខ្លួន។

មាត្រា២៣

អនុក្រឹត្យនេះមានអានុភាពគតិយុត្តចាប់ពីថ្ងៃដែលប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈ។

ជ. ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

អនុប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ជា សុទ្ធ

<u>កន្លែងទទួល</u>

-ខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្ស

-ខុទ្ទកាល័យរដ្ឋសភា

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

"ដើម្បីជ្រាបជាព័ត៌មាន"

-ដូចមាត្រា២២ "ដើម្បីអនុវត្ត"

-កាលប្បវត្តិ-ឯកសារ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

លេខ១៩៤សជណ

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩១

សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

អនុវត្តទៅតាមសេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពីគោលនយោបាយ និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីដែលសន្និបាតកម្មាភិបាលទូទាំងប្រទេសលើកទី២ បានដាក់ចេញសេចក្តីណែនាំអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីលេខ០៣សណន ចុះថ្ងៃទី០៣-០៦-១៩៨៩ និងបណ្តាលិខិតបទដ្ឋានផ្សេងៗទៀត ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីធ្វើការកត់សម្គាល់ឃើញថា ល្បឿន និងសន្ទុះការងារក្នុងការផ្តល់សិទ្ធិលើដីលំនៅឋាន និងអគារគ្រប់ប្រភេទនៅមានកម្រិតទាបដែលពុំទាន់អាចឆ្លើយតបនឹងសំណូមពរ បំណងប្រាថ្នារបស់រដ្ឋ និងប្រជាជននៅឡើយ ពិសេសក្នុងទីប្រជុំជន ទាំងក្រុង ទាំងជនបទ ។

អាស្រ័យហេតុនេះ ដើម្បីឱ្យការងារខាងលើបានបម្រើពិតប្រាកដដល់វិស័យនយោបាយនៃប្រទេសជាតិ ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

-ក្រសួងកសិកម្មត្រូវបើកយុទ្ធនាការជាបន្ទាន់ក្នុងការផ្តល់សិទ្ធិលើដីលំនៅឋាន និងអគារគ្រប់ប្រភេទក្នុងក្របខ័ណ្ឌក្នុងទូទាំងប្រទេស ពិសេសរដ្ឋធានីភ្នំពេញ ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យបានចប់សព្វគ្រប់នៅដំណាច់ឆ្នាំ១៩៩១នេះ ។

-រដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋានគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ត្រូវសហការ និងបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដល់អង្គភាពជំនាញសុរិយោដីដែលបោះបង់ទីតាំងនៅកន្លែងនោះ ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពឱ្យបានល្អប្រសើរ ។

-ស្ថាប័ននានាដែលមានការពាក់ព័ន្ធត្រូវជួយឧបត្ថម្ភដល់កិច្ចយុទ្ធនាការនេះ ដើម្បីធានាបានទាំងបរិមាណ ទាំងគុណភាព ។

វាយឡើងវិញ

ជ.ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

អនុប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ជា សុទ្ធ

<u>កន្លែងទទួល</u>

-ខុទ្ទកាល័យគណៈកម្មាធិការកណ្ដាល

នៃគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា

-ខុទ្ទកាល័យរដ្ឋសភា "*<u>ដើម្បីជូនជ្រាប</u>*"

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

-ក្រសួងកសិកម្ម

-គណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង

"*<u>ដើម្បីអនុវត្ត</u>*"

-គ្រប់ក្រសួង និងស្ថាប័ន

"*<u>ដើម្បីជ្រាប និងសហការអនុវត្ត</u>*"

-ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព ប្រជាធិបតេយ្យ អព្យាក្រឹត វឌ្ឍនភាពសង្គម

ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ

លេខ០០៧ប្រក/កហវ   ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០២ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩២

ប្រកាស

ស្តីពីការណែនាំអនុវត្តអនុក្រឹត្យស្តីពីការប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា

យោងតាមមាត្រា២០នៃអនុក្រឹត្យលេខ២០អនក្រ ចុះថ្ងៃទី២១ កញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩១ ស្តីពីការប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុសូមប្រកាសនូវសេចក្តីណែនាំអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះដូចមានខ្លឹមសារខាងក្រោម៖

I.-មុខសញ្ញាត្រូវប្រមូលពន្ធ និងត្រូវលើកលែងពន្ធប្រថាប់ត្រា

ពន្ធប្រថាប់ត្រាត្រូវប្រមូលលើគ្រប់ករណីផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋាន រថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡង់ តាមរូបភាពទិញ លក់ ដោយទូទាត់ជាសាច់ប្រាក់ ជាចំណែកភាគហ៊ុន និងដោះដូរជាវត្ថុទោះជាវវាងបុគ្គល និងបុគ្គល និងសមូហភាព បុគ្គល និងអង្គការរដ្ឋ ឬរវាងសមូហភាព និងសមូហភាព និងអង្គការរដ្ឋ និងអង្គការរដ្ឋ ។

ពន្ធប្រថាប់ត្រាត្រូវបានលើកលែងចំពោះករណីដូចខាងក្រោម៖

-ការទទួលសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិដោយដោះដូរតាមសំណូមពររបស់អង្គការរដ្ឋ និងអង្គការសង្គម ។

-ការទទួលសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិរបស់ស្ថាប័នរដ្ឋតាមរូបភាពទិញ លក់ ដោយថវិកាដែលរដ្ឋបើកផ្តល់ ឬដោះដូរជាមួយទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានកត់ត្រាក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌរបស់ស្ថាប័ននោះ ។

-ការទិញរថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡង់ ធ្វើជាទំនិញដើម្បីលក់វិញរបស់អាជីវកម្មដ្ឋាននានាដែលបានបង់ពន្ធប៉ាតង់ និងបង់ពន្ធអាជីវកម្មត្រឹមត្រូវ ។

II.-បែបបទប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា និងប្រថាប់ត្រា

គ្រប់ករណីផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋាន រថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ តាមរូបភាពទិញ លក់ ត្រូវមានកិច្ចសន្យាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និង

បំពេញសំណុំលិខិតឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ តាមគំរូកំណត់អង្គការពន្ធ ដើម្បីស្នើសុំប្រថាប់ត្រាចុះបញ្ជី ហើយ និងបង់ពន្ធប្រថាប់ត្រា។

១.អត្រាពន្ធ និងថ្លៃគិតពន្ធ

ពន្ធប្រថាប់ត្រាអនុវត្តលើគ្រប់ករណីផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិតាមរូបភាពទិញ លក់ តាមអត្រាពន្ធ៖

-៦% ចំពោះផ្ទះ ដី និងដីសង់លំនៅឋាន

-៤% ចំពោះរថយន្តគ្រប់ប្រភេទ

-២% ចំពោះម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ

-២% ចំពោះទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡង់

លើតម្លៃទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនោះ គិតតាមថ្លៃលើទីផ្សារ នាពេលផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិ។

ប៉ុន្តែ ចំពោះមុខនេះ ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុកំណត់ថ្លៃមួយសម្រាប់ធ្វើជាមូលដ្ឋានគិតពន្ធ "ថ្លៃគិតពន្ធប្រថាប់ត្រា"។ ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិរថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡង់ នៅក្នុងទូទាំងប្រទេស និងការផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋាន នៅរដ្ឋធានីភ្នំពេញត្រូវអនុវត្តតាមថ្លៃកំណត់ដូចមានរាយក្នុងតារាងភ្ជាប់ជាឧបសម្ព័ន្ធជាមួយនឹងសេចក្តីប្រកាសនេះ។ ដោយឡែក ចំពោះថ្លៃគិតពន្ធប្រថាប់ត្រាលើការផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិផ្ទះ ដីសង់លំនៅឋាន នៅតាមបណ្តាខេត្ត-ក្រុងផ្សេងៗទៀតនោះ សាខាពន្ធដារខេត្ត-ក្រុង ត្រូវពិភាក្សាជាមួយអង្គភាពពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីកំណត់ ហើយដាក់ជូនក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុពិនិត្យ និងសម្រេចមុននឹងអនុវត្ត។

ក្នុងករណីថ្លៃនៅលើទីផ្សារមានការប្រែប្រួល ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុនឹងពិនិត្យ កែសម្រួលថ្លៃគិតពន្ធប្រថាប់ត្រាដែលបានកំណត់នេះឱ្យបានសមស្រប។

២.របៀបរបបប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា និងប្រថាប់ត្រា

ពន្ធប្រថាប់ត្រាត្រូវប្រមូលក្នុងរយៈពេល៣០ថ្ងៃយ៉ាងយូរ គិតពីថ្ងៃដែលបានកត់ត្រាចុះក្នុងកិច្ចសន្យា។

ក្រោយពេលទទួលសំណុំលិខិត និងពិនិត្យឃើញថាមានគ្រប់គ្រាន់ហើយ ភ្នាក់ងារពន្ធដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រូវចុះពិនិត្យជាក់ស្តែង នូវស្ថានភាពទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវផ្ទេរ គិតពន្ធប្រមូលពន្ធប្រថាប់ត្រា ផ្តល់បង្កាន់ដៃទទួលប្រាក់ពន្ធឱ្យអ្នកទទួលសិទ្ធិ ឬម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ឬម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ

វាយឡើងវិញ

សម្រាប់ភ្ជាប់ជាមួយសំណុំលិខិតសុំផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិប្រថាប់ត្រាលើកិច្ចសន្យាទិញ លក់ និងកត់ត្រាចុះក្នុងបញ្ជីប្រថាប់ត្រា។

បញ្ជីប្រថាប់ត្រាមានពីរប្រភេទគឺ៖

-បញ្ជីប្រថាប់ត្រា ចំពោះករណីផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅដ្ឋាន

-បញ្ជីប្រថាប់ត្រា ចំពោះករណីផ្ទេរសិទ្ធិ រថយន្ត ម៉ូតូ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡង់។

III.ការចាត់តាំងអនុវត្ត

កិច្ចការប្រថាប់ត្រា និងបង់ពន្ធប្រថាប់ត្រាចំពោះ៖

-ការផ្ទេរសិទ្ធិ ឬកម្មសិទ្ធិផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋាន ត្រូវអនុវត្តនៅផ្នែក ឬក្រុមប្រថាប់ត្រានៃអង្គភាពពន្ធក្នុងភូមិសាស្ត្រដែលផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋាននោះតាំងនៅ។

-ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិរថយន្ត ម៉ូតូ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡង់ត្រូវអនុវត្តនៅផ្នែក ឬក្រុមប្រថាប់ត្រានៃអង្គការពន្ធក្នុងមូលដ្ឋាននៃភាគីណាមួយនៃភាគីអ្នកទិញ អ្នកលក់។

IV.កិច្ចការដកប្រាក់ទុកជូនជារង្វាន់

ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុអនុញ្ញាតឱ្យដកប្រាក់ទុកជូនរង្វាន់ដូចតទៅ៖

-ចំពោះពន្ធប្រថាប់ត្រាលើផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋានអនុញ្ញាតឱ្យដក២ភាគរយ ១ភាគរយទុកជូនផ្នែកសុរិយោដី ១ភាគរយទុកជូនរដ្ឋអំណាចដែលផ្ទះ ដី ដីសង់លំនៅឋានទាំងនោះតាំងនៅ។

-ចំពោះពន្ធប្រថាប់ត្រាលើរថយន្តគ្រប់ប្រភេទ ម៉ូតូគ្រប់ប្រភេទ ទូក កាណូត កប៉ាល់ សាឡង់ គឺអនុញ្ញាតឱ្យដក១ភាគរយទុកផ្នែកគមនាគមន៍។

ប្រកាសណែនាំនេះមានប្រសិទ្ធភាពក្រោយរយៈ៧ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលបានហត្ថលេខាតទៅ។

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ
ហត្ថលេខា និងត្រា
ឆាយ ថន

ចម្លងជូន
-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី
-គ្រប់ក្រសួង មន្ទីរជុំវិញមជ្ឈិម
-គ្រប់ខេត្ត-ក្រុង
-គ្រប់សាខាពន្ធដារខេត្ត-ក្រុង
-ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រសួងកសិកម្ម

លេខ៥០៤កសក

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩២

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

សូមជម្រាបមក

លោកប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង

<u>កម្មវត្ថុ</u>៖ សំណើសុំកាត់បន្ថយបែបបទខ្លះនៃការចុះបញ្ជិកាជំហាន I សុរិយោដី។

សេចក្តីដូចមានក្នុងកម្មវត្ថុខាងលើ ខ្ញុំសូមជម្រាបជូនលោកប្រធាន មេត្តាជ្រាបថា ផ្អែកតាមសំណូមពររបស់អង្គសិក្ខាសាលាសុរិយោដី ពីថ្ងៃទី២៥ ដល់២៨ ធ្នូ ១៩៩១ កន្លងទៅ និងពិនិត្យលើលក្ខណៈជាក់ស្តែងក្នុងការអនុវត្ត នៅមូលដ្ឋានផ្ទាល់ ឃើញថាក្នុងការបំពេញបែបបទចុះបញ្ជិកាជំហាន I កន្លងទៅនេះមានការលំបាក និងយឺតយ៉ាវដោយសារតម្រូវឱ្យចុះហត្ថលេខាលើបង្កាន់ដៃទាំងបី គឺ ក ខ និង គ។ ដូចនេះ ដើម្បីកាត់បន្ថយបែបបទឱ្យកាន់តែខ្លីងាយស្រួលក្នុងការអនុវត្ត និងរក្សាបានខ្លឹមសារដើមផងនោះ ខ្ញុំសូមជម្រាបជូនលោកប្រធានជ្រាប និងជួយមានវិធានការផ្សព្វផ្សាយដល់គ្រប់មូលដ្ឋានថាក្រសួងកសិកម្មអនុញ្ញាតឱ្យចុះហត្ថលេខាតែលើបង្កាន់ដៃ ខ ដោយសរសេរបន្ថែមនូវចំនួនទឹកប្រាក់ សរុបទាំងអស់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ ហើយបែកបង្កាន់ដៃ ក និង គ កិបភ្ជាប់ជាមួយបង្កាន់ដៃ ខ នោះទុកជាឯកសារ។

អាស្រ័យសេចក្តីដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ សូមលោកប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង មេត្តាជ្រាប និងចាត់វិធានការផ្សព្វផ្សាយអនុវត្តឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពតាមការគួរ។

ជ.រដ្ឋមន្ត្រី

អនុរដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា និងត្រា

សំរិត ប៊ុច

<u>ចម្លងជូន</u>

-នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

<u>"ដើម្បីមុខការ"</u>

-ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រសួងកសិកម្ម

នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

លេខ០៨៣សដ ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៩២

ប្រធាននាយកដ្ឋានសុរិយោដី

ជម្រាបមក

លោកប្រធានការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង

កម្មវត្ថុ៖ សេចក្តីណែនាំអំពីរបៀបរបបចុះលេខាចារឹកលើបណ្ណលិខិតសញ្ញាផ្សេងៗដែលពាក់ព័ន្ធដល់ការគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុ។

ន័យដូចមានក្នុងកម្មវត្ថុខាងលើ ខ្ញុំសូមជម្រាបជូនលោកប្រធានថា ដើម្បីតាក់តែង និងចុះលេខាចារឹកនៅលើបណ្ណលិខិតសញ្ញាផ្សេងៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុ ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងគតិយុត្តក្នុងក្របខ័ណ្ឌទូទាំងប្រទេសនោះ នាយកដ្ឋានសូមធ្វើការណែនាំ និងកំណត់ជូនមានគំរូជូនភ្ជាប់មកជាមួយនេះស្រាប់។

អាស្រ័យហេតុនេះ សូមលោកប្រធានជ្រាប និងចាត់ការអនុវត្តជាបន្ទាន់ដោយធានាបាននូវប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់។

ប្រធាន

នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

ហត្ថលេខា និងត្រា

លឹម គានហោ

ចម្លងជូន

-ក្រសួងកសិកម្ម

"ដើម្បីជូនជ្រាប"

-ការិយាល័យអភិរក្សសុរិយោដី

-ការិយាល័យអធិការកិច្ចភូមិបាល

"ដើម្បីមុខការ"

-ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រសួងកសិកម្ម

នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

លេខ០៨៤សដ

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៩២

សេចក្តីណែនាំ

ស្តីពីការកំណត់ប្រភេទទ្រព្យក្នុងការកសាងឯកសារផ្សេងៗពាក់ព័ន្ធនឹងអចលនវត្ថុ

ដើម្បីអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ធានាបាននូវលក្ខណៈបច្ចេកទេស និងគោលការណ៍នៃច្បាប់ នាយកដ្ឋានសុរិយោដី សូមធ្វើការណែនាំអំពីការកំណត់បែងចែកប្រភេទទ្រព្យដូចតទៅ៖

កំណត់ទ្រព្យសម្បត្តិ

I.-ទ្រព្យឯកជន

១.-ទ្រព្យសម្បត្តិនីតិជនលីវ	-ឈ្មោះ សុខ សៅ ....(លីវ)
២.-ទ្រព្យសម្បត្តិខាងប្តី (P.M)	
ក-ប្តីប្រពន្ធកំពុងរស់នៅជាមួយគ្នា	-ឈ្មោះ សុខ សៅ (ជាប្តីនាង រស់ សំ)
ខ-ប្តីប្រពន្ធរស់នៅ តែលែងគ្នា	-ឈ្មោះ សុខ សៅ (លែងលះពីនាង រស់ សំ)
	តាមសាលក្រមលេខ...........ចុះថ្ងៃទី...........
	-ឈ្មោះ សុខ សៅ លែងលះពីនាង រស់ សំ
	(មានប្រពន្ធក្រោយឈ្មោះនាង ជា សុនី)
គ-ប្តីនៅរស់ ប្រពន្ធស្លាប់	-ឈ្មោះ សុខ សៅ (ជាប្តីនាង រស់ សំ ស្លាប់)
	-ឈ្មោះ សុខ សៅ ពោះម៉ាយពីខ្មោចនាង រស់ សំ
	(មានប្រពន្ធក្រោយឈ្មោះនាង ជា សុនី)
ឃ-ប្តីស្លាប់ ប្រពន្ធនៅរស់	-មតិកខ្មោច សុខ សៅ (ជាប្តីនាង រស់ សំ មេម៉ាយ)
	-មតិកខ្មោច សុខ សៅ ជាប្តីនាង រស់ សំ
	(មានប្តីក្រោយឈ្មោះ.....................)

ង-ប្ដីស្លាប់ ប្រពន្ធស្លាប់	-មតិកខ្មោច សុខ សៅ ជាប្ដីខ្មោចនាង រស់ សំ

៣-ទ្រព្យសម្បត្តិខាងប្រពន្ធ (PF)

ក-ប្ដីប្រពន្ធកំពុងរស់នៅជាមួយគ្នា	-នាង រស់ សំ (ជាប្រពន្ធឈ្មោះ សុខ សៅ)
ខ-ប្ដីប្រពន្ធនៅរស់ តែលែងគ្នា	-នាង រស់ សំ (លែងលះពីឈ្មោះ សុខ សៅ)
	(តាមសាលក្រមលេខ............ចុះថ្ងៃទី...........)
	-នាង រស់ សំ លែងលះពីឈ្មោះ សុខ សៅ
	(មានប្ដីក្រោយឈ្មោះ........................)
គ-ប្រពន្ធនៅរស់ ប្ដីស្លាប់	-នាង រស់ សំ "ជាប្រពន្ធឈ្មោះ សុខ សៅ ស្លាប់"
	-នាង រស់ សំ មេម៉ាយពីខ្មោច សុខ សៅ
	(មានប្ដីក្រោយឈ្មោះ.........................)
ឃ-ប្រពន្ធស្លាប់ ប្ដីរស់	-មតិកនាង រស់ សំ ជាប្រពន្ធឈ្មោះ សុខ សៅ
	-មតិកនាង រស់ សំ "ជាប្រពន្ធឈ្មោះ សុខ សៅ"
	(មានប្រពន្ធក្រោយឈ្មោះ.....................)
ង-ប្រពន្ធស្លាប់ ប្ដីរស់	-មតិកខ្មោច នាង រស់ "ជាប្រពន្ធខ្មោច សុខ សៅ"

៤-ទ្រព្យសម្បត្តិរួមប្ដី ប្រពន្ធ (BC)

ក-ប្ដីប្រពន្ធ រស់នៅជាមួយគ្នា	-ឈ្មោះ សុខ សៅ និងនាង រស់ សំ "ប្ដីប្រពន្ធ"
ខ-ប្ដីប្រពន្ធនៅរស់ តែលែងគ្នា	-ឈ្មោះ សុខ សៅ និងនាង រស់ សំ
	"លែងលះតាមសាលក្រមលេខ.......ចុះថ្ងៃទី......."
គ-ប្ដីរស់ ប្រពន្ធស្លាប់	-ឈ្មោះ សុខ សៅ និងនាង រស់ សំ "ស្លាប់"
	-ឈ្មោះ សុខ សៅ និងនាង រស់ សំ "ស្លាប់"
	(មានប្រពន្ធក្រោយឈ្មោះ.......................)
ឃ-ប្ដីស្លាប់ ប្រពន្ធរស់	-ឈ្មោះ សុខ សៅ ស្លាប់ "និងនាង រស់ សំ មេម៉ាយ"
	-ឈ្មោះ សុខ សោ ស្លាប់ និងនាង រស់ សំ មេម៉ាយ
	(មានប្ដីក្រោយឈ្មោះ............................)

វាយឡើងវិញ

ង-ប្ដីស្លាប់ ប្រពន្ធស្លាប់ -មតិកខ្មោច សុខ សៅ និងខ្មោចនាង រស់ សំ "ប្ដីប្រពន្ធ"

៥.ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជននៃសមូហភាព

-ឯកជន (Bien des Collectivités Privées)

-ទ្រព្យសម្បត្តិក្រុមហ៊ុន -ឈ្មោះក្រុមហ៊ុនឡតដ្ឋជ្រោយអំពិល

"នីតិបុគ្គលឈរឈ្មោះតំណាងឱ្យក្រុមហ៊ុន"

II.ទ្រព្យសម្បត្តិនៃសមូហភាពរដ្ឋ (Bien des Collectivités de l'Etat)

១-ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជននៃសមូហភាពរដ្ឋ (Bien Privé des Collectivités de l'Etat)

-ដីបេឡាភូមិ បេឡាឃុំ

-ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់ភូមិ -ឈ្មោះគណៈកម្មាធិការភូមិ យកបាត | -នីតិបុគ្គល

-ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់ឃុំ -ឈ្មោះគណៈកម្មាធិការឃុំ ក្បាលកោះ |

២-ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈនៃសមូហភាពរដ្ឋ (Bien Public des Collectivités de l'Etat)

-បឹង ទន្លេ វត្ត សាលារៀន ទីស្មសាន អគារសាធារណៈ ផ្លូវ ដីបម្រុង សួន វាលយន្តហោះ.......... ។ល។

-ទ្រព្យសម្បត្តិមន្ទីរស្រុក ឃុំ ភូមិ -ឈ្មោះមន្ទីរស្រុក កៀនស្វាយ | -នីតិបុគ្គល

-ឈ្មោះសាលា ជំពូវ័ន្ត |

-ឈ្មោះវត្ត ចំប៉ា |

ប្រធាន

នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

ហត្ថលេខា និងត្រា

លឹម គានហោ

<u>ចម្លងជូន</u>

-ក្រសួងកសិកម្ម

"ដើម្បីជូនជ្រាប"

-ការិយាល័យអភិរក្សសុរិយោដី

-ការិយាល័យអធិការកិច្ចភូមិបាល

"ដើម្បីមុខការ"

-ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រសួងកសិកម្ម

លេខ១១៣១កសក/ម/សរ ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៦ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៩២

សារទូរលេខ

<u>អ្នកផ្ញើ៖</u> រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

<u>អ្នកទទួល៖</u> គណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង

<u>ខ្លឹមសារ៖</u> កន្លងមកនេះ ក្រសួងកសិកម្មពិនិត្យឃើញថា ខេត្ត-ក្រុងមួយចំនួនបានយកចិត្តទុកដាក់ជំរុញយ៉ាងសកម្មនូវការងារជំហាន I និងជំហាន II សុរិយោដី។ តែទន្ទឹមនឹងនេះ ក៏ពិនិត្យឃើញថា ខេត្ត-ក្រុងខ្លះមិនទាន់បានយកអស់លទ្ធភាពជំរុញការងារនេះនៅឡើយ។ ដូច្នេះដើម្បីជំរុញការងារអង្កេតវាស់វែង និងផ្តល់ប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ផ្ទះសំបែងឱ្យខ្លាំងក្លា ជាយុទ្ធនាការឯកភាពទូទាំងប្រទេសនោះ សូមលោកប្រធានជួយមានវិធានការគ្រប់លទ្ធភាព ទាំងមធ្យោបាយ សម្ភារៈ និងកម្លាំងពលកម្ម ដើម្បីឱ្យការងារនេះប្រព្រឹត្តទៅមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់។

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

អនុរដ្ឋមន្ត្រីទី១

ហត្ថលេខា និងត្រា

ឈា សុង

<u>ចម្លងជូន</u>

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

"ដើម្បីជូនជ្រាប"

-នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

"ដើម្បីមុខការ"

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

រដ្ឋកម្ពុជា
ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រសួងកសិកម្ម
លេខ២៩៦ប្រក/កសក ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩២

ប្រកាសស្តីពីការអនុញ្ញាតឱ្យជំនាញសុរិយោដី
ប្រើប្រាស់លិខិតសញ្ញាពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្ទេរអចលនវត្ថុ

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃរដ្ឋកម្ពុជា
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីអង្គការចាត់តាំង និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយក្រឹត្យលេខ០៣ក្រ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៨២
- បានឃើញក្រឹត្យច្បាប់លេខ០៧ក្រច ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៨២ ស្តីពីសមត្ថកិច្ច និងនីតិវិធីនៃការធ្វើច្បាប់ និងបទបញ្ជា
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ១៨អនក្រ ចុះថ្ងៃទី០២ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨៤ ស្តីពីតួនាទី ភារកិច្ច និងរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំងរបស់ក្រសួងកសិកម្ម
- តាមសំណើរបស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

សម្រេច

មាត្រា១

អនុញ្ញាតឱ្យជំនាញសុរិយោដី ប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការក្នុងទូទាំងប្រទេសនូវលិខិតសញ្ញាពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្ទេរអចលនវត្ថុមានៈ

-លិខិតលក់ផ្តាច់

-លិខិតអំណោយផ្តាច់

-លិខិតចែកដីក្នុងចំណែកដោយព្រមព្រៀងគ្នា ដែលក្រសួងកសិកម្មបានបោះពុម្ព និងលក់ចែកជូនដូចមានឯកសារឧបសម្ព័ន្ធភ្ជាប់ជាមួយ ។

មាត្រា២

ជំនាញសុរិយោដីត្រូវមានភារកិច្ចអនុវត្តតាមគំរូលិខិត ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១ខាងលើនេះ ។

មាត្រា៣

ប្រកាសនេះមានអានុភាពគតិយុត្តចាប់ពីថ្ងៃប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈ ។

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម
ហត្ថលេខា និងត្រា
ងួន ញ៉ិល

រដ្ឋកម្ពុជា
ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រសួងកសិកម្ម
លេខ១៧០សជ/សណន

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី៧ ខែ៧ ឆ្នាំ១៩៩២

សេចក្តីណែនាំ
ស្តីពីចលនានៃលិខិតសញ្ញាក្នុងការផ្ទេរអចលនវត្ថុ

ដើម្បីអនុវត្តគោលនយោបាយគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ធានាបាននូវលក្ខណៈបច្ចេកទេស និងគោលការណ៍នៃច្បាប់ នាយកដ្ឋានសុរិយោដីសូមធ្វើការណែនាំស្តីអំពីចលនានៃលិខិតសញ្ញាក្នុងការផ្ទេរសិទ្ធិអចលនវត្ថុដូចតទៅ៖

I-លក់ផ្តាច់ អំណោយផ្តាច់

ក-លក់ ឬអំណោយទាំងមូល

ក្រោយពីគូភាគីទាំងសងខាង "អ្នកលក់ និងអ្នកទិញ" ឬ" អ្នកធ្វើអំណោយ និងអ្នកទទួល" បានឯកភាពគ្នាហើយ គូភាគីត្រូវនាំគ្នាទៅការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌដែលគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុនោះ ដោយមានសាក្សីពីរនាក់ទៅជាមួយផង ដើម្បីធ្វើលិខិតសញ្ញាលក់ ឬអំណោយទៅតាមសំណូមពររបស់ខ្លួន។

ការងាររបស់ការិយាល័យភូមិបាល "លើកទី១"

នៅពេលដែលគូភាគីបានទៅទំនាក់ទំនងជាមួយប្រធានការិយាល័យភូមិបាល ឬភ្នាក់ងារ ភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌ ដើម្បីធ្វើលិខិតសញ្ញា ប្រធានភូមិបាល ឬភ្នាក់ងារភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌត្រូវ៖

១-ពិនិត្យ ផ្ទៀងផ្ទាត់នូវរាល់បណ្តាលិខិតស្នាមទាំងអស់ឱ្យបានសព្វគ្រប់ ត្រឹមត្រូវតាមច្បាស់លាស់ជាមុនសិនដូចជា៖

-ពិនិត្យប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិ ផ្ទៀងផ្ទាត់ជាមួយសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ តើដូចគ្នាឬទេ? ប្រភេទទ្រព្យ............តើមានបន្ទុកអ្វីខ្លះ?

វាយឡើងវិញ

-ពិនិត្យអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសម្គាល់ខ្លួនរបស់អ្នកទិញ ឬអ្នកទទួលអំណោយ តើជាជនពេញវ័យមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ ក្នុងការទិញ ឬទទួលអំណោយដែរឬទេ?

-ត្រូវសួរបញ្ជាក់សាក្សីទាំងពីរនាក់ និងប្រាប់ហេតុផលដល់សាក្សីឱ្យបានច្បាស់លាស់ផង។ ក្នុងករណីអ្នកលក់ អ្នកទិញ អ្នកធ្វើអំណោយ អ្នកទទួលអំណោយគ្មានអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសម្គាល់ខ្លួនដាច់ខាតត្រូវធ្វើលិខិតរដ្ឋបាលបញ្ជាក់ពីមេឃុំ ឬប្រធានសង្កាត់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ត្រឹមត្រូវ។

២-ការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌត្រូវចុះពិនិត្យ អង្កេតមើលអចលនវត្ថុ ពិនិត្យព្រំប្រទល់ តើមានការផ្លាស់ប្តូរឬទេ? មានទំនាស់ដែរឬទេ? ព្រមទាំងពិនិត្យទំហំផង។

៣-បើពិនិត្យទៅឃើញថា រាល់បណ្តាចំណុចខាងលើមានគ្រប់គ្រាន់ហើយ ការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌអាចតែងលិខិតផ្លាស់ប្តូរទៅតាមបទដ្ឋាន និងតាមសំណូមពរជូនភាគីទាំងសងខាងបាន។ លិខិតសញ្ញាត្រូវធ្វើជាពីរច្បាប់ សរសេរដោយដៃទាំងពីរច្បាប់ មិនឱ្យកោសលុប ឬសរសេរជាន់លើគ្នា រូបមន្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវ វាយតម្លៃដីឱ្យបានសមស្រប ប្រាក់ថ្លៃប្រថាប់ត្រាគិតឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមអត្រាកំណត់។

ក្នុងករណីមានការខុសឆ្គងពុំសមស្រប មិនគ្រប់លក្ខណៈ ត្រូវកែតម្រូវដោយទឹកខ្មៅក្រហម ព្រមទាំងចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតមេដៃគូភាគី និងចុះហត្ថលេខាអ្នកតែងផង។

ក្រោយតែងលិខិតសញ្ញាចប់ ការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌ ត្រូវប្រគល់លិខិតសញ្ញាទាំងពីរច្បាប់ និងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិឱ្យទៅគូភាគីយកទៅទីស្នាក់ការឃុំ-សង្កាត់ ឬស្រុក-ខណ្ឌ ដោយនាំទាំងសាក្សីពីរនាក់ទៅជាមួយផង ដើម្បីឱ្យប្រធានឃុំ-សង្កាត់ ឬស្រុក-ខណ្ឌបញ្ជាក់ ចុះហត្ថលេខា និងបោះត្រាទទួលស្គាល់មេដៃស្តាំគូភាគីទាំងសងខាង និងសាក្សីទាំងពីរនាក់នៅចំពោះមុខ។

៤-ក្រោយពីបញ្ជាក់ឃុំ-សង្កាត់ ស្រុក-ខណ្ឌរួចហើយ ការិយាល័យភូមិបាលត្រូវចុះក្នុងសៀវភៅបញ្ជាក់លិខិត។

៥-ចុះក្នុងសៀវភៅកត់ត្រាលិខិត រួចប្រគល់លិខិតសញ្ញានេះឱ្យគូភាគីយកទៅប្រថាប់ត្រា (បង់លុយ)។

៦-ក្រោយពីប្រថាប់ត្រារួច ការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌត្រូវ៖

វាយឡើងវិញ

-ធ្វើដីកាអម

-ចុះក្នុងសៀវភៅសំណៅចេញដំណើរលិខិត (Régistre de depart) រួចបញ្ជូនលិខិតសញ្ញាទាំងពីរច្បាប់ និងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិទៅការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង តាមរយៈសៀវភៅបញ្ជូនលិខិត (Carnet de Transmission) ។

<u>ការងាររបស់ការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង៖</u>

ប្រធានការិយាល័យត្រូវបញ្ជូនលិខិតសញ្ញា និងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិទៅផ្នែកអភិរក្ស ។

<u>ផ្នែកអភិរក្សត្រូវ៖</u> ពីមុន Chef Bureau de Conservation

-ចុះក្នុងសៀវភៅចលនាលិខិត (Mouvement des actes) ឬហៅថា Contrôle des actes រួចប្រគល់ឱ្យក្រុមផ្សេងទៀតផ្ទៀងផ្ទាត់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ លើការតែងលិខិតសញ្ញាទាំងពីរច្បាប់លើប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិ និងលើលិខិតរណបផ្សេងទៀត បើសិនជាមាន។ បើពិនិត្យទៅឃើញថាមានការខ្វះខាតដោយប្រការណាមួយ ប្រធានផ្នែកអភិរក្ស ត្រូវធ្វើដីកាអមបញ្ជូនលិខិតនោះត្រឡប់ទៅការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌ ដើម្បីធ្វើការកែតម្រូវ ឬបំពេញបន្ថែមទៅតាមលក្ខណៈដែលបានពិនិត្យឃើញ។ បើពិនិត្យទៅឃើញថា ត្រឹមត្រូវសព្វគ្រប់ហើយ ភ្នាក់ងារពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ត្រូវចុះហត្ថលេខាទទួលខុសត្រូវ ព្រមទាំងដាក់ឈ្មោះ ចុះថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ពិនិត្យនៅក្នុងលិខិតសញ្ញាទាំងពីរច្បាប់ រួចធ្វើលេខាចារឹក។

<u>ការធ្វើលេខាចារឹកមាន៖</u>

១-កសាងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិថ្មី

២-ចុះក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ "ធ្វើចរន្តការ" រួចឱ្យប្រធានផ្នែកអភិរក្សចុះលេខាចារឹក។

៣-ដកលិខិតសញ្ញាមួយច្បាប់ និងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិចាស់ "ឈ្មោះអ្នកលក់ អ្នកឱ្យ" ព្រមទាំងលិខិតរណបផ្សេងៗ "បើមាន" ទុកជាឯកសារនៅផ្នែកអភិរក្សសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង និងចុះលេខឯកសារលើលិខិតសញ្ញាផង។

៤-លិខិតសញ្ញាមួយច្បាប់ទៀត និងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិថ្មីដែលបានធ្វើលេខាចារឹករួចហើយ ការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង ត្រូវធ្វើដីកាអមផ្ញើទៅការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌវិញ។

ប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិថ្មីនេះមានចុះហត្ថលេខា តែប្រធានការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុងទេ ពុំចាំបាច់មានហត្ថលេខារបស់ភូមិបាល និងប្រធានស្រុកឡើយ ។

ការងាររបស់ការិយាល័យភូមិបាល "លើកទី២"

ការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌត្រូវ៖

១-ចុះក្នុងសៀវភៅកត់ត្រាលិខិត

២-ចុះចរន្តការនៅក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ

៣-ចុះចរន្តការក្នុងប័ណ្ណឯកតភូតពន្ធដី ឬកសាងប័ណ្ណឯកសារពន្ធដីថ្មី

៤-ចុះក្នុងសៀវភៅប្រគល់លិខិតដើម្បីប្រគល់លិខិតសញ្ញាលក់ផ្តាច់ ឬអំណោយផ្តាច់នោះឱ្យទៅអ្នកទិញ ឬអ្នកទទួលអំណោយ ព្រមទាំងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិថ្មីផង ។

បញ្ជាក់

នៅពេលប្រគល់លិខិតសញ្ញា និងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិ ប្រធានការិយាល័យភូមិបាលត្រូវឱ្យអ្នកទិញ ឬអ្នកទទួលអំណោយផ្តិតមេដៃ និងចុះឈ្មោះអ្នកទទួលក្នុងសៀវភៅប្រគល់លិខិតផង ។

ខ-លក់ ឬអំណោយដោយបំបែកក្បាលដី

ចលនាលិខិតដូច លក់ ឱ្យ ទាំងមូលដែរ ប៉ុន្តែដំបូងបង្អស់ មុននឹងតាក់តែងលិខិត ការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌ ត្រូវបំពេញបន្ថែមនូវការងារដូចខាងក្រោម៖

១-វាស់បំបែកក្បាលដីលក់ ឬអំណោយតាមសំណូមពររបស់អ្នកលក់ ឬអ្នកធ្វើអំណោយ ។

២-ធ្វើសលាកប័ត្រវាស់បំបែកក្បាលដីដល់ទីកន្លែង ដោយមានគំនូរ និងមានការទទួលខុសត្រូវពីភ្នាក់ងារភូមិបាល ។

៣-ក្នុងសលាកប័ត្រនេះ ត្រូវបានគូភាគីផ្តិតមេដៃទទួលស្គាល់ និងយល់ព្រម ហើយត្រូវមានអ្នកជិតខាងចំនួនពីរនាក់បានដឹងឮ និងផ្តិតមេដៃជាមួយផង ។

៤-ពេលបានទទួលសលាកប័ត្រវាស់បំបែកក្បាលដីនោះមកហើយ ទើបអាចតាក់តែងលិខិតសញ្ញាបាន ។ ឯសលាកប័ត្រនេះត្រូវបិទភ្ជាប់នឹងទំព័រទី២នៃលិខិតសញ្ញា ហើយបោះត្រាចំកណ្តាលត្រង់កន្លែងបិទតភ្ជាប់នោះ ។

ការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង

វាយឡើងវិញ

ការិយាល័យសុរិយោដីខេត្តៈ

១-ត្រូវផ្ទៀងផ្ទាត់លិខិតសញ្ញាទាំងពីរច្បាប់ ប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិ និងសលាកប័ត្រវាស់បំបែកក្បាលដី ។

២-ធ្វើលេខាចារឹកក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ និងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិ ។

៣-កសាងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិដីដែលបំបែកលក់ ឬឱ្យទៅតាមចំណែកដីដែលលក់ ឬឱ្យនោះ ។

៤-ដកទុកលិខិតសញ្ញាលក់មួយច្បាប់ និងលិខិតរណបផ្សេងៗសម្រាប់ឯកសារ និងឱ្យលេខលើលិខិតសញ្ញាផង ។

៥-ធ្វើដីកាអមផ្ញើមកការិយាល័យភូមិបាលស្រុក-ខណ្ឌវិញ នូវលិខិតលក់មួយច្បាប់ ប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិដើម និងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិថ្មី ។

ការិយាល័យភូមិបាលស្រុកៈ

ត្រូវចុះបញ្ជីដូចការលក់ដីទាំងមូលដែរ តែលើកនេះត្រូវៈ

-ប្រគល់លិខិតលក់ (ឬអំណោយផ្តាច់) និងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិថ្មីឱ្យទៅអ្នកទិញ ឬអ្នកទទួលអំណោយ ។

-ឯប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិដើមត្រូវប្រគល់ឱ្យអ្នកលក់ ឬអ្នកធ្វើអំណោយវិញ ។

II.លិខិតចែកដោយព្រមព្រៀង

ចលនាលិខិតនេះដូចគ្នានឹងលិខិតលក់ ឬអំណោយដែរ ប៉ុន្តែមុននឹងតាក់តែងលិខិតសញ្ញា អ្នកទទួលមតិកត្រូវមានសំបុត្រតំណវង្សត្រកូល និងបដិញ្ញាណសម្គាល់អ្នកត្រូវទទួលមតិកគ្រប់កូនទាំងអស់ ។

ប្រធាននាយកដ្ឋានសុរិយោដី
ហត្ថលេខា និងត្រា
លឹម គានហោ

<u>ចម្លងជូន</u>
-ក្រសួងកសិកម្ម
"ដើម្បីជូនជ្រាប"
-ការិយាល័យអភិរក្សសុរិយោដី
-ការិយាល័យអធិការកិច្ចភូមិបាល
"ដើម្បីមុខការ"
-ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

លេខ១០០ក្រ

ក្រឹត្យ

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋនៃរដ្ឋកម្ពុជា

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃរដ្ឋកម្ពុជា
- បានឃើញច្បាប់ស្ដីពីការរៀបចំរដ្ឋសភា និងក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាមក្រឹត្យលេខ០៤ក្រ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៨២

សម្រេច

ប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ភូមិបាលដែលរដ្ឋសភានៃរដ្ឋកម្ពុជាបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩២ នាសម័យប្រជុំលើកទី២៣ នីតិកាលទី១។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៣ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩២

ជ.ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

ប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ហេង សំរិន

រដ្ឋកម្ពុជា

រដ្ឋសភា ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ច្បាប់ភូមិបាល

បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា១

ដីធ្លីនៃរដ្ឋកម្ពុជាជាសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ហើយត្រូវបានរដ្ឋគ្រប់គ្រងដោយឯកភាពទូទាំងប្រទេស។ រដ្ឋមិនទទួលស្គាល់ដាច់ខាតរបបកម្មសិទ្ធិចាស់លើដីធ្លីមុនឆ្នាំ១៩៧៩។ កម្មសិទ្ធិ និងសិទ្ធិផ្សេងៗទៀតលើដីធ្លីត្រូវឋិតនៅក្រោមអំណាចនៃច្បាប់នេះ។

មាត្រា២

ពលរដ្ឋកម្ពុជាមានសិទ្ធិពេញទី ក្នុងការកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី និងមានសិទ្ធិតំណមតិកលើដីធ្លីដែលរដ្ឋប្រគល់ឱ្យសម្រាប់រស់នៅ និងធ្វើអាជីវកម្ម។

មាត្រា៣

រដ្ឋធានាឱ្យអ្នកប្រើប្រាស់ដីធ្លីនូវសិទ្ធិកាន់កាប់ ប្រើប្រាស់ និងទទួលផលស្របច្បាប់អំពីដីធ្លី។ ការប៉ះពាល់ដល់កម្មសិទ្ធិឯកជននៃពលរដ្ឋ ត្រូវហាមឃាត់មិនឱ្យមាន វៀរលែងតែប្រយោជន៍សាធារណៈតម្រូវឱ្យធ្វើក្នុងករណីដែលមានចែងក្នុងច្បាប់។ ក្នុងន័យនេះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិមានសិទ្ធិទទួលបំណាច់ជាមុនដោយត្រឹមត្រូវ និងសមរម្យ។

មាត្រា៤

រ៉ែ បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិដែលមាននៅក្នុងដី នៅលើដី នៅបាតសមុទ្រ និងនៅក្រោមបាតសមុទ្រជាសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ។

មាត្រា៥

មិនឱ្យមានសិទ្ធិជាឯកជន ក្នុងដែនបម្រុងរុក្ខា នេសាទ អាងតម្កល់ទឹកស្រោចស្រព បរិវេណមណ្ឌលរ៉ែ មណ្ឌលបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិ វត្តអារ៉ាម ទីស្មសាន សាលារៀន សួន និងទួលសាធារណៈ អតីតសំណង់រដ្ឋ ដីបម្រុង និងដីចំណើសម្រាប់ថ្នល់ ដីបម្រុង និងដីសម្រាប់ផ្លូវដែក ទន្លេ សមុទ្រ។

មាតិកាទី១ កម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ
ជំពូកទី១ អំពីអចលនវត្ថុ "អចលនទព្យ"
ផ្នែកទី១ អំពីប្រភេទនៃអចលនទព្យ

មាត្រា៦

អចលនវត្ថុគឺវត្ថុដែលមានស្ថានភាពជាប់នឹងកន្លែងតែមួយ មិនកម្រើកពីកំណើតក្តី ពីភ័ព្វវាសនានៃវត្ថុនោះក្តី។ វត្ថុទាំងឡាយខ្លះដែលដឹកនាំបានតាមកំណើតរបស់វា តែច្បាប់រាប់បញ្ចូលជាអចលនវត្ថុ ដែលហៅថាអចលនវត្ថុតាមសន្មតរបស់ច្បាប់។

សិទ្ធិប្រត្យក្សទាំងឡាយលើអចលនវត្ថុ ក៏ទុកជាអចលនវត្ថុដែរ។

មាត្រា៧

អចលនវត្ថុពីកំណើតគឺដីធ្លី សំណង់គ្រប់ប្រភេទ ដែលសង់លើគ្រឹះ ឬសង់ដោយបាយអរ និងឥដ្ឋ សំណង់ទាំងឡាយ បើរុះរើទៅនឹងនាំឱ្យខូចខាតអស់តម្លៃច្រើន។

មាត្រា៨

អចលនវត្ថុពីភ័ព្វវាសនានោះ គឺវត្ថុទាំងពួងទោះបីពីកំណើតមកដឹកនាំបានក៏ដោយ ក៏ត្រូវទុកជាអចលនវត្ថុដែរ ព្រោះវាជាបរិវារនៃអចលនវត្ថុ វាត្រូវតែនៅជាប់នឹងអចលនវត្ថុ ជួនកាលព្រោះវានោះជារបស់ដែលកើតអំពីអចលនវត្ថុ ដូចជាផលានុផលនៃរុក្ខជាតិគ្រប់យ៉ាង ដែលមិនទាន់ច្រូតកាត់ចាកដើម ឬមិនទាន់ដាច់ចេញអំពីដី ឬដើមឈើដែលកំពុងទ្រទ្រង់នូវផ្លែ ជួនកាលពីព្រោះវានោះជារបស់ចាំបាច់ ឬមានប្រយោជន៍ក្នុងអាជីវកម្មខាងកសិកម្ម ខាងឧស្សាហកម្ម ខាងពាណិជ្ជកម្មនៃមូលនិធិ ដូចជាសត្វចិញ្ចឹមយកធារ ចិញ្ចឹមសម្រាប់លក់ សម្រាប់អូស សម្រាប់ដឹកនាំ សម្រាប់ប្រណាំង សម្រាប់ភ្ជួររាស់ យន្តឧបករណ៍ឧបភោគភណ្ឌ ប្រដាប់ប្រដា និងសម្ភារៈទាំងឡាយ ជី ពូជ និងកូនឈើ ជួនកាលពីព្រោះវានោះជារបស់ដែលគេផ្សំចូលគ្នានឹងអចលនវត្ថុពីកំណើត ដោយប្រការថាបើគេនឹងបំបែកវាចេញពីអចលនវត្ថុឱ្យជាវត្ថុដឹកនាំបាន លុះណាតែគេធ្វើឱ្យវាខូចរបៀបដែលបានរៀបចំ ហើយខូចប្រយោជន៍ ខូចសេចក្តីស្រួល និងខូចលំអនៃអចលនវត្ថុនោះជួយទ្រទ្រង់មក ដូចយ៉ាងទបង្ហូរទឹក កញ្ចក់ធំ បដិមាករ និងគោមព្យួរ ឬភ្ជាប់នឹងជញ្ជាំងពិដានក្តារជាដើម។

មាត្រា៩

អចលនវត្ថុតាមសន្មតរបស់ច្បាប់ នោះគឺវត្ថុដែលច្បាប់តម្កល់ឱ្យនៅក្នុងរបៀបជាអចលនវត្ថុពីកំណើត ថ្វីបើវាជាវត្ថុដឹកនាំបាន។

វាយឡើងវិញ

អចលនវត្ថុទាំងឡាយនោះគឺទូកដែលមានចំណុះ៣០តោនឡើងទៅ ផ្ទះផែដែលមានចំណុះ ដូចគ្នានឹងសិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុ។

មាត្រា១០

ទ្រព្យជាអចលនវត្ថុ និងសិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុនោះ ជួនកាលអាចជារបស់ឯកជន នៃជនតែម្នាក់ ឬច្រើននាក់ ដែលមានចំណែករៀងៗខ្លួនលើទ្រព្យតែមួយនោះ ឬលើសិទ្ធិតែមួយ ដែលនឹងញែកឱ្យបែកគ្នាមិនបានក៏មាន ជួនកាលជារបស់សមូហភាពនៃប្រជាជនមួយក្រុម ឬជា របស់ប្រជាជនទាំងអស់ក៏មាន។

ទ្រព្យប្រភេទទីមួយ "គឺទ្រព្យឯកជន" ត្រូវទុកជាកម្មសិទ្ធិឯកជនផ្ទាល់ខ្លួនម្នាក់ៗ ទ្រព្យ ប្រភេទទីពីរ "គឺទ្រព្យសមូហភាព" ត្រូវទុកជាសម្បត្តិសាធារណៈ និងជាសម្បត្តិឯកជននៃសមូហភាព។

ក្នុងករណីទាំងឡាយនេះ ឯកជនក្តី សមូហភាពក្តីត្រូវតែមានសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ ដូចមាន វាយខាងក្រោមនេះ ឯសិទ្ធិក្រៅពីនោះច្បាប់មិនទទួលស្គាល់សោះទេ៖

១-កម្មសិទ្ធិ

២-ភោគៈ

៣-ការអនុញ្ញាតឱ្យដាំដំណាំ

៤-សម្បទាន

៥-ផលុបភោគ

៦-សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យនៅ

៧-សេវភាព

៨-ការបញ្ចាំអចលនវត្ថុ

៩-អ៊ីប៉ូតែក

សិទ្ធិស្តីពីការអនុញ្ញាតឱ្យដាំដំណាំ និងសិទ្ធិសម្បទាន នឹងកំណត់ក្នុងច្បាប់ដោយឡែក។

មាត្រា១១

ផលុបភោគ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យនៅ សេវភាពទាំងអស់នោះជាប្រការធ្វើ ឱ្យសៅហ្មងដល់សិទ្ធិរបស់កម្មសិទ្ធិករ ឱ្យខានអាស្រ័យផ្តាច់មុខតែម្នាក់ឯងនូវកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដោយខ្លួនព្រមព្រៀងដោយចេតនាផង ឬដោយច្បាប់បង្ខំមកផង។ សិទ្ធិទាំង៣ខាងលើនេះមាន សំដែងក្នុងមាតិកាទី៣ ស្តីពីអវយវៈភេទនៃកម្មសិទ្ធិ ដែលមិនមែនជាប្រាតិភោគប្រត្យក្សទេ។

ការបញ្ចាំអចលនវត្ថុ ចាត់ទុកជាប្រាតិភោគប្រត្យក្ស សម្រាប់ការពារសេចក្តីប្តេជ្ញា ដែល កម្មសិទ្ធិករបានដាក់អចលនវត្ថុជាគ្រឿងធានានោះ កុំឱ្យគេចកែទៅណាបាន គឺត្រូវតែប្រតិបត្តិតាម កាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកទទួលបញ្ចាំ។

វាយឡើងវិញ

ផ្នែកទី២ អំពីទំនាក់ទំនងរវាងអចលនវត្ថុជាមួយម្ចាស់អចលនវត្ថុ

មាត្រា១២

ម្ចាស់អចលនវត្ថុដែលច្បាប់ទទួលស្គាល់ មានសិទ្ធិទទួលផលគ្រប់បែបយ៉ាងអំពីអចលនវត្ថុនោះមានផលធម្មជាតិ និងផលស៊ីវិល ។

ផលធម្មជាតិគឺផលិតផលដែលកើតអំពីដីធ្លី ឬសត្វស្រុក សិទ្ធិវន្តត្រូវទទួលផលនោះតាមរូបកំណើតរបស់វា ។

ផលស៊ីវិលគឺផលទុន ធនលាភ និងការប្រាក់សិទ្ធិវន្ត ត្រូវទទួលលផ្ទលនោះដោយយកជាប្រាក់ ។

មាត្រា១៣

សាមញ្ញជនទាំងឡាយអាចចាត់ចែងនូវទ្រព្យ និងសិទ្ធិទាំងឡាយដែលខ្លួនមានក្នុងឋានៈខ្លួនជាឯកជនបានដោយសេរី ដោយគ្រាន់តែថាមុននឹងធ្វើកិច្ចការទាំងឡាយ សាមញ្ញជនត្រូវតែគោរពតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ជាធម្មានុរូបផងតែប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា១៤

ដើម្បីគ្រប់គ្រងសម្បត្តិរបស់ខ្លួន សមូហភាពដែលមានសម្បត្តិត្រូវទុកដូចជាបុគ្គលម្នាក់ដែរហៅថានីតិបុគ្គល ដែលត្រូវមានបុគ្គលភាពមួយដែរ តែដាច់ដោយឡែកផ្សេងពីបុគ្គលភាពនៃសមាជិកម្នាក់ៗរបស់ខ្លួន ហើយដែលត្រូវជាតំណាងសមាជិកនោះ ក្នុងការអាស្រ័យនូវសិទ្ធិទាំងឡាយរបស់ខ្លួនផង ។

ដើម្បីគ្រប់គ្រង និងចាត់ចែងសម្បត្តិខ្លួននោះ ទោះជាសម្បត្តិសាធារណៈក្តី ជាសម្បត្តិឯកជនក្តី សមូហភាពត្រូវប្រតិបត្តិតាមច្បាប់ដោយឡែក ។

មាត្រា១៥

ទ្រព្យទាំងឡាយណាដែលផលប្រយោជន៍សង្គមតម្រូវថា ត្រូវតែរក្សាទុកតាមរូបកំណើតរបស់វា ដើម្បីជាគុណប្រយោជន៍ដល់សាធារណជនទាំងមូល ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងឡាយនោះ ត្រូវទុកជាសម្បត្តិសាធារណៈនៃសមូហភាពរដ្ឋ ។ ទ្រព្យទាំងនោះ បើនៅតែមានលក្ខណៈដូចពោលខាងលើ អ្នកណាលក់ដូរ ចាយវាយទៅណាមិនបានជាដាច់ខាត ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា១៦

ទ្រព្យណាដែលមិនមានប្រយោជន៍ទូទៅដូចពោលមកនោះទេ ហើយដែលអ្នកទាំងពួងក៏អាចមានគ្រប់គ្នាបានដែរ ទ្រព្យនោះត្រូវទុកជាសម្បត្តិឯកជននៃសមូហភាព។

មាត្រា១៧

ទ្រព្យទាំងឡាយនៃសម្បត្តិសាធារណៈ នៅពេលដែលវាលែងមានប្រយោជន៍សង្គម ហើយវាក៏ត្រលប់ទៅជាសម្បត្តិឯកជនវិញតាមរយៈច្បាប់ដាំដំណាំ ឬសម្បទាន ហើយវាលែងនៅជាសម្បត្តិដែលគេលក់ដូរមិនបានទៀតនោះឡើយ។

មាត្រា១៨

ទ្រព្យដែលទំនេរ និងឥតម្ចាស់ ទ្រព្យនៃជនដែលស្លាប់ឥតទាយាទ មតិកដែលគេបោះបង់ចោលត្រូវបានមកជាសម្បត្តិឯកជននៃរដ្ឋ។

អចលនវត្ថុឥតចុះបញ្ជី ទោះបីបង្កបង្កើនផលក្តី ឥតបង្កបង្កើនផលក្តី ក្នុងកំណត់៥ឆ្នាំ ត្រូវចាត់ទុកជាសម្បត្តិឯកជននៃរដ្ឋ។

អចលនវត្ថុចុះបញ្ជីដែលម្ចាស់អចលនវត្ថុមិនបានបង់ពន្ធ ឬអាករ ឬឈ្នួល តាមកាល និងអត្រាកំណត់របស់រដ្ឋ ក្នុងរយៈ៥ឆ្នាំជាប់ៗគ្នា និងទ្រព្យដែលអ្នកទាំងពួងប្តឹងថាលែងយក ក៏ត្រូវបានមកជាសម្បត្តិឯកជននៃរដ្ឋដែរ។

ជំពូកទី២ អំពីកម្មសិទ្ធិ

មាត្រា១៩

កម្មសិទ្ធិគឺជាសិទ្ធិដែលច្បាប់បើកឱ្យអាស្រ័យ ឱ្យចាត់ចែងនូវទ្រព្យណាមួយយ៉ាងផ្តាច់ការ និងផ្តាច់មុខតែម្នាក់ឯង កុំឱ្យតែយកវត្ថុនោះទៅប្រើប្រាស់ដោយបទឯណាដែលខុសនឹងច្បាប់បានហាមហើយ។

នឹងអាចទៅជាដីកម្មសិទ្ធិ គឺចំពោះតែដីសម្រាប់សង់លំនៅឋាន។ ចំពោះដីសម្រាប់សង់លំនៅឋានក្នុងទីប្រជុំជន និងទីក្រុងត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់មួយដោយឡែក។

មាត្រា២០

គ្មានជនណាមួយត្រូវគេបង្ខំឱ្យផ្ទេរនូវទ្រព្យជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបានឡើយ។ ប្រសិនបើការបង្ខំនោះ មិនមែនជាការចាំបាច់យកមកធ្វើជាសាធារណប្រយោជន៍ទេ ហើយនឹងមិនបានបង់សំណួកចិត្តជាមុនដោយត្រឹមត្រូវ និងសមរម្យទេ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា២១

អ្នកមានកម្មសិទ្ធិនៃទ្រព្យអ្វីមួយ រមែងមានសិទ្ធិត្រូវបានអ្វី១ទាំងអស់ដែលកើតពីទ្រព្យនោះ និងអ្វី១ទាំងអស់ដែលដុះជាបរិវារនៃទ្រព្យនោះ ពីកំណើតក្ដី ពីសិប្បនិមិត្តក្ដី សិទ្ធិនេះហៅថាសិទ្ធិដំណុះ ។

ផ្នែកទី១ អំពីសិទ្ធិដំណុះដែលកើតអំពីវត្ថុ

មាត្រា២២

ផលធម្មជាតិដែលកើតអំពីដី ផលស៊ីវិល ធារដែលកើតអំពីសត្វ ត្រូវបានទៅកម្មសិទ្ធិករដោយអំណាចនៃសិទ្ធិដំណុះនេះ ។

មាត្រា២៣

ផលដែលកើតអំពីវត្ថុនឹងបានទៅកម្មសិទ្ធិករ លុះណាតែជននេះបានសងថ្លៃការងារ ថ្លៃពូជដែលតតិយជនបានធ្វើមកនោះ ។

ផ្នែកទី២ អំពីសិទ្ធិដំណុះលើអ្វីដែលជាប់ និងដែលផ្សំគ្នានឹងវត្ថុ

មាត្រា២៤

អ្វី១ដែលដុះជាប់ និងដែលផ្សំគ្នានឹងវត្ថុណាត្រូវបានទៅកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុនោះ ។

មាត្រា២៥

កម្មសិទ្ធិនៃដី គឺជាកម្មសិទ្ធិទាំងខាងលើ និងទាំងខាងក្រោមដី ។ កម្មសិទ្ធិករអាចដាំដំណាំ និងសង់សំណង់នៅលើដីតាមអធ្យាស្រ័យនៃខ្លួនបាន វៀរតែកាលណាដែលមានច្បាប់ និងបទបញ្ជាទាំងឡាយហាមឃាត់ ។

កម្មសិទ្ធិករអាចសង់សំណង់ក្រោមដី និងជីករូងរករបស់អ្វីដែលកើតក្នុងដីតាមសេចក្ដីប្រាថ្នានៃខ្លួនបាន វៀរតែកាលណាដែលមានច្បាប់ និងបទបញ្ជាបានហាមឃាត់ហើយ ។

មាត្រា២៦

សំណងដំណាំ និងការទាំងឡាយដែលធ្វើលើដី ឬក្នុងដីបើគ្មានសម្គាល់អ្វីថាជារបស់អ្នកដទៃទេ ត្រូវសន្មតថាជាកម្មសិទ្ធិករធ្វើដោយធនធានរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា២៧

វាយឡើងវិញ

កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលបានធ្វើសំណង់ និងការរុក្ខធ្វើដោយសម្ភារៈដែលមិនមែនជារបស់ខ្លួន ត្រូវចេញថ្លៃសម្ភារៈទាំងនោះឱ្យម្ចាស់គេវិញ។ កម្មសិទ្ធិករ អាចត្រូវទណ្ឌកម្មឱ្យសងជំងឺចិត្តគេផង ក៏បាន បើគប្បីឱ្យសងតែម្ចាស់សម្ភារៈមិនមានសិទ្ធិនឹងអូសយករបស់ទាំងនោះវិញឡើយ។

មាត្រា២៨

បើដំណាំ សំណង់ និងការរុក្ខទាំងពួង គឺតតិយជនបានសង់ បានធ្វើដោយសម្ភារៈរបស់ខ្លួន ហើយកម្មសិទ្ធិករត្រូវមានសិទ្ធិនឹងទុករបស់ទាំងនោះ ឬនឹងឱ្យតតិយជននោះរុះរើនាំយកចេញបាន។ បើកម្មសិទ្ធិករឱ្យយកដំណាំ និងសំណង់ទាំងនោះចេញ អ្នកដែលបានដាំបានសង់នោះត្រូវនាំយកចេញដោយខ្លួនបង់ខាតសោហ៊ុយ និងទារជំងឺចិត្តអ្វីមិនបានឡើយ។ តតិយជននោះអាចនឹងត្រូវទណ្ឌកម្មឱ្យចេញសោហ៊ុយជំងឺចិត្តទៀតក៏បាន ប្រសិនបើកិច្ចការនោះបានបណ្ដាលឱ្យមានព្យសនកម្មដល់កម្មសិទ្ធិករនៃដី។

បើកម្មសិទ្ធិករចូលចិត្តទុកដំណាំ និងការរុក្ខទាំងឡាយ នោះជននេះត្រូវចេញថ្លៃសម្ភារៈ និងថ្លៃពលកម្មឱ្យគេដោយមិនគិតថាដីនោះអាចនឹងបានតម្លៃកើនឡើងទៀតតិច ឬច្រើនយ៉ាងណាឡើយ។

ប៉ុន្តែ បើដំណាំ សំណង់ និងការរុក្ខទាំងឡាយដែលតតិយជនធ្វើនោះ ត្រូវតុលាការបានដកហូតហើយ តែមិនដាក់ទណ្ឌកម្មឱ្យតតិយជនសងផលមកម្ចាស់ដីវិញទេព្រោះតតិយជនធ្វើដោយចេតនាសុចរិតនោះ កម្មសិទ្ធិករមិនអាចនឹងឱ្យគាស់ដំណាំ ឬរើសំណង់នោះចេញបានប៉ុន្តែ កម្មសិទ្ធិករអាចនឹងជ្រើសរើសដោយចេញថ្លៃសម្ភារៈ និងថ្លៃពលកម្មបាន ឬដោយសងប្រាក់ស្មើនឹងតម្លៃដែលដីនោះត្រូវកើនតម្លៃទៀតក៏បាន។

មាត្រា២៩

ដីដែលដុះនៅទីមាត់ទន្លេ មាត់ស្ទឹងបន្តិចម្ដងៗមើលដឹងហៅថាល្បប់។ ល្បប់ត្រូវបានជាប្រយោជន៍នៃកម្មសិទ្ធិករដែលមានដីនៅមាត់ទឹកដែលនាវា ឬក្បូនចេញចូលបានបណ្ដែតបាន ឬមិនបាន តែបើចេញចូលបានបណ្ដែតបាន កម្មសិទ្ធិករត្រូវទុកផ្លូវមាត់ទឹក ឬផ្លូវសម្រាប់ទាញពួរនាវា ឱ្យស្របតាមបទបញ្ជាទាំងឡាយ។

មាត្រា៣០

វាយឡើងវិញ

ល្បប់ដែលដុះដោយទឹកហូរដាច់ដីពីច្រាំងម្ខាងបន្តិចម្តង១ មើលមិនដឹងទៅដុះឯច្រាំងម្ខាង ត្រូវបានទៅកម្មសិទ្ធិករនៃច្រាំងដែលដុះ ។ ឯកម្មសិទ្ធិករនៃច្រាំងដែលខាតដីដែលទឹកនាំទៅនោះនឹងមកទាមទារយកដីនោះមិនបានទេ ។

បទប្បញ្ញត្តិនេះមិនតម្រូវឱ្យអនុវត្តលើល្បប់ក្នុងសមុទ្រ ដែលប្រែប្រួលដោយទឹកសមុទ្រនោះឡើយ ។

មាត្រា៣១

ប្រសិនបើទន្លេ ឬស្ទឹង ព្រែក ដែលនាវាចេញចូលបានក្តី មិនបានក្តី មានជំនន់ភ្លាម១នាំឱ្យបាក់ដីមាត់ទឹកមួយកន្លែងធំចំណាំបាន ហើយនាំទៅភ្ជាប់នឹងដីខាងក្រោមខ្សែទឹក ឬទីងត្រើយម្ខាង កម្មសិទ្ធិករដែលបានបាត់ដីនោះនឹងទារយកដីខ្លួនវិញបាន តែត្រូវឱ្យប្តឹងទារក្នុងឆ្នាំនោះ បើរំលងមួយឆ្នាំទៅ បណ្តឹងទាមទារនោះមិនត្រូវទទួលឡើយ លើកលែងតែកម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលមានល្បប់ដុះនោះមិនទាន់បានកាន់កាប់នៅឡើយ ។

មាត្រា៣២

កោះធំ កោះតូច ទាំងឡាយដីដែលដុះក្នុងផ្ទៃទន្លេ ឬស្ទឹងព្រែកដែលជាទីអាចដើរអាចបណ្តែតនាវា ក្បូនបានត្រូវបានមករដ្ឋតាមបទបញ្ជាដែលមានជាធរមាន ។

មាត្រា៣៣

កោះធំ កោះតូចទាំងឡាយ និងដីដែលដុះក្នុងស្ទឹង ព្រែកមិនជាទីដើរ បណ្តែតនូវក្បូនទេ ត្រូវបានទៅកម្មសិទ្ធិករដែលមានដីនៅទីងមាត់ស្ទឹង មាត់ព្រែក ខាងកោះដុះនោះ បើកោះមិនដុះជ្រុលទៅម្ខាងទេនោះ ត្រូវបានទៅកម្មសិទ្ធិករដែលមានដីនៅត្រើយទាំងពីរខាង យកតាមបន្ទាត់ដែលគេសន្មតថាពុះពាក់កណ្តាលស្ទឹងជាប្រមាណ ។

មាត្រា៣៤

ប្រសិនបើស្ទឹង ឬទន្លេណាមួយបែកដៃថ្មីកាត់ និងឱបដីជារបស់កម្មសិទ្ធិករណាម្នាក់ដែលនៅមាត់ទឹកឱ្យទៅជាកោះ កម្មសិទ្ធិករនោះ នៅតែមានកម្មសិទ្ធិលើដីដែលដាច់នោះដដែលទោះបីកោះដែលដុះថ្មីនោះ នៅក្នុងទន្លេ ស្ទឹងជាទីដែលនាវាដើរបាន ក្បូនបណ្តែតបានក្តី ។

មាត្រា៣៥

ប្រសិនបើទន្លេ ស្ទឹង ឬព្រែកណាមួយជាទីដែលនាវាដើរបាន ក្បួនបណ្តែតបាន ហើយបែកមានផ្លូវថ្មីចោលផ្លូវចាស់ទៅកម្មសិទ្ធិករនៅមាត់ទឹកទាំងឡាយនោះ អាចនឹងយកផ្លូវចាស់ដែលគោកនោះបាន ម្នាក់ៗត្រូវបានតាមសិទ្ធិរបស់ខ្លួនរហូតដល់បន្ទាត់ដែលប្រមាណថាពុះពាក់កណ្តាលស្ទឹងនោះ។ ថ្លៃដីនៃផ្លូវចាស់ នោះត្រូវតុលាការខេត្ត-ក្រុងទីនោះ តាំងអាជ្ញាកណ្តាលឱ្យទៅពិនិត្យកាត់ថ្លៃតាមសេចក្តីសុំពីរដ្ឋអំណាចខេត្ត ឬពីភាគីនានាដែលមានប្រយោជន៍នឹងទីនោះ។

បើកម្មសិទ្ធិករនៅមាត់ទឹកនោះ មិនចង់បានដីនោះតាមថ្លៃដែលអាជ្ញាកណ្តាលកាត់ទេ រដ្ឋអំណាចត្រូវឡាយឡុងផ្លូវចាស់នោះឱ្យសាធារណជន។ ថ្លៃដែលបានមកអំពីលក់ដីនោះត្រូវយកទៅចែកឱ្យកម្មសិទ្ធិករដែលមានដីដាច់ទៅនោះ តាមសមាមាត្រនៃដីដែលខូចខាតរៀងខ្លួនម្នាក់ៗ។

ជំពូកទី៣ អំពីកម្មសិទ្ធិរួមគ្នា ឬសហកម្មសិទ្ធិ

មាត្រា៣៦

សហកម្មសិទ្ធិករទាំងឡាយ អាចនឹងប្រើប្រាស់ជាមួយគ្នានូវសិទ្ធិជាកម្មសិទ្ធិករលើទ្រព្យណាមួយបាន គឺម្នាក់ៗបានមួយចំណែកគិតតាមចំនួន តែមិនគិតតាមសម្ភារៈទេ យ៉ាងនេះអ្នកទាំងនោះ ឈ្មោះថាមានភាពនៃអវិភាគកម្ម "គឺភាពចែកគ្នាមិនដាច់"។

មាត្រា៣៧

ចំណែកនីមួយៗត្រូវសន្មតថាស្មើគ្នា។ សហកម្មសិទ្ធិករម្នាក់ៗមានសិទ្ធិ និងបន្ទុកជាកម្មសិទ្ធិករ ដោយសារចំណែកខ្លួន ដែលអាចនឹងលក់ដូរ ឬបញ្ចាំបាន ហើយម្ចាស់បំណុល ក៏អាចប្តឹងឱ្យរឹបអូសចំណែកនោះបាន ដើម្បីសងបំណុលខ្លួន។

មាត្រា៣៨

សហកម្មសិទ្ធិករគ្រប់គ្រងនូវរបស់នោះជាមួយគ្នា លើកលែងតែកាលណាមានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាផ្សេងពីនេះទៅវិញ។ ប្រសិបើមតិភាគច្រើន មិនបានសម្រេចផ្សេងពីនេះទេ សហកម្មសិទ្ធិករម្នាក់ៗ ក្នុងបណ្តាសហកម្មសិទ្ធិករទាំងឡាយនោះត្រូវមាននាទី និងធ្វើនូវកិច្ចការគ្រប់គ្រងធម្មតា ដូចជាជួសជុល ថែទាំ និងដាំដំណាំជាដើម។ ការទាំងឡាយណាដែលសំខាន់ជាងនេះទៅទៀតដូចជាផ្លាស់ដំណាំ និងជួសជុលធំជាដើម សហកម្មសិទ្ធិករអាចនឹងសម្រេចបាន លុះណាតែភាគច្រើននៃសហកម្មសិទ្ធិករ តំណាងនៃចំណែករៀងៗខ្លួន បូករួមមកបានជាងពាក់កណ្តាលភាគនៃរបស់ទាំងនោះព្រមព្រៀងផង។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា៣៩

សហកម្មសិទ្ធិករម្នាក់ៗអាចរំពៃមើលផលទាំប្រយោជន៍រួមបាន។ ម្នាក់ៗត្រូវអាស្រ័យ និង ប្រើប្រាស់នូវរបស់នោះត្រឹមព្រំដែន ដែលស្របនឹងសិទ្ធិនៃអ្នកឯទៀត។

ទោះនឹងលក់ដូរ និងបង្កបង្កើតនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស ឬផ្លាស់ប្តូរមុខការដែលត្រូវប្រើប្រាស់ របស់នោះយ៉ាងណាៗ សហកម្មសិទ្ធិករទាំងអស់ត្រូវព្រមព្រៀងធ្វើទាំងអស់គ្នាទើបបាន លើកលែង តែករណីដែលអ្នកទាំងអស់បានព្រមព្រៀងគ្នាជាឯកច្ឆ័ន្ទ តាំងវិធានផ្សេងពីរឿងនេះទៅវិញ។

មាត្រា៤០

សោហ៊ុយបង់ខាតក្នុងការគ្រប់គ្រងពន្ធដារ និងបន្ទុកឯទៀតដែលកើតអំពីសហកម្មសិទ្ធិករ ឬដែលដាក់បន្ទុកលើរបស់នោះ ត្រូវសហកម្មសិទ្ធិករចេញតាមសមាមាត្រនៃចំណែករៀងៗខ្លួន វៀរ តែមានសេចក្តីសម្រេចផ្សេងៗដែលផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនេះ។

បើនរណាមួយបានបង់លើសហួសពីចំណែកខ្លួន អ្នកនោះត្រូវទារពីអ្នកឯទៀត តាម សមាមាត្រដូចគ្នា។

មាត្រា៤១

កម្មសិទ្ធិករម្នាក់ៗមានសិទ្ធិនឹងបង្ខំឱ្យបែងចែកបាន បើគ្មានកិច្ចសន្យាថាត្រូវតែនៅក្នុង អវិភាគកម្មទេ ឬបើវត្ថុនោះមិនបម្រុងទុកដើម្បីគោលបំណងណាមួយជានិរន្តរ៍ទេ។

មាត្រា៤២

ជនណាក៏ដោយមិនអាចនឹងបង្ខំឱ្យនរណាមួយក្នុង "អវិភាគកម្ម" បានទេ ហើយសហ កម្មសិទ្ធិករម្នាក់ៗ អាចនាំអាទិ៍ឱ្យបែងចែកគ្នាបានជាដរាប។

សហកម្មសិទ្ធិករអាចនឹងទប់ចំណែកទាំងអស់ឱ្យនៅក្នុងអវិភាគកម្ម ក្នុងមួយកាលបាន តែមិនឱ្យហួសពី៥ឆ្នាំ លុះត្រាតែធ្វើកិច្ចសន្យាជាថ្មីទៀតទើបបាន។

មាត្រា៤៣

សហកម្មសិទ្ធិករត្រូវអស់មានទៀតហើយ កាលបើវត្ថុនោះត្រូវបែកគ្នាតាមរូបដើម លក់ តាមស្ម័គ្រចិត្តទាំងអស់គ្នា ឬលក់ឡាយឡុង ហើយចែកថ្លៃគ្នា ឬមួយក៏អ្នកណាម្នាក់ ឬច្រើននាក់ ទទួលយកនូវចំណែកអ្នកឯទៀតលើខ្លួននោះ។

វាយឡើងវិញ

បើសហកម្មសិទ្ធិករមិនព្រមព្រៀងគ្នាអំពីរបៀបចែកនោះទេ អ្នកទាំងនោះត្រូវប្តឹងឱ្យតុលាការបង្គាប់ឱ្យចែកវត្ថុគ្នាតាមរូបដើមរបស់វា បើវត្ថុនោះមិនអាចចែកគ្នាបានទេ ព្រោះវានាំឱ្យខូចតម្លៃច្រើនត្រូវតែឱ្យតុលាការបង្គាប់ឱ្យឡាយឡុងក៏បាន លក់ឱ្យសហកម្មសិទ្ធិករផងគ្នាក៏បាន ។

មាត្រា៤៤

ជាពិសេស ភាពអវិភាគកម្មដែលត្រូវនៅអស់កាលជានិច្ច និងមិនអស់ទៅដោយសារការបែងចែកនោះ គឺវត្ថុដូចខាងក្រោម៖

១-ដី និងសំណង់ទាំងឡាយ ដែលឧទ្ទិសចំពោះសព

២-ភាគដី ដែលជាដីបម្រើទ្រព្យទាំងឡាយ ដូចជាផ្លូវថ្នល់ ផ្លូវទឹកជាដើម ។ល ។

ជំពូកទី៤ អំពីអឌ្ឍសិទ្ធិភាព "របស់កណ្តាល"

មាត្រា៤៥

សព្ទថា "អវិភាគកម្ម" នេះ បើនិយាយអំពីកំពែង ឬជញ្ជាំងហៅថាអឌ្ឍសិទ្ធិភាព ។

ផ្នែកទី១ អំពីជញ្ជាំងអឌ្ឍសិទ្ធិ

មាត្រា៤៦

ការជួសជុល និងការធ្វើជញ្ជាំងអឌ្ឍសិទ្ធិណាមួយឡើងវិញជាភារៈនៃអ្នកទាំងឡាយដែលមានសិទ្ធិលើរបស់នោះ តាមសមាមាត្រនៃសិទ្ធិរបស់ខ្លួនម្នាក់ៗ ។

សហកម្មសិទ្ធិការទាំងពួង ការបោះបង់អឌ្ឍសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ហើយអាចលែងជួយជួសជុល ឬធ្វើឡើងវិញនូវជញ្ជាំងនោះបាន ឱ្យតែជញ្ជាំងអឌ្ឍសិទ្ធិនោះលែងទ្រទ្រង់នូវផ្ទះរបស់ខ្លួនហើយ ។

មាត្រា៤៧

សហកម្មសិទ្ធិករម្នាក់ៗ មិនអាចចោះជញ្ជាំងអឌ្ឍសិទ្ធិ ឬធ្វើអ្វីផ្ទប់ផ្អែកនឹងជញ្ជាំងនោះដោយម្ចាស់ម្ខាងមិនព្រមបានទេ ឬថាបើម្ចាស់ម្ខាងរឹងតែមិនព្រម ហើយខ្លួនក៏មិនបានប្តឹងសុំឱ្យអ្នកជំនាញដែលជាអាជ្ញាកណ្តាលទៅពិនិត្យសម្រេចចាត់ការជាចាំបាច់សិន ដើម្បីកុំឱ្យការរបស់ខ្លួនបង្ខូចសិទ្ធិរបស់គេនោះក៏មិនបានដែរ ។

មាត្រា៤៨

កម្មសិទ្ធិករទាំងពួងដែលតជញ្ជាំងណាមួយ អាចធ្វើជញ្ជាំងនោះឱ្យជាអឌ្ឍសិទ្ធិទាំងអស់ ឬខ្លះ ដោយចេញឱ្យទៅកម្មសិទ្ធិករនៃជញ្ជាំងនោះនូវថ្លៃពាក់កណ្តាល ឬថ្លៃភាគជញ្ជាំងដែលខ្លួនចង់ឱ្យទៅជារបស់អឌ្ឍសិទ្ធិ និងថ្លៃដីដែលសង់ជញ្ជាំងនោះផង ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា៤៩

សហកម្មសិទ្ធិករអាចសង់ភ្ជាប់នឹងជញ្ជាំងអឡ្សសិទ្ធិបានហើយដាក់ធ្នឹម រត រនូត ឱ្យជិតពេញកម្រាស់ជញ្ជាំង ដោយទុកឱ្យសល់តែ៥សង់ទីម៉ែត្របាន តែការនេះមិនត្រូវធ្វើឱ្យខូចដល់សិទ្ធិនៃអ្នកម្ខាងឡើយ ប្រសិនបើអ្នកម្ខាងនោះអាចសង់ពីម្ខាង ត្រង់កន្លែងជាមួយគ្នានោះវិញដែរ អ្នកម្ខាងនោះនឹងបង្គាប់ឱ្យដាក់ធ្នឹម រត រនូត នោះបន្ថយមកត្រឹមពាក់កណ្តាលជញ្ជាំងនោះវិញក៏បាន។

មាត្រា៥០

សហកម្មសិទ្ធិករណាមួយអាចនឹងលើកជញ្ជាំងអឡ្សសិទ្ធិឱ្យខ្ពស់ឡើងទៀតបាន តែអ្នកនោះត្រូវចេញថ្លៃការ្យ និងសោហ៊ុយ ថ្លៃធ្វើនិងថ្លៃថែទាំជញ្ជាំងដែលហួសកំណត់ដើមនោះតែម្នាក់ឯង មួយទៀតត្រូវចេញសំណួកចិត្តនៃបន្ទុកដោយហេតុមកពីមានសំណង់ខ្ពស់ហួសទៅលើនោះ និងឱ្យសមតាមតម្លៃផង។

មាត្រា៥១

បើជញ្ជាំងអឡ្សសិទ្ធិមិនមាំ មិនអាចទ្រទ្រង់ទម្ងន់នៃកម្ពស់ទៅលើនោះបានទេ អ្នកដែលចង់ធ្វើឱ្យខ្ពស់ឡើងទៅលើទៀតនោះ ត្រូវរុះរើធ្វើជាថ្មីទាំងអស់ឡើងវិញ។ ការខាតបង់ទាំងប៉ុន្មានត្រូវនៅលើខ្លួន។ ឯកម្រាស់ជញ្ជាំងដែលត្រូវធ្វើលើសពីកម្រាស់ដើម ត្រូវសង់ដាក់លើខាងដីខ្លួន។

មាត្រា៥២

អ្នកម្ខាងដែលមិនបានជួយសង់ឱ្យខ្ពស់ឡើងទេនោះ បើត្រូវការនឹងយកសំណង់នោះទុកជារបស់អឡ្សសិទ្ធិនៃខ្លួនដែរ ត្រូវចេញថ្លៃសំណង់ពាក់កណ្តាល និងថ្លៃដីដែលចូលទៅក្នុងកម្រាស់ជញ្ជាំងលើសពីកម្រាស់ដើមនោះ ឱ្យគេទៀតទើបបាន។

ផ្នែកទី២ អំពីស្នាមភ្លោះ របង ភ្លឺអឡ្សសិទ្ធិ

មាត្រា៥៣

កំពែងអឡ្សសិទ្ធិ ទោះជាស្នាមភ្លោះក្តី ទោះជារបងក្តី ទោះជាភ្លឺក្តី ត្រូវម្ចាស់កំពែងរួមនោះចេញសោហ៊ុយថែទាំរួមគ្នា តែបើសហកម្មសិទ្ធិករណាម្នាក់មិនចង់ចេញសោហ៊ុយថែទាំនោះទេ សហកម្មសិទ្ធិករនោះអាចមិនចេញបាន ដោយលះបង់អឡ្សសិទ្ធិរបស់ខ្លួនចោលតែប៉ុណ្ណោះ។

ប៉ុន្តែស្នាមភ្លោះនោះ ឬភ្លឺនោះជាដីសម្រាប់បង្ហូរទឹកធម្មតាទៅហើយ សហកម្មសិទ្ធិករនឹងលះបង់អឡ្សសិទ្ធិរបស់ខ្លួនមិនបានឡើយ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា៥៤

កម្មសិទ្ធិករដែលមានដីជាប់នឹងស្នាមភ្លោះ របង ឬភ្លឺណាមួយ ដែលមិនជារបស់អឡ្ឌសិទ្ធិទេ នឹងបង្ខំម្ចាស់ស្នាមភ្លោះ ម្ចាស់របង ម្ចាស់ភ្លឺនោះ ឱ្យព្រមដាក់នូវស្នាមភ្លោះ របង ឬភ្លឺនោះ ជារបស់អឡ្ឌសិទ្ធិឱ្យខ្លួនពុំបានឡើយ ។

មាត្រា៥៥

សហកម្មសិទ្ធិករម្នាក់ក្នុងបណ្ដាសហកម្មសិទ្ធិករទាំងឡាយ អាចនឹងរុះរើរបងត្រឹមព្រំដីខ្លួនចេញបាន តែត្រូវធ្វើជញ្ជាំងត្រង់ព្រំដីខ្លួននោះឡើងវិញ ។

បើស្នាមភ្លោះ ឬភ្លឺអឡ្ឌសិទ្ធិនោះគ្រាន់តែដាក់កំពែងទេ សហកម្មសិទ្ធិករនោះអាចធ្វើដូចគ្នាខាងលើនេះបានដែរ ។

ជំពូកទី៥ អំពីទ្រព្យវត្ត

មាត្រា៥៦

ទ្រព្យវត្តជាទ្រព្យរបស់ពុទ្ធមាមកៈ ចំណុះជើងវត្តទាំងអស់គ្នា ។ ទ្រព្យនេះនឹងលក់ដូរចាយវាយយ៉ាងណាពុំបានឡើយ ហើយមិនអាចកំណត់អាយុកាលផង ។

មាត្រា៥៧

ទ្រព្យវត្តនឹងជួល ឬប្រវាស់បាន តែផលទុនដែលបានមកពីជួល ឬប្រវាស់នេះត្រូវទុកសម្រាប់តែកិច្ចការក្នុងសាសនាប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា៥៨

ការគ្រប់គ្រងនូវទ្រព្យវត្តជាភារៈរបស់សហគមន៍ពុទ្ធមាមកៈទាំងអស់គ្នា ។ អ្នកទាំងនោះអាចចាត់អាចារ្យ ឬតំណាងម្នាក់ឱ្យមានសិទ្ធិក្ដីក្ដាំដល់តុលាការបាន នៅវេលាណាដែលមានរឿងក្ដីពីទ្រព្យនោះ ។

ជំពូកទី៦ អំពីលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិ និងអំពីការផ្ទេរនូវកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុ

មាត្រា៥៩

ជនម្នាក់ៗអាចបានកម្មសិទ្ធិ ហើយអាចផ្ទេរកម្មសិទ្ធិឱ្យជនម្នាក់ទៀត តាមសន្តតិកម្ម និងតាមកិច្ចសន្យាបាន ។ ម្យ៉ាងទៀតគេអាចធ្វើភោគៈឱ្យទៅជាកម្មសិទ្ធិបានតាមការប្តូររូបភាពប្រើប្រាស់ដី ហើយដែលបានចុះក្នុងសៀវភៅចុះកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុរួចហើយ ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា៦០

ក្នុងរឿងអចលនវត្ថុ លិខិតដែលផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ ឬភោគៈ និងសិទ្ធិប្រត្យក្សនឹងទុកជាត្រឹមត្រូវចំពោះតតិយជនបាន លុះណាតែលិខិតនោះមានរូបមន្តយថាភូត និងមានចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុទៀតផង។

មាតិកាទី២ អំពីភោគៈ

មាត្រា៦១

ដែលហៅថាភោគៈ នោះគឺជាសភាពការណ៍មួយដែលមានន័យថា កិរិយាកាន់កាប់នូវវត្ថុអ្វីមួយយ៉ាងផ្ដាច់មុខតែឯង និងបំពេញចំពោះវត្ថុនោះនូវកិច្ចការទាំងឡាយដូចដែលកម្មសិទ្ធិករបានបំពេញហើយដែរ។

មាត្រា៦២

នាកាលភោគីបានកាន់កាប់នូវភោគៈនោះ ដោយឥតប្រើវិហិង្សាទេ ព្យាយាមកាន់កាប់ដោយសុចរិត ឱ្យដឹងឮដល់សាធារណជន ឥតអាក់ខាន និងឥតព្រលាំទេ ភោគៈនោះនឹងញ៉ាំងភោគីឱ្យមានអានុភាពចំពោះច្បាប់បាន។

មាត្រា៦៣

ភោគៈដែលគេបានមកដោយវិហិង្សា មិនទុកជាភោគៈត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ឡើយ។ ក៏ប៉ុន្តែ បើកាលណាគេប្រើវិហិង្សា ក្នុងពេលមានតតិយជនឥតសិទ្ធិសោះមកដណ្ដើមនោះ វិហិង្សានេះគ្មានឥទ្ធិពលអ្វីទៅលើភោគៈ ដែលគេបានដោយសន្តិភាពតាំងពីដើមមកនោះទេ។

មាត្រា៦៤

ភោគីត្រូវកាន់កាប់ដោយសុចរិត គឺថាភោគីមិនដឹងថាតតិយជនណាមានសិទ្ធិលើវត្ថុដែលខ្លួនកំពុងកាន់កាប់នោះសោះ។

មាត្រា៦៥

ភោគីត្រូវកាន់កាប់វត្ថុនោះជាសាធារណៈគឺថាភោគីនោះកាន់កាប់ឥតលាក់បិទបាំងទេ អ្នកទាំងពួងដែលត្រូវចង់តវ៉ាអំពីសិទ្ធិរបស់ខ្លួនលើវត្ថុនោះនឹងបានដឹង ឮ ឃើញមិនខាន។

មាត្រា៦៦

ចំពោះរឿងអចលនវត្ថុ សេចក្ដីដែលទុកជាប្រកាសឱ្យអ្នកផងទាំងពួងដឹងឮនោះគឺ៖

វាយឡើងវិញ

-ភោគីបានប្តឹងសុំកាន់កាប់ដល់ប្រធានឃុំ-សង្កាត់ ជាចៅនាទីនៃអចលនវត្ថុនោះ

-ភោគីបានបង់ពន្ធដីជាទៀងទាត់ ។

មាត្រា៦៧

បណ្តឹងនោះត្រូវប្រាប់នូវទំហំដី ប្រភេទដី និងព្រំប្រទល់ដី។ ប្រធានឃុំ-សង្កាត់ ត្រូវចម្លងសេចក្តីនោះទាំងអស់ចុះក្នុងសៀវភៅសម្រាប់កត់លិខិតបញ្ជាក់ ហើយចុះហត្ថលេខាផង បើដីនោះមានគេចុះក្នុងបញ្ជីអចលនវត្ថុរួចហើយ ភោគីមិនអាចប្តឹងដូចនោះបានឡើយ ។

មាត្រា៦៨

ភោគីត្រូវកាន់កាប់ថែរក្សាភោគៈជានិរន្តរ៍ គឺថាត្រូវធ្វើនូវកិច្ចការទាំងពួងតាមធម្មតាជាប្រក្រតី កុំបីបោះបង់ចោលឱ្យមានចន្លោះ កាលដែលមិនគួរចោលឡើយ ហើយដែលផ្អុយនឹងដំណើរការនៃវត្ថុនោះទៅវិញផង ។

មាត្រា៦៩

ការទុកអចលនវត្ថុឱ្យនៅទំនេរខ្លះនឹងទុកជាបានកាន់កាប់ ឬមិនជាប់នោះ ស្រេចលើយោបល់តុលាការ ។ តុលាការត្រូវសង្កេតតាមប្រភេទនៃវត្ថុ បើឃើញយ៉ាងណា ត្រូវអធិប្បាយហេតុយ៉ាងនោះក្នុងសាលក្រម ។

មាត្រា៧០

ការដែលទុកដីរេចរិលឱ្យមានដីជាតិនោះ នឹងទុកជាបោះបង់ចោលពុំទាន់បាន។ កិរិយាកាន់កាប់នូវភោគៈ តាមកាលសម័យដ៏គប្បីដូច្នេះ ក៏ឈ្មោះថាបានកាន់កាប់ជានិច្ចហើយ ។

មាត្រា៧១

ភោគីត្រូវកុំកាន់កាប់ភោគៈដោយព្រលាំ គឺថាភោគីទោះកាន់កាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី ទោះឱ្យអ្នកដទៃធ្វើឱ្យក្តី ត្រូវកាន់កាប់ឱ្យឃើញថា ការនោះប្រាកដជាធ្វើដើម្បីខ្លួន ក្នុងគោលដៅខ្លួនជាភោគីយ៉ាងផ្តាច់មុខកុំឱ្យឃើញថា ការដែលធ្វើនោះគឺធ្វើដោយសារសិទ្ធិណាមួយផ្សេងទៅវិញ ។

មាត្រា៧២

ភោគៈក្នុងដៃអ្នកណា អ្នកនោះត្រូវសន្មតថាជាភោគីដោយធម្មានុរូប ឈ្មោះណាប្រកាន់ជាសិទ្ធិនៃភោគីនោះដោយប្រការយ៉ាងណា១ ឈ្មោះនោះត្រូវរកស្មេរនៃសិទ្ធិរបស់ខ្លួនមកជាបន្ទាល់ ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា៧៣

ភោគីអាចនឹងផ្ទេរនូវសិទ្ធិរបស់ខ្លួនខ្លះ ឬទាំងអស់ឱ្យទៅអ្នកដទៃតាមសន្តតិកម្មមានបណ្តាំបាន ឬតាមកិច្ចសន្យាក៏បាន។ លិខិតផ្ទេរនូវភោគៈនោះ ត្រូវធ្វើតាមរូបមន្តយថាភូត។

មាត្រា៧៤

ក្នុងរឿងអចលនវត្ថុ បើភោគីណាមានដីមួយកន្លែងដោយសន្តិភាព ដោយសុចរិត មានផ្សាយជាសាធារណៈ ឥតព្រលាំក្នុងកំលុង៥ឆ្នាំជាប់ៗគ្នា ហើយដីនោះជាដីទំនេរគ្មានក្នុងបញ្ជិកាអ៊ីម៉ាទ្រីគុឡាស្បុងថាជារបស់អ្នកឯណាទេ ភោគីនោះត្រូវឡើងជាកម្មសិទ្ធិករនៃដីនោះដោយធម្មានុរូប។

មាត្រា៧៥

សិទ្ធិនៃភោគៈអចលនវត្ថុ នឹងឡើងទៅជាសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិក្រោយពេលដែលអចលនវត្ថុនោះបានចុះបញ្ជិកាកម្មសិទ្ធិរួចហើយ។

មាត្រា៧៦

ដីទាំងឡាយដែលភោគីបានបោះបង់ចោលក្នុងរវាង៣ឆ្នាំជាប់ៗគ្នា ត្រូវធ្លាក់ទៅជាសម្បត្តិឯកជននៃរដ្ឋ។

មាតិកាទី៣ អំពីអវយវៈភេទនៃកម្មសិទ្ធិ

មាត្រា៧៧

វត្ថុណាជាកម្មសិទ្ធិនៃជនម្នាក់ ហើយបានទៅជនម្នាក់ទៀតអាស្រ័យផលវត្ថុនោះ ឈ្មោះថាមានអវយវៈភេទ។

សិទ្ធិដែលនៅសល់អវយវៈភេទនោះ ហើយដែលបានមកកម្មសិទ្ធិករហៅថាអសារកម្មសិទ្ធិ។

ជំពូកទី១ អំពីផលុបភោគ

មាត្រា៧៨

ផលុបភោគ គឺការអាស្រ័យនូវផលនៃអចលនវត្ថុណាមួយដែលជាកម្មសិទ្ធិនៃអ្នកដទៃមានកំណត់កាលដែលមិនអាចលើសពីអាយុនៃអ្នកបានសិទ្ធិអាស្រ័យផលនោះឡើយ។

មាត្រា៧៩

ផលុភោគកើតមកអំពីច្បាប់ក៏មាន កើតមកអំពីការព្រមព្រៀងក៏មាន។ ផលុបភោគនេះ អាចកើតឡើងឥតកំណត់កាលក៏បាន ឬមានកំណត់ថារហូតដល់ថ្ងៃណាដែលបានសម្រេចនូវល័ក្ខខ័ណ្ឌណាមួយក៏បាន។

វាយឡើងវិញ

កិច្ចសន្យាអំពីផលុបភោគនឹងយកជាទីអាងបាន សូម្បីតែរវាងភាគីផងគ្នាក៏ដោយ ក៏ត្រូវធ្វើជាលិខិតតាមរូបមន្តយថាភូតដែរ ។ លិខិតនេះនឹងយកជាទីអាងចំពោះតតិយជនបាន តែក្រោយពេលដែលលិខិតនេះ បានចុះក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ ឬសៀវភៅចុះភោគៈអចលនវត្ថុរួចហើយ ។ នេះចំពោះតែកិច្ចសន្យាដែលទាក់ទងនឹងអចលនវត្ថុជាកម្មសិទ្ធិ ។

ផ្នែកទី១ អំពីសិទ្ធិផលុបភោគី

មាត្រា៨០

ផលុបភោគីមានសិទ្ធិអាស្រ័យនូវផលានុផលទាំងពួង ទោះជាផលធម្មជាតិក្តី ទោះជាផលស៊ីវិលក្តី ដែលកើតអំពីអចលនវត្ថុដែលខ្លួនបានផលុបភោគនោះ ។

មាត្រា៨១

ផលានុផលធម្មជាតិណាកើតនៅលើដីក្នុងវេលាដែលបើកឱ្យស៊ីផល ផលានុផលនោះត្រូវបានទៅផលុបភោគី ។ ផលានុផលធម្មជាតិណាកើតឡើងក្នុងវេលាដែលត្រូវអស់សិទ្ធិស៊ីផល ផលានុផលនោះត្រូវបានទៅអសារកម្មសិទ្ធិករនៃដី ។ ឯការភ្ជួររាស់សាបព្រោះស្ទូងដាំនោះ បើបានជាធ្វើហើយ មិនត្រូវឱ្យគិតយកថ្លៃអំពីគ្នាទេ ។ ប៉ុន្តែបើមានអ្នកណាជួល ឬប្រវាស់ធ្វើ ក៏មិនបានត្រូវឱ្យអ្នកនេះ ខូចប្រយោជន៍ដែលត្រូវបានក្នុងវេលាដាក់ឱ្យស៊ីផលក្តី ក្នុងវេលាអស់សិទ្ធិស៊ីផលក្តី ។

មាត្រា៨២

ឯផលស៊ីវិលត្រូវបានទៅផលុបភោគី តាមសមាមាត្រនៃរយៈវេលាផលុបភោគី ។

មាត្រា៨៣

ផលុបភោគីនឹងអាស្រ័យនូវផលនៃអចលនវត្ថុនោះដោយខ្លួនឯង ឬនឹងជួលឱ្យទៅអ្នកដទៃ ឬផ្ទេរនូវសិទ្ធិនោះឱ្យទៅអ្នកដទៃដោយយកថ្លៃ ឬឥតយកថ្លៃបាន ។

បើជួល ឬប្រវាស់កិច្ចសន្យាមិនត្រូវកំណត់ឱ្យហួសពី៣ឆ្នាំ ។ បើចង់ជួល ឬប្រវាស់បន្តកិច្ចសន្យាថ្មីនេះ ត្រូវធ្វើមុនមួយឆ្នាំនៃថ្ងៃអស់សិទ្ធិ ។

មាត្រា៨៤

ផលុបភោគីត្រូវបានអាស្រ័យផលដីដែលចម្រើនដោយល្បប់ មកលើដីដែលខ្លួនបានផលុបភោគនោះដែរ ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា៨៥

ផលុបភោគីប្រើប្រាស់នូវសេវភាពទាំងឡាយ និងជាទូទៅនូវសិទ្ធិទាំងឡាយដែលកម្មសិទ្ធិករអាចប្រើប្រាស់បាន ហើយផលុបភោគីប្រើប្រាស់នូវសិទ្ធិទាំងនោះ បានដូចកម្មសិទ្ធិករដែរ ។

មាត្រា៨៦

ផលុបភោគី ត្រូវបានសិលាជាតិក្នុងបរិវេណដីដែលខ្លួនត្រូវបានផលុបភោគនោះ ដូចជាកម្មសិទ្ធិករដែរ ។

មាត្រា៨៧

អសារកម្មសិទ្ធិករមិនអាចធ្វើអ្វីឱ្យខូចខាតសិទ្ធិនៃផលុបភោគីបានឡើយ ។ ខាងផលុបភោគីវិញ លុះដល់វេលាអស់សិទ្ធិស៊ីផលហើយ ក៏មិនអាចទាមទារសំណួកចិត្តអ្វី ព្រោះថាខ្លួនបានតុបតែងអចលនវត្ថុដែលដាក់ជាផលុបភោគរបស់ខ្លួននោះដែរ ទោះបីអចលនវត្ថុនោះបានកើនតម្លៃដោយសារស្នាដៃរបស់ខ្លួនក៏ដោយ ។

ក៏ប៉ុន្តែ បើសិនផលុបភោគីបានសង់គេហដ្ឋាននៅទីនោះ ខ្លួន ឬទាយាទខ្លួនអាចនឹងសុំឱ្យគេប្រតិបត្តិតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា២៨បាន ។

បើបានតាក់តែងផ្ទះសម្បែងដែលមាននៅទីនោះដោយកញ្ចក់ឆ្លុះ កញ្ចក់រូប និងគ្រឿងតែងឯទៀតក្តី ផលុបភោគី ឬទាយាទរបស់ខ្លួន អាចនឹងរើយកវិញបាន តែត្រូវរៀបចំទីនោះឱ្យដូចប្រក្រតីដើមវិញ ។

ផ្នែកទី២ អំពីកាតព្វកិច្ចនៃផលុបភោគី

មាត្រា៨៨

ផលុបភោគី ត្រូវទទួលនូវអចលនវត្ថុតាមសភាពដែលមានក្នុងពេលនោះ ក៏ប៉ុន្តែមុននឹងចាប់ផ្តើមប្រើប្រាស់ត្រូវមានការត្រួតពិនិត្យពីប្រធានឃុំ-សង្កាត់ នូវស្ថានភាពខាងសម្ភារៈនៃទីកន្លែងនោះសិន ចំពោះមុខអសារកម្មសិទ្ធិករ ។

មាត្រា៨៩

មួយទៀតមុននឹងចាប់ផ្តើមប្រើប្រាស់ ផលុបភោគីត្រូវតែរកអ្នកធានាអំពីកិច្ចការដែលខ្លួនប្រើប្រាស់នោះ គឺត្រូវប្រើប្រាស់ដូចខ្លួនជាមេគ្រួសារដ៏ប្រពៃ បានន័យថាផលុបភោគីត្រូវស៊ីផល

វាយឡើងវិញ

ឱ្យល្អបីដូចខ្លួនឯងនោះជាកម្មសិទ្ធិករ ហើយយកចិត្តទុកដាក់នឹងផលប្រយោជន៍នៃកម្មសិទ្ធិករផង ។

ឪពុក និងម្តាយដែលជាផលុបភោគីនៃទ្រព្យរបស់កូនដែលជាអនីតិជននោះ មិនបាច់ឱ្យមានអ្នកធានាឡើយ សហព័ទ្ធនៅរស់ដែលជាផលុបភោគីនៃទ្រព្យរបស់ខ្មោចប្តី ឬប្រពន្ធខ្លួន ក៏មិនបាច់ឱ្យមានអ្នកធានាដែរ ។

មាត្រា៩០

បើផលុបភោគគ្មានអ្នកធានាទេ អចលនវត្ថុនោះត្រូវយកទៅដាក់ជាឈ្នួល ឬត្រូវដាក់ក្នុងវិសុណ្ឌាប័នឈ្នួលដី និងឈ្នួលផ្ទះ ឬផលដែលវិសុណ្ឌាបនិកបានទទួលមកនោះត្រូវកាត់សោហ៊ុយគ្រប់យ៉ាងឱ្យជ្រះស្រឡះទៅ ហើយប្រគល់តែផលដែលសល់នោះទៅឱ្យផលុបភោគី ។

មាត្រា៩១

ទោះបីយឺតយូរក្នុងរកអ្នកធានាបានក្តី ផលុបភោគីមិនត្រូវខានបាននូវផលដែលខ្លួនមានសិទ្ធិត្រូវបាននោះឡើយ ផលទាំងឡាយនោះត្រូវបានទៅផលុបភោគី តាំងពីថ្ងៃដែលចាប់បើកផលុបភោគនោះមក ។

មាត្រា៩២

ផលុបភោគី ត្រូវទទួលបន្ទុកជួសជុលតែលើការថែទាំប៉ុណ្ណោះ ឯការជួសជុលធំៗទាំងឡាយ ជាភារៈលើអសារកម្មសិទ្ធិករ ។ ប៉ុន្តែបើការខូចខាតនេះបណ្តាលមកពីផលុបភោគីមិនបានជួសជុលថែទាំ តាំងពីថ្ងៃដែលបើកផលុបភោគនោះទេ នោះផលុបភោគីត្រូវទទួលជួសជុលលើខ្លួនឯងទាំងអស់ ។

មាត្រា៩៣

ការជួសជុលធំៗទាំងឡាយនោះ គឺជួសជុលជញ្ជាំងធំៗ និងគ្រឿងដំបូលលើផ្លាស់ថ្មីផ្លាស់រត និងប្រក់ទាំងមូល ការជួសជុលទំនប់ជញ្ជាំងទប់ និងរបងកំពែងទាំងមូល ។ ការជួសជុលក្រៅពីនេះ ទុកជាការជួសជុលថែទាំ ។

មាត្រា៩៤

ក្នុងសភាពខូចខាតព្រោះចាស់ទ្រុឌទ្រោម ឬត្រូវអន្តរាយដោយគ្រោះប្រធានសក្តិ អសារកម្មសិទ្ធិករក្តី ផលុបភោគីក្តី មិនត្រូវគេបង្ខំឱ្យសង់ឡើងវិញឡើយ ។

វាយឡើងវិញ

ប៉ុន្តែបើអសារកម្មសិទ្ធិករ ឬផលុបភោគីបានយកអចលនវត្ថុនោះ ទៅចុះកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រង ហើយអសារកម្មសិទ្ធិករ ឬផលុបភោគីអាចសុំយកថ្លៃធានារ៉ាប់រងដែលបានមកនោះទៅធ្វើ ឬជួសជុលឡើងវិញបាន។

មាត្រា៩៥

ក្នុងវេលាដែលខ្លួនកំពុងអាស្រ័យផល ផលុបភោគីត្រូវទទួលបន្ទុកប្រចាំឆ្នាំ ដែលជាប់លើអចលនវត្ថុទាំងអស់ដូចជាពន្ធដារ ពន្ធអាករទាំងឡាយ និងសោហ៊ុយធានារ៉ាប់រង ដែលទំនៀមធ្លាប់ដាក់លើផលនៃអចលនវត្ថុនោះ។

មួយទៀត ផលុបភោគីត្រូវទទួលធ្វើឱ្យបានសម្រេច និងទទួលស្គាល់ជាថ្មីឱ្យទាន់ពេលនូវកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងនៃអចលនវត្ថុដែលនៅក្នុងផលុបភោគរបស់ខ្លួន គឺកិច្ចសន្យាដែលមានហើយក្នុងវេលាដែលបើកផលុបភោគនោះក្តី កិច្ចសន្យាដែលអសារកម្មសិទ្ធិករនឹងតម្រូវឱ្យធ្វើនាពេលខាងក្រោយក្តី។

មាត្រា៩៦

ចំពោះបន្ទុកទាំងឡាយដែលអាចផ្ទុកលើកម្មសិទ្ធិ ក្នុងរយៈវេលានៃផលុបភោគី និងអសារកម្មសិទ្ធិករត្រូវជួយបង់គ្នាដូចខាងក្រោម៖

អសារកម្មសិទ្ធិករត្រូវទទួលបន្ទុកទាំងនោះ ហើយផលុបភោគីត្រូវគិតការប្រាក់ឱ្យអសារកម្មសិទ្ធិករវិញ។

ផលុបភោគីនឹងចេញប្រាក់បង់មុន ហើយដល់ពេលវេលាដែលខ្លួនលែងអាស្រ័យផលនោះទៅសឹមទារយកប្រាក់ដើមមកវិញក៏បាន។

មាត្រា៩៧

បើមានកើតក្តីអំពីដំណើរប្រើប្រាស់នូវអចលនវត្ថុទាំងឡាយ ដែលដាក់ជាផលុបភោគខ្លួននោះ ផលុបភោគីត្រូវទទួលចេញតែខ្ចាត់ក្តី និងក្រយាពិន័យទេ ប្រសិនបើមាន។

មាត្រា៩៨

ប្រសិនបើក្នុងរយៈវេលានៃផលុបភោគនោះ មានតតិយជនណាមកព្យាបាទសិទ្ធិនៃអសារកម្មសិទ្ធិករ ផលុបភោគីត្រូវមកប្រាប់អសារកម្មសិទ្ធិករ បើពុំបានប្រាប់ទេ ហើយការនោះនឹងបណ្តាល

វាយឡើងវិញ

ឱ្យមានព្យសនកម្មដល់អសារកម្មសិទ្ធិករ ផលុបភោគីត្រូវទទួលខុសត្រូវលើខ្លួន ដូចក្នុងករណីដែលខ្លួនធ្វើឱ្យខូចនូវវត្ថុគេ ហើយត្រូវទទួលសងគេវិញ។

ផ្នែកទី៣ ផលុបភោគត្រូវចប់ត្រឹមណា

មាត្រា៩៩

ផលុបភោគត្រូវចប់៖

១-ត្រឹមផលុបភោគីស្លាប់

២-ត្រឹមដល់កំណត់កាល ឬត្រឹមល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលបានកំណត់ទុក ជាពេលត្រូវចប់នោះបានសម្រេច

៣-ត្រឹមផលុបភោគី លែងស៊ីផលតទៅទៀត

៤-ត្រឹមអចលនវត្ថុដែលត្រូវដាក់ជាផលុបភោគនោះអន្តរាយអស់។

មាត្រា១០០

មួយទៀត កាលណាអសារកម្មសិទ្ធិករប្តឹងពីផលុបភោគីថា ប្រើប្រាស់អចលនវត្ថុនោះដោយរំលោភមានធ្វើឱ្យខូចអចលនវត្ថុ ឬបណ្តោយឱ្យអចលនវត្ថុខូច ពុំថែទាំជាដើម នោះតុលាការនឹងកាត់រំលោះសិទ្ធិលែងឱ្យអាស្រ័យផលតទៅទៀតបាន។

ក្នុងករណីនេះ ម្ចាស់បំណុលនៃផលុបភោគីមានសិទ្ធិនឹងធ្វើអន្តរាគមន៍ក្នុងការណ៍នេះបាន ម្ចាស់បំណុលអាចសុំជួសជុលការខូចខាតនោះហើយនឹងសុំធានាទៅអនាគតបាន។

ដោយយោលទៅតាមគរុភាពនៃកាលៈទេសៈ ចៅក្រមអាចកាត់សេចក្តីឱ្យផ្តាច់ផលុបភោគជាដាច់ខាតក៏បាន ឬនិងបញ្ជាឱ្យប្រគល់នូវអចលនវត្ថុទៅអសារកម្មសិទ្ធិករវិញ តែឱ្យម្ចាស់របស់នេះចេញប្រាក់ប៉ុន្មាន១ក្នុង១ឆ្នាំ ទៅឱ្យផលុបភោគី ឬទៅឱ្យសិទ្ធិវន្តរបស់ផលុបភោគីនោះដរាបដល់កំណត់វេលាដែលត្រូវចប់ផលុបភោគនោះក៏បាន។

មាត្រា១០១

ការដែលអសារកម្មសិទ្ធិករ លក់នូវអចលនវត្ថុដែលដាក់ជាផលុបភោគនោះមិននាំឱ្យផ្លាស់ប្តូរនូវស្ថានភាពនៃផលុបភោគឡើយ។ ផលុបភោគីនៅតែមានសិទ្ធិអាស្រ័យផលអចលនវត្ថុនេះតទៅទៀត លើកលែងតែផលុបភោគីនោះប្រកែកយ៉ាងច្បាស់ថាលែងអាស្រ័យផលុបភោគទៀតហើយ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា១០២

បើផលុបភោគីប្រកែកលែងអាស្រ័យផលហើយ ដោយក្លែងចង់ឱ្យខូចសិទ្ធិនៃម្ចាស់បំណុលខ្លួន ម្ចាស់បំណុលអាចនឹងប្តឹងឱ្យបដិសេធពាក្យប្រកែកនេះបាន លើកលែងតែក្នុងរឿងដែលផលុបភោគនោះជាមតិក ។

មាត្រា១០៣

បើអចលនវត្ថុត្រូវអន្តរាយទាំងអស់ ទើបផលុបភោគីត្រូវផុតអំណាចអាស្រ័យផល ។ តែបើគ្រាន់តែខូចភាគខ្លះទេនោះ ផលុបភោគីត្រូវមានសិទ្ធិអាស្រ័យផលត្រង់ភាគដែលនៅល្អ ។

មាត្រា១០៤

បើបានដាក់តែត្រឹមអគារមួយជាផលុបភោគទេ ហើយអគារនោះអន្តរាយអស់ទៅ ផលុបភោគី មិនត្រូវនៅមានសិទ្ធិអាស្រ័យផលលើដី លើគ្រឿងសំណង់នោះឡើយ ។

បើបានដាក់សម្បត្តិទាំងពួងមានអគារដែលអន្តរាយនោះជាផលុបភោគដែរ បទប្បញ្ញត្តិចុងបំផុតនៃមាត្រា៩៤នៃច្បាប់នេះតម្រូវឱ្យអនុវត្តក្នុងករណីទាំងពីរនេះ លើកលែងតែមានហេតុយ៉ាងណាផ្សេងទៀត ។

មាត្រា១០៥

ភោគៈអាចអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិនៃផលុបភោគនេះបានតែក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃសិទ្ធិរបស់ភោគៈប៉ុណ្ណោះ ។

ជំពូកទី២ អំពីសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យនៅ

មាត្រា១០៦

សិទ្ធិប្រើប្រាស់ អនុញ្ញាតឱ្យអត្ថគាហក ហូតយកពីអចលនវត្ថុណាមួយនូវផលទាំងឡាយតាមសមគួរដល់សេចក្តីត្រូវការរបស់ខ្លួន និងគ្រួសារខ្លួន ។

ដែលហៅថាសិទ្ធិអាស្រ័យនៅ គឺជាសិទ្ធិដែលអនុញ្ញាតឱ្យអត្ថគាហកបានកាន់កាប់កន្លែងក្នុងផ្ទះមួយគួរសមជាទីជ្រកនៅរបស់ខ្លួន និងគ្រួសារខ្លួន ។

សិទ្ធិទាំងពីរ គឺសិទ្ធប្រើប្រាស់ និងសិទ្ធអាស្រ័យនៅបានអនុញ្ញាតឱ្យអត្ថគាហកយ៉ាងនេះហើយទោះបីថ្ងៃក្រោយមកអត្ថគាហកនោះមានប្តី ប្រពន្ធក្តី ឬមានកូនក្តី ក៏សិទ្ធិនេះនៅតែមានដល់អត្ថគាហកដដែល ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា១០៧

ផលុបភោគបានកើតឡើង និងបានរលត់ទៅវិញដោយរបៀបយ៉ាងណា សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យនៅកើតឡើង និងរលត់ទៅវិញដោយរបៀបយ៉ាងនោះដែរ។ សិទ្ធិទាំងឡាយរបស់អ្នកប្រើប្រាស់ ត្រូវតែសម្រេចគ្នាឱ្យដាច់ស្រេច ហើយចុះជាខសន្យាក្នុងសំបុត្របញ្ជាក់ឱ្យសព្វគ្រប់ ឬបើគ្មានសំបុត្របញ្ជាក់ទេ ត្រូវគោរពតាមបទប្បញ្ញត្តិ ដូចមានខាងក្រោមនេះ។

មាត្រា១០៨

អត្ថគាហកទាំងឡាយដែលបានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យនៅនោះ ត្រូវទទួលគោរពកាតព្វកិច្ចទាំងឡាយដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៨៨, ៨៩, ៩១, ៩៥, ៩៧ និង៩៨នៃច្បាប់នេះ។

មាត្រា១០៩

អត្ថគាហកទាំងឡាយនោះមិនអាចផ្ទេរ ជួល នូវសិទ្ធិខ្លួនឱ្យអ្នកដទៃបានឡើយ។

មាត្រា១១០

បើអ្នកប្រើប្រាស់អោបក្រសោបយកផលដីទាំងអស់ ឬក៏យកផ្ទះទាំងមូលនៅតែម្នាក់ឯង អ្នកនេះត្រូវទទួលចេញសោហ៊ុយដាំ សោហ៊ុយជួសជុលថែទាំ និងទទួលបង់ពន្ធដារទាំងពួង និងសោហ៊ុយធានារ៉ាប់រងដូចផលុបភោគី។

បើអ្នកនោះយកផលតែមួយភាគ ឬយកកន្លែងតែមួយភាគក្នុងផ្ទះនោះទេ អ្នកនោះត្រូវជួយចេញបន្ទុកខាងលើ តាមសមាមាត្រនៃចំណែកដែលខ្លួនប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យ។

ជំពូកទី៣ អំពីសេវភាព

មាត្រា១១១

ដែលហៅថាសេវភាពនៃដី គឺបន្ទុកដែលតម្រូវទៅលើអចលនវត្ថុមួយហៅថាដីបម្រើ ឬដីក្រោមដើម្បីឱ្យអចលនវត្ថុមួយទៀតហៅថាដីប្រើ ឬដីលើជារបស់កម្មសិទ្ធិករម្នាក់ទៀតប្រើប្រាស់។

មាត្រា១១២

សេវភាពមានច្រើនបែប គឺសេវភាពកើតមកពីធម្មជាតិ សេវភាពកើតមកពីច្បាប់ និងសេវភាពកើតមកពីកិច្ចសន្យាតាមដំណើរ ដែលសេវភាពនោះលេចមកពីស្ថានភាពនៃទីកន្លែង ឬលេចចេញមកពីច្បាប់បង្កើត ឬលេចចេញមកពីកម្មសិទ្ធិករទាំងឡាយបានព្រមព្រៀងគ្នាចុះកិច្ចសន្យា។

វាយឡើងវិញ

ផ្នែកទី១ អំពីសេវភាពកើតពីធម្មជាតិ

មាត្រា១១៣

ដីក្រោមត្រូវទទួលទឹកដែលហូរតាមធម្មជាតិពីដីខ្ពស់មក។ កម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោមមិនអាចលើកថ្នល់ ភ្លឺ ធ្វើទំនប់ ឬធ្វើការអ្វី១ឯទៀត ទប់ឃាត់ឃាំងទឹកនេះមិនឱ្យហូរបានឡើយ។

មាត្រា១១៤

កម្មសិទ្ធិករនៃដីខាងលើ មានសិទ្ធិនឹងទុកទឹកភ្លៀង និងទឹកហូរកាត់ដីខ្លួន ប្រើប្រាស់បានកុំឱ្យតែល្មើសនឹងបញ្ញត្តិខាងលើ។

មាត្រា១១៥

កម្មសិទ្ធិករទាំងឡាយដែលមានដីនៅប្របទីដែលទឹកហូរ ត្រូវបណ្ដោយទឹកនោះឱ្យហូរទៅលើដីជិតខាងទាំងអស់។ ឯម្ចាស់ដីដែលជិត១ទាំងឡាយនោះសោតទៀត ក៏ត្រូវតែបណ្ដោយទឹកឱ្យហូរដូចគ្នាទៅកាន់ដីម្ខាង១ទៅទៀត តាមសេចក្ដីដែលត្រូវការរាល់គ្នាក្នុងកសិកម្ម។

ផ្នែកទី២ អំពីសេវភាព កើតពីច្បាប់

មាត្រា១១៦

សេវភាពកើតពីច្បាប់មានពីរយ៉ាងគឺ សេវភាពដែលមានកម្មវត្ថុបម្រើប្រយោជន៍សាធារណៈ និងសេវភាពបម្រើប្រយោជន៍ឯកជន។

មាត្រា១១៧

សេវភាពកើតពីច្បាប់ដែលបម្រើប្រយោជន៍សាធារណៈនោះកើតមកពីច្បាប់ ឬបទប្បញ្ញត្តិជាពិសេសដែលកម្មសិទ្ធិករនៃដីត្រូវតែគោរពតាម។

មាត្រា១១៨

សេវភាពកើតពីច្បាប់ដែលបម្រើប្រយោជន៍ឯកជន គឺជាបទប្បញ្ញត្តិរបស់ច្បាប់ដែលកំណត់ព្រំដែនឱ្យកម្មសិទ្ធិករម្នាក់១ អាចធ្វើនូវអ្វីផ្សេង១លើដីរបស់ខ្លួនបាន ដើម្បីកុំឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិនៃកម្មសិទ្ធិករជិតខាង។

មាត្រា១១៩

កម្មសិទ្ធិករទាំងឡាយណាធ្វើនូវការទាំងឡាយណា ដែលនាំឱ្យសៅហ្មងដល់ដីជិតខាងដូចជាខួងដី ជីកស្នង់ដី ជីករូងដី គរទុកក្នុងដីរបស់ខ្លួននូវវត្ថុប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ នូវវត្ថុស្អុយ

មានជាតិកាចនាំឱ្យខូចសុខភាពគេ កម្មសិទ្ធិករទាំងពួងនោះត្រូវប្រតិបត្តិតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ដោយឡែកដែលកំណត់ចម្ងាយឱ្យប្រយ័ត្នក្តីដែលកំណត់ការឱ្យធ្វើសម្រាប់ទប់ជ្រែងក្តី។

មាត្រា១២០

កម្មសិទ្ធិករម្នាក់ៗ មិនអាចនឹងធ្វើប្រហោងទ្វារ បង្អួច កើយ ឬយ៉ងទៀតៗ បែបៗគ្នាត្រង់ចំទៅលើដីអ្នកជិតខាងចម្ងាយតិចជាង២ម៉ែត្របានទេ។

មាត្រា១២១

កម្មសិទ្ធិករម្នាក់ៗមិនអាចដាំឈើធំ តូច មានកម្ពស់លើសពីពីរម៉ែត្រ នៅប្របព្រំដីអ្នកជិតខាងដែលមានចម្ងាយតិចជាងពីរម៉ែត្របានទេ ថាបើមានអ្នកជិតខាងគេប្រាប់ឱ្យយកចេញ ត្រូវយកចេញភ្លាម។

មាត្រា១២២

កម្មសិទ្ធិករដែលមានដីក្នុងទីបិទមុខឥតច្រកនឹងដើរចេញ ចូល ទៅកាន់ផ្លូវសាធារណៈបាន ឬច្រកនោះតូចពេកមិនគួរនឹងធ្វើកសិកម្ម ឬឧស្សាហកម្មទេ អាចនឹងសុំបើកផ្លូវលើដីអ្នកជិតខាងបាន តែអ្នកនោះត្រូវចេញសោហ៊ុយឱ្យគេតាមសមាមាត្រនៃការខូចខាត ដែលបណ្តាលមកពីការបើកផ្លូវនោះ។

មាត្រា១២៣

ផ្លូវនោះត្រូវបើកឱ្យទៀងទាត់ ដោយយកតែកន្លែងណាដែលត្រង់ពីដីបិទមុខនោះ ទៅផ្លូវសាធារណៈជាងកន្លែងឯទៀត។

ប៉ុន្តែការបើកផ្លូវនេះត្រូវកំណត់ត្រង់កន្លែងណា ដែលមិនសូវខូចខាតដល់ម្ចាស់ដី ដែលឱ្យបើកផ្លូវនោះច្រើនពេកផង។

មាត្រា១២៤

បើដីណាមួយបិទមុខដោយហេតុមកពីបែងចែកដី ដើម្បីលក់ដូរចែកគ្នា ឬដោយចុះកិច្ចសន្យាប្រការឯណាទៀត ផ្លូវដែលអាចសុំបើកនោះ ត្រូវបើកតែលើដីដែលសល់ពីការបែងចែកនោះ ឬលើដីដទៃទៀត ដែលកម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាបាន។

ប៉ុន្តែបើផ្លូវដែលបើកលើដីទាំងនោះនៅតែមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ មាត្រា១២២ នៅតែគួរយកមកអនុវត្តបានទៀត។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា១២៥

កម្មសិទ្ធិករទាំងពួងណាត្រូវការយកទឹក ដែលខ្លួនមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់បានមកដាក់លើដីខ្លួន កម្មសិទ្ធិករនោះ អាចនឹងសុំបើកទីនោះ តាមដីដែលនៅខណ្ឌដីខ្លួនបាន តែកម្មសិទ្ធិករនោះត្រូវចេញសោហ៊ុយឱ្យម្ចាស់នោះ ។

មាត្រា១២៦

កម្មសិទ្ធិករដដែលនោះអាចនឹងសុំបញ្ចេញទឹកដែលខ្លួនបង្ហូរមកស្រោចដីខ្លួននោះ តាមទីទាបទាំងឡាយបាន តែកម្មសិទ្ធិករនោះត្រូវចេញសោហ៊ុយឱ្យគេជាដរាប ។

មាត្រា១២៧

កម្មសិទ្ធិករណាមានដីលិចទឹកខ្លះ ឬទាំងអស់ ត្រូវការបង្ហូរទឹកតាមប្រឡាយ ឬតាមបំពង់រូម ឬដោយប្រការឯណាដើម្បីបញ្ចេញទឹកអាក្រក់ចេញពីដីខ្លួន តាមដីជាតំណាងពីដីខ្លួនមក កម្មសិទ្ធិករនោះអាចធ្វើបានដូចគ្នានឹងខាងលើនេះដែរ ។

មាត្រា១២៨

កម្មសិទ្ធិករណាមានដីជាប់នឹងមាត់ទឹកត្រើយខាងអាយ ហើយចង់យកទឹកស្រោចដីខ្លួន កម្មសិទ្ធិករនោះអាចនឹងសង់សិល្បការ្យដែលជាចាំបាច់ក្នុងការបង្ហូរទឹកសង្កត់លើដីត្រើយខាងនាយបាន តែត្រូវចេញសោហ៊ុយឱ្យគេជាដរាប ។

មាត្រា១២៩

កម្មសិទ្ធិករជាម្ចាស់ដីដែលព្រមឱ្យសង់ឱ្យធ្វើការ្យអ្វី លើដីខ្លួននោះអាចនឹងសុំប្រើទំនប់នោះជាមួយផងបាន ។ ប៉ុន្តែកម្មសិទ្ធិករនោះត្រូវចេញសោហ៊ុយធ្វើ និងសោហ៊ុយថែទាំពាក់កណ្តាលម្នាក់ស្មើគ្នា ។ បើដូច្នេះ កម្មសិទ្ធិករនេះមិនត្រូវទារសោហ៊ុយថ្លៃដីឡើយ បើបានជាទារទៅហើយត្រូវតែបង្វិលឱ្យគេវិញ ។

ផ្នែកទី៣ អំពីសេវភាពដែលមនុស្សបង្កើត

មាត្រា១៣០

ច្បាប់អនុញ្ញាតឱ្យកម្មសិទ្ធិករទាំងឡាយបង្កើតនូវសេវភាពទាំងឡាយណា ដែលខ្លួនយល់ឃើញថាគួរធ្វើលើដីរបស់ខ្លួនជាគុណប្រយោជន៍ដល់កម្មសិទ្ធិករទាំងឡាយឯទៀតបាន ឱ្យតែសេវភាព

ទាំងឡាយនោះ ពិតជាមានប្រយោជន៍តាមសេចក្តីត្រូវការប្រើប្រាស់នៃដីប្រើ ហើយមួយទៀត កុំឱ្យមានអ្វីជាទីទាស់ដល់សេចក្តីរៀបរយជាសាធារណជនផង។

ការប្រើប្រាស់ និងទំហំនៃសេវភាព ដែលកើតឡើងដោយរបៀបយ៉ាងនេះ ត្រូវតែធ្វើជាប័ណ្ណដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃការបង្កើតសេវភាពនោះ បើគ្មានប័ណ្ណទេត្រូវព្រមព្រៀងតាមបែបបទដូចមានខាងក្រោមនេះ។

មាត្រា១៣១

សេវភាពទាំងឡាយដែលកើតឡើងមកពីមនុស្សធ្វើ នឹងត្រូវទុកជាកើតដោយត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់បាន លុះណាតែភាគីបានធ្វើសំបុត្រមានបញ្ជាក់ ហើយយកទៅចុះក្នុងបញ្ជិកាកម្មសិទ្ធិដីទៀត ទើបតតិយជនតវ៉ាមិនបាន។

កាលបើការទាក់ទងពីដីបម្រើ ទៅដីប្រើបានកើតឡើងហើយរវាងកម្មសិទ្ធិករនៃដីទាំងពីរយ៉ាងនេះក៏ដោយ បើកម្មសិទ្ធិករណាលក់ដូរដីរបស់ខ្លួនឱ្យទៅតតិយជនណាម្នាក់ ហើយមិនបានចុះសេចក្តីឱ្យប្រាកដក្នុងសំបុត្រលក់នោះថា សេវភាពនោះត្រូវនៅជាប្រក្រតីដដែល ការទាក់ទងនោះក៏ត្រូវលែងមានតទៅទៀតដែរ។

មាត្រា១៣២

អ្នកណាមួយបង្កើតសេវភាពមួយហើយ អ្នកនោះត្រូវគេសន្មតថា ខ្លួនព្រមបើកឱ្យគេធ្វើអ្វីៗតាមចិត្ត ដែលជាការចាំបាច់ក្នុងការប្រើនូវសេវភាពនោះ។

សេវភាពបើកឱ្យយកទឹកអំពីម៉ាស៊ីនទឹកណាមួយ នឹងបណ្តាលឱ្យអ្នកយកទឹកនោះ មានសិទ្ធិដើរកាត់ដីដែលមានម៉ាស៊ីនទឹកនោះបាន។

មាត្រា១៣៣

កម្មសិទ្ធិករនៃដីប្រើមានសិទ្ធិនឹងធ្វើនូវការរៀទាំងពួងដែលចាំបាច់លើដីបម្រើ ដើម្បីប្រើប្រាស់ និងថែរក្សានូវសេវភាពដែលគេព្រមឱ្យខ្លួនប្រើ។

មាត្រា១៣៤

ការរៀទាំងឡាយដែលត្រូវធ្វើជាចាំបាច់ដើម្បីប្រើប្រាស់ និងថែរក្សានូវសេវភាពនោះ ត្រូវជាភារៈនៃម្ចាស់ដីប្រើជាអ្នកចេញសោហ៊ុយ វៀរលែងតែបានព្រមព្រៀងគ្នាយ៉ាងណាផ្សេងទៅវិញ ទើបត្រូវប្រតិបត្តិតាមសេចក្តីព្រមព្រៀងនោះបាន។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា១៣៥

ក្នុងករណីដែលម្ចាស់ដីបម្រើត្រូវចេញសោហ៊ុយវិញ អ្នកនេះអាចលះបង់ដីរបស់ខ្លួនត្រង់ដែលទៅក្នុងសេវភាពនោះឱ្យទៅកម្មសិទ្ធិករនៃដីប្រើបាន ដើម្បីឱ្យផុតពីចេញសោហ៊ុយ។

មាត្រា១៣៦

ប្រសិនបើដីប្រើទើបនឹងត្រូវបែងជាច្រើនភាគ សេវភាពនោះក៏ត្រូវនៅបម្រើដីប្រើតាមភាគដីនីមួយៗតទៅទៀត កុំឱ្យតែដីបម្រើនោះមានល័ក្ខខ័ណ្ឌរឹតតែធ្ងន់ឡើងទៀត។ ឧទាហរណ៍បើសេវភាពនោះគឺជាផ្លូវដើរ កម្មសិទ្ធិករនៃភាគដីផ្សេងៗទាំងឡាយ ត្រូវដើរតែតាមផ្លូវមួយត្រង់កន្លែងដដែលដែលមានពីដើមមក។

មាត្រា១៣៧

កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើមិនអាចធ្វើនូវកិច្ចការឯណា ដែលជាទីនាំឱ្យការប្រើប្រាស់នូវសេវភាពនោះមានការចង្អៀតចង្អល់ ឬឱ្យទៅជាការមិនស្រួលប្រើបានទេ។

ដូច្នេះកម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ មិនអាចផ្លាស់ប្តូរសេវភាពនៃកន្លែង ឬលើកយកសេវភាពនោះឱ្យទៅនៅកន្លែងផ្សេងប្រើប្រាស់ខុសពីកន្លែងដើមបានទេ។

ប៉ុន្តែបើទុកស្ថានភាពដើមទៅ នឹងនាំឱ្យសេវភាពនោះអាចបង់ប្រាក់របស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើច្រើនគឺមិនឱ្យម្ចាស់ដីចំណេញជួសជុលទៅលើដីនោះទេ អ្នកនេះអាចសុំដាក់សេវភាពជំនួសវិញនៅទីឯទៀតបាន ដែលស្រួលដូចគ្នាជាសេវភាពជំនួសវិញបាន កម្មសិទ្ធិករនៃដីប្រើនឹងប្រកែកពុំបានឡើយ។

មាត្រា១៣៨

ឯខាងកម្មសិទ្ធិករនៃដីប្រើវិញក៏ដូច្នោះដែរ អ្នកនេះនឹងប្រើប្រាស់នូវសេវភាពតែក្នុងព្រំដែនមានកំណត់ទុកក្នុងប័ណ្ណ ដោយមិនអាចផ្លាស់ប្តូរអ្វីនៅលើដីបម្រើ ឬនៅលើដីប្រើឱ្យរឹតតែធ្ងន់ លើស្ថានភាពមុននោះបានទេ។

ផ្នែកទី៤ សេវភាពរលត់ទៅដោយរបៀបណា

មាត្រា១៣៩

សេវភាពត្រូវរលត់៖

វាយឡើងវិញ

១-ដោយហេតុរលត់សិទ្ធិ ដែលបង្កើតសេវភាពនោះ

២-ដោយហេតុដីប្រើ និងដីបម្រើទាំងពីរនេះ បានធ្លាក់ទៅលើដៃនៃម្ចាស់តែម្នាក់

៣-ដោយហេតុដីដែលមានសេវភាពនោះវិនាសអស់ហើយ ។

មាត្រា១៤០

ភោគៈក៏អាចអនុវត្តតាមបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃសេវភាពនេះដែរ ។

មាតិកាទី៤ អំពីប្រាតិភោគអចលនវត្ថុ

មាត្រា១៤១

ម្ចាស់បំណុលទាំងឡាយមានសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ ដែលកូនបំណុលបានដាក់ធានាប្រាក់ដែលបានខ្ចី តាមប្រាតិភោគប្រត្យក្សពីរៈ

-ការបញ្ចាំអចលនវត្ថុ

-អ៊ីប៉ូតែក

ជំពូកទី១ អំពីការបញ្ចាំអចលនវត្ថុ

មាត្រា១៤២

ការបញ្ចាំគឺជាកិច្ចសន្យាដែលកូនបំណុលខ្លួនឯងក្តី តតិយជនណាម្នាក់ក្តីដាក់ទ្រព្យអ្វីមួយនៅដៃម្ចាស់បំណុល សម្រាប់រ៉ាប់រងសងបំណុលណាមួយ ដោយឱ្យម្ចាស់បំណុលនេះមានសិទ្ធិយកថ្លៃ នៃទ្រព្យដែលបញ្ចាំនោះជាសំណងប្រាក់ខ្លួនមុនម្ចាស់បំណុលឯទៀត ។

មាត្រា១៤៣

ការបញ្ចាំអចលនវត្ថុត្រូវតែមានកិច្ចសន្យាតាមរូបមន្តនៃលិខិតបញ្ជាក់ទើបបាន ។

មាត្រា១៤៤

តាមគោលការណ៍ កិច្ចសន្យានេះត្រូវបញ្ជាក់ដោយប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនឃុំ ឬសង្កាត់ជាចៅនាទីនៃអចលនវត្ថុនោះ ។

បើអចលនវត្ថុច្រើនធានាតែបំណុលមួយ កិច្ចសន្យានោះត្រូវបញ្ជាក់ដោយប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនឃុំ ឬសង្កាត់ ជាចៅនាទីនៃអចលនវត្ថុទាំងឡាយនោះឋិតនៅ ។ កិច្ចសន្យានេះ ត្រូវបញ្ជាក់ដោយប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនស្រុក ឬខណ្ឌ ជាចៅនាទីនៃអចលនវត្ថុនោះផង ។

មាត្រា១៤៥

កិច្ចសន្យាបញ្ចាំអចលនវត្ថុ ត្រូវយកទៅប្រថាប់ត្រាភ្លាម នៅការិយាល័យភូមិបាលសាមីបន្ទាប់ពីបានបញ្ជាក់រដ្ឋអំណាចរួចហើយត្រូវបញ្ជូនទៅចុះលេខាចារឹក និងតម្កល់ទុកនៅប័ណ្ណសារដ្ឋាននៃការិយាល័យសុរិយោដីមួយច្បាប់។

មាត្រា១៤៦

ការបញ្ចាំអចលនវត្ថុនឹងត្រូវទុកជាការប្ដេជ្ញាត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ហើយតតិយជនមិនអាចមកតវ៉ាបាននោះ គឺលុះណាតែលិខិតជាទីប្ដេជ្ញានោះ បានចុះក្នុងសៀវភៅចុះកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុដូចដែលមានបញ្ញត្តិក្នុងមាត្រា១៤៥ខាងលើនេះ ដែលត្រូវធ្វើឱ្យស្របតាមស្ថានភាពនៃអចលនវត្ថុបញ្ចាំនោះផង។

ការមិនបានធ្វើប្រកាសនេះ នឹងបណ្ដាលឱ្យម្ចាស់បំណុលផ្លស់សិទ្ធិចាកប្រាតិភោគប្រត្យក្សអស់ ហើយបន្សល់ទុកឱ្យអ្នកនោះត្រឹមតែសិទ្ធិប្ដឹងឱ្យសងប្រាក់ដែលខ្ចីទៅតែប៉ុណ្ណោះ។ សិទ្ធិប្ដឹងនេះក៏ដូចជាសិទ្ធិដែលបើកឱ្យប្ដឹងទារប្រាក់ចងការដែរគឺសុទ្ធតែជាសិទ្ធិមានអាជ្ញាយុកាល។ អាជ្ញាយុកាលនេះមានកំណត់៥ឆ្នាំ។

មាត្រា១៤៧

អចលនវត្ថុតែមួយអាចបញ្ចាំបានតែនឹងម្ចាស់បំណុលម្នាក់ ឬច្រើននាក់ដែលសាមគ្គីគ្នា។

មាត្រា១៤៨

អចលនវត្ថុដែលដាក់បញ្ចាំនឹងប្រគល់ឱ្យម្ចាស់បំណុលក៏បាន មិនប្រគល់ឱ្យក៏បាន មិនបង្ខំទេ។ គេអាចបញ្ចាំដោយប្រគល់តែប័ណ្ណនៃអចលនវត្ថុនោះប៉ុណ្ណោះក៏បាន។

មាត្រា១៤៩

ដូច្នេះបើប្រគល់ ឬមិនប្រគល់នូវអចលនវត្ថុដល់ម្ចាស់បំណុលទេ និទ្ទេសនៃការនោះត្រូវចុះឱ្យច្បាស់ក្នុងកិច្ចសន្យាបញ្ចាំនោះ។

បើមុនដំបូងប្រគល់ ហើយក្រោយមកមិនប្រគល់វិញ ឬមុនមិនប្រគល់ ហើយក្រោយមកប្រគល់វិញ និទ្ទេសនៃការផ្លាស់ប្ដូរនេះត្រូវកត់លើខ្នងនៃកិច្ចសន្យានោះដែរ។

មាត្រា១៥០

វាយឡើងវិញ

បើបានប្រគល់អចលនវត្ថុឱ្យដោយជាក់លាក់ ម្ចាស់បំណុលត្រូវតែប្រគល់ទ្រព្យបញ្ចាំនោះឱ្យទៅកូនបំណុលវិញជាក់ជាកំហិតក្នុងពេលដែលជននោះបានសងបំណុលអស់ហើយ ។

ក្នុងរយៈពេល១០ឆ្នាំរាប់ពីថ្ងៃធ្វើកិច្ចសន្យាមក បើកិច្ចសន្យានោះមិនបានកំណត់ថ្ងៃសងទេ និងរាប់ពីថ្ងៃដែលដល់កំណត់ឱ្យសងបើកិច្ចសន្យានោះមានកំណត់ថ្ងៃឱ្យសង ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលមិនបានប្តឹងដល់តុលាការ ទារបំណុលនោះទេ ម្ចាស់បំណុលត្រូវផ្តួសសិទ្ធិទទេ គឺប្តឹងលែងបានតទៅទៀត ។

ការផ្តួសសិទ្ធិនេះ មិនត្រឹមតែតម្រូវឱ្យម្ចាស់បំណុលប្រគល់អចលនវត្ថុឱ្យកូនបំណុលវិញប៉ុណ្ណោះទេ គឺតម្រូវឱ្យកូនបំណុលបានរួចពីការសងបំណុលទៀតផង ។

មាត្រា១៥១

ប្រសិនបើអចលនវត្ថុបញ្ចាំនៅនឹងដៃកូនបំណុល ព្រោះកាលបញ្ចាំនោះមិនបានប្រគល់ដីឱ្យម្ចាស់បំណុលទេ កូនបំណុលត្រូវតែសងប្រាក់ម្ចាស់បំណុលទាំងដើម ទាំងការ ដូចដែលមានចែងក្នុងកិច្ចសន្យា ទើបអាចលោះដោះខ្លួនឱ្យរួចពីបំណុលបាន ។

ក្នុងករណីដែលបញ្ចាំគ្មានប្រគល់អចលនវត្ថុនេះ ម្ចាស់បំណុលត្រូវតែប្តឹងតុលាការ ក្នុងរយៈពេលដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១៥០ខាងលើនេះដើម្បីទារប្រាក់បំណុលនោះ បើមិនប្តឹងទេ ម្ចាស់បំណុលនេះនឹងត្រូវផ្តួសសិទ្ធិដូចគ្នា ។

កាលបើរយៈពេលទាំងនោះកន្លងផុតទៅ បន្ទុកដែលផ្ទុកលើអចលនវត្ថុរបស់កូនបំណុលក៏ត្រូវលុបចោលតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌដូចមានចែងក្នុងមាត្រាខាងលើដែរ ។

មាត្រា១៥២

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ម្ចាស់បំណុលមិនត្រូវឡើងជាកម្មសិទ្ធិករនៃអចលនវត្ថុបញ្ចាំនោះពេញច្បាប់ឡើយ ។

ខសន្យាណាដែលផ្ទុយនឹងបទប្បញ្ញត្តិនេះត្រូវទុកជាមោឃៈ និងអសារឥតការ ។

មាត្រា១៥៣

កិច្ចសន្យានៃការបញ្ចាំ គ្រាន់តែបើកឱ្យម្ចាស់បំណុលមានសិទ្ធិត្រឹមតែប្តឹងឱ្យដកសិទ្ធិនៃអចលនវត្ថុនោះ យកមកសងខ្លួនដែលជាអ្នកមានឯកសិទ្ធិ និងបុរិមាមុនម្ចាស់បំណុលដទៃទៀតតែប៉ុណ្ណោះ ។

ប្រសិនបើក្នុងរយៈពេលដែលអចលនវត្ថុនោះនៅជាប់ក្នុងកិច្ចសន្យាបញ្ចាំ ហើយអ្នកទទួលបញ្ចាំ ទិញអចលនវត្ថុដែលនៅនឹងដៃខ្លួន ឬមិននៅនឹងដៃខ្លួនទេ កិច្ចសន្យាលក់នោះត្រូវតែធ្វើតាមរូបមន្ត ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១៤៤នៃច្បាប់នេះទើបបាន។

មាត្រា១៥៤

អ្នកទទួលបញ្ចាំត្រូវប្រើប្រាស់នូវអចលនវត្ថុនោះ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ដូចគ្នានឹងផលុបភោគដែរ។ ម្ចាស់បំណុលត្រូវថែទាំ និងរក្សានូវអចលនវត្ថុនោះឱ្យគង់ល្អ បើវត្ថុនោះខូចខាត ព្រោះអំពើរបស់ខ្លួន ឬក៏ព្រោះកំហុសរបស់ខ្លួន ខ្លួននឹងត្រូវមានទោសឱ្យសងតម្លៃដែលខូចខាតនោះដោយកាត់ប្រាក់ក្នុងបំណុលខ្លួនបាន។

មាត្រា១៥៥

នៅពេលដែលផុតកិច្ចសន្យាដោយសារកូនបំណុលសងប្រាក់អស់ហើយ ឬក៏ដោយសារខ័យសក្តិក្តី អ្នកទទួលបញ្ចាំត្រូវតែបង្វិលទៅឱ្យកូនបំណុលវិញនូវអចលនវត្ថុ ឬតម្លៃអចលនវត្ថុនោះ ប្រសិនបើវាអន្តរាយព្រោះកំហុសរបស់ខ្លួន។

មាត្រា១៥៦

បើរយៈពេលនៃកិច្ចសន្យានោះត្រូវផុតកំណត់ ហើយកូនបំណុលមកសុំលោះវត្ថុគេវិញ តែអ្នកទទួលបញ្ចាំមិនព្រមឱ្យលោះ អ្នកនោះត្រូវជំពាក់ផល និងផលទុននៃកូនបំណុលវិញ តាំងពីថ្ងៃដែលគេសុំលោះមក។

មាត្រា១៥៧

ក៏ប៉ុន្តែបើកិច្ចសន្យានោះមិនបានចែងឱ្យច្បាស់លាស់ពីថ្ងៃកំណត់សងទេ ម្ចាស់បំណុលនៅតែមានសិទ្ធិយកផល និងផលចម្រូតដែលជាប់នៅដើមក្តី និងដែលបានបេះប្រលេះ ច្រូតកាត់ទុកដាក់ហើយក្តី ដែលជាផលកើតមកពីការយកចិត្តទុកដាក់របស់ខ្លួនពីការងាររបស់ខ្លួន និងពីទុនរបស់ខ្លួន។

មាត្រា១៥៨

ការប្រាក់ត្រូវលែងមាន តាំងពីកូនបំណុលសុំសងប្រាក់វិញ។ ការស្នើសុំសងនេះ ត្រូវប្រាប់ឱ្យច្បាស់ថាសុំសងប៉ុន្មាន ហើយការស្នើនេះត្រូវកត់ក្នុងលិខិតមួយដែលប្រធានឃុំ-សង្កាត់ ត្រូវចុះហត្ថលេខាខ្លួនជាមួយនិងកូនបំណុល និងសាក្សីពីរនាក់ផង។

វាយឡើងវិញ

បើកូនបំណុលចង់សងនៅពាក់កណ្ដាលឆ្នាំមុនរដូវចម្រូត កូនបំណុលនេះត្រូវសងការប្រាក់ក្នុងឆ្នាំនោះ ហើយការនោះត្រូវយកតាមអត្រាកំណត់គឺ ២០ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំ។

មាត្រា១៥៩

ការបង់ពន្ធដារត្រូវបង់ទុកជាបន្ទុកលើកូនបំណុល ប្រសិនបើកិច្ចសន្យានោះមិនបានប្ដេជ្ញាថា ដូចម្ដេចទេ។

មាត្រា១៦០

កាលបើកូនបំណុលសងបំណុលដែលបញ្ចាំអចលនវត្ថុ ហើយម្ចាស់បំណុលមិនអាចនឹងឃាត់អចលនវត្ថុនោះទុកតទៅទៀតដោយអាងហេតុថា កូនបំណុលនៅជំពាក់បំណុលមួយទៀតបានឡើយ ទោះបំណុលក្រោយនោះដល់កំណត់ត្រូវទារក្ដី ប្រសិនបើគ្មានកិច្ចសន្យាបញ្ចាំមួយជាថ្មីទៀតនិយាយថា បញ្ចាំដីដដែលនេះ និងមិនបានធ្វើតាមរូបមន្តនៃកិច្ចសន្យាមុនទេ។

មាត្រា១៦១

កូនបំណុលអាចយកសិទ្ធិខាងលើនេះទៅប្រើប្រាស់លើទាយាទ ឬលើសិទ្ធិវន្តនៃម្ចាស់បំណុលបាន។

មាត្រា១៦២

សិទ្ធិខាងលើនេះក៏ជារបស់ទាយាទនៃកូនបំណុល ឬសិទ្ធិវន្តនៃកូនបំណុល ព្រមទាំងសមាជិកនៃគ្រួសារដែលអាចស្រដីថា ខ្លួនជាសហកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុបញ្ចាំនោះដែរ។

ជំពូកទី២ អំពីអ៊ីប៉ូតែក

មាត្រា១៦៣

អ៊ីប៉ូតែកជាប្រាតិភោគប្រត្យក្ស ដែលបើកឱ្យម្ចាស់បំណុលប្ដឹងនៅវេលាដែលដល់កំណត់សង ហើយសុំឱ្យលក់អចលនវត្ថុនោះ ទោះនៅលើដៃនរណាក្ដី ដើម្បីយកប្រាក់សងខ្លួនជាអ្នកមានឯកសិទ្ធិ និងបុរិមាជាងម្ចាស់បំណុលឯទៀត ដោយគ្មានដកអចលនវត្ថុនោះពីកម្មសិទ្ធិករទេ។

មាត្រា១៦៤

មានតែអចលនវត្ថុដែលមានប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិទេ ទើបអាចដាក់អ៊ីប៉ូតែកបាន។

មាត្រា១៦៥

វាយឡើងវិញ

ដូចគ្នានឹងការបញ្ចាំអចលនវត្ថុដែរ ម្ចាស់បំណុលមិនត្រូវឡើងជាកម្មសិទ្ធិករនៃអចលនវត្ថុដែលដាក់អ៊ីប៉ូតែកនោះពេញច្បាប់ឡើយ ។

មាត្រា១៦៦

កិច្ចសន្យាដាក់អ៊ីប៉ូតែកត្រូវធ្វើនៅសាការី បើមិនដូច្នោះទេត្រូវទុកជាមោឃៈជាដាច់ខាត ។

មាត្រា១៦៧

កិច្ចសន្យាត្រូវបញ្ជាក់ពីទីតាំង និងទំហំដី បន្ទុកផ្សេងៗលើដី និងអំពីតម្លៃសរុបនៃអចលនវត្ថុដែលត្រូវដាក់អ៊ីប៉ូតែក ។

មាត្រា១៦៨

គេអាចដាក់អ៊ីប៉ូតែកច្រើនដងបន្តបន្ទាប់គ្នាលើអចលនវត្ថុតែមួយ ក្នុងរយៈពេលតែមួយឱ្យម្ចាស់បំណុលច្រើននាក់ ។ ម្ចាស់បំណុលម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិតាមលំដាប់បុរិមានៃការប្រថាប់ត្រា ។

អំពីសិទ្ធិម្ចាស់បំណុលអ៊ីប៉ូតែក

មាត្រា១៦៩

ម្ចាស់បំណុលអ៊ីប៉ូតែកទាំងឡាយ មានសិទ្ធិសុំប្តឹងឱ្យលក់អចលនវត្ថុដែលដាក់អ៊ីប៉ូតែកបើដល់ថ្ងៃកំណត់ឱ្យសងហើយកូនបំណុលមិនសង ដោយមិនគិតពីលំដាប់ថ្នាក់ម្ចាស់បំណុលអ៊ីប៉ូតែកឡើយ ។

មាតិកា៥ អំពីសន្តតិកម្ម

មាត្រា១៧០

សន្តតិកម្មគឺការផ្ទេរនូវបេតិកភណ្ឌនៃបុគ្គលណាម្នាក់ដែលស្លាប់ឱ្យទៅជនម្នាក់ទៀត ឬច្រើននាក់ដែលហៅថាទាយាទ ឬសន្តតិជន ។

សន្តតិកម្មត្រូវផ្ទេរតាមច្បាប់ ឬតាមឆន្ទៈរបស់ខ្មោច ។

សន្តតិកម្មដែលផ្ទេរតាមច្បាប់ ហៅថាសន្តតិកម្មឥតបណ្តាំ សន្តតិកម្មដែលផ្ទេរតាមឆន្ទៈរបស់ខ្មោច ហៅថាសន្តតិកម្មមានបណ្តាំ ។

មាត្រា១៧១

សន្តតិកម្មត្រូវចាប់ចែកក្រោយថ្ងៃដែលខ្មោចនោះស្លាប់ និងនៅទីដែលជាលំនៅក្រោយបង្អស់របស់ខ្មោច ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា១៧២

ជនដែលអាចទទួលសន្តតិកម្មបាននោះ គឺមនុស្សដែលមានជីវិតរស់នៅមានសមត្ថភាព និង មិនទាន់កាត់កាល់ថាជាអភ័ព្វបុគ្គលទេ។

ទារកដែលនៅក្នុងគភ៌នៅឡើយ បើកើតមកវាង៣០០ថ្ងៃ គិតតាំងពីថ្ងៃដែលខ្មោចនោះស្លាប់មក ហើយរស់អាចទទួលនូវសន្តតិកម្មបាន។

មាត្រា១៧៣

ទណ្ឌិតដែលមានទោសឧក្រិដ្ឋអស់មួយជីវិត ត្រូវទុកជាជនគ្មានសមត្ថភាពនឹងទទួលបានឡើយ។ ឯទណ្ឌិតនេះ បើបានទទួលនូវការលើកទោស ឬការប្តូរទោសណាមួយហើយនឹងមានសមត្ថភាពឡើងវិញ។

សន្តតិកម្មឥតបណ្តាំណា ដែលត្រូវបានទៅទណ្ឌិតដែលមានទោសឧក្រិដ្ឋអស់មួយជីវិត សន្តតិកម្មនោះ ត្រូវធ្លាក់ទៅបច្ចាញាតិនៃជននោះទទួលជួស។

មាត្រា១៧៤

តុលាការអាចកាត់សេចក្តីទុកជនទាំងឡាយដូចខាងក្រោមនេះ ជាអភ័ព្វបុគ្គលដែលមិនគប្បីឱ្យទទួលនូវសន្តតិកម្ម "មតិក" ឡើយ

១-ជនដែលបានព្យាបាទដល់ជីវិតនៃខ្មោចកាលនៅរស់ ទោះធ្វើជាមេគេក្តី ជាសហការីក្តី ឬគ្រាន់តែសមគំនិតក្តី។

២-ជនដែលមានអាយុច្រើនជាង១៦ឆ្នាំ បានស្គាល់ឃាតករជនដែលសម្លាប់ខ្មោច ហើយព្រងើយកន្តើយពុំប្តឹងតុលាការ។

៣-ជនដែលប្តឹងបង្កាច់ទោសពីខ្មោច ឱ្យខ្មោចត្រូវឧក្រិដ្ឋទោស ឬទោសគុកជាមជ្ឈិម។

៤-ជនដែលអាចមកបាន ហើយមិនមកថែទាំ ឬឧបត្ថម្ភ នៅវេលាដែលខ្មោចនោះមានជំងឺឈឺលើកក្រោយបំផុតដែលខ្លួនបានដឹងដែរ។

៥-ជនដែលនៅជិតកន្លែងដែលខ្មោចនោះស្លាប់ អាចមកបាន ហើយមិនមកជួយលើកខ្មោច ស្រោចឆ្អឹងដោយឥតហេតុគប្បីឱ្យខាន។

៦-មនុស្សដែលខ្មោចបានបណ្តេញឱ្យចេញពីផ្ទះ ព្រោះអកតញ្ញូតា ព្រោះមិនមានសេចក្តីគោរព ព្រោះទុរាចារ ឬព្រោះហេតុដទៃទៀត ហើយមិនបានមកសុំខមាទោសមុនពេលដែលស្លាប់។

តុលាការនឹងកាត់សេចក្ដីឱ្យកាត់កាល់យ៉ាងនេះបាន លុះណាតែជនណាម្នាក់ដែលមានប្រយោជន៍ក្នុងរឿងនេះបានប្ដឹងផង។

មាត្រា១៧៥

ជនអភ័ព្វនេះត្រូវសន្មតថាមិនបានទទួលនូវសន្តតិកម្មសោះ។

សន្តតិកម្មដែលត្រូវបានមកជននោះ ត្រូវធ្លាក់ទៅលើជនទាំងឡាយដែលត្រូវបានសន្តតិកម្មនោះទាំងអស់ ប្រសិនបើជនអភ័ព្វនោះមិនបានរស់នៅក្នុងវេលាដែលខ្មោចធ្វើមរណកាលទេ ក៏ប៉ុន្តែកូនមានខាន់ស្លា ដែលកើតអំពីជនអភ័ព្វនោះរវាង៣០០ថ្ងៃ ក្រោយថ្ងៃស្លាប់នៃជនអភ័ព្វនោះ ហើយរស់ ត្រូវស៊ើមតិកឪពុកវាបាន។

សន្តតិកម្មដែលត្រូវកាត់កាល់ ត្រូវបង្វិលចំណែកសន្តតិកម្មដែលខ្លួនបានទទួលរួចហើយព្រមទាំងផល និងផលទុនដែលខ្លួនបានហូតយកតាំងពីថ្ងៃដែលចែកសន្តតិកម្មនោះមកវិញ។

មាត្រា១៧៦

ជនអភ័ព្វអាចនឹងកាន់កាប់ ថែរក្សានូវសន្តតិកម្មដែលបានទៅកូនខ្លួនដែលនៅក្នុងអនីតិភាពបាន។

មាតិកាទី៦ អំពីកិច្ចសន្យា

ជំពូកទី១ អំពីការលក់អចលនវត្ថុ

មាត្រា១៧៧

ការលក់អចលនវត្ថុជាកិច្ចសន្យាដែលជនម្នាក់ហៅថា អ្នកលក់ត្រូវផ្ទេរនូវសិទ្ធិនៃអចលនវត្ថុនោះ ឬកម្មសិទ្ធិណាមួយជារបស់ខ្លួនឱ្យទៅជនម្នាក់ទៀត ហៅថាអ្នកទិញដែលជាអ្នកត្រូវចេញថ្លៃជាប្រាក់តាមតម្លៃនៃវត្ថុនោះ ឬសិទ្ធិនោះឱ្យអ្នកលក់។

មាត្រា១៧៨

កម្មសិទ្ធិករទាំងពួងអាចលក់អចលនវត្ថុ ឬសិទ្ធិទាំងឡាយលើអចលនវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់របស់ខ្លួនបាន វៀរតែក្នុងករណីដែលមានច្បាប់ ឬបទបញ្ជាណាហាមឃាត់តែប៉ុណ្ណោះ។

មាត្រា១៧៩

កិច្ចសន្យានៃការលក់អចលនវត្ថុត្រូវតែធ្វើជាលិខិតតាមរូបមន្តលិខិតយថាភូតទើបបាន។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា១៨០

ត្រូវទុកជាមោឃៈ៖

-ការលក់អចលនវត្ថុមិនមែនជារបស់ខ្លួន

-ការលក់អចលនវត្ថុពីប្ដី ឱ្យទៅប្រពន្ធ ឬពីប្រពន្ធឱ្យទៅប្ដី

-ការលក់អចលនវត្ថុអវិភាគ "ដែលបំបែកគ្នាមិនបាន" ដោយសហកម្មសិទ្ធិករម្នាក់ ដោយគ្មានបានទទួលការព្រមព្រៀងពីសហកម្មសិទ្ធិករឯទៀត ។

មាត្រា១៨១

គេអាចលក់អចលនវត្ថុដែលនឹងមាននាអនាគតបាន វៀរលែងតែមតិកដែលមានម្ចាស់នៅរស់នៅឡើយ ទោះបីម្ចាស់មតិកនោះយល់ព្រមផងក៏ដោយ ។

មាត្រា១៨២

ការផ្ទេរនូវកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកលក់ឱ្យទៅអ្នកទិញ ទុកជាត្រឹមត្រូវគិតតាំងពីថ្ងៃដែលសំបុត្រលក់នោះមានសេចក្ដីបញ្ជាក់មានប្រថាប់ត្រា និងមានចុះក្នុងបញ្ជិកាកម្មសិទ្ធិផងទៀត ។

មាត្រា១៨៣

បើអ្នកលក់ លក់អចលនវត្ថុថោកជាងពាក់កណ្ដាលថ្លៃដែលត្រូវលក់ក្នុងពេលនោះ ខ្លួនអាចនឹងសុំកតិកាភេទនៃការលក់បាន គឺថាតុលាការនាកាលបានទទួលពាក្យពីអ្នកលក់ ឬពីទាយាទ ឬសិទ្ធិវន្តនៃអ្នកលក់ហើយ ត្រូវកាត់សេចក្ដីឱ្យការលក់នោះជាមោឃៈភ្លាម ទោះបីក្នុងកិច្ចសន្យាលក់នោះ អ្នកលក់បានដាក់សេចក្ដីច្បាស់លាស់ថា ខ្លួនមិនប្ដឹងសុំកតិកាភេទទេ ប្រសិនបើអាចប្ដឹងបានក៏ដោយ ឬបានថែងច្បាស់ថា ខ្លួនធ្វើអំណោយដល់អ្នកទិញនូវថ្លៃលើសពីនេះទៅទៀតយ៉ាងនេះក៏ដោយ ។

មាត្រា១៨៤

បើការលក់នេះរំលងបីឆ្នាំហើយ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលលក់មក តុលាកាមិនគប្បីទទួលពាក្យសុំកតិកាភេទនោះឡើយ ។ អ្នកប្ដឹងនោះទោះស្រីមានប្ដីក្ដី អ្នកភៀសខ្លួនក្ដី អ្នកមានគំហាត់ក្ដី អនីតិជន ដែលនីតិជនណាម្នាក់យកអចលនវត្ថុទៅលក់ក្ដី ត្រូវគិតរយៈវេលាពន្លាំដូចគ្នាទាំងអស់ ។

មាត្រា១៨៥

វាយឡើងវិញ

ប្រសិនបើតុលាការទុកបណ្ដឹងសុំកតិកាភេទជាត្រឹមត្រូវហើយ អ្នកទិញអាចរើសយកចំណុចណាមួយ បណ្ដាចំណុចទាំងពីរនេះ គឺប្រគល់អចលនវត្ថុឱ្យម្ចាស់វា ហើយយកថ្លៃដែលបានបង់ហើយមកវិញក៏បាន ឬទុកអចលនវត្ថុនោះ ហើយថែមប្រាក់ទៀតឱ្យគ្រប់តាមថ្លៃដែលអ្នកជំនាញបានកំណត់មកក៏បាន។

តតិយជនដែលបានទិញតពីអ្នកទិញផ្ទាល់ក៏មានសិទ្ធិនេះដូចគ្នា លើកមួយតែអ្នកទិញផ្ទាល់រ៉ាប់ថា នឹងតវ៉ានឹងអ្នកលក់ជួស។

មាត្រា១៨៦

បើអ្នកទិញពេញចិត្តនឹងទុកអចលនវត្ថុជាង ហើយថែមថ្លៃឱ្យទៀតដូចមានចែងក្នុងមាត្រាមុន ខ្លួនត្រូវចេញការប្រាក់នៃថ្លៃដែលឱ្យខ្វះនោះ តាំងពីថ្ងៃដែលអ្នកលក់ប្ដឹងមក។

បើអ្នកទិញមិនដែលបានទទួលផលពីអចលនវត្ថុសោះទេ អ្នកនេះត្រូវបានការនៃប្រាក់ថ្លៃទិញ ដែលខ្លួនបានបង់ហើយ ដោយគិតពីត្រឹមថ្ងៃគេប្ដឹងមក ឬគិតតាំងពីថ្ងៃទិញមក។

មាត្រា១៨៧

ការលក់ឯណាដែលអាជ្ញាធរខាងតុលាការជាអ្នកលក់ ដូចជាអចលនវត្ថុដែលគេទិញបានពីការលក់ឡាយឡុង ជាឧទាហរណ៍ ជនណានឹងប្ដឹងសុំកតិកាភេទក៏មិនបានដែរ។

មាត្រា១៨៨

សោហ៊ុយអំពីការធ្វើលិខិតលក់ និងសោហ៊ុយប្រថាប់ត្រាផ្សេងៗជាបន្ទុករបស់អ្នកទិញ។

ជំពូកទី២ អំពីការដូរ

មាត្រា១៨៩

ការដូរជាកិច្ចសន្យាដែលភាគីទាំងឡាយព្រមព្រៀងនឹងឱ្យវត្ថុគ្នាទៅវិញទៅមក។

មាត្រា១៩០

ការដូរនេះ ត្រូវប្រព្រឹត្តទៅតាមច្បាប់ និងតាមរូបមន្តនៃការលក់ដែរ។

មាត្រា១៩១

បើដូរវត្ថុដែលមិនមែនជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ការដូរនេះត្រូវទុកជាមោឃៈ។ ត្រូវទុកជាមោឃៈដែរ៖

វាយឡើងវិញ

-ការដូរអចលនវត្ថុអវិភាគ ដែលគ្មានការព្រមព្រៀងពីសហកម្មសិទ្ធិករដទៃទៀត។

-ការដូរអចលនវត្ថុជាមតិក ដែលមានម្ចាស់នៅរស់នៅឡើយ ទោះបីម្ចាស់មតិកនោះយល់ព្រមផងក៏ដោយ។

មាត្រា១៩២

ការដូរដែលចាញ់បញ្ឆោតគេ អាចនឹងប្ដឹងសុំឱ្យសងវត្ថុដែលខ្លួនបានប្រគល់ឱ្យនោះវិញក៏បាន ឬឱ្យសងជំងឺចិត្តក៏បាន។

ជំពូកទី៣ អំពីការឱ្យ ឬប្រទានកម្ម

មាត្រា១៩៣

ការឱ្យគឺជាកិច្ចសន្យាដែលជនម្នាក់ហៅថាអ្នកឱ្យ ឬទាយកឱ្យនូវអចលនវត្ថុណាមួយដាច់ឥតពីរុះ ទៅជនម្នាក់ទៀត ហៅថាអ្នកទទួល ឬបដិគាហកដែលព្រមយកអចលនវត្ថុនោះ។

មាត្រា១៩៤

កាលបើប្រទានកម្មប្ដេជ្ញាថាឱ្យបេតិកភណ្ឌសាកល ឬឱ្យតែអចលនវត្ថុណាមួយ ប្រទានកម្មនោះ ត្រូវឱ្យដោយសំបុត្របញ្ជាក់នៅមុខអ្នកទទួលដែលព្រមទទួលផង។

ប្រទានកម្មដែលឱ្យអចលនវត្ថុ កាលបើបានប្រថាប់ត្រា និងបានចុះបញ្ជិកាកម្មសិទ្ធិរួចហើយ ទើបទុកជាស្រេច តតិយជននឹងតវ៉ាមិនបានឡើយ។

មាត្រា១៩៥

ប្រទានកម្មដែលធ្វើឱ្យហេតុមរណៈ ហៅថាអច្ច័យទាន។

មាត្រា១៩៦

នាកាលអ្នកទទួលប្រទានកម្ម មានសមត្ថភាពអាចនឹងចុះកិច្ចសន្យាបានហើយ អ្នកនេះអាចប្រកែកមិនព្រមយកសប្បុរិសទាននេះបានជាដរាប។

ម្ចាស់បំណុលនៃជននេះមិនអាចធ្វើអន្តរាគមន៍ ដើម្បីបង្ខំជននេះឱ្យទទួលប្រទានកម្មបានឡើយ។

មាត្រា១៩៧

ប្រទានកម្មនូវវត្ថុដែលអ្នកឱ្យនឹងមានក្នុងអនាគតនោះមិនបានទេ ប្រទានកម្មដែលធ្វើដើម្បីឱ្យអ្នកទទួលនោះព្រមសងបំណុលខ្លួន ដែលនឹងមានក្នុងអនាគតក៏មិនបានដែរ និងប្រទានកម្មដែលបើកឱ្យអ្នកឱ្យមានសិទ្ធិយកទ្រព្យដែលបានឱ្យ ហើយទៅចាត់ចែងតាមចិត្តខ្លួនក៏មិនបានដែរ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា១៩៨

អ្នកឱ្យអាចសំចៃទុក ដើម្បីខ្លួននូវផលុបភោគសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យនៅនៃអចលនវត្ថុសិនក៏បានដែរ ។

មាត្រា១៩៩

ប្រទានកម្មឯណាដែលអ្នកទទួលបានព្រមទទួលហើយ ប្រទានកម្មនោះត្រូវទុកជាស្រេចឥតរើរុះដោយប្រការឯណាឡើយ វៀរលែងតែករណីដូចខាងក្រោម ។

មាត្រា២០០

អ្នកឱ្យ ឬសិទ្ធិវន្តរបស់អ្នកឱ្យអាចនឹងប្ដឹងសុំឱ្យបដិសេធវិញបានដោយមានហេតុដូចតទៅ៖

១-បើអ្នកទទួលមិនបានបំពេញនូវភារៈ ដែលខ្លួនមានកាតព្វកិច្ចត្រូវបំពេញ

២-បើអ្នកទទួលប្រព្រឹត្តនូវអំពីអកតញ្ញូ ឬធ្វើខ្លួនឱ្យជាអភ័ព្វជនបុគ្គលគ្រប់ល័ក្ខខ័ណ្ឌ ដូចមានចែងហើយក្នុងមាតិកានៃសន្តតិកម្ម ។

៣-បើអ្នកទទួលមិនចិញ្ចឹមអ្នកឱ្យក្នុងពេលដែលទ័លក្រ ។

មាត្រា២០១

ការសុំបដិសេធប្រទានកម្មនោះជាភារៈរបស់អ្នកឱ្យ ឬរបស់សិទ្ធិវន្តនៃអ្នកឱ្យ ។

មាត្រា២០២

ការបដិសេធនោះ បណ្ដាលឱ្យរលាយកម្មសិទ្ធិនៃអ្នកទទួល ការនោះមានអានុភាពជាល័ក្ខខណ្ឌ័រំលាយទ្រព្យដែលបានឱ្យ ហើយនោះត្រូវបានទៅអ្នកឱ្យវិញ ដោយលែងឱ្យអ្នកទទួលមានបំណុល និងបន្ទុកទាំងពួងដែលបានធ្លាក់លើអ្នកនេះ ពីថ្ងៃមុនមក ។

មាតិកាទី៧ អំពីកិច្ចការអភិរក្សសិទ្ធិនៃអចលនវត្ថុ

មាត្រា២០៣

រាល់លិខិតសញ្ញាពាក់ព័ន្ធនឹងអចលនវត្ថុ ត្រូវប្រថាប់ត្រានៅការិយាល័យភូមិបាល ឬការិយាល័យសុរិយោដីដែលគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុនោះ ក្នុងរយៈពេលសាមសិបថ្ងៃ ចាប់ពីថ្ងៃបញ្ជាក់មក ពុំនោះទេលិខិតសញ្ញានេះត្រូវទុកជាមោឃៈ និងជាអសារឥតការ ។

ការិយាល័យភូមិបាល ឬការិយាល័យសុរិយោដីនឹងចុះបញ្ជីបាន លុះណាតែលិខិតសញ្ញានោះ មានគ្រប់លក្ខណៈតាមច្បាប់ ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា២០៤

ជនគ្រប់រូបអាចទំនាក់ទំនងសួរព័ត៌មានអំពីប្រាតិភោគអចលនវត្ថុ ឬបន្ទុកលើអចលនវត្ថុ នៅការិយាល័យភូមិបាល ឬនៅការិយាល័យសុរិយោដី ឬនៅនាយកដ្ឋានសុរិយោដីបានគ្រប់ពេលវេលាក្នុងសៀវភៅចុះកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុ ឬសៀវភៅចុះភោគៈអចលនវត្ថុ។

ចំពោះការស្នើសុំសេចក្ដីដកស្រង់ និងចម្លងប័ណ្ណ ត្រូវធ្វើនៅការិយាល័យសុរិយោដី ឬនាយកដ្ឋានសុរិយោដី។

មាត្រា២០៥

កម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុត្រូវចុះក្នុងសៀវភៅចុះកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុ។

សៀវភៅចុះកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុត្រូវធ្វើជាពីរច្បាប់ដូចគ្នា ដោយមួយច្បាប់តម្កល់ទុកនៅការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង និងមួយច្បាប់ទៀតតម្កល់ទុកនៅនាយកដ្ឋានសុរិយោដី។

មាត្រា២០៦

សៀវភៅចុះកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុ ត្រូវចុះចរន្តការរាល់ការផ្ទេរនិទ្ទេសបន្ទុកលើអចលនវត្ថុ ការបំបែកក្បាលដី ឬការបញ្ចូលក្បាលដី។

មាត្រា២០៧

ភោគៈអចលនវត្ថុត្រូវចុះក្នុងសៀវភៅចុះភោគៈអចលនវត្ថុ។ សៀវភៅនេះត្រូវធ្វើជាពីរច្បាប់ដូចគ្នា ដោយមួយច្បាប់តម្កល់នៅការិយាល័យភូមិបាល និងមួយច្បាប់ទៀតនៅការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង។

មាត្រា២០៨

សៀវភៅចុះភោគៈអចលនវត្ថុត្រូវចុះចរន្តការ ចំពោះតែការផ្ទេរអចលនវត្ថុ ការបំបែកក្បាលដី ដែលជាលទ្ធផលនៃសន្តតិកម្មតែប៉ុណ្ណោះ។

មាត្រា២០៩

សៀវភៅចុះកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុ ត្រូវធ្វើតាមឃុំនីមួយៗនៃដីកម្មសិទ្ធិ ក្នុងរង្វង់ព្រំប្រទល់ភូមិសាស្ត្ររដ្ឋបាលឃុំ ដោយបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់នូវឈ្មោះកម្មសិទ្ធិករម្នាក់ៗ។

មាត្រា២១០

វាយឡើងវិញ

សៀវភៅចុះកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុត្រូវចុះ៖

១-ពិពណ៌នាអំពីក្បាលដី

២-អត្រានុកូលដ្ឋានកម្មសិទ្ធិករ

៣-ការផ្លាស់ប្តូរ

៤-សេចក្តីយល់ឃើញផ្សេងៗ

មាត្រា២១១

សៀវភៅចុះភោគៈអចលនវត្ថុត្រូវធ្វើតាមឃុំនូវដីភោគៈ ក្នុងរង្វង់ព្រំប្រទល់ភូមិសាស្ត្ររដ្ឋបាលឃុំ ដោយបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់នូវឈ្មោះភោគីម្នាក់ៗ។

មាត្រា២១២

សៀវភៅចុះភោគៈអចលនវត្ថុត្រូវចុះ៖

១-លេខរៀងក្នុងសៀវភៅ

២-ក្រឡាផ្ទៃ

៣-ឈ្មោះអ្នកជាប់ព្រំប្រទល់ដី តាមលំដាប់ទិស

៤-ប្រភេទប្រើប្រាស់ដី ដោយបញ្ជាក់អំពីដំណាំ

៥-អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណរបស់ភោគី

៦-ការផ្លាស់ប្តូរប្រភពនៃការកាន់កាប់ដី ការបំបែកក្បាលដី ការបញ្ចូលក្បាលដីតាមសន្តតិកម្ម ដោយមានយោងលិខិតជាសំអាង។

មាត្រា២១៣

ការចុះចរន្តការក្នុងសៀវភៅចុះកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុនៅនាយកដ្ឋានសុរិយោដី ត្រូវធ្វើឱ្យបានស្របគ្នាតាមតារាងផ្ទេរ ដែលការិយាល័យសុរិយោដីបញ្ជូនមក។

មាត្រា២១៤

ក្នុងការដំណើរការដំបូងដែលរដ្ឋយើងមិនទាន់មានប្លង់ក្បាលដី និងឧបករណ៍បច្ចេកទេស រដ្ឋអនុញ្ញាតឱ្យនាយកដ្ឋានសុរិយោដីប្រើប្រាស់សៀវភៅចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុដែលបោះពុម្ពហើយ ជាជំនួសសៀវភៅចុះកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុ និងសៀវភៅចុះភោគៈអចលនវត្ថុសិន តែត្រូវចុះដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ចំពោះដីកម្មសិទ្ធិ និងដីភោគៈតាមឃុំនីមួយៗ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា២១៥

ដែលហៅថាក្បាលដីគឺជាផ្ទៃដីមួយជាក់លាក់ ឋិតនៅក្នុងឃុំតែមួយមិនពុះបំបែកដោយព្រំជាប់មិនដាច់ជារបស់ជនម្នាក់ ឬក្នុងករណីអវិភាគកម្មជារបស់ជនច្រើននាក់ ហើយប្រើប្រាស់ក្នុងរូបភាពតែមួយ។

មាត្រា២១៦

ចាត់ទុកជាព្រំជាប់មិនដាច់ដែលនាំឱ្យបំបែកក្បាលដីជាច្រើនក្បាលដីគឺរបង ផ្លូវ ប្រឡាយ និងផ្លូវទឹកដែលមានទទឹងយ៉ាងតិចពីរម៉ែត្រ។

មាត្រា២១៧

ផ្លូវថ្នល់ ផ្លូវលំ ថ្នល់ជាតិ ទីតាំងសាធារណៈ ទន្លេ ដៃទន្លេ ស្ទឹង ព្រែក អូរ ប្រឡាយដែលបណ្តែតក្បូនបាន ឬមិនបាន ប្រឡាយបង្ហូរទឹកចេញចូល មិនអាចចាត់ជាក្បាលដីបានឡើយ គឺត្រូវចាត់ចូលជាសម្បត្តិសាធារណៈទាំងអស់។

មាតិកាទី៨ អំពីទោសប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា២១៨

អ្នកអភិរក្សសុរិយោដីមិនត្រូវប្រកែកមិនទទួលពាក្យ ឬចាត់ការយឺត ឬជំទាស់មិនព្រមចុះហត្ថលេខាចារឹកចេញប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិចម្លងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិ ចំពោះសំណុំពាក្យស្នើទាំងឡាយដែលត្រឹមត្រូវគ្រប់គ្រាន់តាមលក្ខណៈច្បាប់ ត្រូវទទួលទោសរដ្ឋបាល ដោយមិនគិតដល់ព្យសនកម្មដែលបណ្តាលមកពីអំពើរបស់ខ្លួន។

មាត្រា២១៩

អ្នកអភិរក្សសុរិយោដីណាដែលធ្វេសប្រហែស ភ្លេចចុះហត្ថលេខាចារឹក ឬលេខាចារឹកខុសភ្លេចចុះនិទ្ទេសក្នុងសៀវភៅកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុ ក្នុងសៀវភៅចុះភោគៈអចលនវត្ថុ និងក្នុងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិនូវប្រាតិភោគ ឬបន្ទុកផ្សេងៗនៃអចលនវត្ថុនោះ ត្រូវទទួលទោសរដ្ឋបាល ដោយមិនគិតដល់ព្យសនកម្មដែលបណ្តាលមកពីអំពើរបស់ខ្លួន។

មាត្រា២២០

នៅពេលអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចពិនិត្យឃើញថា ព្យសនកម្មនេះពិតជាបណ្តាលមកពីកំហុសរបស់អ្នកអភិរក្ស អ្នកនេះត្រូវចេញតម្លៃខូចខាត និងជំងឺចិត្តដល់សិទ្ធិវន្ត។

មាត្រា២២១

ជនណាបានលួចលក់ ឬលួចបញ្ចាំអចលនវត្ថុដោយប្រាប់ថាជាអចលនវត្ថុរបស់ខ្លួននូវអចលនវត្ថុដែលខ្លួនបានដឹងថាមិនមែនជារបស់ខ្លួន ឬដោយប្រាប់ថាអចលនវត្ថុនោះនៅទំនេរ ឥតមានអ្នកណាជាម្ចាស់ទេ ប៉ុន្តែតាមសេចក្តីពិតខ្លួនបានដឹងថាអចលនវត្ថុនោះបានលក់ ឬបញ្ចាំនឹងគេរួចទៅ ហើយជននោះត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១ឆ្នាំ ដល់៥ឆ្នាំ ដោយមិនគិតដល់ព្យសនកម្មដែលបណ្តាលមកពីអំពើរបស់ខ្លួន។

មាត្រា២២២

ត្រូវមានទោសដូចមាត្រា២២១ដែរ៖

១-ជនដែលប្រកាសចុះក្នុងសៀវភៅចុះភោគៈអចលនវត្ថុ ឬសៀវភៅចុះកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុ ក្នុងនាមផ្ទាល់របស់ខ្លួនលើអចលនវត្ថុដែលខ្លួនដឹងថាមិនមែនជារបស់ខ្លួន។

២-ជនដែលប្រកាសចុះបញ្ជីនូវប្រាតិភោគប្រត្យក្សលើប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិ ដែលខ្លួនដឹងថាមិនមែនជារបស់ខ្លួន និងជនដែលយល់ព្រមចុះបញ្ជី ដោយដឹងជាមុននូវសភាពការណ៍ខាងលើ។

៣-ជនដែលនៅពេលកសាងប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិ ពុំបានប្រកាសឱ្យចុះនូវប្រាតិភោគ និងបន្ទុកនៃអចលនវត្ថុរបស់ខ្លួនដោយចេតនា។

៤-ជនណាក៏ដោយដែលបានភូតកុហក ចុះកិច្ចសន្យាជាមួយតតិយជនលើអចលនវត្ថុ។

មាត្រា២២៣

ភ្នាក់ងារមានសមត្ថកិច្ចដែលបានចូលរួមគំនិតក្នុងការតាក់តែងលិខិត លួចអចលនវត្ថុដូចមានចែងក្នុងមាត្រា២២១ និង២២២នៃច្បាប់នេះ ត្រូវចាត់ទុកជាអ្នកសមគំនិត។

អ្នកសមគំនិតត្រូវផ្តន្ទាទោសដូចគ្នានឹងអ្នកផ្តើមគំនិតដែរ។

មាត្រា២២៤

ជនណាដែលបានកាន់កាប់ដីគ្រប់ប្រភេទ ហើយមិនបានមកប្រកាសចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុក្នុងរយៈពេល៣ខែ ត្រូវពិន័យឱ្យបង់ពន្ធអាករ និងបន្ទុកផ្សេងៗលើអចលនវត្ថុនោះ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលច្បាប់ភូមិបាលនេះចូលជាធរមាន។ បើនៅតែមិនព្រមមកប្រកាសក្នុងរយៈពេល៥ឆ្នាំក្រោយមកទៀត ដីនេះនឹងត្រូវធ្លាក់មកជាសម្បត្តិឯកជននៃរដ្ឋ។

វាយឡើងវិញ

មាត្រា២២៥

ជនណាដែលធ្វើឱ្យរាំងស្ទះនូវការប្រកាសដីធ្លី ត្រូវផ្តន្ទាទោសរដ្ឋបាល បើមិនរាងចាល ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១ខែ ដល់១ឆ្នាំ ។

មាត្រា២២៦

ជនណាជំទាស់ ឬធ្វើឱ្យរាំងស្ទះនូវកិច្ចការវាស់វែងលើផ្ទៃដី ការដាំបង្គោលស៊ីម៉ងត៍ដៅចំណុច ការតាំងទីផ្លាកសុរិយោដី ទោះជាបណ្តោះអាសន្នក្តី ឬស្ថាពរក្តីត្រូវព្រមាន ។ បើមិនរាងចាល ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១ខែ ដល់១ឆ្នាំ ។

មាត្រា២២៧

ជនណាលើកចេញ ឬរំកិលបង្គោលស៊ីម៉ងត៍ដៅចំណុច និងទីតាំងផ្លាកសញ្ញាសុរិយោដី នឹងត្រូវព្រមាន ។ បើមិនរាងចាល ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១ខែ ដល់១ឆ្នាំ ដោយមិនគិតដល់ការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីអំពើរបស់ខ្លួន ។

ច្បាប់នេះ រដ្ឋសភានៃរដ្ឋកម្ពុជាបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩២
នាសម័យប្រជុំសាមញ្ញលើកទី២៣ នីតិកាលទី១ ។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១១ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩២

ជ.រដ្ឋសភា

ប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ជា ស៊ីម

រដ្ឋកម្ពុជា
ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី
លេខ០៣សរណន

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩២

សារាចរណែនាំ
ស្តីពី
វិធានការចំពោះសកម្មភាពរំលោភយកដីសាធារណៈ

យោងតាមស្មារតីនៃអង្គប្រជុំកាលពីថ្ងៃទី១៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩២ នៅទីស្តីការរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ជាមួយលោកនាយករដ្ឋបាលស៊ីវិលនៃអាជ្ញាបណ្តោះអាសន្នអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី សូមធ្វើការណែនាំដល់គណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុងដូចតទៅ៖ ក្នុងសភាពការណ៍នាពេលបច្ចុប្បន្ន ដែលរដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋកម្ពុជាយើងកំពុងយកចិត្តទុកដាក់អនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងប៉ារីសដើម្បីនាំមកនូវការបង្រួបបង្រួមជាតិ សន្តិភាព ស្ថិរភាពជូនប្រជាជនកម្ពុជា យើងពិនិត្យឃើញថា មានបាតុភាពអសកម្មជាច្រើនបានកើតឡើងនៅក្នុងសង្គមជាតិយើង នៅទីក្រុង ក៏ដូចជានៅតាមខេត្តនានាទូទាំងប្រទេស ដូចជាចោរកម្ម ការឆក់ប្លន់ ឧក្រិដ្ឋកម្ម ហើយជាពិសេសទៅទៀតនោះ មានជនល្មើសមួយចំនួនបានរំលោភចូលទៅបោះបង្គោល ឬសង់សំណង់ក្នុងបរិវេណដីសាធារណៈ ដើម្បីបែងចែកគ្នាកាន់កាប់យកជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនផ្ទាល់។ បាតុភាពអសកម្មទាំងនេះបានធ្វើឱ្យសង្គមជាតិយើងមានភាពច្របូកច្របល់ ប្រជាជនយើងមានការព្រួយបារម្ភ និងភ័យខ្លាចបាត់លំនឹងក្នុងចិត្ត និងថយជំនឿលើការដឹកនាំដ៏ត្រឹមត្រូវរបស់រដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋកម្ពុជាយើង មិនតែប៉ុណ្ណោះ ក៏បានបញ្ជាក់ផងដែរថា រដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋានរបស់យើងចុះខ្សោយ ពុំមានសមត្ថភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាល។

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីបានទទួលព័ត៌មានពិតប្រាកដថា ជនល្មើសដែលរំលោភយកដីសាធារណៈទាំងនោះ មិនមែនជាអ្នកគ្មានផ្ទះសំបែង គ្មានដីធ្លីកាន់កាប់សោះនោះទេគឺភាគច្រើនសុទ្ធសឹងជាអ្នក

ដែលមានលំនៅឋានត្រឹមត្រូវហើយដែរ ប៉ុន្តែគេប្រព្រឹត្តល្មើសដូច្នេះ ដើម្បីធ្វើជារបររកស៊ីរបស់គេ ពីព្រោះកាលណាគេកាន់កាប់បានដីកន្លែងណាមួយហើយ គេនឹងលក់ដីនោះ រួចហើយគេនឹងទៅបន្ត ប្រព្រឹត្តដដែលនៅកន្លែងផ្សេងទៀត។ យើងបានសង្កេតឃើញផងដែរថាអំពើដ៏ខ្មៅកខ្វក់ដូចខាងលើនេះហាក់បីដូចជាមានការចាត់តាំងត្រឹមត្រូវ មានមេបញ្ជាដឹកនាំ និងបំផុសឱ្យធ្វើ ពីព្រោះចលនាតែងកើតឡើងប្រហាក់ប្រហែលគ្នានៅស្ទើរគ្រប់កន្លែង វិធីវិធីដែលគេប្រព្រឹត្តនោះ ក៏មិនខុសប្លែកគ្នាប៉ុន្មានដែរ។ យើងអាចវាយតម្លៃបានថា សកម្មភាពនៃការរំលោភដីសាធារណៈនេះ គឺជាសកម្មភាពបម្រើខាងនយោបាយផងដែរ។

ដើម្បីប្រឆាំងចំពោះបទល្មើសដូចខាងលើនេះ ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីសូមស្នើគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុងថា ជាបឋមត្រូវចាត់តាំងមន្ត្រីរដ្ឋការ ឬអ្នកមុខអ្នកការដែលប្រកបដោយប្រជាប្រិយភាព និងត្រូវបានប្រជាជន មហាជនស្រឡាញ់ និងគោរពរាប់អានឱ្យចុះអប់រំ និងពន្យល់ណែនាំដល់ជនល្មើស ឱ្យគេបានជ្រួតជ្រាបអំពីផលវិបាកទាំងឡាយ ដែលអាចនឹងកើតមានឡើងពីសកម្មភាពផ្ទុយនឹងច្បាប់ដែលគេកំពុងប្រព្រឹត្ត ថានោះគឺជាអំពើមួយនាំមកនូវគ្រោះថ្នាក់ដ៏ធំធេងចំពោះជាតិ និងប្រជាជនកម្ពុជាយើង ជាពិសេសក្នុងដំណាក់កាលបច្ចុប្បន្ននេះដែលសភាពការណ៍នយោបាយរបស់ប្រទេសជាតិកំពុងមានភាពស្មុគស្មាញ។ ក្រោយពីបានពន្យល់ណែនាំមួយលើក ឬពីរលើក ហើយគេនៅតែរឹងរូស មិនស្តាប់ មិនអនុវត្តតាមការទូន្មានរបស់យើងនោះ គណៈកម្មាធិការប្រជាជនគ្រប់ខេត្ត-ក្រុង ត្រូវអនុវត្តច្បាប់ជាធរមាន និងអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ឬសាលក្រមតុលាការប្រសិនបើមាន។ បើគេនៅតែមិនគោរពច្បាប់ទេ នោះយើងមិនអាចសំងំស្ងៀមទុកឱ្យគេបន្តប្រព្រឹត្តខុសឆ្គងបែបនេះតទៅទៀតបានឡើយ ដូច្នេះក្នុងករណីចាំបាច់ គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុងអាចបញ្ជាឱ្យប្រើកម្លាំងរដ្ឋបាល រួមមានកម្លាំងនគរបាល និងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដើម្បីបង្ខំជនល្មើសឱ្យចុះរុះរើបង្គោលដែលបានបោះនោះ ឬសំណង់ដែលគេសង់ដោយខុសច្បាប់នៅលើដីសាធារណៈនោះ បើពុំនោះសោតទេ ក៏អាចឱ្យកម្លាំងរដ្ឋបាលរបស់យើងចុះរុះរើផ្ទាល់ក៏បានដែរ។ ប៉ុន្តែមុននឹងអនុវត្តការប្រើប្រាស់កម្លាំងដូចជម្រាបខាងលើនេះ គណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង ត្រូវជូនព័ត៌មានយ៉ាងតិច៣០ថ្ងៃឱ្យជនបង្កអនាធិបតេយ្យបានដឹងមុន និងឱ្យរុះរើដោយខ្លួនឯង។

វាយឡើងវិញ

ទន្ទឹមនោះ ត្រូវជូនព័ត៌មានទៅអ៊ុនតាក់ ដើម្បីឱ្យគេចុះពិនិត្យផ្ទាល់ និងសហការជាមួយយើងផង ដែរ។

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រីសង្ឃឹមថា អស់លោកប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត-ក្រុង នឹងយកចិត្តទុកដាក់អនុវត្តតាមសារាចរណែនាំនេះ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ហើយចៀសវាងបាន នូវបាតុភាពដែលអាចនឹងកើតមានឡើងដោយហេតុនោះ។

ជ.ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

អនុប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ស ខេង

ចម្លងជូន

-គ្រប់ក្រសួង មន្ទីរជុំវិញមជ្ឈិម

-គ្រប់ខេត្ត-ក្រុង

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រសួងកសិកម្ម

លេខ០០៤សសរ/កសក　　　　　　　　　　　ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៣

សេចក្តីសម្រេច

ស្តីពីការកំណត់សមត្ថកិច្ចលើបច្ចេកទេសវាស់វែងដី

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃរដ្ឋកម្ពុជា
- បានឃើញច្បាប់ភូមិបាលដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយក្រឹត្យលេខ១០០ក្រ ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩២
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ១៨អនក្រ ចុះថ្ងៃទី០២-១០-១៩៨៤ ស្តីពីតួនាទី ភារកិច្ច និងរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំងរបស់ក្រសួងកសិកម្ម
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ៣១អនក្រ ចុះថ្ងៃទី១៤-០៦-១៩៨៩ ស្តីពីការផ្ទេរនាយកដ្ឋានគ្រប់គ្រងគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចកសិកម្ម ឱ្យទៅជានាយកដ្ឋានសុរិយោដី
- បានឃើញសំណើរបស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

សម្រេច

ប្រការ១

រាល់ការងារវាស់វែងដី និងកសាងប្លង់ដីគ្រប់ប្រភេទជាសមត្ថកិច្ចរបស់សុរិយោដី។

ប្រការ២

រាល់ការងារវាស់វែង និងកសាងប្លង់ទីតាំងរួមលើផ្ទៃដីដែលមានទំហំលើសពី៥ហិកតាឡើងទៅ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដី។

វាយឡើងវិញ

ប្រការ៣

រាល់ការងារវាស់វែង និងកសាងប្លង់ទីប្រជុំជនជាសមត្ថកិច្ចរបស់នាយកដ្ឋានសុរិយោដី។

ប្រការ៤

ក្នុងករណីការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុង ពុំទាន់មានលទ្ធភាពអនុវត្តតាមសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនបាន ត្រូវធ្វើសំណូមពរមកនាយកដ្ឋានសុរិយោដីដើម្បីជួយអន្តរាគមន៍។

ប្រការ៥

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងសេចក្តីសម្រេចនេះត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

ប្រការ៦

លោកប្រធានមន្ទីរនាយកដ្ឋានសុរិយោដី ការិយាល័យសុរិយោដីខេត្ត-ក្រុងត្រូវមានភារកិច្ចរៀង១ខ្លួន ដើម្បីអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនេះឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខាតទៅ។

ជ.រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម

អនុរដ្ឋមន្ត្រីទី១

ហត្ថលេខា និងត្រា

ឈា សុង

<u>ចម្លងជូន</u>

-ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

-គ្រប់ខេត្ត-ក្រុង

"ដើម្បីមុខការ"

-ដូចក្នុងប្រការ៦

"ដើម្បីអនុវត្ត"

-ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ/រដ្ឋសភា

លេខ០៩ក្រ

ច្បាប់ស្តីពីការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ
ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋនៃរដ្ឋកម្ពុជា

មាត្រា១

ទ្រព្យសម្បត្តិជាចលនវត្ថុ និងជាអចលនវត្ថុទាំងអស់ដែលគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងរដ្ឋកម្ពុជាបានប្រើប្រាស់ និងគ្រប់គ្រងពីឆ្នាំ១៩៧៩មកដល់បច្ចុប្បន្នត្រូវបែងចែកគ្នា ចាប់ពីច្បាប់នេះចូលជាធរមាន។

មាត្រា២

ទ្រព្យសម្បត្តិជាចលនវត្ថុ និងជាអចលនវត្ថុទាំងអស់ដែលរដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋកម្ពុជាបានប្រើប្រាស់ និងគ្រប់គ្រងរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្នត្រូវចាត់ទុកជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ។

មាត្រា៣

ទ្រព្យសម្បត្តិជាចលនវត្ថុ និងអចលនវត្ថុទាំងអស់ដែលគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាបានប្រើប្រាស់ និងគ្រប់គ្រងរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន ត្រូវចាត់ទុកជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា។

មាត្រា៤

ទ្រព្យសម្បត្តិជាចលនវត្ថុ និងអចលនវត្ថុដែលបច្ចុប្បន្ននៅប្រើប្រាស់ និងគ្រប់គ្រងរួមគ្នា ត្រូវរដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋកម្ពុជា និងគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាពិភាក្សាបែងចែក ដោយឯកភាពគ្នា និងតាមស្ថានការជាក់ស្តែង។

មាត្រា៥

រដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋកម្ពុជា និងគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃទ្រព្យសម្បត្តិខាងលើនេះរៀងៗខ្លួន ចាប់តាំងពីច្បាប់នេះចូលជាធរមាន។

មាត្រា៦

ច្បាប់នេះត្រូវបានប្រកាសជាការប្រញាប់។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩៣

វាយឡើងវិញ

រដ្ឋាភិបាលជាតិបណ្ដោះអាសន្នកម្ពុជា

លេខ០១សរ

សារាចរស្ដីពីកម្មសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ប្រជាពលរដ្ឋបច្ចុប្បន្ន និងកម្មសិទ្ធិសាធារណៈ

សហប្រធានរដ្ឋាភិបាលជាតិបណ្ដោះអាសន្នកម្ពុជា

សូមជម្រាបមក

អស់លោកអភិបាលខេត្ត-ក្រុងទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា

កម្មវត្ថុ៖ អំពីកម្មសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ប្រជាពលរដ្ឋបច្ចុប្បន្ន និងកម្មសិទ្ធិសាធារណៈ ។

យោង សេចក្ដីប្រកាសរបស់រដ្ឋាភិបាលជាតិបណ្ដោះអាសន្នកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី០២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៣ និងដោយពិនិត្យឃើញនៅតាមខេត្ត-ក្រុង ស្រុក ឃុំ-សង្កាត់ជាច្រើនកើតឡើងនូវអំពើឃោរឃៅក្នុងការដណ្ដើមកាន់កាប់ដីធ្លី ផ្ទះសម្បែង អគារ ទីធ្លា និងសួនសាធារណៈ បណ្ដាលឱ្យប្រជារាស្ត្រមានការភ័យព្រួយដល់កម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដែលចាំបាច់ត្រូវមានការជួយដោះស្រាយជាបន្ទាន់ ។

រដ្ឋាភិបាលជាតិបណ្ដោះអាសន្នកម្ពុជា សូមឱ្យអភិបាលខេត្ត-ក្រុងទូទាំងប្រទេស ចាត់វិធានការជាបន្ទាន់ ដើម្បីធានាការពារកម្មសិទ្ធិស្របច្បាប់បច្ចុប្បន្នរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដូចជាដីធ្លី ផ្ទះសម្បែង និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដូចជាអគារសាធារណៈ ទីធ្លា និងសួនសាធារណៈ ហើយបញ្ជូនជនល្មើសទៅតុលាការដើម្បីផ្ដន្ទាទោសតាមច្បាប់ជាធរមាន ។

ក្រោយបានទទួលសារាចរនេះ អភិបាលខេត្ត-ក្រុងទាំងអស់ត្រូវរាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរមកក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្នុងរយៈពេល១ខែ បានន័យថានៅដំណាច់ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៣ អំពីលទ្ធផលដែលសម្រេចបានក្នុងបញ្ហាទាំងអស់ខាងលើនេះ ។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៣

រដ្ឋាភិបាលជាតិបណ្ដោះអាសន្នកម្ពុជា

ហត្ថលេខា

ស្ដេចក្រុមហ្លួង

នរោត្តម រណឫទ្ធិ ហ៊ុន សែន

ចម្លងជូន

-ក្រសួងមហាផ្ទៃ និងសន្តិសុខជាតិ

"ដើម្បីសហការអនុវត្ត"

-កាលប្បវត្តិ-ឯកសារ

វាយឡើងវិញ

កម្ពុជា

ក្រសួងកសិកម្ម

នាយកដ្ឋានសុរិយោដី

លេខ១៦៦សដ ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៦ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៣

ប្រធាននាយកដ្ឋានសុរិយោដី

សូមជម្រាបមក

ឯកឧត្តម រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

កម្មវត្ថុ៖ សភាពការណ៍ស្តីពីបញ្ហាដីធ្លី

ន័យដូចមានចែងក្នុងកម្មវត្ថុខាងលើ ខ្ញុំសូមអនុញ្ញាតជម្រាបជូនឯកឧត្តមរដ្ឋមន្ត្រីមេត្តាជ្រាបថា ក្នុងសភាពការណ៍បច្ចុប្បន្ន ការលំបាក បាតុភាព និងភាពអនាធិបតេយ្យជុំវិញបញ្ហាដីធ្លីបានកើតឡើង និងកំពុងឈានទៅរកការស្មុគស្មាញ អាស្រ័យដោយមកពីការយឺតយ៉ាវក្នុងការផ្តល់ប័ណ្ណសម្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ពេលគឺការចុះបញ្ជីដីទាំងអស់ចូលក្នុងសៀវភៅដី "Livre foncier" ។

ក្នុងន័យនេះ ដើម្បីជំរុញដំណើរការផ្តល់ប័ណ្ណឱ្យមានសន្ទុះលឿន បន្ថយបានការលំបាក និងបាតុភាពអនាធិបតេយ្យ នាយកដ្ឋានសុរិយោដីបានចងក្រងប្រមូលផ្តុំបញ្ហាដីធ្លី "ដូចមានជូនជាប់ជាមួយនេះ" ដាក់ជូនក្រសួង និងរដ្ឋាភិបាលជាមូលដ្ឋានក្នុងការកែលំអការគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ។

អាស្រ័យហេតុនេះ សូមឯកឧត្តមរដ្ឋមន្ត្រីមេត្តាពិនិត្យ និងសម្រេចតាមការគួរ ។

សូមឯកឧត្តមរដ្ឋមន្ត្រីមេត្តាទទួលនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់អំពីខ្ញុំ ។

អនុប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

លឹម វ៉ាន់

ចម្លងជូន

-គ្រប់ការិយាល័យក្រោមឱវាទនាយកដ្ឋានសុរិយោដី

"ដើម្បីជ្រាបជាព័ត៌មាន"

-ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ